

CLAVIS
LINGUARUM SEMITICARUM

EDIDIT

HERMANN L. STRACK

PARS III

DIE ARAMÄISCHE SPRACHE DES BABYLONISCHEN TALMUDS

VON

MAX L. MARGOLIS

I. GRAMMATIK
II. CHRESTOMATHIE UND WÖRTERBUCH

DEUTSCHE AUSGABE

MÜNCHEN
C. H. BECK'SCHE VERLAGSBUCHHANDLUNG
OSKAR BECK
1910.

LEHRBUCH
DER
ARAMÄISCHEN SPRACHE
DES BABYLONISCHEN TALMUDS

GRAMMATIK
CHRESTOMATHIE UND WÖRTERBUCH

VON

DR. MAX L. MARGOLIS
PROFESSOR AM DROPSIE COLLEGE, PHILADELPHIA, PA.

MÜNCHEN
C. H. BECK'SCHE VERLAGSBUCHHANDLUNG
OSKAR BECK
1910.

Druck von Fischer & Wittig in Leipzig.

MEINER GATTIN

IN LIEBE UND DANKBARKEIT

Vorwort.

Schon im Jahre 1894 hatte *D.* H. L. Strack, Prof. der Theologie in Berlin, durch meine Erstlingsarbeiten über Textkritik des Talmuds veranlaßt, mich zur Abfassung eines Werkes, wie ich es jetzt vorlege, angeregt. Der Plan wurde bis ins Einzelne festgestellt; auch begann ich mit der Bearbeitung einer Anzahl von Texten. Doch erkannte ich bald, daß ich mit den mir damals erreichbaren Hilfsmitteln nicht zu einer befriedigenden Gestalt der Texte kommen könne. Durch meine Übersiedlung nach Berkeley, Kalif., wurde ich zu umfassenden Arbeiten auf dem weiten Gebiete der semitischen Sprachen genötigt, und zuletzt nahmen Septuagintastudien meine Zeit in Anspruch. Als ich aber im Herbst 1907 in Deutschland weilte, drängte mich Prof. Strack, den liegengelassenen Plan wieder aufzunehmen.

Zuerst sammelte ich mit Hilfe des Jəhudah Jaʿaleh von Juda Seni, der Millin dərabbanan von Israel Michelstädt, der Sentences et proverbes du Talmud von M. Schuhl, der Aramäischen Sprichwörter und Volkssprüche von H. Lewin und eines Manuskripts meines seligen Vaters kurze und inhaltlich beachtenswerte aramäische Sentenzen aus dem babylonischen Talmud, außerdem aus allen Teilen desselben Talmuds zusammen-

hangende Texte und notierte dazu die von Rabbinovicz angegebenen Varianten. Bald aber überzeugte ich mich, daß Vergleichung von Handschriften unerläßlich sei. Daher fuhr ich nach München und verglich dort außer dem berühmten Talmudcodex die S. XV aufgezählten Manuskripte und alten Drucke.

Erst nachdem ich auf Grund meiner eigenen Texte den Abriß der Grammatik festgestellt hatte, machte ich mich an die Prüfung der grammatischen Schriften meiner Vorgänger (s. S. 98). Jetzt wurde mir klar, wie wichtig die persönliche Bekanntschaft mit der Überlieferung ist. Der fleißige und hochverdiente Rabbinovicz hatte für grammatische Feinheiten gar keinen Sinn, und wer sich in dieser Hinsicht auf seine Angaben verließ, baute auf Flugsand. Außerdem sah ich, daß meine Anschauungen über Linguistisches von denen meiner Vorgänger in sehr wesentlichen Punkten abwichen. Ich erwähne das, nicht um zu tadeln, sondern um meine Selbständigkeit festzustellen und für das Vorgetragene mich verantwortlich zu erklären. Für die Syntax bin ich, soweit tunlich, Theod. Nöldeke (Syrische Grammatik, Mandäische Grammatik) gefolgt.

Im ersten Teile der Chrestomathie hatte ich zu jedem Satze und zu jeder Form die Quelle notiert. Im Druck mußten diese Angaben wegbleiben, damit das Buch nicht gar zu umfangreich würde. Bei den zusammenhangenden Texten hielt ich mich jeweils an denjenigen Zeugen, der durch Genauigkeit oder Eigenartigkeit sich empfahl, und gab dann die für die Grammatik oder das Wörterbuch oder den Sinn wichtigen Varianten.

Sowohl in der Grammatik wie in der Chrestomathie habe ich Vokale hinzuzufügen mich enthalten; nur in den zusammenhangenden Texten bin ich einigemal aus besonderen Gründen von dieser Regel abgewichen. In dem ersten Abschnitte der Chrestomathie „Formen und Sätze“ ist überall auf die Grammatik verwiesen; mit Hilfe der

§§ 2—5 und im Besitz einiger Kenntnis des Hebräischen und des Biblisch-Aramäischen kann der Lernende jedes Wort richtig vokalisieren, und das Wörterbuch zeigt ihm fast alle vorkommenden Formen mit Vokalen. Die Angabe der Vokalisierung in den beiden ersten Teilen meines Buches ist auch deswegen unterblieben, weil ich hier nach unvokalisierten Texten arbeitete und diese natürlich teilweise eine andre Orthographie haben, als in vokalisierten anwendbar ist.

Das Material der Chrestomathie ist großenteils der Haggada entnommen. Doch habe ich auch die Halakha berücksichtigt, und zwar nicht nur durch einige für Anfänger geeignete Lesestücke, sondern auch (im ersten Teile) durch zahlreiche dem Rahmenwerke der talmudischen Diskussion angehörige Redewendungen, für deren weitere Erläuterung auf M. Mielziners „Introduction“ und die „Terminologie“ von W. Bacher verwiesen sei.

Bei der Bearbeitung des Wörterbuches habe ich auch die im ʿAruk, bei R. Ḥananel und bei Raši erhaltene Tradition sorgfältig benutzt und mich ernstlich bemüht, möglichst Sicheres zu bieten.

Es ist mir eine angenehme Pflicht, mit Worten des Dankes zu schließen. Die Leiter der Universitätsbibliothek in Göttingen, der Stadtbibliothek in Hamburg, der Großherzoglichen Bibliothek in Karlsruhe sandten mir bereitwillig Talmudcodices nach München. Der leider unlängst durch den Tod abgerufene Direktor der Münchener Staats- und Hof-Bibliothek Dr. v. Laubmann und sein Assistent Dr. Leidinger waren während fünf ganzer Monate ebenso ausdauernde wie gütige Förderer meiner Arbeit. Die Bibliothek in Florenz gestattete infolge der Vermittlung des Oberrabbiners Dr. H. S. Margulies die Photographierung einiger Blätter ihrer Talmudhandschriften. Ganz besonders aber gebührt meine aufrichtige Dankbarkeit Prof. Strack: er hat nicht nur die Anregung zu diesem Werke gegeben,

und seine Veröffentlichung empfohlen, sondern auch einen Teil der Korrekturen gelesen und der inneren wie der äußeren Vervollkommnung meines Buches unermüdlich seine reiche Erfahrung zugute kommen lassen. Gern gedenke ich hier auch des Verlegers, Kommerzienrats Oskar Beck, der die erheblichen Herstellungskosten willig übernommen hat.

Philadelphia, Pa., Januar 1910.

Max L. Margolis.

Inhaltsverzeichnis.

Grammatik.

Einleitung (§ 1—3).

§ 1. Das Aramäisch des babylonischen Talmuds und seine Verwandtschaftsverhältnisse 1
§ 2. Zur Schrift und Orthographie 3
§ 3. Hilfsmittel zur Feststellung der Vokalisation . . . 7

I. Lautlehre (§ 4—7)

§ 4. Konsonantischer Lautbestand und Lautwandel . . 8
§ 5. Vokalischer Lautbestand und Lautwandel 10
§ 6. Silbenschwund. Satzphonetik 15
§ 7. Akzent 15

II. Formenlehre (§ 8—41).

A. Pronomen (§ 8—11).

§ 8. Personalpronomen 16
§ 9. Demonstrativpronomen 17
§ 10. Relativpronomen 18
§ 11. Fragépronomen 18

B. Das Nomen (§ 12—23).

(a). Die Nominalstämme (§ 12—18).

§ 12. Vorbemerkung 19
§ 13. I. Nomina verkürzten Stammes 19

II. Dreilautige Nominalstämme (§ 14—16).

§ 14. a. Mit bloßer Vokalabstufung 22
§ 15. b. Mit geminiertem mittlerem Radikal 22
§ 16. c. Nomina mit Präfixen 25
§ 17. III. Mehrlautige Nominalstämme 25
§ 18. IV. Durch Afformativa gebildete Denominativa . . 26

(b). Flexion (§ 19—22).

§ 19. Flexionsendungen 27
§ 20. Veränderungen am Stamme beim Antritt der Flexionsendungen 29
§ 21. Pl. fem. vom Masculinum und pl. masc. vom Femininum 30
§ 22. Das Nomen mit Pronominalsuffixen 32
§ 23. Zahlwörter 32

C. Partikeln (§ 24—26).

§ 24. Adverbium 34
§ 25. Präpositionen 34
§ 26. Konjunktionen 35

D. Das Verbum (§ 27—41).

§ 27. Die Stammesmodifikationen 35
§ 28. Flexionselemente 36
§ 29. Perfektum 37
§ 30. Imperfekt, Imperativ und Infinitiv 38
§ 31. Die Partizipien 40
§ 32. Itpeʿel 41
§ 33. Paʿʿel 43
§ 34. Itpaʿʿal 45
§ 35. Afʿel 46
§ 36. Ittafʿal 47
§ 37. Verba ע״ע 48
§ 38. Verba עו״י 50
§ 39. Verba לו״י 52
§ 40. Mehrlautige Bildungen 56
§ 41. Das Verbum mit Objektssuffixen 57

III. Syntax (§ 42—74).

A. Nomen (§ 42—54).

§ 42. Neutrum 62
§ 43. St. absolutus und determinatus 62
§ 44. St. constr. und Genetivausdruck 63
§ 45. Beiordnung 65
§ 46. Konstruktion von כל 66
§ 47. Anreihung mehrerer Nomina. Distributive Doppelsetzung 67

Pronomen (§ 48—51).

§ 48. Personalpronomen 68
§ 49. Demonstrativpronomen 70
§ 50. Fragepronomina 71
§ 51. Relativpronomen 72

§ 52. Zahlwörter 73
§ 53. Adverbialausdruck 74
§ 54. Präpositionen 74

B. Verbum (§ 55—62).

§ 55. Person und Geschlecht 75
§ 56. Perfectum 76
§ 57. Imperfectum 77
§ 58. Partizipium 79
§ 59. Imperativ 82
§ 60. Infinitiv 83
§ 61. Rektion des Verbums 84
§ 62. אית 86

C. Der einfache Satz (§ 63—68).

§ 63. Die Kopula 87
§ 64. Nominativus absolutus 88
§ 65. Kongruenz der Satzteile 89
§ 66. Wortstellung 89
§ 67. Negativsätze 90
§ 68. Fragesätze 91

D. Zusammengesetzte Sätze (§ 69—73).

§ 69. Kopulativsätze 92
§ 70. Attributive Relativsätze 94
§ 71. Konjunktionale Relativsätze 95
§ 72. Indirekte Fragesätze 96
§ 73. Bedingungssätze 96

Literatur 97

Lesebuch und Wörterverzeichnisse.

Lesebuch.

I. Formen und Sätze 1*
II. Zusammenhangende Lesestücke 34*
A. Ältere Sprache 34*
B. Spätere Sprache 37*
(Aus dem „Kapitel der Frommen“ S. 58*. — Wundererzählungen S. 70*. — Halachische Stücke S. 74*.)

Wörterverzeichnisse.

A. Aramäisches Wörterverzeichnis 84*
B. Hebräisches Wörterverzeichnis 180*

Berichtigungen.

S. 42, Überschrift l. ע"א st. צ"א.
S. 47, §35, letzte Zeile l. מחתן st. מהתן.
S. 58, letzte Spalte l. שו(ו)רנכו, 3. Buchstabe ו.
S. 60, zweite Spalte l. ארהריטנר, 3. Buchstabe ה.

Abkürzungen und Zeichen.

Abbreviations and Signs.

1. F = Florenz (Florence), Biblioteca Nazionale codd. II, 1, 7—9.
   G = Göttingen, Universitäts-Bibliothek cod. hebr. 3 (init. saec. XIII).
   H = Hamburg, Stadtbibliothek, cod. hebr. 165 (1184 p. Chr.).
   K = Karlsruhe, Hof- und Landes-Bibliothek cod. orient. 9 (1400—1450).
   M = München (Munich), Hof- und Staats-Bibliothek, cod. hebr. 95 (1343 p. Chr.).
   M_1 = München, codd. hebr. 6. 140. 141.
   𝔅 = ed. Bomberg. 1, Venetiae 1520—23.
   Ar^M = ʿAruk cod. hebr. 142 München (1285 p. Chr.), enthält nur den zweiten Teil, nicht von Kohut benutzt *(contains only the second part, not made use of by Kohut)* ‖ $Ar^{V\mathfrak{P}\mathfrak{V}}$ = ʿAruk cod. Wien (Vienna), ed. Pesaro, ed. Veneta (cf. Kohuṭ).
   Han^M = Ḥananʾel cod. hebr. 227, München.
   Ra^M = Ṙaši; $RŠbM^M$ = RŠemuʾel ben Meir. Cod. hebr. 216, München.
   En = ʿEn Iaʿaḳob, ed. princ. (Saloniki c. 1516).
   Hal-ged = Halakot gedolot, Ven. 1548.
   Teš-geon = Tešubot geʾonim ḳadmonim, Ed. Harkavy.

2. Ar = ʿArakin ‖ A.z. = ʿAboda zara.

Ba, ba = Biblisch-Aramäisch (Biblical Aramaic). ‖ B.b. = Baba batra ‖ Ber(akot) ‖ Beṣ(a). ‖ B. ḳ = Baba ḳamma ‖ B. m. = Baba meṣiʿa.

Chr. = Chronik *(Chronicles)*.

Dal(man), cf. p. 98. 99. ‖ De(uteronomium).

Erub = ʿErubin. ‖ Ex(odus) ‖ Ez(echiel).

Ge(nesis). ‖ Gerš(om)ms (MS apud Kohut) ‖ Giṭ(ṭin).

Ḥag(iga). ‖ Ḥul(lin).

Jb = Hiob. ‖ Je(remias) ‖ I̭eb(amot). ‖ Jo(sua). ‖ Is(aias).

Ker(itot). ‖ Ket(ubot). ‖ Ḳid(dušin).

Meg(illa). ‖ Men(aḥot). ‖ mend(um), mend(osum) ‖ Miel(ziner), cf. p. 97. ‖ M. Ḳ. = Moʿed Ḳaṭon ‖

Ne(hemias). ‖ Ned(arim). ‖ Nö(ldeke), cf. p. 99. ‖ Nu(meri).

p(luralis). ‖ Pes(aḥim). ‖ Pr(overbia). ‖ prm = praemittit, praemittunt. ‖ Ps(almus).

Reg(um liber) = Könige, *Kings*. ‖ rell = reliqui ‖ R. h. = Roš hašana.

Šab(bat), Sanh(edrin) ‖ st. a. = status absolutus ‖ st. d. = status determinatus. ‖ Str(ack), cf. p. 97 ‖ Suk(ka).

Taan = Taʿanit ‖ tr = transfert.

* = prima manus ‖ > = omittit, omittunt.

c = corrector. ‖ mg = margo ‖ t = textus.

h = hebraice. ‖ *p* = nomen proprium.

Grammatik.

Einleitung (§ 1—3).

1. Das Aramäisch des babylonischen Talmuds und seine Verwandtschaftsverhältnisse. 1.

a Die Sprache des babylonischen Talmuds, wofern man unter Talmud (Gemara) die exegetische Behandlung (Diskussion) der Mischna, also den großen Rahmen, versteht, ist durchweg aramäisch. Die hebräischen Bestandteile des Talmuds sind entweder Zitate im aramäischen Rahmen oder auf gewisse Ausdrücke beschränkt, die schon im Leben, aber noch in einem höheren Grade in der Schule eingebürgert waren. Aber auch innerhalb des Rahmens findet sich beträchtliches aramäisches Sprachgut in angeführten Aussprüchen aramäisch Sprechender, sowie in den kleineren oder größeren aus der volkstümlichen Sprache (Tradition) aufgenommenen Elementen.

b Der Rahmen, der den Redaktoren gehört, ist im großen und ganzen einheitlich und steht grammatisch auf der Stufe der von den babylonischen Lehrern (Āmōrāʾē, Sābōrāʾē) im gewöhnlichen Leben gehandhabten aramäischen Volkssprache, die auch von der nichtjüdischen Umgebung gesprochen wurde. Das Gebiet dieser Sprache war das obere Babylonien, der

Sitz der babylonischen Judenschaft, mit den Schulorten Neharde'a, Sora, Pumbedita und anderen; ihr Zeitalter rund 300—600 n. Chr., während welcher Zeit der angesammelte talmudische Lehrstoff Gegenstand der Redaktion und Diaskeuase war.

c Diese Sprache, die erst im 9. Jahrhundert infolge des Vordrängens der arabischen Sprache auszusterben begann, ist am nächsten dem Mandäischen verwandt, also der Sprache des unteren Babyloniens. Wohl bestanden zwischen beiden Sprachen mundartliche Unterschiede; daß aber die Differenz mit jüdischer Färbung des im oberen Babylonien allgemein gesprochenen Dialektes zusammenhing, ist zu bezweifeln. Eine solche Einwirkung darf man eher in der Syntax annehmen. Der lautliche Verfall, der im Mandäischen um sich gegriffen hat, ist im talmud. Aramäisch nur in seinen Anfängen zu beobachten; jedenfalls ist die Orthographie eine altertümlichere. Beide Mundarten berühren sich mit dem Edessenischen (Syrisch); so namentlich durch die Form des st. d. pl. m. beim Nomen und durch das Präfix der 3. Person m. imperf. beim Verbum.

d Ein älteres Aramäisch finden wir im Rahmen gewisser Traktate (Nedarim, Nazir, Temura, Keritot, Me'ila, Tamid), die wohl einer älteren Redaktionsschicht angehören. Auf derselben Stufe mit dem in den älteren Targumen überkommenen Aramäisch stehen *a*, Targumzitate, die gewöhnlich im Namen R. Joseph's angeführt werden, und targumähnliche Paraphrasen biblischer Stellen, vgl. Ber 38[a]; Sanh 95[a] und sonst; *b*, Bruchstücke aus der Megillat Ta'anit; *c*, der Hirtenbrief Gamaliels II., Sanh 11[b]; *d*, Fragmente von For-

mularen für öffentliche Urkunden; *e*, Aussprüche älterer palästinensischer Lehrer (Hillel, Samuel der Kleine, Meir, Ḥijja, Bar Ḳappara, Joḥanan usw); *f*, ältere volkstümliche Texte, namentlich Zauberformeln. Natürlich gibt es auch gemischte Texte, in denen ältere und jüngere Sprachelemente beieinander stehen. Ältere Bestandteile werden auf die sprachliche Form der jüngeren reduziert in M.

Es entspricht dem praktischen Zwecke dieses Buches, *e* daß auch die ältere Sprache mit behandelt wird, und zwar durchgehend mit scharfer Scheidung zwischen Älterem und Jüngerem. In der Grammatik ist jeder älteren (oder nichtbabylonischen) Form ein † vorgedruckt; im Lesebuche bedeutet A. wesentlich älteres und B. wesentlich jüngeres (gewöhnliches) Sprachgut.

2. Zur Schrift und Orthographie. 2.

Die Schriftzeichen sind dieselben wie im biblischen *a* und targum. Aramäisch. Nur entbehren die gedruckten Texte ganz und die Handschriften mit nur geringfügigen Ausnahmen der Vokalzeichen sowie aller diakritischen Punkte.

Gegenüber dem bibl. Aram. ist zu bemerken, daß *b* שׂ durch ס verdrängt ist in סגי, סים, סיטרא, אסתכל. Erhalten ist שׂ in עשבא, שבע, שמאלא, שיפתא, שק. Gemischte Schreibung: בשרא und ביסרא; עשר, עשרה, עשרי, עשרין aber חד סר usw; שהדי und סהדי; סטנא und שטנא; סיב und בשיבותיה; סני und אישתניו; שערתא und סערתא.

ה als mater lectionis im Auslaut ist, wie im *c* bibl. Aram., die Regel nach א: מאה, חקלאה, גינאה, ארמאה usw. Im st. a. f. sg. ist ה selten: מִלָּה (daneben מִלָּא), ארבעה, חמשה, עשרה; häufiger in der 3 sg. f. perf.

(סברה, שקלה, שמעה, ילדה, רקה, קמה, שדרה, שיילה, אוקינה, אושלה, אפיקה, אחתה) und im Part. sg. f. (מזבנה, מנסבה) und pl. f. (שיְבה); jedoch überwiegt auch da die Schreibung mit א. Die Verbalform הוה ist die einzige unter den ל״י mit ה (vereinzelt auch הוא). Im st. d. m. sg. ist ה ganz selten; so גברא רבה, ארעה, אורחה.

d א zuw. Vertreter eines quieszierenden ה (§4*m*): גברא = גברה̄ = גברַהּ; רישא = רישה̄ = רישַׁהּ; כולא usw.

e Wurzelhaftes א im Inlaut, wenn quieszierend, wird immer geschrieben in מאתן, סאוי, שמאלא. Sonst schwankt die Schreibweise: מסאנא und מסנא, מאני und מני, עאניה und ענא, צו(ו)אריה und צוורא. Desgleichen, wenn א ein ע vertritt (§4*e*): תולאנא und תולנא.

f א als m a t e r l e c t i o n i s im Inlaut für *ā* (nach arabischem Muster) trifft man in den abendländischen Zeugen nur vereinzelt an; so allgemein: אוריאן; 𝔅: קאקי, מסרגאן, עליאתא, גביאת; G: אחאתא; H: בוטאשי (l. בוטאטי), בנאתא, ארעאתא, אילואתא, כודניאתא; M: סאבי, ריבואן, מלכאתא, שארו; M_1: קרנאתא, חראתא, כנישאתא, אתאת, שדיאן, גאנו. Allgemein: für *a* in מאן „wer?“ (selten מן); dagegen schwankt die Schreibung vor ר (wenn hinter ו oder י: שוואר, aber שוור H; משואר H, aber ת(י)שוור; סיאר 𝔅, aber סייר HM; מידואר 𝔅, דיירנא; sonst aber אגר, סתר usw, wo das Unterbleiben des י, wie in גרים, שביק usw, genügt); vgl. auch פאחא 𝔅, כאווי 𝔅M, כאוי M, אָתאן ib. Die Vulgäraussprache mit ḳ a m e ṣ wird durch א gekennzeichnet in טאבי H, טאשי M_1, תאנא G = טְבֵי, טְשֵׁי, תְּנָא.

g Allgemein bezeichnen ו und י die (aus dem Semit. herübergenommenen, bezw. im Aram. entstandenen) Längen: *ū*, *ō*, *ē*, *ī*. Gegenüber dem bibl. Aram. ist zu

erwähnen, daß die historische Schreibweise durch die phonetische ersetzt ist in Fällen wie רישא, יימר u. dgl. (ba רֵאשָׁא, יֵאמַר). Vgl. auch תהוי u. dgl. für ba תֶּהֱוֵא. Doch merke יהא (aber auch יהי), תהא = יֶהֱא, תֶּהֱא; יבכה = יִבְכֵּה. Vgl. ba אֶתֵה u. dgl.

h Wo ו und י als Konsonanten auftreten, werden sie doppelt geschrieben: וו, יי, zB גווא, דיינא, זוודין, נייח, רווחא, גייסא = גַּוָּא, דַּיָּנָא, זְוָדִין, נְיָח, רְוָחָא, גַּיְסָא. Vor oder hinter א als Vokalbuchstaben genügt einfache Schreibung (vgl. § *f*). Doch ist in den älteren Handschriften (GHM$_1$) und vielfach in 𝔅 (bes. in Ber) überhaupt Defektivschreibung die Regel; zB קים, גווא, כותא, כוי, מניכו, חויה, ניח = קָיָם, גַּוָּא, כַּוְּתָא, כַּוֵּי, מַנַּיְכוֹ, חַוְיָה, נְיָח. Treffen ו und י unmittelbar zusammen, so wird nur das eine von den beiden doppelt geschrieben: so ווי, גוייתא, לוויך, לשוויה, לישווייה = וַיֵ, גַּוְיָתָא, לְוָיָךְ, לְשַׁוְיֵה. (Selten plene: גווייתא.) Die Doppelschreibung unterbleibt auch gern hinter י als Vokalbuchstaben (§ *gj*): חיותא, חיור = חֵיוָתָא, חִוָּר.

i Im Auslaut gewisser Formen der Stämme ל״י (Nominalform faʿʿāl, §15*b*; 1 sg. und 3 sg. f. perf. und imptv. sg. f., §39) sowie im Pronominalsuffix der 1 sg. beim Nomen (§22*b*) wird *-ai̯* durch אי ausgedrückt, zB בנאי = בַּנַּי, חואי = חֲוַי, חדאי = חֲדַי, בנאי = בְּנַי, שמאי = שְׁמַי; gelegentlich aber auch durch יי, zB בעיי (MM$_1$) = בְּעַי, צליי = צַלַּי, בנתיי = בְּנָתַי. Übrigens vokalisiert H B.k. 17^b שְׁנָאַי; man wird aber wohl שְׁנַאי gesprochen haben. Die Schreibung mit א in den faʿʿāl-Formen dürfte wohl auf einer Rückwirkung aus dem Plural her beruhen; vgl. §20*j*.

j Mit der Bezeichnung der kurzen Vokale *u*, *i* (*e*) durch ו bezw. י geht 𝔅 in Ber am sparsamsten,

M durchweg am weitherzigsten um. Beispiele von Extremen: כלהו = כְּלְהוֹ (möglich allerdings כָּלְהוֹ), כלי = כְּלֵּה — חידווא, חילמא wohl = חֶדְוָא, חֶלְמָא. In GHM$_1$ wird *u* fast durchgängig bezeichnet, zB חומרא, גומרי = חֻמְרָא, גֻּמְרֵי; selten Defektivschreibung: דחקא, חלייתא, was man dann vielleicht דֻּחְקָא, חֲלְיָתָא zu lesen hat. Vor einem geminierten Konsonanten überwiegt Pleneschreibung, zB G: איגרא = אִגְּרָא, אינגיד = אִנְגֵּד, איתנח = אִתְּנַח (aber מתנחת = מִתְנַחַת), איתער = אִתְּעַר, ליביה = לִבֵּהּ, מיבעי = מִבְּעֵי, מילתא (daneben מלתא) = מִלְּתָא, ריבוניה (daneben רבוני׳) = רִבּוֹנֵהּ, usw; H: חיורא = חִוָּרָא, מיבסמי = מִבַּסְּמֵי, מיניה = מִנֵּהּ, מיניהו = מִנַּיְהוּ, עיזא = עִזָּא, שיתין (daneben שתין) = שִׁתִּין usw; M$_1$: ליתבון = לִתְּבוּן, מילי = מִלֵּי, עיגולא = עִגּוּלָא, ריבועא = רִבּוּעָא usw. Nach der Präposition מ gewöhnlich kein Vokalbuchstabe (selbst in M); doch auch: מיגו = מִגּוֹ, מיכדי wohl = מִכְּדִי (aus מִכְּדֵי) usw. Sonst (bei geschlossenen Silben, die nicht durch Gemination entstanden sind) ist Defektivschreibung am meisten in H beliebt; zB אשתעו = אִשְׁתַּעוּ, בועא = בִּוְעָא, גשרי (u. גישרי) = גִּשְׁרֵי, זמנא (u. זימנא) = זִמְנָא, משחא = מִשְׁחָא; איתהפיך = אִתְהֲפֵךְ, בירכיה = בִּרְכֵּיהּ, לישנא = לִשְׁנָא, usw. Andrerseits unterbleibt der Vokalbuchstabe gelegentlich auch in 𝔅 (außerhalb Ber), ja auch in M. Pleneschreibung ist von großem Nutzen für die grammatische Feststellung der Formen. Darauf beruht der einzigartige Wert der Handschrift M.

k Die durch die Ton- und Silbenverhältnisse hervorgegangenen Längen *o*, *e* werden, 𝔅 in Ber abgerechnet, fast durchgängig (durch ו bezw י) in der Schrift ausgedrückt.

zur Bezeichnung des Vokalanstoßes findet sich *l* überaus häufig. Hinter א dürfte es wohl ◌ֱ (oder ◌ֲ) entsprechen: אינש = אֱנָשׁ (אֱנָשׁ), איניש = אֱנֵשׁ, איזילו = אֱזִלוּ. Einmal finde ich in M_1: לִיכַּוֵּן, also mit künstlicher Gemination (§5*o*), = לְכַוֵּן. Ob überall sonst, also zB in עיביד für עֲבֵד, עיבידו für עֲבִדוּ, an eine solche Schärfung zu denken ist, möchte ich bezweifeln. Vielmehr vertritt der Vokalbuchstabe das Zeichen ◌ְ, das eben den Vokalanstoß andeutet. Natürlich findet sich auch Defektivschreibung: אנש, עבידו.

Wortabteilung. Die zusammengesetzten Zahlwörter *m* für 11—19 werden bald als Ein Wort, bald als zwei Wörter geschrieben, vgl. §23. קא (§38) wird überaus häufig mit dem darauffolgenden Worte zus. geschrieben, wobei natürlich א wegfällt; bes. in M.

Abkürzungen, an denen ᴉɓ M überreich sind, wer- *n* den durch den Abkürzungsstrich (′) angedeutet. In den älteren Handschriften steht ein Punkt über dem letzten Buchstaben des abgekürzten Wortes: אׄ = אומר; גמלׄ = גמליאל. י׳, ist das Tetragrammaton.

3. Hilfsmittel zur Feststellung der Vokalisation. 3.

Als Hilfsmittel zur Feststellung der Vokalisation kommen außer den Vokalbuchstaben (§2*c*—*k*) die vokalisierten Texte des Bibl.-Aram. und der Targume in Betracht, namentlich diejenigen Texte, die mit den superlinearen Zeichen versehen sind. Allerdings ist auch die superlineare Vokalisation nur mit Vorsicht zu benutzen (vgl. Dal. 79 f.); dasselbe gilt von der hie und da in den Talmudhandschriften anzutreffenden Vokalisation. Die traditionelle Aussprache ist nur von unter-

geordnetem Werte und kann, wenn unkritisch gehandhabt, zu den schlimmsten Verirrungen führen. Denn sie ist nicht einheitlich, und sie beruht im wesentlichen auf den Vokalbuchstaben. Die Kritik sucht nach der besseren, älteren Gestalt der Tradition. Das Mandäische mit seiner weniger zweideutigen Orthographie (Nö §12) und das Syrische mit seiner festen Masora müssen dabei helfen, gelegentlich auch die andren semitischen Sprachen. Allerdings bleiben noch manche Zweifel.

I. Lautlehre (§ 4—7).

4. 4. Konsonantischer Lautbestand und Lautwandel.

a 1. *a,* Kehllaute: א ʾ, ה *h,* ח *ḥ,* ע ʿ.

b *b,* Mundlaute: ג *g,* כ *k* (Gaumenlaute); ק *ḳ* (Gaumensegellaut); ד *d,* ת *t,* ט *ṭ* (Zahnlaute); ס(שׂ) *s,* שׁ *š,* צ *ṣ,* ז *z* (Zungenreibelaute); ב *b,* פ *p* (Lippenlaute); מ *m,* נ *n,* ל *l,* ר *r* (Sonorlaute); ו *u̯,* י *i̯* (unsilbische Vokale).

c 2. In ח, ע(ק), ד(ז), ה, ט sind je zwei semitische Laute zus.gefallen.

d א als Ersatz für ו bezw. י in קאים u. dgl. ist uralt. Spät: חקלאה aus *חקליא.

e Die Kehllaute sind im Talmudischen noch nicht zus.gefallen. Doch ist ein Streben in dieser Richtung unverkennbar. So findet sich א für ע in אָבא, אודדי, אטמא, אמד „untertauchen“, א = על (§ *j*), אד = עד usw; ה für ח in הדדי, בהדי, הדר, usw.

f י intervokalisch aus א (ע): שיילו = שֵׁילוּ, שיירת = שֵׁיַרְתְּ, סיאר = סָיַר, סיים = סָיֵם, usw, aus *שְׁאֵלוּ, *שַׁאֲרְתְּ, *סָעַר, *סָאֵם.

ב kann in ו übergehn; so צוותא neben צבתא (vgl. *g* auch §*h*).

Alte Beispiele der Dissimilation sind תרין (aus *תנין) *h* und כוכבא (*כבכבא, § *g*). Sonstige Beispiele im Talm.: נהמא neben לחמא; bei reduplizierten Bildungen דעדקין und דרדקי neben דקדקתא; לוליבא, דידבא (für דודבא) aus *לבלבא, *דבדבא; שושמנא neben שומשמנא (§5*h*); שושילתא aus שלשילתא, קיקילתא neben קילקילתא; mit Vereinfachung an zweiter Stelle קילקתא, ירקרתי (aus ירקרקתי).

Lautversetzung (Metathesis) findet statt (im *Itpe.* *i* und *Itpa.*) in den Gruppen *תשׁ, *תס, *תצ, *תז, die zu שׁת, סת, צת, זד (in den beiden letzteren Fällen zugleich partielle Assimilation) werden.

Beispiele totaler Assimilation: *a*, progressiver: מישב *j* = מַשַּׁב aus מִשְׁאַב (daneben מִשְׁאַל), איתחיד = אִתְּחַד, איתמר = אִתְּמַר aus *אִתְאֲחַד, *אִתְאֲמַר (daneben מִתְאַמְרָא), קיניה = קְנֵּהּ aus קְנָאֵהּ, בְּזֵי, ביזתא = בִּזְּתָא neben ביזעי, פיקא = פַּקָּא neben פיקעא, מַסּוּתָא aus מַסְחוּתָא; allgemein aramäisch ייסק = יִסַּק aus יִסְלַק und im *Ittaf.*, zB מִתּוֹגַר aus *מִתְאוֹגַר, מִתְּקִים aus *מִתְאֲקִים; *b*, regressiver: מידביק = מִדַּבַּק, איטריד = אִטְּרֵד aus *מתדבק, *אתטרד, אימליך = אִמַּלַּךְ neben מִתְמַלְּכִין; יִסְּבוּן, תיסב = תִּסַּב neben תִּנְסַב; אַבַּב aus עַל־בָּב (§*e*); גַּפָּא, כַּפָּא neben גַּדְפָּא, כַּתְפָּא; טונא = טְנָא aus טוענא, מַבְרָא aus מעברא, אונא = אֻנָּא neben אודנא usw.

Kontraktion liegt vor in איתקיל = אִתְּקֵל u. dgl. *k* aus *אִתְתְּקֵל, חֲדִּתִי aus *חדתתי, כְּפִנַּן (כפינן) aus *כפננן (§ 29); אַדִּי aus אַד־דִּי usw.

Übergehung eines א (ע) hinter einem reduzierten *l* Vokal oder vokallosem Konsonanten: בִּישׁ aus *בְּאִישׁ, מַלְּפָךְ aus מְאַלְּפָךְ, מַיֵּץ aus מְאַיֵּץ, מַיְּצִנְהוֹ aus מְאַיְּצִנְהוֹ, שׁוּתָא aus שְׁעוּתָא, מְסָ(א)נָא aus *מַסְאָנָא (daneben מַלְאֲכָא),

תּוֹלָ(א)נָא neben תּוֹלְעָנָא. Früh wurde silbenschließendes א aufgegeben in עָ(א)נָא, מָ(א)נֵי, רֵישָׁא, כֵּיבָא, מֵיכְלָא, יֵימַר u. dgl. Sekundär dann כאיבא = כְּאֵבָא für כֵּאבָא (vgl. hebr. שְׂאֵת neben לָשֵׂאת). Intervokalisches א ging früh verloren in קְרַאוּ u. dgl. (§5*d*). Im Auslaut geht א immer verloren: סַגִּי pl. סַגִּיאִין.

m ה im Auslaut kann unausgesprochen bleiben; so כְּלֵה (כולי), רֵישָׁא für כְּלֵה, רֵישַׁה.

n חינגי = חִנְגֵּי (aus *חִגֵּי = חַגֵּי) diene als Beispiel eines konsonantischen Einschubes zum Zwecke der Geminationsauflösung.

o Schwund eines schließenden Konsonanten findet sich in סְגָא, נְשָׁא, אֱזָא, אֵימָא für סְגַר, נְשַׁב, אֱזַל, אֵימַר; ferner תּוּ = תּוּב und in Formen des Verbums קום: נֵקוּ, תֵּקוּ, אוֹקֵי.

p ב, ג, ד, כ, פ, ת erleiden hinter Vokalen spirantische Aussprache, welche bleibt, selbst wenn der Vokal reduziert ist, zB אַלְפֵי, כַּתְפָא usw.

5. 5. Vokalischer Lautbestand und Lautwandel.

a 1. ו *ū, u, ō, o*; ָ *o*; י *ī, i, ē, e, e*; (א) ָ *å*; ַ *a*; ְ *ə*.

b Zu Grunde liegen die semitischen Vokale *ū, ī, ā*; *u, i, a* und die Diphthonge *au̯, ai̯*. *ā* erscheint vereinzelt als *ō*, zB מזונא, gewöhnlich aber als *å*.

c 2. Uralt ist infolge der Aufgabe eines silbenschließenden א (§4*l*), also in geöffneter Silbe, die Dehnung des ursprünglich kurzen Vokals in עָ(א)נא, מָ(א)ני aus *עַאְנא, *מַאְני; auf etwas späterer Stufe (schon mit assimiliertem Vokal, §*i*) stehen רֵישָׁא, מֵיכְלא, תֵּיכול, יֵימר aus *רַאְשׁא usw; regelrecht כֵּיבָא aus *כְּאְבא.

d Durch Schwund eines intervokalischen א (§4*l*) entsteht ein (fallender) Diphthong, so *ḳərau̯* aus *ḳəraʾū*.

Diphthonge, sowohl die uraramäischen als die später entstandenen, können zu einem Einzellaute ausgeglichen werden, und zwar *a̯u* zu *ō*, *a̯i* zu *ē* (*ī*); zB יוֹמא, קְרוֹ, חֵילא, תְּנֵינא, דֵּידְבא. Doch kann die Ausgleichung unterbleiben, zB רווחא = רַוְחָא, גייסא = גַּיְסָא, תניינא = תִּנְיָנא; sie muß unterbleiben, wenn der unsilbische Vokal auf der Grenzlinie zwischen zwei Silben steht, also geminiert ist, zB בגוייהו = בְּגַוַּיְהוּ, aber מיגו = מִגּוֹ.

e Der Diphthong *a̯i* kann auch so vereinfacht werden, daß der unsilbische Vokal ganz übergangen wird; bes. vor *n*: בְּעַן für *בְּעַיְן, סָגַן aus *סָגַיְן, גְּלַן aus *גְּלַיְן usw (in den letzteren beiden Beispielen war *a̯n* aus *a̯īn* verkürzt worden); אֲבָהָתָנָא, רַבָּנַן, בְּנָתַין aus *—ַיְנָא, *—ַיְן (und darnach אֹרְחַין, דַּעְתַּין, §22); vor הָ wird *a* zu *e*: מָנְדֶהא (vgl. §*k*). Sonst auch zu *å*: בָּבָךְ, יוֹמָךְ, בְּנָתָךְ aus —ַיְךְ (und darnach אַרְעָיךְ, אַחָתָיךְ).

f Vor den Kehllauten ה, ח, ע und vor ר geht *(u?) i* in *a* über; so in uralter Zeit in Formen wie נימשח, תיזרע, auf späterer Stufe in Formen wie שמע, שמעה, ייטר, בְּלַע, נְבַח, סְתַר, איתעקרו, שדר, שדרו, מוֹדַע, מוֹקַר usw. Doch findet sich ריעיא, ריחיא, שיחנא, סתיר, דאירנא (neben דיירנא) usw.

g Die gleiche Wirkung scheinen noch gewisse andre Konsonanten (emphatische Laute; Sonorlaute) auszuüben; vgl. zB אידבקי = אִדְבְּקִי neben מידביק.

h Vor einem Lippenlaut wird *a* od. *i* zu *u*: so גוברין, גנובתא, דובשא; גופנא; שומשמנא usw. Alt ist dieser Übergang in שום.

i Hinter einem Kehllaute wird *i* zu *e*: חֶלְמָא, אֶשְׁקוֹל usw. Aus Pleneschreibungen wie חילמא, אישקול darf man nicht ohne weiteres den Schluß ziehen, daß חִלְמָא, אִשְׁקוֹל ge-

sprochen wurde (§2*j*). Vor einem Kehllaute (vgl. §*f*): ליהדר = לְהֲדַר (vgl. auch §*c*).

j Vor einem geminierten Konsonanten bleibt *i* selbst hinter einem Kehllaute; so אִשָּׁא, אִשְּׁתָּא usw.

k Sogenannte Ersatzdehnung tritt ein zur Ausgleichung aufgegebener Gemination vor den Kehllauten und dem Sonorlaute ר, und zwar wird *i* (über *e*) zu *ẹ* und *a* zu *å*. Die Regel schwankt, aber im allgemeinen steigt die Möglichkeit der Ersatzdehnung in der Ordnung ה, ח, ע, א, ר. Man lese also יִֽרְתוּן, בְּפֵרוּשׁ (בפירוש), לֵעֹל (ליעול), תְּחֵתוּ (תיחתו), aber wohl מְעוּטָּא (מיעוטא) usw; פְּרָשָׁא, בָּרֵכִי (בריכי), אָחָרַךְ (איחרך), אֶצְטָעַר; aber wohl צָעוֹרֵי, נַתַּחַל, יַהִיר usw. Vor ח wird (nach dem tiberiensischen System) *a* zu *e* (vgl. §*e*): פֶּחָרָא. Merke יִרוֹק.

l Die folgende Tabelle veranschaulicht die Wirkung, die die Ton- und Silbenverhältnisse auf die Gestaltung der Vokale ausüben.

Tab. I.

	In geschlossener		In offener			In geöffneter Silbe
	unbetonter Silbe	betonter Silbe	unbetonter Silbe		betonter Silbe	
			nach Mundlauten	nach Kehllauten		
$\bar{u}, \bar{o}, \bar{\imath}, \bar{e}$, å	mit Metegstrich ^{a}	unverändert	unverändert; mit Metegstrich $^{\beta}$		unverändert	
u, o	◌ֻֽ u^{γ}, ◌ָֽ o^{δ}	◌ֹ ọ$^{\varepsilon}$	◌ְ ∂^{ζ}	◌ֳ $\breve{o}^{\eta}$	◌ֻ u^{ϑ}	◌ָ o^{ι}, ◌ֹ ọ$^{\varkappa}$
i, e	◌ִֽ i^{δ}, ◌ֶֽ e^{δ}	◌ֵ ẹ$^{\varepsilon}$	◌ְ ∂^{ζ}	◌ֲ $\breve{a}$, ◌ֱ $\breve{e}^{\eta}$	◌ִ i^{ϑ}	◌ֶ e^{ι}, ◌ֵ ẹ$^{\varkappa}$
a	a^{γ}	*a*	◌ְ ∂^{ζ}	◌ֲ $\breve{a}^{\eta}$	◌ַ a^{ϑ}	◌ַ a^{ι}, ◌ֶ $e^{\varkappa}$

Erläuterungen und Beispiele:

m

α קָטְלִין. Der Metegstrich bedeutet: „*so*“. Sonst könnte Verkürzung entstehen. ‖ β Wenn nicht in der der Tonsilbe unmittelbar vorangehenden Silbe. Sonst könnte der Vokal nach Art der kurzen zum Vokalanstoß herabsinken.

γ עֻצְבָּא (עוצבא), כֻּלְּהוֹ (כולהו); תִּקְטֹל (תיקטול), לְבַּי (ליבאי); מַלְכָּא, גַּפָּא. ‖ δ אָרְחָן, כָּלְּהוֹ, כָּל־; חֶלְמָא. Merke שְׁאֶלְתָּא (שאילתא), קַבֶּלְתּוּן (קבילתון); der Metegstrich bedeutet: „so, entgegen der Erwartung“. ‖ ε חֲרֹב (חרוב), תִּקְטֹל (תיקטול), עַלּוֹ (עולו); חֲרֵב (חריב), אֶעְבֵּד (איעביד), יְתֵבְתְּ (יתיבת), שָׁבֵק (שביק), אִתְהֲפֵךְ (איתהפיך), קַבֵּלְתְּ (קבילת), עֵלָּא (עילא). ‖ ζ כְּתֻבוּ (כתובו), לְבוּשָׁא, כְּלִילָא, שְׁלָם, שְׁלָמָא. ‖ η הֲחָקָא, חֲמָר, עֲבִדוּ (עבידו), אֱזִלוּ (איזילו), אֱנָשׁ (אינש), אֲתַר. Anstatt ֱ bei א kann auch ֵ eintreten; man könnte daher auch אֵזִלוּ lesen. Vgl. auch שֵׁבֲבְתָא. Nach emphatischen Konsonanten und Sonorlauten findet man gelegentlich halbreduzierte Vokale: קֳדָמַנָא, לִפְרֻקִנַּן (ליפרוקינן), נִנְקֻטוּ (נינקוטו). Ich schreibe ֳ dem System zuliebe; man wird aber wohl *lifrŭḳinnan, ninḳŭṭu* gesprochen haben. ‖ ϑ כְּתֻבוּ (כתובו); עֲבִדוּ (עבידו), אֶפְלִגוּ (איפליגו), פְּקִדָא (פקידא), אַסְהִדוּ (אסהידו). ‖ ι הֲחָקָא; תְּעֲרֹק (תיעירוק; od. *tiʿĭroḳ*), בַּהֲבָא. ‖ κ אֹרַח (אורח); טֶהֱרָא (טיהרא), מֶלֶךְ; עֵסֶק.

n Anm. 1. Anstatt *a* findet sich im Aram. häufig *i* in unbetonter geschlossener Silbe, zB דיקנא (hebr. זָקָן), דירכא neben דרכא, גינתא, תיקטול aus **taḳṭul* usw.; bei den Nomina haben wir es vielleicht mit alten Nebenformen zu tun. Im Talm. merke auch *Afʿel*formen wie איפסיק neben אפסיק, איפרוכי, ליצלן usw.

o Anm. 2. Durch künstliche Geminierung kann ein Vokal in offener unbetonter Silbe der Reduktion entgehen, zB לִשָּׁנָא (לישנא) (arab. *lisān*), חֻלָּקָא (חולקא), לִכַּוַּן (ליכון) usw. Künstliche Dehnung liegt vor in מָמוֹנָא, מָחוֹזָא usw. und im Imperf. u. Infin. Peʿal von ע״ו (vgl. § 38).

p Anm. 3. Bei der Benutzung der Tabelle für Wörter von mehr als zwei Silben beachte man folgendes: Der Vokal der der Tonsilbe nächst vorangehenden offenen Silbe erleidet Reduktion. Geht dann weiter rückwärts eine offene Silbe mit langem Vokal voran, so entsteht eine geschlossene Silbe, in

welcher der lange Vokal durch Meteg geschützt wird: גְּבוּרְתָּה. Geht aber eine geschlossene Silbe mit kurzem Vokal voran, so entsteht eine Doppelkonsonanz: dann ist entweder Allegro- oder Lento-aussprache mit Einschub eines Vokals möglich. Beispiele: אַרְעֲכוֹן, מַדְנְחָא und מַדְנָחָא (מדינחא), מַעֲרְבָא. Der Metegstrich dient zum Schutz des nun in geöffneter Silbe stehenden Vokals. Doch kann der Vokal dem Drucke, der von der Tonsilbe vorn ausgeht, erliegen; so entstehen Formen wie אֲרַעְכוֹן, רְשׁוּתָא, שְׁלִיתָא neben שְׁלִיְתָא (שירלייתא), מְשְׁכְלְתָא (משירכלתא). Wenn eine offene Silbe mit kurzem Vokal vorangeht, dann entsteht eine geschlossene Silbe: כַּתְפָּא. Wenn zwei offene Silben mit kurzen Vokalen vorangehen, dann können Doppelformen entstehen: צִדְקְתָא und צִדַקְתָּא. Wenn zwei Silben vorangehen, von denen die eine unmittelbar sich anschließende eine offene mit kurzem Vokal ist, während die andere eine geschlossene mit kurzem od. eine offne mit langem Vokal ist, so gibt es nur Eine Möglichkeit: מַטְלַלְתָּא, מַתַּנְתָּא, מַתְנִיתָא, תַּעֲנִיתָא, אֲשִׁירְתָא, שׁוֹשְׁלְתָּא, קִיקְלְתָּא.

q Anm. 4. *ain* im Auslaut wird durch Einschub eines *i* zu *aịin*, falls nicht Vereinfachung des Diphthongs stattfindet (§*e*); so בְּנַיִךְ, בָּעַיִן (בעיין), מְלַיִן (מליין).

r Anm. 5. Eine Doppelkonsonanz kann auch im Anlaut entstehen: סְתָמָא *ståmå* aus **sətåmå*. Gern wird dann ein Vokalansatz vorgeschoben; so אִשְׁתֵּק (אישתיק) aus **šteḳ* neben שְׁתֵק (שתיק), אִשְׁתּוֹ neben שְׁתּוֹ. Alle drei Beispiele zeigen dieselbe Konsonantenkombination; doch vgl. auch אֲמִצֵּי (אמצי) und אִיתְּבְתְּ (איתיבת), אִיתֵּב (איתיב) neben יְתֵבְתְּ, יְתֵב.

s Selbst lange Vokale können in unbetonter Schlußsilbe ganz wegfallen. So אַ(נְ)תְּ aus *'antā, 'antī*, בְּנַיִךְ (§*q*) neben der älteren Form בְּנַיְכִי, אֲנַן (zugleich mit Übergehung des Kehllauts) aus אֲנַחְנָא. Aus קְטַלוּ entstand **קְטַל*, das aber im Talmudischen zu קְטוּל umgeformt wurde (Vokalepenthese). Durch Rückgang des Akzentes auf die Paenultima erklären sich Formen wie בֵּר (ביר), אַח usw aus **bérī*, **'áḥī*.

6. Silbenschwund. Satzphonetik. 6.

Silbenschwund liegt vor in חד aus *אחד. *a*

Durch die Verbindung von Wörtern im Satze ent- *b* stehen infolge des Druckes des Satzakzentes Verkürzungen (Ausstoßung von Lauten, Silbenellipsen). So לֵית (§5*d*) aus לָא אִית, אִיכָּא, לֵיכָּא (לֵכָּא) aus אית כא, לית כא, מַי (מאי) aus מָא דֵן; בר נש neben בר אנש; besonders in der Verbindung von Adjektivum od. Partizip und pronomen personale zu einem Satze, wobei eine Art neuer Flexion entsteht (vgl. §8*a*). Aber auch sonst kann das Pronomen, das pleonastisch einer Verbalform angereiht ist, mit dieser zu einer Form verwachsen; so לְעַיְנַן (ליעינן) aus לְעַיֵן אֲנַן und wahrscheinlich תִּסְבְּרָא neben תִּסְבַּר אַתְּ.

7. Akzent. 7.

Wir haben keine Veranlassung für das Talm. andre Akzentgesetze zu formulieren als die für das Bibl.-Aram. geltenden, die hier vorausgesetzt sind. Möglich ist es allerdings, daß eine Verschiebung des Akzents stattgefunden hat. Jedenfalls hat diese keinen Einfluß auf den Vokalismus ausgeübt, der ganz im älteren System wurzelt.

II. Formenlehre (§ 8—41).

A. Pronomen (§ 8—11).

8.

8. Personalpronomen.

a Das *pron. pers.* erscheint entweder als eine selbständige Subjektsform oder als eine suffigierte den Besitz (am Nomen) und das Objekt (am Verbum) ausdrückende Form. Aber auch die Subjektsform verwächst in der 1. und 2. Person mit dem adjektivischen oder partizipialen Prädikat dermaßen, daß das Pronomen die Gestalt eines bloßen Suffixes annehmen kann.

b **Paradigma:** **Tab. II.**

	in casu recto		in casu obliquo
	separatum	suffixum	
1 s.	אנא	־נא	־י; als Objektssuffix ־ני†, ־ין
1 p.	אנחנא†: אנן[α]	־נן	־נא†; ־ן; als Objekts-suffix ־נן
2 s. m.	אנת†[α]: את[γ]	־ת	־ך
2 f. s.	אנת†[α]: את[γ]	־ת	־כי†: ־ך
2 p. m.	אנתו(ן)†[β]: אתו(ן)[γ]	־תו(ן)	־כון†: ־כו
2 p. f.			־כי
3 s. m.	הוא†[δ], איהו[ε], ניהו[θ]		־היה†; ־ה, ־ה
3 s. f.	היא†[δ], איהי[ε], ניהי[θ]		־הא†: ־ה, ־ה
3 p. m.	אינון†[ζ], אינהו[η], נינהו[θ]		־הון†: ־הו
3 p. f.	אינהי[η], נינהי[θ]		־הי

[α] § 5 *s.* ‖ [β] אנתון unbelegt. ‖ [γ] § 4 *j.* ‖ [δ] Zur Wiederaufnahme des Subjekts (§§ 48 *b; 63 c*) auch in der jüngeren Sprache. ‖ [ε] איהו (im Targum.) kann für אֱהוּ gemeint sein; über die Erklärung der Form ist man streitig. ‖ [ζ] = אין + חון (§ 4 *j*); אין wahrscheinlich ein Deuteelement. ‖ [η] Mit unassimiliertem ה und Wegfall des ן. ‖ [ϑ] Kopulaformen (§ 63 *a*); das vorgesetzte נ wird als ein pronominales Deuteelement erklärt.

c Pronominalsuffixa an adjektivischem Prädikat: קריבנא, זוטרינן, חכימת, מכיכת, חכימיתו; Pronominalsuffixa an partizipialem Prädikat beim Verbum s. §§ 31—40.

d Zur Anhängung der Possessiv- und Objekts-suffixe an Nomen und Verbum vgl. §§ 22; 41.

9. Demonstrativpronomen. 9.

1. Zur Bezeichnung des Näherliegenden („dieser“):

a Ältere Formen: sg. m. דין (דנן), f. דא, pl. אילין; mit vorgesetztem Deuteelement (א)ה: sg. m. הדין, f. הדא, pl. הלין.

b Vereinzelt: sg. m. עדי, f. עדא (עדה), pl. עדי. Diese Formen, die noch der Erklärung bedürfen, sind spezifisch babylonisch.

c Jüngere (gewöhnliche) Formen: sg. m. (mißbräuchlich auch f.) האי, f. (bes. in neutrischem Sinne) הא, pl. הני.

d Diese Formen sind aus הדין, הדא, הלין verstümmelt; im letzteren Falle ist ל in נ übergegangen. Durch Verschmelzung von הדין und הוא entsteht auf gleiche Weise (aber mit Beibehaltung des נ) הינו (היינו) *ecce eum (id)*, „das ist“; f. היני.

e אידי, aus דין und vorgesetztem אי (§8*b* [ε]?) gebildet, findet sich nur in der Verbindung אידי ואידי mit korrelativer Bedeutung, „dieses und jenes“, „beides“.

f 2. Zur Bezeichnung des Fernerliegenden („jener“) dienen zwei Reihen von Formen, deren eine durch den

Zusatz כי oder ך hinten an den obengenannten Demonstrativformen gebildet wird, während in der andern das Pron. pers. der 3. Pers. mit vorgesetztem Deuteelement (א)ה zur Verwendung kommt. Also: (1) vereinzelt sg. m. דיכי, pl. אילך, gewöhnlich sg. m. האיך, f. הך, pl. הנך; (2) sg. m. ההוא, f. ההיא, pl. הנהו.

g Aus *דך (= דיך m. und דך f.) entsteht durch Vorsetzung von אי (vgl. §*e*) sg. m. אידך, f. אידך „jener", „jene", „der, die andre". Auf ähnliche Weise (zugleich mit Übergang des ל in נ) entsteht der Plural אינך „jene", „die andren".

10.

10. Relativpronomen.

a †די, gewöhnlich verkürzt zu ד.

b Aus der Verbindung des Relativpronomens †די mit der Präposition ל, in der gewöhnlichen Sprache aber mit dem Nomen די, entsteht ein verselbständigtes Possessivpronomen, also דילי, דידי usw.

11.

11. Fragepronomen.

a 1. Substantivisch: מאן für Personen, †מה, †מא, מאי (§6*b*) für Sachen.

b מנו (§4*j*) neben מאן הוא; מני = מאן היא. †מה דין (woraus מאי), vgl. hebr. מה זה.

c 2. Adjektivisch: הי (auch wohl substantivisch), †אידין (vgl. hebr. אי זה).

d Zur Verwendung der Fragepronomina מאן, מא vor dem Relativpronomen als unbestimmtes Pronomen vgl. die Syntax (§51*b*).

B. Das Nomen (§ 12—23).

(a) Die Nominalstämme (§ 12—18).

12. Vorbemerkung. 12.

a Es gibt nur wenige zusammengesetzte, d. h. je zwei im Genetivverhältnis zu einander stehende und zu einer Einheit verschmolzene Nomina. Außer den zus.-gesetzten Zahlwörtern 11—19 (§23*a*) vgl. בעיל דבבא, סגי נהור, pl. סגי נהורי; בי תרי (בתרי); ביזרא (= *בר זרעא), pl. ביזרני.

b Bei den einfachen Nomina unterscheidet man Nominalstamm und Flexionsendungen. Die Nominalstämme sind semitischen Ursprungs oder semitischen Typen nachgebildet. Der genetische Ursprung der aram. Nominalstämme ist daher in der Ursprache zu suchen; im Aram. jedenfalls ist der Urbestand durch Bedeutungsentwicklung sowie durch Analogiewirkungen derart getrübt, daß eine reinliche Scheidung der Nominalformen nach Funktionskategorieen (nomina agentis u. Adjektiva, nomina actionis u. Abstracta usw) nur vereinzelt gelingt und für das Sprachgefühl nur selten in Betracht kam. Selbst die formale Klassifizierung ist nur bei dreiradikaligen Stämmen durchführbar, und auch da versagt sie zum Teil schon bei den ע״י und ל״י. Die Übersicht der wichtigsten Nominalgebilde in den folgenden §§ dient praktischen Zwecken.

13. I. Nomina verkürzten Stammes. 13.

a Manche der hierher gerechneten Nomina sind wohl ursprünglich zweilautig gewesen.

b בר, דם, זנא pl. זני, יד, pl. מיא, פום, שום. Mit Feminin-endung: אמתא, ברַתא, קשתא, שׂיפתא, שנא. ‖ אבו(הי), אחו(ה), חמו(ה); mit Femininendung אח(א)תא, חמת(ך). ‖ מ(א)ת „Stadt“ ist wohl assyrischen Ursprungs.

14. **14. a. Mit bloßer Vokalabstufung:** Tab. III.

		I stirpis sanae	II פ"א	III med. ע sive א	IV ult. ע sive א	V ע"נ
b	1. faʿal, fiʿal	דיקנא[α], כפנא שיכרא[β] ברכתא[β] עינבתא	חד		פקתא	
	2. faʿil	חברא[γ] לבינתא				
	3. faʿul	חשוכא סעודתא				
c	4. faʿl	דירכא[α], מלכא[δ] מלכתא		רישא, ע(א)נא תאינתא	קרא	אפ(אי), אנפ(יי)†
	5. fiʿl	גירסא[ε]		כיבא, כאבא	קינ(יה), פיקא ביזתא	עיזא אי(נ)תתא
	6. fuʿl	שופרא[ζ] חוכמתא		טונא		
d	7. fāʿal, fāʿil	עלמא ספרא כהנתא			מ(א)רי מרתא	
e	8. faʿāl, fiʿāl, fuʿāl	שלמא לישנא[η] חולקא[η] שיבבתא[ϑ] שערתא			קריי(ך), קרא	
	9. f$^{a}/_{i}$ʿīl	זריז ספינתא		ביש		
	10. fuʿūl	לבושא גבורתא				
f	11. fāʿūl	ינוקא ינוקתא				
	12. fuʿal̲l	אוזילא[η]				

14. a. Mit bloßer Vokalabstufung: Tab. III.

VI פ״ר	VII ע״ע	VIII ע״ו	IX ע״י	X ל״ו	XI ל״י
					קניא ר(י)חיא עניא
דעתא	רב		VII.d. חיריא[a]		pl. שמיא[a]
	דנא[a] כלתא[a]	רומא[β],רוותא תובתא VII. כוותא[a]	חילא, גריסא אימתא X. חיותא	רעוא רעותא[β]	כריא אליתא קרתא[a]
	ליבא מילתא		דינא דירתא	חידווא רשותא[β] III. שותא[β]	צירריא שליתא[β], שיליתא סילתא[a]
	טולא דוכתא	גופא			pl. כולייתא
					רעיא אשיתא[β]
	גללא	נרית, זווד(רן)			
	כלילא	עויר			

II. Dreilautige Nominalstämme (§ 14—16).

14.

14. a. Mit bloßer Vokalabstufung
(s. Tab. III, S. 20. 21).

a Die für 3. in Anspruch genommenen Nomina sind nicht ganz sicher. Die Formen 7. (Part. act.) und 9. (Part. pass.) werden ausführlicher beim Verbum behandelt werden. Der 11. Form gehören mehrere Denominativa (Gewerbenomina) an.

g I. [α] Ob das *i* der Parallelform entstammt od. phonetisch begründet ist (§5*n*), bleibt fraglich. || [β] דובשא und גנובתא nach §5*h*. || [γ] Neben כתפא auch כפא (§4*j*). || [δ] גפא neben גרפא (§4*j*); גופנא (§5*h*). || [ε] רירחטא (5*m*×). || [ζ] ארנא neben אורנא (§4*j*). || [η] §5*o*. || [ϑ] §5*mn*.
II. Vgl. §6*a*.
III. Vgl. §4*jl*; 5*c*.
IV. Vgl. 4*jl*. Übergang in die ל״יKlasse.
V. Vgl. §4*j*.
VI. Eine Infinitivform. שירנתא mit geminiertem *n*; Angleichung an Kol. VII.
VII. [α] Mit *i* גירנתא (§5*n*); dazu noch mit Auflösung der Gemination pl. חירנגי (§4*n*).
VIII—IX. [α] §5*d*. || [β] סרפא hat סופא (in den Hdschrr. begegnet man letzterem noch hie und da) fast ganz verdrängt; es ist nämlich seinem Gegenteil רישא angeähnlicht. || Nicht aufgenommen in die Tabelle sind ע״ו Formen wie דרא, f. עקתא (1. oder 8.) und ריחא; der 9. Form entspricht קים (Part. pass.).
X—XI. [α] Mit verkürztem Stamme. || [β] Vgl. §5*p*.

15.

15. b. Mit geminiertem mittlerem Radikal
(s. Tab. IV, S. 23).

a 14. scheint aus dem Hebräischen zu stammen. 15. bildet Denominativa. Einige Nomina dieser Form zeigen Verwandtschaft mit dem Intensivstamm (קים = מקיַם; תקנתא nomen actionis), desgleichen 20. (meistens nomina actionis; aus dem Hebr.?). 16.—18. bilden Adjektiva; 16. und 17. Farbenadjektiva. Bei 18. und wohl auch 19. scheint die Gemination unorganisch zu sein.

Fortsetzung S. 25.

Tab. IV.

15. b. Mit geminiertem mittlerem Radikal.

	I	II med. laryng.	III ל״א	IV ע״ע	V ע״ו	VI ע״י	VII לו״י
b 13. fa/i‘‘al	ככרי pl., אימר אימרתא[a]						
14. fi‘‘il	חגרא						
15. fa‘‘āl	חמרא תקנתא	פרשא, פחרא		צללא	קים[a], גוזא	דירנא	תנא[a], בנאי
16. fi‘‘āl		ירוק			חוור[β]		
17. fu‘‘āl	אוכם	יורק					
18. fa‘‘īl	רמין	חריף, יהיר	סגי pl. סגיאין	קליל II. קריר			
19. fa‘‘ūl	pl. עמודי	חרובא					
20. fi‘‘ūl	איסורא זיבורתא	מיעוטא					

16. c. Mit Präfixen.

Tab. V.

b

	I	II prim. ע sive א	III ע״א	IV פ״נ	V פ״ו	VI ע״ע	VII עו״ו	VIII ל״ו	IX ל״י
21. m$^{a}/_{i}$fʿal	מדברא [a] משכלתא [a]	מברא, מיכלא		מגלא מתנתא	מותב	ממשא pl. מטללי מטללתא	מזונא [a]		מישתיא II. מיתי(יך)
22. mafʿil	מכתבא				מתיבתא [a]				מתניתא
23. mafʿul								מסותא [a]	
24. m$^{a}/_{i}$fʿāl	מדרשא, מתקלא		מסאנא		מודעא [β]				
25. tafʿil									תעניתא
26. tafʿīl	תלמידא								
27. tafʿūl	תלמודא								
28. ʾafʿāl	אסמכתא			אגדתא [a]					V. אורייתא
29. ʾafʿūl				אבוב					

c I. [a] מדינתא, משיכלא nach §5p; משיכלתא ist von משיכלא gebildet.

II. Vgl. §4jl; 5c.

III. Vgl. §4l.

IV. Vgl. §4j; 5p. ‖ [a] Auch חגדתא, aus dem Hebr. entlehnt.

V. Vgl. §5d. ‖ [a] Nach Art der ע״ו metaplastisch vom Stamme תוב gebildet, wohl durch Hebr. ישיבה beeinflußt. ‖ [β] Gehört zum Kausativstamme.

VI. Neben den regelrechten Formen auch solche nach Art der Formen der Kol. I.

VII. [a] Aus dem Hebr. entlehnt od. vielmehr aus einem Dialekte, in dem $\bar{a}$ wie im Hebr. zu $\bar{o}$ wurde.

VIII. [a] = מסחותא, vgl. §4j.

I. [a] צפרא bildet das Femin. ציפורתא. *c*
II. Vgl. § 5*k*.
III. Vgl. § 4*l*.
V. [a] גיורא nach hebräischer Art. ‖ [β] Vielleicht ursprünglich der Form 17. angehörend.
VII. [a] Wohl Rückbildung aus dem st. d. (vgl. § 4*d*).

16. c. Nomina mit Präfixen (s. Tab. V, S. 24). 16.

21.—24. nomina actionis, loci und instrumenti; 25. nomen actionis zum Intensivstamm und seinem Reflexivum; 26. und 27. aus dem Hebr.; 28. vom Kausativstamme gebildet. 21. (mifʿal) ist Form des Infinitivs des einfachen Stammes. *a*

17. III. Mehrlautige Nominalstämme. 17.

a. *fʿll:* שבריר, מרטוט, שמנון. *a*

b. *flfl:* גלגלא, גילגלא, גולגלא; גרגירא; f. דקדקתא, קילקילתא. Mit Dissimilation (§ 4*h*): דעדקין und דרדקי, קיקילתא und שושילתא (§ 5*dp*); die Vereinfachung kann auch an zweiter Stelle vor der Femininendung vorgenommen werden, also קילקתא. Von Stämmen mit ב als zweitem Radikal (nach § 4*h*; 5*d*): כוכבא, לוליבא, דידבא. Eine alte Form, die hierher gehört, ist ליליא. *b*

c. *fʿlʿl:* f. zugleich mit Vereinfachung am Ende ירקרתי. *c*

d. Mit *l* am Ende: ערפילא, פרולא, שמאלא; f. ארמלתא. *d*

e. Sonstige Nomina: צוארא, עקרבא, עכברא, שותפא (assyr. Lehnwort); f. כרכושתא usw; auch das Adjektivum זוטר, vereinfacht זוטא. *e*

18. **18. IV. Durch Afformativa gebildete Denominativa.**

a Das Afformativ dient dazu, aus Adjektiven und Partizipien Abstrakta, und aus Abstrakta Adjektiva zu bilden; oder es tritt pleonastisch an, ohne einen Unterschied in der Kategorie zu bewirken.

b *-ān (-ēn, -īn):* 1.—2. שלמנא, f. (mit Anfügung eines *-ī,* über dessen Wesen die Meinungen auseinandergehen) גמלניתא; 4. סדנא (VII.), מותנא (VIII.); 5. עידן (VII.), אילן (IX.), בנינא (XI.); 6. שולטן, אחרינא f. אחריתי (§4*j*), פלן (IV.) d. פלניא f. פלניתא, בוצינא (VIII.); 8. f. גללניתא; 21. מפקנא (IV.), מסקנא (√ סלק), מעלנא (VI.); von תולע: תולענא (תולאנא, תולנא, §4*l*); von mehrlautigem Stamme: שו(מ)שמנא (§5*h; 4h*); vom Partizip des Intensivstammes (§33) מדברנא und mit Schwund des Präfixes רחמנא. Von Femininis: 5. ויותן (IX. und X.); ריחתנא; mit Schwund der Fem.-endung: 23. מצויינא (V. + VIII.).

c *-āi̯ (-ai̯):* 1. עילאי (XI.´ mit verkürztem Stamme); 2. בראי (VII.); 4. חקלאה, קדמאה, קמא (§4*j*; 15*c*[VIIa]), תתאי aus תחתאי (§4*j*), סדאה (VII.), f. pl. גויתא (VIII. + VII.); 5. גיראה (VII.); 6. נוכראה; pleonastisch nach dem Afformativ *-īn:* 4. ירחינאה; vom Femininum mit Übergehung der Fem.-endung: 4. גינאה (VII.); חנואה (und selbst חנונאה, also mit doppeltem Afformativ) von חנותא (§*d*). Gentilicia: ארמאה, גלילאה usw.

d *-ūt* (eigentlich **u̯at*) (über die Abwerfung des *t* im st. absol. vgl. §44*c*): 2. חברותא, מלכותא (mit spirantischem *k;* also vom ursprüngl. *malik-,* nicht *malk-*), חירו (VII.; das vorauszusetzende *חיר ist wohl aus חר pl. חרי durch Analogieeinwirkung der ע״י Formen wie ריק u. dgl. entstanden), עניותא (XI.); 4. טיבו (IX.), סיבותא (daneben

סבותא, von סב); 7. ינקותא, אסו (X.), desgl. זכות, חנותא, מטותא, שטותא; mit noch unerklärtem *ē* שירותא; 8. שיבבות(י); 9. גריעותא; von מית: מיתותא, desgl. von זיל (Analogiebildung von √ זלל): זילותא; 18. עתירות(י). Von mehrlautigen Stämmen: הימנותא (§40), שותפותא. Vom Part. pass. des Intensivstammes (§33): מפנקותא, מעליותא. Von einem Nomen mit dem Afformativ *-ān:* ליצנותא. Das Fremdwort ליסטאה (mit dem Aff. *-āį*) liefert ליסטיותא.

-aį (-ē): 10. חבוליא, כנופיא; סוסיא (von סוס); כודניא usw. *e*

(b) Flexion (§ 19—22).

19. Flexionsendungen. 19.

1. Vorbemerkungen. Beim aram. Nomen unter- *a* scheidet man zwei Genera (Masc., Fem.), zwei Numeri (Sing., Plur.) und drei Status (absolutus, constructus, determinatus).

Das eigentliche Genus eines Nomens erkennt man *b* aus der Konstruktion im Satze. Feminina sind nicht nur Nomina, die weibliche Wesen bezeichnen (אימא, רחילא usw), sondern auch gewisse Kategorieen, wie Namen von Gliedern (ידא, אודנא, כרעא usw), von Werkzeugen und Gefäßen, die Wörter „Erde“ (ארעא), „Sonne“ (שימשא) usw, allerdings nicht ohne Schwankungen. In der Formenlehre heißen alle Nomina, die einer Feminin-endung entbehren, maskulinisch.

Reste des Dualis sind die Zahlwörter תרי(ן) f. תרתי(ן) *c* und מאתן (§23*a*); Spuren sind auch erkennbar in Nominalformen wie בירכיה usw am unspirantischen dritten Radikal.

d

2. Paradigma der Flexionsendungen:

Tab. VI.

	Masculinum		Femininum	
	Sing.	Plur.	Sing.	Plur.
absol.[a]	†–[γ]	†–ִין, –ִי[δ]	†–ָה (–ָא)[ζ]	†–ָן
constr.[β]	†–[γ]	†–ֵי	†–ַת	†–ָת
determ.	–ָא	†–ַיָּא, –ֵי[ε]	–ְתָא, –ְתִי[η]	–ָתָא

e

Erläuterungen.

[a] Mit Ausnahme der verkürzten Form beim Plur. masc., der älteren Sprache angehörig. Zum Ersatz in der jüngeren Sprache dient der st. determ. Vgl. §43*b*.

[β] Ganz der älteren Sprache angehörig. Zum Ersatz in der jüngeren Sprache dienen Umschreibungen. Vgl. §44*e*.

[γ] Fällt mit dem Stamme zus., da die im Semitischen auf diesen folgenden Kasusvokale sowohl beim st. absol. (seinem eigensten Wesen nach eine Pausalform) als beim st. constr. im Aram. früh verloren gegangen sind.

[δ] Nur bei Adjektiven und Partizipien.

[ε] Bei Substantiven und substantivierten Adjektiven und Partizipien. Zur Ersatzform für den st. absol. abgeschwächt. Vgl. §43*b*.

[ζ] = *-*ah,* Pausalform aus *-*at.*

[η] Bei einigen Adjektiven: 1. חדתי (§4*k*); 2. רבתי (VII.); 16. ירוקתי (II.), חיורתי (V.); 17. אוכמתי; ferner ירקרתי (§17*c*) und אחריתי (§18*b*).

20. Veränderungen am Stamme beim Antritt der Flexions-endungen. 20.

Verkürzt erscheint der Stamm in sg. d. אבא und *a* pl. אחי (§13*c*); zum Ersatz künstliche Gemination, die in letzterem Falle wegen des ח nur virtuell ist (§5*k*).

Ferner in ל״וי-Gebilden der Formen 1.—6. (§14*bc*) *b* kann der Stamm verkürzt werden; so pl. טבי (sg. d. טביא), קני (sg. d. קניא), שמיא; f. sg. d. קרתא (pl. קו[י]רייתא), סילתא neben שילייתא (שליתא).

Ein den Stamm schließendes נ kann dem ת im st. *c* d. f. sg. assimiliert werden (§4*j*); so שתא (abs. שנא, §13*b*).

Die Pluralendungen in den Formen 4.—6. (§14*c*) *d* treten an die erweiterten Stämme der Form *faʿal-, fiʿal-, fuʿal-* an. Darum erscheint anstatt eines Explosivlautes an dritter Stelle der entsprechende Spirant (§4*p*). So משכי, אלפי, חסדין, מלכאתא.

Plural von אחתא (§13*c*) ist אחוותא; d. h. die Pl.- *e* endung setzt sich an den Stamm *ʾaḥau̯-* an, auf den der dem sg. zugrunde liegende Stamm *ʾaḥā-* von der Sprache reduziert ist. Desgleichen setzt der pl. נפוותא einen Sing. *נְפָתָא voraus.

Die verkürzten Nomina אמתא und שיפתא (§13*b*) *f* setzen die Pl.-endungen an einen durch ה bezw. ו erweiterten Stamm der Form *f^a/_i ʿal-* an: אמהתא, שיפוותא. Auf Analogie beruht der pl. אַמהתא von אַמתא (4VII.).

Der im sg. d. verkürzte Stamm אבא erleidet im *g* pl. eine Erweiterung durch ה (Form: *fiʿāl-*): אבהתא (zugleich mit Fem.-endung). Auf Analogie beruht אִימְהתא von אימא (5VII.).

ל״י Stämme der Form 7., die ursprünglich ל״ו sind, *h* können im pl. den ו-Laut wiederaufnehmen; so אסוותא

vom sg. אסיא. Auf denselben Bestand können ל״א Stämme gebracht werden; so מרוותא vom sg. מ(א)רי, סנוותא vom sg. סני. חתנוותא (von חתנא 1.) ist eig. ein doppelter pl., der die Mittelstufe *חתנותא voraussetzt.

i Desgleichen hat ליליא (§17*b*) den pl. לילותא (לילוי); סוסיא (§18*e*) — סוסותא; dagegen כודניא — כודניאתא.

j Der pl. von Stämmen der Form 11. lautet manchmal wie אמודאי, ספונאי, ist also durch א erweitert.

k Eine Erweiterung durch *-ān* können im pl. Stämme der Formen 4.—6. erfahren; so צלמניא, סמני(ן), ביורני (von ביורא, §12*a*). Aber auch רברבנוהי von רברב (§17*b*).

l Pleonastisch kann die Flexionsendung doppelt auftreten; so sg. d. שמעתתא; pl. abs. צניעתן, d. שמעתתא. Doch finden sich daneben die einfachen Formen als Textvarianten.

21.

21. Pl. fem. vom Masculinum und pl. masc. vom Femininum.

a In §20*gh* sind uns schon Plurale mit Fem.-endungen von Masculina begegnet.

b Andrer Art sind solche von Nomina, die zwar der Fem.-endung entbehren, aber syntaktisch als Feminina gelten (§19*b*); so ארחן von אורח. קרנא hat neben קרנתא auch קרני(ן), und zwar die erstere Form im übertragenen Sinne, die letztere (wohl eig. Dual) im eigentlichen.

c Zum f. sg. als *nomen unitatis* gehören maskuline Plurale. So שני(ן), כלמי, דמעי, גומרי, ליבני, שערי, פתילי.

d Der pl. zu איתתא ist נשי(א). Zugrunde liegt *nišaı̯-* (an sich schon ein pl.), und zwar in verkürzter Gestalt (vgl. §14*g*[XIa]).

22. Nomen mit Pronominalsuffixen.

Tab. VII.

b

	I. auf einen langen Vokal ausgehend	II. auf einen Diphthong				III. urspr. auf einen kurzen Vokal	
		a. pl. m.	b. pl. f.	c. sg. m.	d. sg. f.	a. sg. m. et f.	b. pl. f.
1 s.		בנרי, בנאי$^{\alpha}$	בנתרי, שיבבתאי	שמאי	דעתאי	†ברי †אחתי, †ברי$^{\alpha}$ †ברת$^{\alpha}$	†אבהתי
1 p.	†אבונא, אבון	רבנן$^{\beta}$	בנתין$^{\alpha}$	אורחין$^{\alpha}$	דעתין$^{\alpha}$	†ארענא, דעתן אורחן	†אבהתנא
2 s. m.	אבוך	ככיך$^{\gamma}$, יומך$^{\beta}$		ארעיך$^{\alpha}$	אחתיך$^{\alpha}$	ברך איתתך	בנתך
2 s. f.	אבוך	†בנייכי, בניך$^{\delta}$ כשורך$^{\beta}$				בריך ריפתיך	
2 p. m.	†אבוכון	†בתיכון$^{\beta}$, בנייכו$^{\varepsilon}$	אבהתיכו$^{\beta}$	נפשיכו$^{\beta}$	רשותיכו$^{\beta}$	†ארעכון	
2 p. f.		גברייכי$^{\varepsilon}$		פומיכי$^{\beta}$			
3 s. m.	†אבוהי, אבוה	†בנוהי$^{\beta}$, בניה, †אפויי				בריה, כולי$^{\beta}$ אחתיה	בנתיה
3 s. f.	אבוה, †אבוהא	†מנהא$^{\beta}$	†שיבבתהא			שמה, גברא$^{\beta}$ ברתה	
3 p. m.	†אבוהון	†רגליהון, בנייהו$^{\varepsilon}$	אבהתיהו$^{\beta}$	מתיהו$^{\beta}$	גזירתייהו	†כולהון, כולהו	†אבהתהון
3 p. f.		קתיהי$^{\zeta}$				כולהי	

22.

22. Das Nomen mit Pronominalsuffixen
(s. Tab. VII, S. 31).

a Zur Form der Suffixe vgl. §8*b*.

c Erläuterungen. I. Vgl. §13*c*. Die 1 sg. setzt sich an den unverkürzten Stamm (§20*a*) an: * אחי verkürzt zu את. „Mein Vater" heißt אבא = st. d.

IIa. *α* Nur orthographisch verschieden. || *β* Der Diphthong monophthongisiert (§5*de*). || *γ* Dieselbe Aussprache wie in יומך. || *δ* §5*q*. || *ε* Der Diphthong bleibt. || *ζ* Defektive Schreibung.

IIb. Analogiebildung nach pl. m. || *α* Das י ist stumm. || *β* Defektive Schreibung.

IIcd. Der st. d. scheint zugrunde zu liegen. || *α* Das י ist nur graphisch. || *β* Defektive Schreibung.

III. *α* Verkürzte Form. || *β* Das ה quiesziert; י und א graphische Hilfsmittel.

23.

23. Zahlwörter.

a Kardinalzahlen:

1 חד (חדא); f. חדא (§6*a*).

2 †תרין, תרי; f. †תרתין, תרתי (תלתי) (§19*c*); תרוינן, תרווייכו, תרוייהו

3 תלת; f. תלתא

4 ארבע; f. ארבעה

5 חמש; f. חמשא

6 שית; f. שיתא

7 †שבע, שב; f. שבעה

8 תמני; f. תמניא

9 תשע; f. תשעה

10 עשר; f. עשרה

11 חד סר, חדיסר; f. חד סרי

12 †תרי עשר, תריסר; f. תרתי סרי, תרי סרי

13 †תלת עשר, תליסר; f. †תלת עשרה, †תלת עשרי, †תלת סרי, תליסרי

14 ארב(י)סר; f. †ארבע עשרה, ארב(י)סרי

15 חמ(י)סר; f. †חמש עשרה, †חמש סרי, חמ(י)סרי

16 שית סר, שיתסר (שתיסר); f. †שית עשרה, שית סרי

17 ש(י)בסר (שביסר); f. †שב(ע) עשרה, ש(י)בסרי

18 תמניסר; f. †תמני עשרה, תמני סרי

19 תשסר; f. †תשע עשרה, †תשע סרי, תשיסרי, תישסרי

20 עשרין | 30 תלתין | 40 †ארבעין, ארבעי | 50 חמשין | 60 †ש(י)תין, שיתי | 70 שבעין | 80 תמנ(י)ן | [90 תשעין]

100 מאה | 200 מאתן | 300 תלת מאה | 400 ארבע מאה | 700 שבע מאה | 800 תמני מאה

1000 אלפא | 2000 תרי אלפי | 6000 שיתא אלפי | 10 000 רבותא, רבבתא; pl. ריבואן, ריבוון, ר(י)בוותא.

Ordinalzahlen: *b*

1 †קדמאה, קמא; f. †קדמיתא, קמייתא

2 †תניין, †תניינא; f. †תניינתא, תנייתא

3 תליתאי (auch multiplikativ)

8 תמינאה

„Letzter“ בתרא; f. בתרייתא.

Bruchzahlen: *c*

$\frac{1}{2}$ פלגא, פלגו | $\frac{1}{3}$ תולתא, תילתא | $\frac{1}{4}$ ריבעא | $\frac{1}{5}$ חומשא | $\frac{1}{6}$ שתותא, שתיתא.

תלתא (תילתא, תולתא) Multiplicativum.

C. Partikeln (§ 24—26).

24. **24. Adverbium** (s. Glossar).

a 1. Adjektiva im Zustandskasus; so שפיר, קליל, ריקן, ערטיל, טפי usw.

b 2. Fem.-bildungen auf *-ūt* (§18*d*): בישות, טייעות.

c 3. Nomina im casus adverbialis; zB טובא.

d 4. Präposition + Nomen (Adjektiv) (hier erhält sich oft der st. abs.): לשלם, לעגל, מריש, כחדא, לחוד (mit Suffixen לחודך, לחודיה, לחודי(י)הו), אבראי, מעילאי, מתתאי; בשלמא, מעיקרא usw.

e 5. תו verkürzt aus תוב (Imperativ).

f 6. Der erstarrte Imperativ הדר.

g 7. Zusammensetzungen wie השתא (= הא שעתא), האידנא (= הא עידנא), מנא (aus מְנָא = מִן־אָן vgl. hebr. מֵאַיִן; zur Erklärung vgl. §5*e*; 4*jo*), לאו (aus לא הוא) neben לא usw.

h 8. Sonstige Adverbia, die Pronominalwurzeln entstammen, wie הכא, היכא usw.

25. **25. Präpositionen.**

a Präpositionen sind eigentlich Nomina im st. c. und zwar entweder einfach im casus adverbialis oder in Verbindung mit andern Präpositionen (ב, כ, ל, מן). Beachte אמטול mit Abwerfung des Schlußkonsonanten: אמטו neben אטו = *אטון = אטעון. Einige dieser Nomina sind von Haus aus Plurale (oder Duale); darum dann die Endungen ־י *ē* (*ai̯*), ־ת *āt;* bei anderen mögen diese Endungen analogisch angesetzt sein. In עלי ist natürlich *ai̯* (*ē*) Teil des Stammes; in der erweiterten Form עילוי dagegen Zusatz. In כוות, לוות ist ־ָת Stammauslaut *å* + Femininendung *t*.

Präpositionen mit Suffixen. Tab. VIII.

	urspr. auf einen kurzen Vokal	auf *-āt*	auf *-ai*
1 sg.	לי, †מיני, †מין, מינאי	†כוותי, †כוות, כוותאי	עילוואי
1 pl.	†לנא, לן		עילוון
2 sg.m.	לך, ליך	כוותך, כוותיך	עילו(י)ך
2 sg. f.	ליך		†בגוויכי, בגוויך
2 pl. m.	†לכון, לכו, מינייכו	כוותייכו	†קדמיכון, גבייכו
3 sg.m.	ליה, מיניה	כותיה, אמטולתיה	†קדמוהי, עילויה
3 sg. f.	לה, מינה		עילווה
3 pl. m.	†להון, בהו, †מינהון, מינייהו	כוותייהו	†אבתריהון, עילוויהו
3 pl. f.	להי		

b

c Vor Suffixen nimmt im Talmud. die Präposition ל auch die Form ניהל an; so ניהלי, ניהליה, ניהלה, ניהלייהו.

26. Konjunktionen (s. Glossar). 26.

D. Das Verbum (§ 27—41).

27. Die Stammesmodifikationen. 27.

a (1) Grundstamm *(Peʿal)*; (2) Reflexiv-Passiv dazu *(Itpeʿel,* abgekürzt *Itpe.)*; (3) Intensivstamm *(Paʿʿel,* abgek. *Pa.)*; (4) Reflexiv-Passiv dazu *(Itpaʿʿal,* abgek. *Itpa.)*; (5) Kausativstamm *(Afʿel,* abgek. *Af.)*; (6) Reflexiv-Passiv dazu *(Ittafʿal,* abgek. *Ittaf.)*.

b In den Resten der älteren Sprache ist der Anlautskonsonant des Kausativstammes, aber auch der der Reflexiv-Passiva, ein ה. Beispiele: הודעת, הקרבת, התנסבא.

c הימין ist wie im Syrischen aus dem Hebr. entlehnt.

d Seltenere Stämme (namentlich von Wurzeln ע″ע und ע″וי): *Pā(ʿel)* u. *Itpā(ʿal)*; *Palp(el)* u. *Itpalp(al)*; *Šafʿel.*

28. 28. Flexionselemente.

a 1. Perfectum. Tab. IX.

1 sg.	†–ת, †–ית, –י	1 pl.	†–נא, †–נן, –ן
2 sg. m.	–ת	2 pl. m.	†–תון, –תו
2 sg. f.	–ת		
3 sg. m.	–	3 pl. m.	†–ו
3 sg. f.	†–ת, –ה (–א)	3 pl. f.	†–ן, –א

b Anm. 1. Die gewöhnliche Form der 3 pl. m. wirft die Endung ab und bildet eine neue Form durch Epenthese eines *ū*, das an die Stelle des Stammvokals tritt (§5*s*).

c Anm. 2. Vor den Endungen נן, תו findet sich zuweilen ein aus der Partizipialflexion (§31) verschlepptes *ī*, zB דרינן neben קמנן, שביקיתו (aber שבקתון), אשגחיתו (Vulgärformen).

2. Imperfekt. Tab. X.

d 1 sg.	א–	1 pl.	נ–
2 sg. m.	ת–	2 pl. m.	†ת–ון, ת–ו
2 sg. f.	†ת–ין, ת–י		
3 sg. m.	י–†, נ–, ל–	3 pl. m.	†י–ון, †ל–ון, נ–ו, ל–ו
3 sg. f.	ת–	3 pl. f.	ל–ן

e Durch Analogie mit der 3 Person findet sich einigemal auch in der 1 pl. mißbräuchlich ל– statt נ–.

f 3. Imperativ: Endungen wie in der 2 Person Impf.

g 4. Partizip + Personalpronomen (vgl. §8).

Flexionsparadigmata des Peʿal s. §29—31.

29. Perfectum.

Tab. XI. 29.

a

	stirpis sanae			סלק	פ״י	
	faʿal-	faʿil-	faʿul-		faʿal-	faʿil-
1 sg.	זבני[α], שמעית†, אמרת†	שפילי, שפילית†	שתוקי			
1 pl.	שכחן, סברנן†[β], סברנא†	שכיבן, שכיבנן†[β], שאילנא†				
2 sg. m.	זבנת	נסיבת				(א)יתיבת[γ]
2 sg. f.	שבקת					
2 pl. m.	שבקתון†					
3 sg. m.	שקל	באיש, (אי)שתיק[γ], קדיש	חרוב			(א)יתיב[γ]
3 sg. f.	שקלה, איכפת†, שקלת†	שכיבא				
3 pl. m.	סבור, שקלו†	רהוט, אישתיקו†[γ], קריבו†		סליקו†[δ], סלוק	יהבו†[ε]	יתיבו†
3 pl. f.	נתרן†					

b [α] אזלאי nach Analogie der ל״י. ‖ [β] Vereinzelt wie עברינן; der Vokal nach Analogie des Partizip (§28*c*); mit Kontraktion des נ des Stammes und des נ der Endung: כפרנן, d. i. כְּפַנַּן (§4*k*). ‖ [γ] §5*r*. ‖ [δ] Einmal סקו! ‖ [ε] Auch הבו.

30.

30. Imperfekt, Imperativ und Infinitiv.

Tab. XII.

		stirpis sanae			פ"א §4*l*; 5*c*		
		u	i	a	u	i	a
a Imperfekt	1 sg.	א(י)שקול	איעביד	אטרח		איזיל	אימר
	1 pl.	ניקטול	נ(י)עביד			ניזיל	
	2 sg. m.	תיקטול	תעב(י)ד	תקרב	תיכול		תימר
	2 sg. f.	תעבדי, ת(י)דחלין†					
	2 pl. m.	תזבנו, תיזבנון†			תימרו, תיכלון†		
	2 pl. f.						
	3 sg. m.	יספוד†, [נ]ל(י)שקול	ליזבין, נעביד	ליקרב, ילבש†, נימשת	ליכול	ייזיל†, [נ]ליזיל	יימר†
	3 sg. f.	תיע(י)רוק				תיזיל	
	3 pl. m.	ליהדור, [נ]ל(י)גרסו, יספדון†			ניכלו, לימרו		
	3 pl. f.				לילפן†		
b Imperativ	sg. m.	קטול	עביד	קרב	(כול) אכול]	זיל	
	sg. f.	[a]שבקי, שקולי				זילי	[a]א(י)מרי
	pl. m.	כתובו, [a]כ(י)תבו	עבידו	פתחו	[a]אכלו	(אי)זילו	[a]א(י)מרו
	pl. f.	[a]קטלן, קטולן					
c Infinitiv		מיחטף, מיזבן			מימרא, מיכל		ע"א §4*j*: מישאל, מישב

d [a] Der Ton auf dem Flexionselement bewirkt die Reduktion des zweiten Stammvokals, vgl. die entsprechenden Imperf.formen.

30. Imperfekt, Imperativ und Infinitiv.

פ"נ (סלק) §4j			פ"י		
u	i	a	u	i	a
אינקוט ניפוק	אתן ניתיב [ζ] תינסיב	א(י)סק ניסק תיסב		תיתיב [δ]	
תית(ו)תו [β], תינקטו			תיתבו, תירתון [ε] †		
ניפוק		יסק †	תירות	ליתיב	
ניקוט, נינקוטו [β], ליפקו(ן), יסבון †			לידעו, ירתון †		
פוק, נקוט	נסיב	(אי)נטר [γ], סק		תיב (אי)תיבו	הב
מיסק, מ(י)תבא [ζ], מיתב [ζ], מיפק			מידע, מיתב		מיהב [ε]

[β] §5*m*. ‖ [γ] §5*r*. ‖ [δ] תְּתֵּב, die Gemination zur künstlichen Trilitteralisierung. ‖ [ε] Mit Ersatzdehnung (§5*k*). ‖ [ζ] Eine Mischform aus נתן und יהב.

31.

31. Die Partizipien.

Tab. XIII.

		activum	ע"א	passivum
a separatum	sg. m.	ידע, שביק	שריב	ידיע, אכיל, קטיל
	f.	יהבא, אזלא		עציבא, כסיפא
	pl. m.	גנבי, טחנין†, אבדין†, [α]יהבו, יהבי	שריבי	עבידי, גלידין†
	f.	רהטן†, אזלן†,	שיבה	תמיהא, שקילן†
b cum suff.	1 sg.	טרחנא, [β]קטילנא		חשיבנא, גמירנא
	1 pl.	יהבינן, קטלינן		עסיקינן
	2 sg.	[ε]יהבת, קטלת		[ε]חשיבת
	2 pl.	[γ]אמריתו, אמריתון†		[δ]בדיקיתו

c [α] Aus dem Perf. verschleppte Endung.

[β] Daneben die Vulgärform קטלינא, die aber weniger gut bezeugt scheint und jedenfalls nur vereinzelt vorkommt.

[γ] Daneben אזילתו.

[δ] Formen wie צריכתו sind weniger gut bezeugt.

[ε] Fem.formen עברת, אסירת.

32. **32. Itpeʿel.** Tab. XIV a.

		vgl. §4j	prim. ס, ש §4i	prim. צ, ז §4i	prim. ת,ט,ד §4jk	פ"א §4j	ע"א (nach פ"א)	פ"ר
a Perf.	1 sg.	איקלעית†, אינסיבי, איקלעי		א(י)צטריכי	אידבקי		איתשלי	
	1 pl.	איקלען, איקלע(י)נן†			אידבקנא†			
	2 sg.m.					איתנחת		
	2 pl.	איפט(י)ריתו			אדכרתון†			
	3 sg.m.	איתהפיך, איתעקר, איגניב, איבלע	אשתפ(י)ך	איזדריק, איזריק	איטריד, אתבר	איתחיד, איתמר	איתשיל	איתידע
	f.	איתנסבת†, אינטילת†, איפשיטא, אימרדא (איכנעאי)		אצטריכא	איתקילא	איתרעא		א(י)תיהיבת†
	3 pl. m.	א(י)תהפיכו†, איתעקרו†, איפליגו†, איפטור, איעקרו†						
	f.	איקרען†						אתיילידא
b Imperf.	1 sg.	אימליך				איתסר		
	2 pl.	תיכספו, התקטלון†			תטרדו			
	3 sg.m.	ליתמסר, ליתעבד, נמסר, ליכסיף	לישתבע	יזדהר†	ל(י)תבר	ליתסר	נ(י)תשיל	
	f.	תתעביד				תיתסר		
	pl. m.	ליכספו						
	f.		לישתמען†					

32. Itpeʿel.

Tab. XIV b.

		vgl. §4j	prim. ש, ס §4i	prim. ז, צ §4i	prim. ד, ט, ת §4jk	פ"א §4j	צ"א (nach פ"א)	פ"ר
c Imptv.	sg. m.	אפרע, איתפרע			איטמר			
	pl. m.				איטמרו †, איטמור			
d Inf.		אינסובי, [א]התנסבא †	אסתמורי	איזדהורי	איטרודי	אתנוחי	א(י)תשולי	
e Part.	sg. m.	מתרחיש, מיגניב, מיקלע		מצטריך	מיטריד	מיתביד, מתנח	מ(י)תשיל	
	f.	מימסרא, מתעבדא	מ(י)שתמטא			מתאמרא		
	pl. m.	מתמלכין †, מקלעין †, מימנער, מתרחשי	משתכחין †					
	f.	מינטרא, מנסבן †	משתקלן †, מישתמטא					
f Part. c. suff.	1 sg.	מינסיבנא			מיטרידנא			
	1 pl.	מינסבינן						
	2 sg.	מ(י)נסבת			מתפסת	מ(י)תנחת		

33. Pa''el.

Tab. XV a. 33.

		med. laryng. §5k	פ"א §4l	ע"א §4f	
1 sg.	שדרי, זביני, קבילית†	קריבית†, בריכי		שיררית†	*a* Perf.
1 pl.	נקירנא†	בריכנא†, ברכינן†			
2 sg. m.	קבילת			שיררת	
2 pl. m.	פטרתון†, קב(י)לתון†				
3 sg. m.	שדר, קביל	בריך, שער			
f.	שדרה, פקידא			שירלה	
3 pl. m.	קדום, שבחו†			שירלו†	
1 sg.	א(י)שדר, אישלם, אזבין	איבר(י)ך, אפריש			*b* Imperf.
1 pl.	נשדר, נקדים	נ(י)בריך			
2 sg. m.	תעקר, תשפיץ				
3 sg. m.	לישדר, ניחליט, יקבר†	נ(י)בריך, ליתריך			
f.	תשדר				
3 pl. m.	ליקבלו, יקברון†, ליכנפר			לישי(י)לו	
f.	ליעכבן†				
sg. m.	שדר, זבין				*c* Imptv.
f.	בשילי				
pl. m.	זבינו	בעירו, קריבו			

Tab. XV b.

			med. laryng. §5k	פ"א §4l	ע"א §4f
d Inf.		קדומי	ברוכי, צעורי		שיולי
e Part. act.	sg. m.	מטבע, מזבין	מחריך		משאיל
	f.	מיקרא, מזבנה			
	pl. m.	מגנבו, משדרי, מבטלין †	מצערין †, מקרבין †, מצערי		משיילין †
	f.	מרמזן †			
f c. suff.	1 sg.	משדרנא, מזבינ(נ)א			
	1 pl.	מבדחינן			
	2 sg.	מזבנת	מצערת		
	2 pl.	מקבליתו, משלמתון	מגרשיתו		
g Part. pass.	sg. m.	מתקן	מקרב		
	f.	מתקנא	מקרבא	מלפא	
	pl. m.	מרתחו, מייבשי	מפרשי		
	f.	מבדרן †	מסרגאן †, מרחקא, מקרבא		
h c. suff.	1 sg.	משמתנא	מקרבנא		
	1 pl.		מרחקינן		
	2 sg.	מפקדת			
	2 pl.	מרחקיתון †			

34. Itpa‘‘al.

Tab. XVI. 34.

		med. laryng. et ר §5*k*	prim. ש, ס §4*i*	prim. ז, צ §4*i*	prim. ת §4*k*	ע"א §4*f*	
1 sg.	איעתרי		אשתטחי				*a* Perf.
2 sg. m.	איתעסקת, איעסקת						
3 sg. m.	איקר	איחרך		אזדבן, איצטער		אשתייר	
f.	איתקדשת†, אינגעאי, איקשטא			איזדמנא			
3 pl. m.	איעתור, איעתרו†		אשתבוש				
1 sg.	איעכב			אצטער			*b* Imperf.
1 pl.				נצטער			
2 sg. m.		תתחרט	ת(י)סתכל	תצטער			
2 pl. m	תיתעתרו						
3 sg. m.	לכפר		ניסתכל	ליצטער, ליצטרף			
f.	תיקבל, תתקבל						
3 pl. m.	יתעסקון†, ליבטלון†, ניבדתי, ליעתרו			ליזדבנו, ליצטרפי			
f.			ליסתכלן†				
sg. m.			איסתכל				*c* Imptv.
f.	איקשטי						
Inf.	איתי(י)קורי, איבסומי		איסתכלא†, איסתכולי				*d*
sg.	מיקבל, מתכפר		משתלם	מצטער			*e* Part.
f.	מתעו(ו)רא		מסתברא	מצטבתא			
pl. m.	מיבסמי			מזדבני, מיצטרפי	מיתקפו		
f.			מסתכלא				
1 sg.			משתלמנא				*f* Part. c. suff.
1 pl.				מיזדבנינן			
2 sg.			משתלמת	מזדבנת			
2 pl.			מיסתליקיתו]				

35.

35. Afʿel.

Tab. XVII a.

			פ"א wie פו"ר	ע"א (nach פ"א)	פ"נ (סלק) §4*j*	פו"ר §5*d*
a Perf.	1 sg.	אהדרי, אשלימי, ארגשית†			אפיקית†	אותיבי
	1 pl.	אשכחן, אשכחינן†				
	2 sg.	אהדרת, אשלימת			אפיקת	אוזפת, הודעת†
	2 pl.	אשגחיתו, אתריסתון†				
	3 sg.m.	אהדר, א(ר)פסיק	אוגר, אוריך		אסיק, אפיק	אוימין, אותיב
	f.	אהדרא, אזקינה, אשגחת†, הקרבת†		אושלה	אחתה, אפיקה	
	3 pl.	אשכוח, אצרוך, אשכחו†, אדליקו†			אסיקו†, אחיתו†, אפיקו†	
b Impf.	1 sg.	אשמע, אחזיק				
	1 pl.	נשכח, נחזיק			נחית	
	2 sg.m.	תשכח	תוריך		תפיק	תוליד
	2 pl.	תחזקו	תורכו			
	3 sg.m.	ניהדר, לשבע				נוכח
	f.				תפיש	
	3 pl.	ליקדמו, לרגשון†, יתסנון†			יפקון†	
c Imptv.	sg.m.	אפקר, אקדים	אוביד		אפיק	
	pl.m.	אשלימו			אפיקו	אוקירו
	f.	אשמען†				
d Inf.		איפרוכי, אגמורי	אוכולי	אושולי	אסוקי, אזוקי	אוסופי

35. Afʿel.

Tab. XVII b.

e Part. act.	sg. m.	מתמה, מדליק	מוגר, מאכיל	מושיל	מזיק, מחית, מנקיט, מסריק	מותיב, מודע, מוק(י)ר
	f.	מ(י)תחלא, מפסקא			מנקטא, מפלא	מוקרא
	pl. m.	מדלקי		מושלי	מפקי, מפקין†	מוזפי, מובלין†
	f.	מפסדן†			מבען†	מובלן†
f c. suff.	1 sg.	משכחנא			מפירקנא	מודענא
	1 pl.	מתחלינן			מפקינן	מותבינן
	2 sg.	משכחת				מוקרת
	2 pl.	מגבהיתו				
g Part. pass.	sg. m.				מחת	
	f.					מוכחא
	pl. m.				מחתי	
	f.				מהתן†	

36. **36. Ittafʿal** (vgl. §4*j*).

Beispiele: Perf. 1 sg. א(י)תוקי; 2 sg. m. איתוקת; 3 sg. m. איתוק; f. איתוספא; 3 pl. m. †א(י)תוספו. || Impf. 3 sg. m. ניתוק; 3 pl. m. †יתותבון, ליתוספו. || Part. sg. m. מתוגר, מיתותב; f. מיתוגרא; pl. m. מיתוקי; cum suff. 2 s. מ(י)תצלת.

37. **37. Verba ע״ע.**

a Formen ohne Präfix (Perf. u. Imptv. *Pe.*) werden gebildet, indem der zweite Radikal geminiert wird (vor konsonantischen Afformativen kann zum Schutze der Gemination der aus den Verba ל״י eingedrungene Vokal -ē stehen: מצית, חפיתו; sonst fällt die Gemination natürlich weg: מצת usw). Bei den Formen mit Präfix (*Af.* ganz; Impf. *Pe.*) wird der erste Radikal geminiert.

b Es finden sich auch Formen, die ganz wie das starke Verbum gebildet sind: קשישנא, תגווז, לתתי.

c Durch Analogie sind ע״י Bildungen eingedrungen in die Partizipien des *Pe.* sowie in den *Pa.* *(Itpa.)*.

d—j s. Paradigma S. 49.

k *Itpe.*: Perf. 1 pl. †איודקקינן; Infin. איודקוקי; Part. cum suff. 1 sg. מ(י)ודקיקנא, 1 pl. מ(י)ודקיקינן, also nach Art der starken Verba.

l *Paˁˁel:* starke Formen: Perf. 3 sg. עליל; Imptv. sg. m. חדד; Infin. צנוני; Part. act. pl. m. מחללי, מרנני; Part. pass. sg. m. מעפף, pl. f. †מחדדן. Nach Art der ע״י: Perf. 2 sg. m. עיילת; 3 sg. m. עייל; f. עי(י)לא; 3 pl. m. †עיילו, עייול; Impf. 2 sg. m. תעייל; 3 sg. m. ליעייל; 3 pl. m. ניעילו, ליעיילו; Imptv. sg. m. עייל; Part. act. sg. m. מחייט; pl. m. †מעיילין; cum suff. 1 pl. מעי(י)לינן || *Itpa.*: Perf. 3 sg. f. איחננא.

m *Pāˁel:* Part. act. sg. m. מחטט. *Itpā.*: Perf. 3 pl. m. איתקצצו (doch kann es auch *Itpe.* sein).

n *Palp.*: Perf. 3 sg. m. הרהר; Infin. זלוולי; Part. act. c. suff. 1 sg. מולוילנא. *Itpalp.*: Impf. 3 sg. m. לישתלשל, ל(י)בלבל; Part. sg. f. מיקלקלא.

Paradigma: Tab. XVIII.

		Peʿal	Afʿel	
1 sg.		†עלית, חשי, חשאי		d Perf.
1 pl.		†קשינא, †קשישנא, †קשינן,		
2 sg.		מצת, מצית]קשישן	אקלת	
2 pl.		תפיתו		
3 sg.	m.	קש, ע(א)ל, גרר	ארע	
	f.	†עלת, רקה, עלא, רקקה		
3 p.		†עלו, עול	†אחילו	
1 sg.		איקוץ, איעול		e Imperf.
1 pl.		נ(י)חוש		
2 sg.	m.	תקוץ, תידול		
2 pl.		תגזזו		
3 sg.	m.	ניקוץ, ליעול, ליציל	לקיל, ניקיר	
	f.	תירוק		
3 pl.	m.	†ליעלון, ניקצו, ליג(ו)זו, ליגזזו		
sg.	m.	דוק	אקיל	f Imptv.
pl.	m.	קוצו		
		מיקר, מיחם, מיעל, מיגרר	אקורי, אורועי, אחוורי	g Inf.
sg.	m.	קאיץ, גייז, צייר, צריר	מקיל (מיקל), מחים	h Part. act.
	f.	עיילא	מגנא	
pl.	m.	†עליןa, עיילי, עיילו, לתתי	מגנו	
	f.	†עיילן		
1 sg.		עיילנא		i c. suff.
1 pl.		חי(י)שינן		
2 sg.		עיילת		
2 pl.		†גניתון, עייליתו	מגנית,מרעת	
sg.	m	זיג, זריג, צליל		j Part. pass.
	f.	צילא, רעיעא		
pl.	m.	צילי		
	f.	†כיפן		

a = עֲלְלִין.

o *Ittaf.:* Perf. 3 sg. m. איתרע, איתקיל (nach Art der עו״י); Impf. 3 sg. m. ליתחל (und nach Art der עו״י: ליתחיל), נתחל, ליתרע; 3 pl. m. לתולו; Part. sg. m. מתחל, f. מ(י)תחלא.

38. 38. Verba עו״י.

a Im *Afʿel* sind die Formen gewöhnlich den פו״י angeähnlicht.

b Die parallelen Formen im Part. pass. des *Pe.* erklären sich aus derselben Grundform. Nur stellt sich **ḳaı̯īm* manchmal als *ḳīm* dar; manchmal ist aus derselben Form **ḳaı̯m* (vgl. §5*e*) geworden, das nach §5*q* zu *ḳaı̯im* werden mußte.

c Durch die Analogie der Verba ע״ע erklären sich Formen wie לימתון usw.

d Das Verbum קום verliert gelegentlich den Schlußkonsonanten; so איקו, ניקו, תיקו, קאי (woraus קא, ק־, §58*f*), אוקי neben oder für איקום, ניקום, תיקום, קאים, אוקים.

e—k s. Paradigma S. 51.

l *Pa. (Itpa.)* gewöhnlich mit י als mittlerem Radikal: Perf. 1 sg. †קיימית, נייטי, 1 pl. †עיינינן; Impf. 1 sg. אקיים usw; *Itpa.:* Perf. 3 sg. m. איתחייב, איחייב usw. — Mit ו als mittlerem Radikal von der Wurzel כון: Impf. 3 sg. m. ליכון; Part. pass. sg. f. מכו(ו)נן; *Itpa.* Perf. 1 sg. איכווני.

m *Palp.:* Inf. טלטולי; Part. act. sg. m. מנמנם; pass. pl. m. מטלטלי; *Itpalp.:* Perf. 3 sg. m. א(י)ודעזעא.

n *Ittaf. (Itpe.):* Perf. 3 sg. m. איתותב, איתער; f. איתנחא; 3 pl. m. †אתשעו, א(י)תדון; Impf. 3 sg. m. ליתער, 3 pl. m. ניתזני, f. ליתצדה; Infin. א(י)תצודי; Part. sg. m. מתקים, מ(י)תדר, מ(י)תוקם, f. מיתדנא, pl. m. מ(י)תצדי.

Tab. XIX.

	Pe.	Af.	
1 sg.		אנּחי	*e* Perf.
1 pl.	†תבנא, †קמנן, †דרינן	†אותיבנא, †אנחנא	
2 sg.m.	קמת	†אחיכת	
2 pl. m.		†אוקימתון	
3 sg.m.	קם, מית, סיב		
f.	†קמת, †מיתת, קמהּ, מיתא	אחיך, אוקים	
3 pl. m.	†קמו, †מיתו, †ביתו, קום		
f.	פשא		
1 sg.	איקום	אוקים	*f* Impf.
1 pl.	ניקום		
2 sg.m.	†תדור		
2 pl. m.	†תקומו, †תלישו	†תתיכו	
3 sg.m.	†יקום, לניקום, ניסים, לינת	לוקים, ננת	
f.	†תמות, תיקום, תינת		
3 pl. m.	†ימותון †ימותו, †לימתון, ליקומו, ליקמו		
sg.m.	קום	†אצית	*g* Imptv.
f.	תובי, קום		
pl. m.	דונו, לישו		
	†מבת, מידר	אתוכי, אוקומי, אנותי	*h* Inf.
sg.m.	קאים, נירם, ני(י)ת, דייר	†מתיב, †מטיב, מוקים, מורת, מנת	*i* Part. act.
f.	קי(י)מא, נדיא [a]		
pl. m.	†מי(י)תין, קי(י)מי, קימו, שאפו	†מתיבי, מוקמי, מתכו	
f.	†קיימן		
1 sg.	קאימנא, זיינא, דאירנא, דיירנא	מוקימנא	*j* cum suff.
1 pl.	מייתינן	מוקמינן	
2 sg.	קיימת	מוקמת	
2 pl.	צייתיתו	מוקמיתו	
sg.m.	קים, קיים	מנת	*k* Prt. pass.
f.	דיקא, קיימא	מנתא	
pl. m.	שיפי, שריפי		

[a] Nach Analogie der ל״י

Paradigma: Tab. XX[a].

		Peʿal	Itpeʿel
e Perf.	1 sg.	בכיי, בעאי, חזית †, בניתי †	אנשאי[ר]
	1 pl.	בכן, הוינן, גלינן †, בעינא †	אישתלי(י)ן
	2 sg. m.	קנית	א(י)תהנית
	f.	אתית	
	2 pl.	אתיתו, גליתון †	
	3 sg. m.	אימצי, שתי, הוה, גלא	איבעי, איתרמי
	f.	מביא, סגאי, בנת †	איגלאי, איתרמאי, איבעיא, איסתגיא, איברייא
	3 pl. m.	בעו, אתון †, מלאו †	אישת:יו †, א(י)תחמיאו †, איברו
	f.	אתאן †, שדיין †, שדיאן †	איגליין †, א(י)שתביין †
f Impf.	1 sg.	איתי, איחזי, א(י)גלי	אתהני
	1 pl.	ניתי, נ:(י)בעי	ניתהני
	2 sg. m.	תהא, ת(י)חזי, תיגני	תיסתפי
	f.	ת(י)צביין †	
	2 pl.	תהוו, תיתלו, תיחזון †	תישתרו, תיפנון †
	3 sg. m.	ייתי †, יהי[א] †, יהוי †, יחדי †, ניתי[ל], נהי, ליהוי, יתני:	ליתהני, יתקרי †
	f.	תיתי, תהא, ת(י)הוי, ת(י)מלי	תיבעי
	3 pl. m.	ל(י)בעי, לבעו, ליבעון †, יבכון †, ניתו[ל], ניהו	ליפנו, יפנו †

Paradigma: Tab. XXª.

Pa‘‘el	Itpa‘‘al	Af‘el	Ittaf‘al
צליר, צליתי†	א(י)תסאי	איתאי, אהניר [א]	
שנינא†,		איתינן†, אתרינן†	
שנינן, שנירן†			
שנית		אייתית, אמטית	
שני	אירצי, אירכסי, א(י)שתעי, א(י)תסי	אורי, אייתי, אשרי	א(י)תחזי
דליא, מחאי	איעלית†, איתסיאת†, איעליא	איתלאי, אתיאת†, אייתיא	
מחו	א(י)שתעו	אתו, אמטו, אייתיו†	
אישני		אייתי, אחוי	
ניתתי			
תקנא, תבזי, תיגרי	תתגרי		
ת(י)גלו			תתחזו
לניצלי, ילוה†	לתסי	לי(י)תי	
תרבי		תיהני, תשרי	
	לישתהי	ייתי:, לייתו	

Paradigma: Tab. XX[b].

		Pe'al	Itpe'el
Imptv. *g*	sg. m.	תא, הוי, אישתי, שתי, בעי	איקרי
	f.	תאי, חזאי	
	pl. m.	(א)תו, א(י)שתו, שתו, חזו	
Inf. *h*		מיחזי, מיחדא, מיבעי, מיבעא, ר מיתא	א(י)תרמויי
Part. act. *i*	sg.	חיי, הוי, בני	מיקרי, מיתבעי
	f.	הויא, בעיא, בכיא	מיבעיא, מינצי(י)א
	pl. m.	בכו, בכיי, אתאן †, סגן †, בעיין †, רעי	מינצי, מינצו, מתבעין †
	f.	מליא, הויין †, מלי(י)ן †	מקריין, מתקרין †
cum suff. *j*	1 sg.	אמינא, תיינא, בנינא	מבעינא, מתבעינא
	1 pl.	חזינן	מקלינן
	2 sg.	חיית, הוית, בעית	מינצית, מתברית
	2 pl.	בעיתו, בעיתון †	מסתפיתו
Part. pass. *k*	sg. m.	שדי, מצי	
	f.	תניא	
	pl. m.	מלו, מליין †	
	f.	שדיין †, רמיאן †	
c. suff. *l*	1 sg.	מצינא	
	1 pl.		
	2 sg.	מצית	
	2 pl.		

Paradigma: Tab. XX[b].

Pa''el	Itpa''al	Af'el	Ittaf'al
דל, דלי דלו	אשתעי	איתי, אגני איתא איתיאו†, אמטיו†, איתי, אקרו	
אסויי, אסאה†	מגניא†, איתכסאה†	א(י)תייי, אגנויי	איתחזייי
מצלי מכליא מגלו, מסיין†, מסו משניין†, משניא	מ(י)שתעי, מרצי מיגניא	מייתי, מתיי, מקשי, מודי מתיא, מגניא מייתין†, מסגן†, מייתו, מגני, מורן† מייתין†, מהניאן†	
מגלינא, מסינא משוינן		מי(י)תינא, מגנינא מהינן, מגבינן	
מצלי מצלו מדמיין†			
מצלינן מכסיית			

39.

39. Verba ל״י.

a Ganz wie starke Bildungen erscheinen Formen wie אישתביין, תיצביין, רמייאן, מכסיית usw. Bei den sonstigen Formen tritt der unsilbische Charakter des *u̯* bezw. *i̯* deutlich hervor. Die Vereinfachung der Diphthonge geschieht nach §5*de*.

b Nach §5*s* erklärt sich דל aus דלי (Imptv. *Pa.*).

c Im Impf. des Verbums הוה finden sich neben den regelrechten Formen יהוי, ליהוי usw verkürzte Formen wie יהי, נהי usw.

d Formen von doppelt schwachen Verba sind im Paradigma angeführt, da sie sich mit Hilfe der beim starken Verbum gegebenen Regeln leicht erklären lassen.

e—l s. Paradigma S. 52—55.

40.

40. Mehrlautige Bildungen.

Beispiele mehrlautiger Verbalformen (mit Einschluß des *Šafʿel* und des Verbums הימין §27*cd*): Perf. 1 sg. הימני; 3 sg. m. משכ(י)ן; 3 pl. †תרגימו; Impf. 3 sg. m. ניגנדר; Inf. שעבודי, כברויי; Part. act. sg. m. משעביד; c. suff. 1 pl. מתרגמינן; pass. sg. m. מהימן, משלהי; c. suff. 1 sg. מהימנא (מהימננא).

Reflexivformen: Perf. 3 sg. m. אימרטט, אישתרבב, איזוטר; Inf. א(י)מרטוטי, אישתרבובי; Part. sg. m. מיגנדר, f. מ(י)ודוטרא.

41. Das Verbum mit Objektssuffixen. 41.

Zur Form der Suffixe vgl.§8*b*. *a*

In der 1 sg. können die Suffixe an die verkürzte *b* Form angesetzt werden, zB שאילינהו; doch sind solche Formen weniger häufig.

Die Endung ־נא in der 1 pl. erscheint vor Suffixen *c* als ־נו in Resten der älteren Sprache.

Im Impf. kann der Stamm durch ־ינ *-inn-* verlängert *d* werden; dieses Element dringt dann auch in das Perf. ein.

Über die ל״י Stämme s. das Paradigma. Über- *e* gänge in diese Klasse finden gelegentlich bei anderen Verbalklassen statt.

אית wird wie ein Impf. behandelt. *f*

Die Suffixe ־ינון, ־ינהו, ־ינהי sind weniger mit den *g* Verbalformen verschmolzen als die andren Suffixe. Darum werden sie auch gelegentlich als selbständige Wörter geschrieben (so namentlich אינון). Auch ist ihr Einfluß auf die vokalische Gestaltung der Verbalform ein geringerer.

Paradigma s. S. 58—61.

Paradigma: Tab. XXI[a].

Perf.

	1 sg.	1 pl.	2 sg.	2 pl.
1 sg.	—	—	m. פרעתיך, f. גְרשתיך	בהרתינכו, אשבעהיכו
לו"ר	—	—	חזיתך	חזַתינכו, שו(י)ינכו
1 pl.	—	—	קב(י)לנך	
לו"ר	—	—	חזינך	...
2 sg.	קב(י)לתן	חשדתינן	—	—
לו"ר	אקריתן	חזיתינן	—	—
2 pl.	ספינתין	...	—	—
לו"ר	...	...	—	—
3 sg. m.	דנן, נקטן	אשבען, אשמעינן	נשק(י)ך	אוקמינכו
לו"ר	כסיין, מחייאן	דלינן	לויוך	...
f.	קרצתן			
לו"ר	...	...	...	...
3 pl.	שבקין, צערון	שבקינן	קדמוך	...
לו"ר	אקריון	...	שויוך	...

Paradigma:

Tab. XXI a.

3 sg. m.	3 sg. f.	3 pl. m.	3 pl. f.
קטלתיה, אזמינתיה, אשכחיתיה חזיתיה, רביתיה	זבנתה, זבניתה אי(י)תיתה	שאילתינהו, שאילינהו, חזיתינהו, שוינהו	אשכחיתינהי
†כתבניהי, †אגרנוהה, קרעניה, בדקיניה †אקרינוהי, אשקיניה	אוקימנה ...	שכחנינהו, שקלינהו חזנהו, שוינהו	חזננהי, תננהי
שתלתיה חזיתיה, א(י)שתיתיה	אוקימתא, אמריתה אי(י)תיתה	†פטרתינון, קטלתינהו איתיתינהו	
תפס(י)תוה ...	תניתוה		
קטליה, גזיה, גזייה, דצייה חזייה, אקרייה, אגביה	שמעא, זבנה חזייה	†טעימינון, קטלינהו חזנהו, חזינהו, דלינהו	אנהרינהי בננהי
שבקתיה שדתיה, שדיתיה, רביתיה	אסרתה, דצתא רמתא	לבישתינהו, איכס[י]תינהו	כבשתנהי
†אהתוהי, קטלוה מהיוה, דליוה, מחוה	†אזמנוהא, אותבוה, שפיוה †שריוהא	†קטלינון, שבקונהו, כרכינהו, †אי(י)תינון, חזונהו, סמונהו, חזנהו, מלינהו	גזוהי שרונהי, הזינהי

Paradigma: Tab. XXI[b].

		1 sg.	1 pl.	2 sg.	2 pl.
i Impf.	sine aff.	נינסבן	נשמעינן	m. אגמרך, ידכרינך†, אגזריך f. אוכליך	א(י)בדקינכו
	לו״י	לימטיין	. . .	לישוייך	. . .
	c. aff.		ניגמרינן	ליקטלוך	
	לו״י	. . .	. . .	. . .	. . .
j Imptv.	sg. m.	ארחיטני†, ש(י)בקן			
	לו״י	אגניין	. . .	. . .	. . .
	sg. f.	אסקין			
	pl.	אותיבון			
	לו״י	. . .	. . .	. . .	. . .
k	Inf.	לצעורן	לאשמיעינן	לאותובך	
	לו״י	. . .	. . .	. . .	. . .
l	Part.	מצערן		מלפך	
	לו״י	. . .	. . .	. . .	. . .
m	Part. c. aff.	פרעתין			
n	אית		איתינן		אית(י)נכו

Paradigma: Tab. XXIᵇ.

3 sg. m.	3 sg. f.	3 pl. m.	3 pl. f.
א(י)שבקיה, אלבישיניה, אלטייה א(י)חמ(י)ניה ליקליה, א(י)בנייה	א(י)קבלה, לשבקינה לתלייה	איקטלינון†, איקטלינהו, לישדינהו	 ...
יקברוניה, נידחקוה ילווניה, לשדיוה	תחלונה ...	ניזבנינהו, תקטלונהו ...	ניכלינהי ...
תיפשיה, שקליה ...	קטלה דלייה	שבקינהו כסינהו	 רמינהי
שבקיה			
תפסוה אמטיוה	אחרוה ...	 אמטונהו	
לזבוניה, למ(י)קטליה מילטייה, מיקצייה בזוייה, מסנייה, מסניה	למיכבשה, לזבונה איתויה	למינקטינהו, לזבונינהו עשוינהו, למימנינהו	למינקטינהי, זבוננהי למבנינהי
מזמינתיה, פסליה ...	 ממלייה, בנייה	דברינהו pl., תברינהו s. ...	
	מזבינתה		
איתיה	ליתה	איתנהו	איתנהי

III. Syntax (§ 42—74).

A. Nomen (§ 42—54).

42.

42. Neutrum.

a Beim substantivierten Adjektiv kann sowohl das Masc. als das Fem. zum Ausdruck unsres Neutrums verwendet werden. So בין טב לביש zwischen Gutem und Bösem; עביד ביש der das Böse tut; עתיקתא das Alte, חדתא das Neue. Auch die Fem.-formen des Demonstr.-pronomens werden neutrisch gebraucht: דדא ביה כולא ביה in wem dies ist, ist alles; דלא הא ולא הא wo weder dieses, noch jenes ist.

b Dem Redenden kann das Nomen מילתא (vgl.§55*d*) vorschweben, worauf sich dann ein Pron. suff. zurückbeziehen kann, das für uns neutrisch ist; so שמע מינה entnimm daraus; דון מינה folgere daraus; מאי נפקא לן מינה was folgt für uns daraus?

43.

43. St. absol. und determ.

a In den Resten aus der älteren Sprache wird zwischen beiden scharf geschieden; so הוא גבר בכולא er ist ein Mann in allem; באתר דלית גבר תמן הוי גבר wo es keinen Mann gibt, dort sei ein Mann; aber גוזליא רכיכין ואימריא דעדקין die Tauben sind zart, und die Lämmer klein.

b In der jüngeren, gewöhnlichen Sprache des Talmuds fällt der Unterschied weg, und zwar ist der st. a. fast ganz durch den st. d. verdrängt. Der st. d. dringt auch als Textesvariante selbst in die älteren Sprach-

reste ein; so liest M im zweiten oben (§*a*) angeführten Beispiele באתר דלית גברא, aber charakteristisch תמן הוי גבר (also nach הוה als Prädikatsnomen).

c Sonst hat sich der st. a. erhalten bei: פלן ein gewisser (so דוכתא פלן B. b. 73ᵇ ɪʙH [פלניתא M] und דוך פלן Ber 18ᵇ; Šab 66ᵇ liest zwar ɪʙ בר פלנית, aber es fehlt wohl der Abkürzungsstrich, und es muß mit M בר פלניתא gelesen werden; voran geht פלניא), איניש ein Mensch, einer (also in abgeschliffener Bedeutung), und in gewissen Zusammensetzungen mit Präpositionen, die adverbialen Charakter tragen: לשלם in Frieden, מלעיל oben, מלרע unten, לעגל bald, למחר morgen, מריש anfangs, לסוף endlich usw; doch kann auch der st. d. gebraucht werden: בניחותא mit Ruhe, בדינא mit Recht, בעלמא schlechthin, מעיקרא anfangs (Ggsatz: לבסוף zuletzt) usw. Bei כל „jeder" gew. der st. d.: כל יומא jeden Tag, (ב)כל שעתא ושעתא zu jeder Stunde, כל עבדא jeder Knecht usw; aber כל חד וחד jeder einzige.

d Notwendig ist natürlich der st. a. beim prädikativen Adjektiv: חילמא בישא עדיף מחילמא טבא ein böser Traum ist besser als ein guter Traum; בוצינא טב מקרא Suk 56ᵇ MM$_1$ Ar (טבא ɪʙ ist also schlechtere LA.) ein junger Kürbis ist besser als ein alter; אחתי דשפירא מנאי meine Schwester, die hübscher ist als ich usw. Nur scheinbare Ausnahme: טבא הוא וטבא להוי, wo חילמא zu ergänzen ist, also: ein guter Traum ist es, und ein guter Traum soll es bleiben.

44. St. constr. und Genetivausdruck. 44.

a Der st. c. zum Ausdruck des Genetivverhältnisses ist in der älteren Sprache und in Sprichwörtern häufig;

so אבב חנותא an der Tür des Gewölbes, קל חבריה die Stimme seines Nächsten; בשמי שמיא in den Himmeln des Himmels; איתת אחוה die Frau seines Bruders; בנת ישראל Töchter Israels.

b Aber auch in der jüngeren Sprache erhält sich der st. c. nicht nur in Eigennamen wie טור מלכא, נהר מלכא usw, sondern auch in gewissen Verbindungen, die gewissermaßen zu Komposita geworden sind, wie: עמר גופנא Baumwolle, ריש ירחא Neumond, ריש שתא Neujahr, מרי ביתא Hausherr, אורח ארעא Gewohnheit, Sitte. Vgl. auch §12*a*. Namentlich in Verbindungen mit בר, בת, die sehr zahlreich sind.

c Beispiele eines Partizips im st. c.: עביד ביש (§42*a*), אשיד דמא Blutvergießer, מפשר חלמי Traumdeuter usw. Abfall der Fem.endung ת: צבו ביתיה Ioma 87ᵃ MB der Bedarf seines Hauses, פלגו נזקא B. ḳ. 13ᵇH halber Schaden.

d Der st. c. erhält sich auch in Nomina, die zu Präpositionen geworden sind. So: לפום gemäß, חלף anstatt, משום u. אגב wegen, כעין, כגון nach der Art von, wie, בתר hinter, nach, בגו in, תחות(י) unter, עילוי auf, über, קמי vor, אחורי hinter usw.

e Sonst werden zur Umschreibung des Genetivverhältnisses zwei Konstruktionen gebraucht: *1.* das Regens steht im st. d.; *2.* es hat ein pronominales Suffix, das mit dem regierten Nomen in Zahl und Geschlecht übereinstimmt; in beiden Fällen wird das regierende Nomen durch das relative ד eingeführt. Beispiele: *1.* אתרא דשמואל der Ort Samuels; גלימי דאינשי Kleider von Leuten; מלכותא דשמיא das Himmelreich; אימהתא דינוקי die Mütter der kleinen Kinder; so auch nach einem Demonstr.-pron.: הא דרב המנונא das des R. Hamnuna;

2. אבוה דשמואל der Vater Samuels; זוזיה דאיניש das Geld eines Menschen; אבהתהון דינוקי die Väter der kleinen Kinder; ברתיה דרב חסדא die Tochter Rab Ḥisdas; נפשה דרביתא die Seele des Mädchens u. dgl. sehr oft.

Der durch ד bezeichnete Genetiv kann auch selbständig, ohne ein vorangehendes Nomen, auftreten. Allerdings läßt sich das Nomen aus dem Zus.hang leicht ergänzen, so שותא דינוקא בשוקא או דאבוה או דאימיה das Gespräch eines Kindes auf dem Marktplatz ist entweder das seines Vaters oder das seiner Mutter (gehört entweder seinem Vater oder seiner Mutter); אמצעי דיתמי die mittleren gehören den Waisen. Aber auch: דאבא עדיפא מדברא das des Vaters ist besser als das des Sohnes; טבא דנפחא מדבר נפחא das des Schmiedes ist besser als das des Schmiedessohnes. *f*

45. Beiordnung. 45.

Das attributive Adj. (Part.) folgt seinem Subst. in Geschlecht und Zahl und steht je nachdem im st. a. oder im st. d.: מא(י)גר רם לבירא עמיקתא Ḥag 5[b] von einem hohen Dache in die tiefste Grube; גברא רבה ein großer Mann; אתתא אחריתי Ber 56[a] ꟐB (אחרינא M schlechtere LA) eine andre Frau; מילתא קמייתא der vorige Zustand; סכינא חריפתא ein scharfes Messer; גרמי קטיני kleine Knochen; חמרי חיורתא weiße Eselinnen. Keine Ausnahme bilden: עינא עוירא ein blindes Auge, עינא בישא ein böses Auge, לישנא בתרא der letzte(re) Ausdruck; denn עינא schwankt in seinem Geschlecht und לישנא wird immer als Masc. behandelt. Wohl aber איניש גוצא Meg 27[b] ein kleiner Mann, איניש מעליא B. m. 101[b] ꟐBH *a*

ein vorzüglicher Mensch. — Beispiel für das Part.: מלכותא קטיעתא ein verstümmeltes Reich.

b Die Stellung des attributiven Adj. ist, wie aus den obigen Beispielen zu ersehen ist, hinter seinem Substantiv. Eine Ausnahme machen die Ordinalia, die voran stehen können; so עשיראה ביר mein zehnter Sohn.

c Als Apposition sind zu betrachten die an zweiter Stelle stehenden Nomina in Ausdrücken wie אינשי בדוחי Erheiterer, גברי נגרי Schreiner (wobei wir das erste Nomen in der Übersetzung weglassen, vgl. hebr. אנשים אחים).

d Appositionelle Konstruktion der Maßangaben ist vielfach zu belegen; allerdings auch Textesvarianten mit der geläufigeren Genetivverbindung. So: תרי קבי תמרי קבא קשייתא וסרח Ioma 79ᵇMM₁ (𝔅: דתמרי, דקשייתא) 2 Kab Datteln sind gleich einem Kab Körner und etwas darüber; תלת מאה גרבי משחא B. b. 73ᵇ 𝔅H (aber דמישח' M) 300 Krüge Öls; תרי מוגי מיא ib. H, מוגי חמרא (sic)תרתי ib. M (𝔅 liest דחמרא) 2 Becher Weines.

46. 46. Konstruktion von כל.

a Der selbständige st. d. כולא „alles“ gehört der älteren Sprache (vgl. das Beispiel §43*a*), findet sich aber auch im Munde Rab Jehudas (Str. 103; Mielz. 46).

b Im st. c. vor einem Subst. im Sing. heißt כל „jeder“; so כל חד וחד jeder einzige, כל עבדא jeder Sklave, כל מילתא jedes Ding, כל יומא דשבתא jeder Sabbat. כל ד jeder, der. Vor einem Subst. im Pl. „alle“ in distributivem Sinne: כל תלתין יומין alle dreißig Tage. Vor einer Präposition (vgl. ba כל קבל, hebr. כל עמת; also fällt die vorgeschlagene Emendation כלקבל, כלעמת fort): כל כי הנך שני Ber 18ᵇ M ganz dieselbe Anzahl von Jahren;

כל כי הני מילי מעלייתא Beṣ 28[a] gerade wie diese vorzüglichen Dinge.

Vor dem Plural bedeutet es „alle“: כל מילי „alle *c* Dinge“. כל ד „alle, die“.

Mit dem Suffix der 3 sg. bedeutet כל „ganz“, mit *d* dem Suffix der 3 pl. „alle“. Es steht zum Nomen im Appositionsverhältnis, und zwar gewöhnlich voran: כוליה קרא der ganze Bibelvers, לכולי תלמודא Šab 63[a] M den ganzen Talmud, כולי עלמא (§4*m*) tout le monde; כולה מתא die ganze Stadt; כולא אורחא den ganzen Weg; כולהו נכסיך alle deine Güter. כוליה האי Ber 7[b] ꟿ (M hat כולי) soviel. Nachstehend: לא חלמא טבא מקיים כוליה ולא חלמא בישא מקיים כוליה weder geht ein guter Traum ganz in Erfüllung, noch ein böser Traum.

Alleinstehend ohne Substantiv: על כולהון ihrer aller *e* wegen, כולהי sie alle.

47. Anreihung mehrerer Nomina. Distributive Doppelsetzung. 47.

Bei der Anreihung von mehr als zwei Nomina wird *a* das ו vor den mittleren Gliedern gewöhnlich weggelassen; so תרביה משכיה ואליתיה sein Fett, seine Haut und sein Fettschwanz; תרנוגלא חמרא ושרגא ein Hahn, ein Esel und ein Licht. In Aufzählungen können die Nomina sämtlich unverbunden bleiben: בהני תלת מילי . . . במסכתא בפוריא באושפיזא „bezüglich der folgenden drei Dinge . . . ihres Traktates, Bettes und Quartiers“ (allerdings mit der Variante ובאושפיזא).

Wenn die Verbindung eine enge ist, wird das auf *b* sämtliche Mitglieder bezügliche Regens nur Einmal gesetzt; so: לכל דהבא וכספא alles Gold und Silber. Daß

die beiden Nomina als eins aufgefaßt sind, beweist das folgende Objektspronomen im Sg.: שדיתיה sie warf es. Ähnlich wird eine Präposition oft nur Einmal gesetzt: ממשה ושיתין ריבוון als Moses und die 600 000. Aber בשוקי ובברייתא in den Marktplätzen und in den Straßen; selbst in einem negativen Satze: דאבריה ואברתיה לא חס der weder mit seinem Sohne noch mit seiner Tochter Mitleid hatte. Das Gen.zeichen ד braucht nur Einmal gesetzt zu werden: בי דינא דר' אמי ור' אסי der Gerichtshof des R. Ami und (oder) der des Asi; es wird aber gern wiederholt, wenn die beiden Nomina durch ein Wort voneinander getrennt sind und noch dazu im Gegensatze zueinander stehen, zB: דוכתא דגברי לחודיהו ודנשי לחודיהו einen besonderen Platz für Männer und Frauen.

c Distributive Doppelsetzung: לבינתא לבינתא Ziegel für Ziegel; ביועי ביועי allerlei Spalten; דיקולי דיקולי דתרבא einen Korb Fett nach dem andern.

Pronomen (§ 48—51).

48.

48. Personalpronomen.

a Wo beim Verbum oder Part. mit Subjektssuffixen das selbständige Pron. der 1. oder 2. Person gesetzt wird, geschieht es immer mit Nachdruck: אנא במיא דביתו אמרי ich meinte ,Wasser, das über Nacht gestanden hat'; אנן ... לא מצינן מיהוי כוותייכו אתון מְהליתו והוו כוותן wir ... können nicht euch gleich werden, ihr aber beschneidet euch und werdet uns gleich.

b Über Fälle wie אנת הוא, אנא הוא דאפיקית יתכון דשתלתיה u. dgl. s. §63*c*. Andrer Art ist das „enklitische“

הוא zur Verstärkung einzelner Redeteile; so entstehen Komposita מהו, לאו.

c Ein determiniertes Nomen wird gern durch ein Personalsuffix vorweggenommen und zwar *1*, beim Genetivverhältnis (§44*e*, *2*); ‖ *2*, bei Präpositionen, *a*, wie beim Genetiv mit Anknüpfung durch ד: לגויה דביתא ins Haus; עליה דאיניש auf einem Menschen (איניש durch sich selbst determiniert); קמיה דשכיח קמי רבנן vor einem, der mit Gelehrten verkehrt; מיניה דמר von Ihnen; *b*, mit Wiederholung der Präposition: ביה בחיויא in der Schlange; ליה לקשישא dem Älteren; ליה לקיסר zum Cäsar; לה להך איתתא dieser Frau = mir; להו לצדיקי für die Gerechten; להו לתרין בנוהי seine beiden Söhne; בהו ברבנן an den Gelehrten; לא תיגרי בהו מותנא בהנך אינשי reize nicht den Tod gegen uns; ‖ *3*, beim Objektsverhältnis durch Objektssuffixe am Verbum (§61*c*).

d Das selbständige Possessivpronomen †דיל-, דיד- (§10*b*) steht *1*, für sich allein: דידך ist dein, gehört dir; בדידך קיימא in dem deinigen (= in deinem Buche) steht es; רבה דידך ועלמא דידך Rabba ist dein, und die Welt ist dein; ‖ *2*, in Anlehnung an Substantiva zur Vertretung des Personalsuffixes: כספא ודהבא דיליה sein Silber und Gold; אפדנא דידי mein Palast usw, namentlich nach einem hebr. Ausdruck: בין השמשות דידך deine Abenddämmerung; ‖ *3*, hinter Präpositionen mit Suffixen zur Verstärkung derselben: עלי דידי über mich; בהדאי דידי mit mir; ‖ *4*, zur Vertretung des Suffixes bei Präpositionen: אי צאית לדילי wenn er mir gehorcht; לדידי חזי לי ich habe gesehen; לדידן für uns, לדידהו für sie; בדידכו bei euch; und so לדידי usw als Objektsbezeichnung (§61*b*).

e Das Reflexivpronomen wird durch נפשא „Seele, Person“ + Personalsuffix ausgedrückt: בנפש (בנפשאי) an mir, בנפשין an uns; לנפשה für sich; על נפשיה seinetwegen; נפשיה sich.

f Der Dativus ethicus (ל mit dem Sinne nach reflex. Personalsuffix) ist ungemein häufig.

49.

49. Demonstrativpronomen.

a Die zur Bezeichnung des Fernerliegenden dienenden Formen werden infolge eines begreiflichen Bedeutungswandels auch als Pronomina indefinita verwendet. So ההוא גברא vir quidam, ההיא איתתא femina quaedam, ההוא סבא ein gewisser Greis, ההוא אתרא ein gewisser Ort, ההוא יומא eines Tages, הנך עיזי Ziegen (das Pron. bleibt am besten unübersetzt). Eigentümlich ist der mysteriöse Gebrauch dieser Pronomina mit den dazu gehörigen Substantiva גברא, איתתא, אינשי für die Person des Redenden oder für die angeredete Person. Beispiele: קודשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא Gott will sein Haus zerstören und will dann seine Hände mit m i r abwischen! פוק מאתרין ולא תיגרי בהו מותנא בהנך אינשי geh fort aus unserm Orte, damit du nicht den Tod gegen u n s heraufbeschwörest; מכדי ההוא גברא בעיל דבביה דההוא גברא הוא מאי בעית הכא da d u doch m e i n Feind bist, was willst du hier? אמאי לא צניעא הך איתתא באיסורא עשרה בני אית לה להך איתתא ולית לה מגברה אלא חד? warum bist d u nicht heimlich in der Sünde? I c h habe zehn Söhne, und nur Einen von m e i n e m Manne.

b Sämtliche Demonstrativpronomina können in attributiver Verbindung mit einem Subst. gebraucht werden,

aber auch substantivisch für sich stehn. Beispiele der letzteren Verwendung: בר אינש . . . כדין einen Menschen... wie diesen; אידך der andre; אינסיבי ליה להאי ich heiratete diesen; האי בר עלמא דאתי dieser ist ein Sohn des zukünftigen Äons; הני נמי בני עלמא דאתי נינהו auch diese sind Söhne usw; כולהו נכסי דהאי der gesamte Besitz gehört diesem; und neutrisch: מאי האי was ist dieses? כולי האי all dieses; לבר מיהא mit Ausnahme von diesem; על דא wegen dieses Vorfalles. So namentlich am Anfange eines Satzes prädikativ: דין עסק ביש dieses ist ein böses Geschäft; דין גרמא דעשיראה ביר dies ist der Knochen meines zehnten Sohnes; האי הוא das ist dieser. Substantivisch werden die Demonstrativpronomina auch als Korrelativa vor dem Relativpronomen gebraucht: להא דאמר ר' יוחנן das, was R. Johanan gesagt hat.

c Als adjektivisches Attribut tritt das Pron. demonstr. bald vor, bald hinter das Subst., zB *a.* הדין ביתא dieses Haus; הדא מילתא dieses Wort; אילן מלאכייא diese Engel; בהלין עשרה יומין in diesen zehn Tagen; האי אינש dieser Mann; הא איתתא diese Frau; הני מילי diese Worte; הך זויתא jener Winkel; הנך אינשי jene Leute; לאידך מית für einen andern Toten; *b.* שטרא דנן dieses Dokument; עמא הדין „dieses Volk"; ארעא (ה)דא dieses Land; שניא אילין diese Jahre. Im ganzen ist der Vorantritt häufiger; so dürften Beispiele mit nachstehendem האי kaum vorkommen.

50. Fragepronomina.

50.

a מאן ist durchweg persönlich; מה, מאי sächlich. So מה שמך, מאי שמך was ist dein Name?

b מאן ist substantivisch. Es kann daher von einer Präposition abhängig sein: בהדי מאן נשדר durch wen

sollen wir es schicken? In dem Beispiel חזי מאן גברא רבא מסהיד עליה siehe, welcher große Mann für ihn Zeugnis ablegt, scheint מאן doch adjektivisch zu stehn.

c מאן ist indeklinabel; doch zeigt die Konstruktion Zahl und Geschlecht an. So מאן הואי האידנא בבית מדרשא Ket 65ª M wer (welche Frau) war heute im Lehrhause?

d מאי kann von einem Subst. in Apposition begleitet werden: מאי טיבותא עבדי בהו R. h. 20ª ꟹ was für eine Wohltat man ihnen erwiesen hat; מאי טעמא aus welchem Grunde?

51.

51. Relativpronomen.

a Das Relativpronomen kann sein Korrelativ in sich einschließen: דאקרייך קהלת לא אקרייך משלי wer (derjenige, welcher) dich im Prediger unterrichtet hat, hat mit dir die Sprüche nicht gelesen; מי איכא דמטרח קמי שמיא כולי האי gibt es einen, der Gott so sehr belästigt? דעלך סני was dir verhaßt ist. So auch nach כל: כל דצריך jeder, der bedürftig ist.

b Eben so häufig wird das Korrelativ durch ein Demonstrativ oder ein Fragepronomen (oder מידי) ausgedrückt: האי דקא מחיל יומא טבא derjenige, der den Feiertag entweiht; מאן דיזיף שבתא wer dem Sabbat leiht; מה דכתיב בספר אורייתא was im Buche des Gesetzes geschrieben steht; כל מה דאית לכון למישאל was ihr nur zu fragen habt; ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא und was das betrifft, das in unsren Sinn zuerst kam; מי איכא מידי דאנן לא ידעינן gibt es etwas, das wir nicht wissen? Ein doppeltes Korrelativ: האי מאן דיהיר wer sich überhebt.

52. Zahlwörter. **52.**

a Die Grundzahlen können substantivisch für sich allein stehn: חד דמשתין זריז Einen (einzigen), der rüstiger ist als sechzig; טבא תרתי מתלת besser sind zwei als drei. Allerdings sind die gezählten Substantiva leicht aus dem Zus.hang zu ergänzen.

b חד, חדא als adjektivisches Attribut (§45*b*) gehört eigentlich hinter das Gezählte; so עמא חד „ein Volk", יומא חד(א) einen Tag, זימנא חדא einmal. Doch steht das Zahlwort auch gern vor dem Subst.: חד זוזא Ein Zuz; בחד מחטרא mit Einem Schlagen; אחד כתפיה auf der einen Schulter; חדא ברכתא Eine Benediktion. Die andren Zahlwörter stehen fast ausschließlich voran, zB: תרי קבי zwei Kab; תרתי נשי zwei Frauen; שב בנתיך deine sieben Töchter; תרתי סרי שני zwölf Jahre.

c Die Zahlen von 3—10 werden noch regelrecht wie im älteren Aram. konstruiert, d. h. die Mask.-formen mit femininen Gegenständen und die Fem.-formen mit maskulinen Gegenständen. Das Zahlwort steht entweder im st. a. appositionell, oder im st. c. Als Beispiele für die letztere Konstruktion: שבעת יומין ושבעת לילותא 7 Tage und 7 Nächte; שבעת אלפי דינרי 7000 Denare. Daß das altaram. (semitische) Prinzip noch lebendig ist, beweist der Umstand, daß, wo der gezählte Gegenstand nicht ausdrücklich genannt ist (§*a*), das Zahlwort dennoch in der richtigen Form erscheint. So באפי תלתא vor drei (sc. Männern); תשע להאי גיסא 9 (Ellen) auf der einen Seite. Dagegen verschlagen fehlerhafte Varianten nichts, die übrigens in verhältnismäßig geringer Zahl vorkommen.

d Dagegen erscheint bei den Zahlen 11—19 das Fem. im Rückgang. Soweit meine Beobachtungen reichen, darf von einem promiskuen Gebrauche keine Rede sein. Man achte auch darauf, daß wo die Zahlen absolut stehen (§*a*), selbst wenn der gezählte Gegenstand leicht zu ergänzen ist, das Zahlwort neutrisch aufgefaßt werden kann; natürlich kann dann das Mask. sowohl als das Fem. regelrecht gebraucht werden (§42).

e Die Zahlen von 2 an haben den Plural neben sich; bei den Zahlen 21, 31 usw kann auch der Sing. stehn: מאתן ועשרין וחד לוגי 201 Log (Variante לוגא); עשרין וחד שתא 21 Jahre.

f Ordinalia durch Grundzahlen ersetzt: חד בשבא, תרי בשבא usw erster Tag, zweiter Tag der Woche usw. Natürlich sind Grundzahlen notwendig für die Zahlen, die eigner Ordinalien entbehren.

g על חד תרין hat multiplikativen Sinn: doppelt so groß.

h הדדי heißt „einander“; mit Präpositionen אהדדי, בהדי הדדי. „Zu einander“ kann auch durch חד לחבריה ausgedrückt werden.

53. Adverbialausdruck.

53.

a Der Accus. adverbialis bei Ort- und Zeit-angaben ist ungemein häufig.

b Ein zu einem Adj. gehöriges Adverb steht voran: כמה נפיש גברא „wie groß ist der Mann!“

54. Präpositionen.

54.

a ל zur Bezeichnung eines Zeitpunkts: למחר morgen, לעגל bald, לסוף endlich. Auch sonst in Adverbialausdrücken: לשלם in Frieden, לחוד besonders.

ל zur Bezeichnung des logischen Subjekts beim *b* Passiv: vgl. §58*i*.

מן *1.* kausal: מעוצבא דלבך aus Verdruß, מחדוא דלבך *c* aus Freude; *2.* partitiv, vgl. אכל מן; *3.* komparativ, zB: חילמא בישא עדיף מחילמא טבא ein schlechter Traum ist besser als ein guter Traum; oft auch mit vorgesetztem טפי, vgl. טפי סומק ist roter (מדמא דחברך als das Blut deines Nächsten).

מן pleonastisch in מקמי, מתותי u. dgl. *d*

בגו und בהדי vertreten ב und zwar in lokaler so- *e* wohl als auch in instrumentaler Bedeutung. Ursprünglich lokal ist ב in מתפסת בגנבי du wirst in die Diebe hinein (als Dieb) gefangen.

B. Verbum (§ 55—62).

55. Person und Geschlecht. 55.

Wo beim Verbum finitum das pronominale Subjekt *a* besonders ausgedrückt wird, geschieht es zum Zwecke des Nachdrucks (§48*a*). Allerdings kann auch im letzteren Falle das Pron. der 3. Person wegbleiben; so איתקיל ואיתקילא ביה גמליה er strauchelte, und sein Kamel strauchelte an ihm (so HM*; M^superscr fügt איהו hinzu).

Beim Partizip mit (prädikativer) Verbalfunktion *b* fehlt gern das Pron. der 3. Person, sowohl wenn das Subjekt ein unbestimmtes („sie“, „man“) als auch ein bestimmtes leicht aus dem Zus.hange zu ergänzendes ist. Beispiele: *a*, גמירי man lernt, sagt; כולי עלמא כיילי ליה בקבא ווטא aller Welt wird mit einem kleinen Maß gemessen; מיהב יהבין משקל לא שקלין man gibt, aber

man nimmt nicht zurück; *b*, מי שביק לי מידי מיניה läßt er (sc. der Pächter) etwas davon übrig für mich?

c Ein unbestimmtes persönl. Subjekt braucht beim Verbum fin. nicht besonders ausgedrückt zu werden; so: אקרינן man (sc. deus sive angelus) las mit mir; לא אהני לך man hat dir nichts genützt. Wenn das Subj. ein menschl. Wesen ist, wird gewöhnlich איניש oder אינשי hinzugefügt.

d Ist dagegen das unbestimmte Subj. als ein unpersönliches, neutrisches aufzufassen, so genügt die bloße Verbal(od. Partizipial-)form, und zwar entweder im Fem. oder im Mask. (§42): לא איכפת ליה אממונא דחבריה das Geld seines Nebenmenschen geht ihn nichts an (eig. es kümmert ihn nicht um...); אי הואי לי wenn ich es (Mittel) hätte; מאי קהויא עליה wie steht es um ihn?; לא שמיעא לי ich habe nichts gehört; ניחא ליה למר דליהוי ריש מתיבתא (mit dem Inf. als Epexegese) ist es Ihnen genehm, daß Sie Oberhaupt der Schule werden?; איחשיך es wurde dunkel; מידי שמיע לך בהא (מידי ist Akkusativ!) hast du etwas in dieser Sache gehört?

Das unbestimmte neutrische Subj. kann durch מילתא, עלמא u. dgl. ausgedrückt werden; so טריחא לי מילתא es ist mir lästig; דחיקא להו מילתא es war eng um sie, sie waren in Not; דחיק ליה עלמא es ist eng um ihn. Schlechte LAA sind: איבראי ליה עלמא es wurde wohl um ihn, er wurde wohl; דחיקא ליה עלמא.

56. Perfectum.

a Als erzählendes Tempus; Beispiele ungemein häufig (obgleich oft das Partizip gebraucht wird, §58*f*).

b Als eigentliches Perf.: מחייאן רבאי mein Lehrer hat mich geschlagen; סליק למתיבתא דרקיעא er ist zur Akademie im Himmel emporgestiegen.

c Zuweilen im Nebensatze zur Bezeichnung einer gleichzeitigen Handlung in der Vergangenheit (häufiger das Part., s. §58*b*); im Hauptsatze steht natürlich desgleichen das Perf.: בהדי דחוינך בריכינן עלך תרתי während wir dich sahen, sprachen wir über dich zwei Benediktionen.

Zur Bezeichnung des Plusq.perf.: עד דאתא שמואל מבי רב נח נפשיה דאבוה bevor S. aus der Schule gekommen war, starb sein Vater; חזאי אפדנא דנפל ich sah, daß das Haus eingestürzt war. So auch nach der Konjunktion כי (§71*d*).

d In hypothetischen Sätzen zur Bezeichnung der Unwirklichkeit (§73*c*). So auch שואי נפשאי כמאן דשקלי מיניה ich tat, als ob ich von ihm genommen hätte.

e In Fällen wie שרא ליה מריה לפלניא bezeichnet das Perf. eine Tatsache (nicht einen Wunsch).

57. Imperfectum. 57.

a Als reines Futurum läßt sich das Impf. nur in wenigen Beispielen belegen: קוץ דידך והדר איקוץ אנא haue die deinigen ab, dann werde ich meinerseits abhauen; † ווי לדין כד יקום דין wehe diesem, wann jener aufsteht.

b Gewöhnlich liegt eine modale Färbung vor; wir gebrauchen dann Hilfszeitwörter wie „können, mögen, sollen, dürfen“: מאי אעביד was soll ich tun? איזיל ואימליך באינשי ביתאי lasset mich gehn und Rat pflegen mit meiner Familie; ליהוי כולן לעמא חד lasset uns alle zu

einem Volke werden; תיזרע ולא תיחצד du sollst säen, aber nicht ernten; רחמנא ידכרינך לשלם Gott möge deiner zum Frieden eingedenk sein. So auch in indirekter Frage: לא ידעיתו היכי תעבדו ihr wißt nicht, was ihr tun sollet (dann wird epexegetisch fortgefahren: תקטלונהו כולהו ... תקטלונהו להנך sollet ihr sie insgesamt töten ..., sollet ihr nur diejenigen töten).

c Modal steht das Impf. im Nebensatze nach der Konjunktion אי „wenn“: אי חקלאה מלכא ליהוי wenn der Bauer zum König wird; und namentlich nach den finalen Konjunktionen ד, כי היכי ד: לא מצינא דאטרח ich mag mich nicht bemühen (eig. ich habe nicht Kraft, daß ich mich bemühe); במטותא מינייכו דלא תהוו קמאי לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי דלא תטרדו במזונייכו כולה שתא ich bitte euch, daß ihr bei mir weder im Nisan noch im Tischri seiet, damit ihr es nicht das ganze Jahr mit eurer Ernährung zu tun habet; אוקירו נשיכו כי היכי דתיתעתרו ehret eure Frauen, damit ihr reich werdet.

d Vergleichbar dem hebr. Perf. consec. oder dem Voluntativ mit ו copul., finden wir im talm. Aram. das Impf. mit ו zur Fortsetzung eines modal gefärbten Impf. (Imptv) oder eines das Impf. ersetzenden Part.: ליכנפי ליה למר עשרה וליצלי mögen sie für den Herrn zehn Leute versammeln, damit er bete; אוקמן נמי לדידי ואצלי laß auch mich aufstehn, damit ich bete; שלח מדך ואנא אלבשיה zieh deinen Rock aus, damit ich ihn anziehe; אגמרו לבנייכו תורה ונגרסו בה lehret eure Söhne die Tora, damit sie darin studieren; השתא אתו יומי ונינום ... bald kommen die Tage..., da wir schlafen werden; מאן יהיב לן נגרי דפרולא ונשמעינך wer gäbe uns eiserne Füße, damit wir dich hören können.

58. Partizipium. 58.

I. Das Part. bezeichnet wie im Hebr. *1.* Dauer *a* in der Gegenwart oder aber auch die einfache Gegenwart (wirkliches Präsens): בדובר קיימת קמי מרך mit dem Rücken stehst du vor deinem Herrn?; ידע אבון בהאי צערא weiß unser Vater um diesen Schmerz?; ורחמנא היכא יתיב und wo wohnt Gott?

2. Einen Zustand in der Vergangenheit, nament- *b* lich in Nebensätzen: חזייה ללוי דיתיב אבראי er sah den Levi draußen sitzen; אשכח ביה חויא דפְּסיק ושדי בתרתי גובי er fand darin eine Schlange, die zerschnitten war und in zwei Stücken lag. So nach den Konjunktionen אד, בהדי ד: אדיתבי אזל ואתא während sie da saßen, ging er hin und kam zurück; בהדי דמחוורי להו נפל בהו ריחא während man sie (die Fische) abwusch, entwickelte sich an ihnen ein Geruch.

3. Eine zukünftige Handlung als unmittelbar bevor- *c* stehend oder als gewiß: Ihr sagt, daß ihr weise seid; sage mir dann, מאי חזינא בחלמאי was ich in meinem Traume sehn werde; חזית du wirst sehn; בידא דפלניתא בת פלניתא דאתיא למחר durch N. N., die morgen kommen wird; השתא אָתו יומי bald werden Tage kommen; בריך גנבא הוי dein Sohn wird ein Dieb sein; תרויכו רבנן הויתו ihr werdet beide Gelehrte sein.

II. Sehr häufig ist das Part. in allgemeinen Sätzen *d* (wie auch im Hebr.). Ferner bezeichnet es die gewohnheitsmäßige Handlung in der Gegenwart wie in der Vergangenheit: למאן מברכינן wen pflegen wir zu segnen?; מאן דיהיב ליה זווא מפשר ליה חלמא לטיבו wer

ihm einen Zuz gab, dem pflegte er seinen Traum nach der guten Seite zu deuten.

e Geradezu futurisch steht das Part. nach den Konjunktionen כד, כי, בתר ד, עד ד; so כד מפיקנא לכו עבידנא לכו מלתא wenn ich euch ausziehen lasse, tue ich für euch ein Wunder; עד דגניתון לי גננא איזיל ואשמע מילתא bis ihr mir das Brautgemach herstellt, will ich gehn und etwas hören. Sogar in hypothetischen und Final-Sätzen hat das Part. das Impf. verdrängt; מאן יהיב לן wer gäbe uns (hebr. מי יתן); דילמא מתבעינא damit man nicht etwa nach mir verlange; דידעיתו (כי היכי) damit ihr wisset. Als Variante für ואצלי in dem Beispiel §57*d* findet sich ומצלינא. Auch die modalen Färbungen des Impf. teilt das Part.: הוא אכיל ואנא משינא er ißt, und ich soll mich waschen? Bes. beliebt ist das Part. im Sinne des Imptvs: אתון מהליתו והוו כוותן ihr aber beschneidet euch und werdet wie wir (vgl. §48*a*).

f Das Part. steht gern in der Erzählung als Praesens historicum zur Fortsetzung des Perf. Dadurch wird die ermüdende Eintönigkeit beseitigt, die durch die fortwährende Wiederholung des Perf. entstehen würde, und die Erzählung gewinnt an Lebhaftigkeit (Schilderung an Stelle trockener Berichterstattung); namentlich dient das retardierende Tempo dazu, begleitende Umstände darzustellen oder aber ein markantes, die Erzählung an einem Punkte abschließendes, Ereignis hervorzuheben. (בזיונא l.) למחר איתבר מוונא דמלכא ואתו ותפסין לרבא den folgenden Tag wurde das königliche Zollhaus erbrochen, — da kam man und verhaftete Raba; דרשה . . . שקלי כולי עלמא חצביהו ואתו לגביה er trug es vor . . ., da nahm jedermann

seinen Krug und kam zu ihm; לא יָדְעֵי מאי קאמר אֲתוּ לקמיה דרבי בנאה sie wußten nicht, was er meinte; so kamen sie zu R. Banna'a.

Das Part. wird gern durch ein vorangehendes קא (ק) *g* verstärkt. אמאי קבכית warum weinst du? שמע דקאמר לה חד רשע לדביתהו er hörte, wie ein gottloser Mensch zu seiner Frau sprach; בהדי דקא סליק נפל ספרא מיניה während er fortging, entfiel ihm ein Buch; אידמי להון כאינשא וקא קרי אבבא er erschien ihnen in der Gestalt eines Menschen und rief an der Tür; אתת לאתחואה ליה קא מדחן לה רבנן sie kam, um sich ihm zu zeigen; da stießen sie die Jünger fort; יְתִיב אההוא מעיינא קא אכיל נהמא er setzte sich an eine Quelle und aß Brot. In konativem Sinne: קא קטלי ליה sie waren dabei, ihn zu töten; וקא בלעה לספינתא und er wollte das Schiff verschlingen.

Durch die sehr häufige Verbindung des Part. mit *h* dem Verbum הוה entsteht ein genauerer Ausdruck für die Dauer oder die Wiederholung in der Vergangenheit. | Gelegentlich wird הוה mit flektiert, zB: הויתי דייר = habitabam; כי הוות אתיא ליה איתתא הוה מלביש לה wenn eine Frau zu ihm kam, pflegte er sie zu bekleiden. Fast immer, wenn das Part. im Plur. steht: הוו יתבי = sedebant, הוו קאולי = ibant. Gewöhnlich aber bleibt הוה unflektiert: הוה קאימנא Suk 44ᵇ M_1 (M liest allerdings הואי) = stabam; הוה יתבא = sedebat usw. Part. mit הוה und einfaches Part. nebeneinander zB: הוה קא מצטער רבי למסמכיה ולא קא מסתייעא מילתא Rabbi bemühte sich (bei verschiedenen Gelegenheiten) ihn zu ordinieren, doch ging es nicht von statten. Zum Gebrauch des Part. mit הוה in hypothetischen Sätzen vgl. §73*c*.

i Wie das Part. act. die Funktionen des Impf. übernimmt, so tritt das Part. pass. an die Stelle des Perf., zB: כתיב es ist geschrieben; מידע ידיע es ist wohl bekannt; שקילן טופריה seine Klauen sind fortgenommen; שכיב חד מיניהו einer von ihnen starb; שכיבא ליה ברתיה seine Tochter starb. Mit הוה bildet sich so eine Art Plusq.perf., zB: חזא תוב דהוה כתיב er sah ferner, daß geschrieben war (stand); לא הוו ידעי היכא הוה שכיב sie wußten nicht, wo er gestorben war.

j Beliebt ist die Konstruktion: Part. pass. mit ל zur Bezeichnung des Täters, und zwar im Sinne des Perf. activi, zB: שמיע לי ich habe gehört; לא שמיעא לי ich habe es nicht gehört; לדידי חזי לי = חזאי. Mit logischem Objekt: לדידי חזי לי אווילא ich habe eine Gazelle gesehen; mit Unterlassung der Kongruenz: מאן דשמיע ליה מילתא wer etwas gehört hat; לדידי חזי לי ההיא אקרוקתא ich habe einen Frosch gesehen.

k Part. (passiva) der Form פעיל in aktivem Sinne finden sich bei doppelt transitiven Verben und sonst, zB: טעין (belastet mit,) tragend, לביש (bekleidet mit,) anhabend; גמירי man lernt, man sagt, דכירנא ich erinnere mich, נקיטינן wir halten, עסיקינן und עסקינן wir sind beschäftigt.

59. **59. Imperativ.**

Der Imptv ist eigentlich die 2. Person des Impf. mit Verlust des Präfixes. Nach einer Negation steht das Impf., also: קטול töte, לא תיקטול töte nicht, du sollst nicht töten.

60. Infinitiv. **60.**

Wo der Inf. den hebr. Inf. constr. vertritt, geht *a* ihm meist die Präposition ל voran, namentlich, wo ein Ziel, eine Absicht oder ein Zweck ausgedrückt werden soll: חמר למירכב ein Esel zum Reiten; קריבו יומך לממת deine Tage sind nahe, daß du sterbest; רהוטו . . . למעבד רעותא דמריכו seid hurtig, den Willen eures Herrn zu tun. Diese Bedeutung geht in die des Objekts über, so namentlich nach Verben, wie „wünschen, können, lassen“: בעא למיעבד קרבא בהדיהו er wollte mit ihnen Krieg führen; לבר מיהא דלא מצינא למיעבד mit Ausnahme von diesem, das ich nicht tun kann; ההיא מדינתא דלא מצו למיכבשה eine Provinz, die sie nicht unterwerfen konnten; ולא שבקא ליה למיפק לבי מדרשא sie ließ ihn nicht ins Lehrhaus gehn usw. Epexegetisch vertritt der Inf. mit ל auch das Subj., zB: לאו אורח ארעא למעבד הכי es ist nicht Sitte, so zu tun.

Beispiele ohne ל: לא בעי מר מינם wünscht der Herr nicht zu schlafen?; לא מצינן מיהוי כוותייכו wir können nicht wie ihr werden; לא שבקתיה גלויי רישיה sie ließ ihn nicht sein Haupt entblößen.

Statt des Inf. mit ל kann in den angegebenen *b* Bedeutungen das Verb. finit. mit ד eintreten; zB: בעינא דאיזיל ich wünsche zu gehn; אי רגיל את דדרית במאתיך wenn du gewohnt bist in deiner Stadt zu tragen (vgl. אי רגיליתו לקדומי wenn ihr früh zu speisen gewohnt seid); עתידה דשדיא B. b. 74^b ב (dagegen liest M 'למישד) sie ist bestimmt zu werfen.

Mit איכא, הוה, איבעי bedeutet der Inf. ein Sollen, *c* Müssen oder Können: מאי איכא למימר was soll (kann)

man sagen?; הוה לך למיהב du hättest geben müssen; איבעי ליה (ל)עיוני ומיזל er hätte achtsam sein und gehn sollen.

d Ein Subj. beim Inf. finde ich in dem Beispiele למבעא רחמי ומיתא מטרא daß Sie beten und daß Regen komme.

e Über den Inf. absol. s. §61*g*.

61. 61. Rektion des Verbums.

a In der älteren Sprache findet sich noch die selbständige Objektspartikel ית, und zwar nur mit Suffixen, also an Stelle der Objektssuffixe am Verbum. Vgl. אפיקית יתכון Ber 38[a] 𝔅 = אפיקתנכו M.

b In der jüngeren Sprache wird das Pronominalobjekt entweder durch die Objektssuffixe oder durch ל (oder לדיד' §48*d*) mit seinen (Nominal-)Suffixen ausgedrückt. Beim Part. überwiegt die letztere Ausdrucksweise; doch findet man selbst da die einfachere Ausdrucksweise mittels der direkt an den Stamm angehängten Suffixe. || Beispiele: אפסיל ליה er machte ihn untauglich; אשמַעָן לי lasset (f.) mich hören; חזי לדידי sieh mich an. — Beim Part. מצערן der mich ärgert; מלפך lehrt dich; מודעיה er benachrichtigt ihn; מזמינתיה sie lädt ihn ein; בנַיֵיה er erbaut sie; ממלייה er füllt sie; פרעתין du bezahlst mich; מודעתן du lässest mich wissen. Viel häufiger aber sind Beispiele wie קטיל ליה er tötet ihn, קטלת לן du tötest uns.

c Doppelte Ausdrucksweise mittels der Objektssuffixe und לדיד' mit seinen Suffixen: שדיוה לדידיה sie warfen ihn hinein; שייליה דידיה frage ihn — also wo auf dem Obj. ein Nachdruck liegt.

d Ist das Objekt ein Nomen, so bedarf es, wenn es (syntaktisch) undeterminiert ist, keiner besonderen Bezeichnung: בניתי ביתא ich habe ein Haus gebaut; הבו לי מספרא gebt mir eine Schere; אפיק גלימי דתכלתא bring hinaus purpurblaue Kleider; חזא גברא er sah einen Mann (und so auch חזא ההוא גברא). Ist dagegen das nominale Obj. (syntaktisch) determiniert, so sind folgende Ausdrucksweisen möglich: *1.* בעינא אבא ich suche meinen Vater. So namentlich, wenn Verbum und Obj. gewissermaßen einen zus.gesetzten Ausdruck bilden, wie in אהדרת אפך, מסרנא נפשי. ‖ *2.* חבוטו לקבריה דאבוכון schlagt das Grab eures Vaters; אי קטלי להדוא גברא wenn sie mich töten; מאן שתיל להאי חרובא wer hat diesen Johannisbrotbaum gepflanzt? Mit Voranstellung des Obj.: לבני אחוה שוי die Söhne seines Bruders hat er eingesetzt; למאן מברכינן wen segnen wir? ‖ *3.* אחרביה לעלמא ich werde die Welt zerstören; שמעא לדביתהו er hörte seine Frau; איתיתינהו לבניהו du hast ihre Söhne gebracht; לאיתויינהו למאניה seine Kleider zu holen. Dies ist die gewöhnlichste Ausdrucksweise. Mit Voranstellung: לאחוה שויה seinen Bruder hat er eingesetzt. ‖ *4.* קרעוה ליה לכריסיה sie schlitzten seinen Bauch auf; קטלונהו להו לכולהו דיוראי sie töteten die Dorfbewohner insgesamt.

e Beispiele von doppelt transitiver Konstruktion: אגמ(י)רו (ל)בנייכו תורה lehret eure Söhne die Tora; אחזי לי רבנן צדיקי laß mich sehn die gerechten Lehrer; שווייה גברא רבא er machte ihn zu einem großen Manne.

f Beispiele der transitiven Konstruktion vom Passiv eines doppelt transitiven Verbums: איכסיתינהו sie bedeckte sich mit ihnen (den Kleidern); פארי איפרע laß dich mit Kleie bezahlen; מיחייבת תרי קטלי du bist dop-

pelter Todesstrafe schuldig. Desgleichen die Verba לבש, מלא u. dergl.: לבישתינהו sie bekleidete sich damit; מלא דוכתא דמא da wurde die Stelle voll von Blut. Transitiv werden auch gebraucht אִדְּכַר und אשתמיט, zB: אי אדכרתון זמניה דשטרא wenn ihr euch des Datums der Urkunde erinnert; אשתמיטתן es entschlüpfte uns. Beachte auch: אבדן es ging mir verloren.

g Das absolute Objekt (der Inf. absolutus) ist ungemein häufig. Gewöhnlich steht es voran, zB: מיחשב חשיבנא ich werde geachtet; מימר שפיר קא אמרת du sprichst schön, du hast recht; מימחא נמי מחית du schlägst noch dazu; מילט קא לייטת להו du verfluchst sie ja; מידע ידיע es ist wohl bekannt. Selten wird es nachgesetzt: דמצלו אצלויי wie sie (ihren Körper) beugten.

62. 62. אית.

a אית (negiert לא אית, לית) ist eigentlich ein Subst. im st. constr. und bedeutet „Vorhandensein". Doch wird es allmählich verselbständigt, indem es von seinem Nomen getrennt werden kann und Verbalbedeutung annimmt („ist, sind, es gibt"). So verschmilzt es auch mit כא zu איכא (ליכא). Beispiele: באתר דלית גבר wo es keinen Mann gibt; אית לן בגויכו חולקא haben wir einen Anteil an euch?; מי איכא מידי gibt es etwas? Nach §44*e*: איכא דאמרי es gibt Leute, die sagen; וליכא דשמעיה und es gab keinen, der ihn hörte. Das Nomen kann sogar vor איכא treten: אבא טובא איכא הכא es gibt hier viele Abbas. So natürlich das Fragepronomen: מאן איכא wen gibt es?

b Das Nomen im Genetiv kann natürlich durch ein persönl. Pronomen (Pronominalsuffix) vertreten sein:

בריה ליתיה בר בריה איתיה sein Sohn lebt nicht mehr, aber sein Enkel lebt; ליתה הכא sie ist nicht hier. — Die Suffixe sind ursprünglich possessiv; doch mit der Verselbständigung der Form (§*a*), werden auch Objektssuffixe wie beim Verbum angehängt: איתינן wir sind, איתינכו ihr seid, איתנהו, איתנהי sie sind, ליתנהו sie sind nicht. Selbst das selbständige Pron. findet sich: איתַי אנן (so lies für איתו) Pes 50ᵃ JB.

c Gemäß der Konstruktion mit Objektssuffixen, kann auch das Nomen als Obj. gedacht werden und so durch ל eingeführt werden: לבריה ליתיה לבר בריה איתיה Taan 23ᵃ M. Auch das pronominale Obj. kann durch ל eingeführt werden: אית לכו כמה שני גבן ihr seid bei uns so viele Jahre Pes 87ᵇ M.

d Zur Kopula abgeschwächt: לית הוא עביד (Var. ליתיה עביד) er tut nicht.

e Obgleich אית an sich temporal unbeschränkt ist, so kann doch die Vergangenheit durch ein dazugesetztes הוה verdeutlicht werden: הוה איכא חד מינן da gab es einen unter uns.

C. Der einfache Satz (§ 63—68).

63. Die Kopula. 63.

a Als Kopula dient nicht nur das in seiner Bedeutung abgeschwächte אית (§62*d*), sondern viel häufiger das selbständige Pronomen der 3. Pers., das ursprünglich nichts weiter als eine nachdrückliche Aufnahme des Subj. ist. Während aber die Formen †הוא, †היא, איהו, איהי, †אינון, אינהו, אינהי sowohl Subjekts- als auch Kopula-(rückweisende)Formen sind, besitzt das

talmud. Aram. die besonderen Kopulaformen: ניהו, ניהי, נינהו, נינהי.

b Die Kopula verleiht dem ihr vorangehenden Satzteil Nachdruck; sie steht daher nicht, wo ein solcher nicht beabsichtigt ist, zB: טור תלג der Berg ist (mit) Schnee (bedeckt); namentlich bei einfach adjektivischem Prädikat: אורחן רחיקא וצוותין בסימא unser Weg war lang, aber unsre Geselligkeit angenehm. Dagegen עדי סוראה הוא dieser ist ein Soräer; הכא אתרא דשמואל הוא hier ist Samuels Ort; מר ניהו (Var. הוא) רב der Herr ist Herr; כולהי חדא ברכתא נגהי alle diese (Benediktionen) sind Eine Benediktion.

c הוא dient sogar zur Aufnahme eines als Subjekt dienenden Pron. der 1. Pers.: דאנא הוא דאפיקית daß i c h es bin, der herausgeführt hat. Es kann aber auch die Wiederaufnahme durch Wiederholung derselben Person stattfinden: אנא קאימנא ומרמינא i c h werde aufstehn und zusammenwerfen.

64.

64. Nominativus absolutus.

Ein zu betonendes Nomen wird sehr häufig aus dem Satzgefüge herausgenommen und als absoluter Nominativ vorangestellt. Es wird dann nachher durch ein entsprechendes Personalpronomen wieder aufgenommen und so die grammatische Beziehung hergestellt, zB: כולי עלמא כיילי ליה בקבא ווטא האי מרבנן כיילי ליה בקבא רבא j e d e r m a n n wird mit einem kleinen Maß zugemessen, aber d i e s e m J ü n g e r mit einem großen Maß; ינוקי מאי אעביד להו was soll ich mit den K i n d e r n machen?; אנא הא דרב המנונא לא שמיע לי i c h kannte diesen Satz des R. Hamnuna nicht.

65. Kongruenz der Satzteile. 65.

a Belege für das Überhandnehmen der Mask.formen auf Kosten der Fem.formen sind bereits gegeben worden (§§45*a*; 50*c*; 52; 55*d*; 57*i*). Im Verbum und im Part. (oder Adj.) mit Subjektssuffixen sind die besondren Fem.formen der 2. und 3. pl. entweder nur noch selten anzutreffen oder ganz ungebräuchlich. Dagegen ist die Kongruenz gewahrt, wenn das Prädikat ein Adj. oder Part. ist.

Schlechte LAA. lassen sich durch den Befund in den älteren Handschriften beseitigen.

b Constructio ad sensum: בעדנא דמצלו צבורא Ber 7[b] M[mg] (ᴎB M מצלי) wenn die Gemeinde betet; ודייני כולי עלמא und jedermann folgert; dagegen כולי עלמא כיילי ליה (§64). So wird auch mit מלכותא als Subj. das Prädikat bald in den Sg. und zwar m. od. f., bald in den Pl. gesetzt.

c Zur Konstruktion von מאן vgl. §50*c*.

d מידי als Fem. konstruiert: מידי סריא etwas Stinkendes.

e Das auf zwei oder mehr durch ו aneinander gereihte Nomina sich beziehende Prädikat steht im Plural, richtet sich aber im Genus nach dem zunächst stehenden Subj.: בנך ובנתן מסירן Ber 56[a] M, aber ואתו בניה ובנתיה ibid.

66. Wortstellung. 66.

a Sowohl beim Verbal- als beim Nominal-satze folgt das Prädikat normal dem Subj. Doch genügt der geringste Nachdruck, um die Stellung zu ändern. Beispiele: קריביה דרב אידי שכיב ein Verwandter des R. Ide

starb; שימשא ממילא ערבא die Sonne geht von selbst unter; חוצפא מלכותא דלא תאגא Frechheit ist ein ungekrönter Fürst; קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא ein Topf, der gemeinschaftlich ist, ist weder warm noch kalt. Dagegen zB: נבח בה כלבא ein Hund bellte sie an; ייזיל נחום איש גם זו laßt den Naḥum aus Gimzo gehn; קמחללי רבנן שבתא die Jünger entweihen den Sabbat; כפין עניא ולא ידע der Arme ist hungrig, und weiß es nicht.

b Das Obj. steht normal hinter dem Verbum; doch kann es auch voranstehn, zB: הב לי ידך reiche mir deine Hand; לכנפי למר עשרה möge man für Sie zehn Personen sammeln. Andrerseits: אגרא הוה לך למיהב du hättest den Lohn geben sollen; רחמנא לבא בעי Gott will das Herz.

c Beispiele für die Stellung von Adverbien und adverbialen Bestimmungen: הרהר כולי יומא er dachte darüber den ganzen Tag nach; שפיר קאמרת du hast recht; ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי laßt euch vor mir weder im Nisan noch im Tischri sehen. || נמי steht gern an der 2. Stelle im Satze: מימחא נמי מחית du schlägst noch obendrein.

67. **67. Negativsätze.**

a לא wird hauptsächlich gebraucht, um das Verbum (einschl. des Partizips) zu verneinen, und steht dann gewöhnlich unmittelbar vor diesem; zB: אפילו גברא כוותיך לא חניפי ליה selbst einem Manne wie du habe ich nicht geschmeichelt; לא אשגח בה er achtete nicht auf sie; אהדורי אפיתחא לא מהדר er geht nicht betteln. — Wo aber das Prädikat nominal oder wo ein einzelnes Wort ver-

neint werden soll, steht לאו und zwar unmittelbar vor dem zu verneinenden Worte: לאו בר הכי הוא er ist nicht dessen fähig; לאו אורח ארעא למעבד הכי es ist nicht Sitte, so zu handeln; לאו עכברא גנב אלא חורא גנב nicht die Maus, sondern das Loch stahl; הא דרבא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר dieser Lehrsatz des Raba wurde nicht ausdrücklich geäußert, sondern ist nur erschlossen; לאו כל יומא מתרחיש ניסא ein Wunder ereignet sich nicht jeden Tag.

b Doch wird לא gebraucht *1.* in בלא (zB: בלא מתאי außerhalb meiner Heimat; בלא שניה nicht in seinen rechten Jahren, vorzeitig), דלא (zB: דלא תאגא ungekrönt), לא איניש niemand, לא מידי nichts; ‖ *2.* in Wiederholungen: לא דינא ולא דיינא da gibt es weder Recht noch Richter. — Beachte doppelte Negation: לא מחוו ליה לאיניש לא דיקלא ... ולא פילא ... man zeigt einem Menschen weder eine Palme ... noch einen Elefanten ...; לא אמר ליה ולא מידי er sagte ihm nichts; ‖ *3.* elliptisch: לא „nein"; ואי לא „und wo nicht".

68. Fragesätze. 68.

a Zur Bezeichnung von direkten Fragen nach dem Prädikat dient מי oder אטו, welches stets an der Spitze des Satzes steht: מי קא שביק לי מידי מיניה läßt er etwas davon übrig für mich?; מי איכא מידי דאנן לא ידעינן וספרי ידעי gibt es etwas, das wir nicht wissen, das aber die Schreiber wissen? — Doch kann ein Nominativus absol. vorangehn: רישא מי אמרינן דפליגא אמתניתין sollen wir sagen, daß der erste Fall mit unsrer Mischna im Widerstreit ist?

b Viel häufiger fehlt ein einleitendes Fragewort ganz: ידע אבון בהאי צערא weiß unser Vater von diesen Schmerzen?; תרנגולתא אפיקת מביתך hast du eine Henne aus deinem Hause hinausgeführt? אית לכו ארעא habt ihr Land?

c Mit Verneinung: לא לישדר ליה מר שלמא לילתה will nicht der Herr Jalta begrüßen lassen?; לא בעי מר מינם פורתא will der Herr nicht ein wenig schlafen? — Mit מי zusammen: מי לא מכתפינן קמיה würden wir nicht vor ihm tragen?

d Die eigentlichen Fragewörter (Pronomina und Adverbia) stehen meist an der Spitze des Satzes, zB: מאן איכא בהאי שוקא wen gibt es auf diesem Marktplatze?; אמאי יתבת אבראי warum sitzest du draußen?; עד אימת עבדיתו הכי wie lange werdet ihr so handeln? Nicht selten aber auch nach dem, was erfragt wird, zB: זוזיי היכא wo ist mein Geld?; ורחמנא היכא יתיב und wo wohnt Gott?; אנא אמאי warum ich?

e Als eine Frage ist aufzufassen מהו דתימא quid est, quod dicas?

f Fragesätze gehen oft in ausrufende über: כמה נפיש גברא מ... wie größer ist der Mann als ...!

D. Zusammengesetzte Sätze (§ 64—73).

69.

69. Kopulativsätze.

a Zwei Verba, welche rasch aufeinanderfolgende oder zus.fallende Handlungen bezeichnen, oder von denen eines die Modifikation des andren ausdrückt, werden sehr oft durch ו verbunden, stehen aber oft auch

ohne ו nebeneinander, zB: איזיל ואשמע ich werde gehn und hören, aber איזיל איחזי ich werde gehn und sehn; ניפוק וניתהני so gehe er fort und habe Vergnügen, aber פוק חזי geh fort und sieh; איקום ואגלי ich werde aufstehn und in die Verbannung gehn, aber קם גלא; ניקום ניזיל נעביד עיסקא auf, laß uns gehn und Geschäft treiben.‖ Sehr oft geben wir das eine Verbum durch ein Adverbium wieder, zB: קדום סלוק ענני מהך זויתא דדביתהו die Wolken stiegen zuerst an der Ecke empor, wo seine Frau stand; חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך stelle dich richtig (= verrichte deine Notdurft) spät und früh; אחריפו עולו אחריפו פוקו tretet früh ein und gehet früh hinaus; הדרת שקלתינהו du nahmst sie wieder. ‖ In derselben Weise wird מצי „können, mögen" konstruiert: לא מצינא מקיימנא ich bin nicht imstande zu erfüllen; לא מצית אמרת du kannst nicht sagen.

b ו des Zustandes: בפניא אתא עניא . . . והוה טריד כולי עלמא . . . וליכא דשמעיה am Abend kam ein Armer, während jedermann beschäftigt war und es keinen gab, der ihn hörte (= hebr. וְאֵין שֹׁמֵעַ); mit dem Perf. im Sinne des Plusq.perf.: נח נפשה דרביתא ולא פקידא das Mädchen starb, ohne ein Testament zu hinterlassen. ‖ ו = und doch: בדידך קיימא וצערתן כולי האי in deinem Buche steht es, und doch hast du mich soviel gepeinigt. Vgl. auch §57*d*.

c או dient zur Einführung des zweiten Gliedes einer Doppelfrage: לדריה הוא דתקין או דילמא לדרי עלמא נמי דתקין hat er es nur für sein Geschlecht angeordnet, oder aber auch für alle Geschlechter der Welt?

70.

70. Attributive Relativsätze.

a †די, ד, ursprünglich ein Demonstrativ, ist zur Relativpartikel herabgesunken. Die genauere Bestimmung der Beziehung wird jedoch im Relativsatze durch ein rückweisendes Personalpronomen ausgedrückt.

b Für das Subj. unterbleibt die Rückweisung gewöhnlich, auch im Nominalsatze: יומי דאריכי וקטיני Tage, die (zugleich) lang und kurz sind. Auch die genauere Bezeichnung des Obj. ist nicht notwendig: גברא דקא בעינא ליה der Mann, den ich suche; aber שקלתיה לדסתנא דיהבת לי ich nahm die Portion, die du mir gegeben hast; מהני מילי מעליתא דהוה עביד רב הונא von jenen vortrefflichen Dingen, die R. Huna zu tun pflegte.

c Dagegen ist die Rückweisung notwendig beim Genetivverhältnis oder bei einer Präposition: ההוא אתרא דקושטא שמיה ein Ort, dessen Name Ḳušṭa (Wahrheit) ist; ההוא גוי דהוה נפישי נכסיה טובא ein gewisser Nichtjude, dessen Besitz sehr groß war; מתא דלית בה מקרי דרדקי eine Stadt, in der es keinen Lehrer gibt; הנך דמלכיתו עילויהו diejenigen, über welche ihr regiert.

d Die Rückweisung fehlt gewöhnlich, wenn der Rel.-satz das Attribut eines Ort- od. Zeit-ausdruckes ist: באתר דלית גבר an der Stätte, wo es keinen Mann gibt; מהא זויתא דהות קימא דביתהו an der Ecke, an welcher seine Frau stand; ההוא יומא דעיילא am Tage, da sie eintreten wird; מן יומא דמיתת שרה vom Tage an, da Sara starb; כל כי הנך שני דלא עיילת alle die Jahre, während welcher du nicht eintratest. | So immer nach gewissen Adverbien: כל אימת דהוה עייל לבי מדרשא so oft er das Lehrhaus betrat.

Die Rückweisung erfolgt zuweilen erst in einem *e* weiteren Rel.-satz: ההוא חסידא דהוה רגיל אליהו דהוה משתעי בהדיה ein gewisser Frommer, mit dem Elias zu verkehren pflegte.

Bezieht sich ein Rel.satz auf die 1. oder 2. Person, *f* so wird in der Rückweisung die betreffende Person beibehalten, namentlich in der 1. Person: אנא הוא דאפיקית ich bin es, der herausgeführt hat; שואי נפשאי כמאן דשקלי ich stellte mich als einer der genommen hätte (als ob ich genommen hätte).

71. Konjunktionale Relativsätze. 71.

ד als Konjunktion substantiviert einen ganzen *a* Satz, der dann als Subj. oder Obj. dienen und im Gen.verhältnis oder in Abhängigkeit von einer Präposition stehn kann.

Beispiele von Subjektssätzen: ניחא ליה למר דליהוי *b* ריש מתיבתא ist es dem Herrn genehm, daß er das Oberhaupt der Akademie werde? ווי לן דמייתינן wehe uns, daß wir sterben müssen. Ein pronominales Korrelativ kann vorangehn: האי דלא אכלוה die Tatsache, daß sie ihn nicht aßen.

Beispiele von Objektssätzen: אמריתו דחכמיתו ihr *c* sagt, daß ihr weise seid; מידע ידענא דגברא . . . הכא ניהו ich weiß, daß der Mann . . . hier ist.

Von den Präpositionalverbindungen kommt die *d* wichtigste כד „indem, da, als, wann, wenn“ nur noch in der älteren Sprache vor: כד נפיק ואתי als er fortzog; כד הוינן זוטרי als wir klein waren; כד יקום דין wann dieser aufsteht; כד מפיקנא לכו wann ich euch hinausführe. || In der jüngeren Sprache ist כד durch כי

ersetzt: כי לא משית ידך während du deine Hände nicht wuschest; כי מטאי לגביה als ich zu ihm gelangte; כי אתי עניא wenn ein Armer kommt. — כי findet sich auch vor einem unvollkommenen Satz: הוה כי דובא er ward wie ein Bär (ist). כי kann durch ein vorangehendes ל verstärkt werden. מכי heißt „seit".

e Andre Verbindungen: בהדי ד während, als; אמטול ד weil; עד ד (אד) während, bis; אף על גב ד obgleich; כי היכי ד damit, so daß; מקמי ד bevor; בתר ד nachdem; משום ד weil. Für einige dieser Verbindungen kann auch einfaches ד stehen; so bedeutet es „weil", „damit".

72. **72. Indirekte Fragesätze**

werden ganz wie die direkten eingeführt.

73. **73. Bedingungssätze.**

a אי mit dem Part., mit אית od. einem Nominalsatz bedeutet eine für möglich gehaltene Bedingung: אי הדרת בך יהיבנא לך אחתי wenn du deinen Sinn änderst (einen andern Lebenswandel einschlägst), dann gebe ich dir meine Schwester; אי גנבי ליגנבו מדידך wenn man stiehlt, so möge man von dem Deinigen stehlen; אי חשיבנא כולי האי ניעיילוה ללוי wenn ich so sehr geachtet bin, so möge man den Levi zulassen; אי איכא מאן דשמיע ליה מילתא לימא wenn es jemand gibt, der etwas gehört hat, so sage er es; אי בר ישראל הוא אזיל ואתי wenn er ein Israelit ist, so wird er zurückkommen; אי הכי קאמר wenn dem so ist, so meint er folgendes.

b Wenn die Bedingung in die Vergangenheit gesetzt wird, steht das Perf.: אי נקטת תרתי נקוט תלת hast du zwei geheiratet, so heirate drei.

c Die Unmöglichkeit wird durch das Perf. im Vorder- und im Nachsatze ausgedrückt: איכו השתא לא אתאי סכנתון לברי wäre ich nicht diesen Augenblick gekommen, so hättet ihr meinen Sohn gefährdet; השתא איכו לא חזיתך ספית לי איסורא hätte ich dich nicht diesen Augenblick gesehen, so hättest du mir Verbotenes zu essen gegeben. Oft steht im Nachsatz הוה mit dem Part.: אי איתיב מר וגרים לא מר הוה מליך hätte der Herr sich dem Studium hingegeben, würde er nicht Oberhaupt der Akademie geworden sein? Beachte auch אי לאו דנחמני את לא הוה משדרינן ליה ניהלך Git. 45ᵃ M wäre es nicht, daß du Naḥmani bist, so würden wir ihn dir nicht zurückgeschickt haben (wo die Konditionalpartikel durch ד verstärkt und der Vordersatz ein Nominalsatz ist).

d Zuweilen Bedingungssätze ohne Bedingungspartikel: בתר גנבא גנוב וטעמא טעום wenn du hinter einem Dieb stiehlst, so kostest du davon; ריש תורא בדיקולא סק לאיגרא wenn der Kopf des Stieres im Korb ist, so steige zum Dache empor.

Literatur.

1. Einleitungen.

Hermann L Strack, Einleitung in den Talmud, L. [1]1887, [4]1908.
M Mielziner, Introduction to the Talmud, Cincinnati 1894.
S Schechter, Art. „Talmud“ in Hasting's Dictionary of the Bible V (1904), 57—66.
W Bacher et alii, Art. „Talmud“ in Jewish Encyclopedia XII (1906), 1—37.

2. Wörterbücher. Lexikalisches.

MichaelSachs, Beiträge zur Sprach- u. Alterthumsforschung, B. 1852—54.

JosephPerles, Etymologische Studien zur Kunde der rabbinischen Sprache u. Alterthümer, Breslau 1871.

JacobLevy, Neuhebräisches und chaldäisches Wörterbuch über die Talmudim und Midraschim, 4 volumes, L. 1876—1889.

AlexanderKohut, Aruch Completum, Wien-New York 1878—1892.

MJastrow, Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi and the Midrashic Literature, New York 1886 —1903.

SamuelKrauss, Griechische und Lateinische Lehnwörter im Talmud, Midrasch und Targum, B. 1898—99.

GDalman, Aramäisch-neuhebräisches Handwörterbuch zu Targum, Talmud u. Midrasch, Frkfrt. a. M. 1901.

WBacher, Die exegetische Terminologie der jüdischen Traditionsliteratur, II: Die Bibel- und Traditionsexegetische Terminologie der Amoräer, L. 1905.

3. Grammatiken. Zur Grammatik.

SDLuzzatto, Elementi grammaticali del Caldeo Biblico e del dialetto Talmudico Babilonese, Padua 1865. || Grammatik der biblisch-chaldäischen Sprache und des Idioms des Talmud Babli. Deutsch von MSKrüger, Breslau 1873. || Grammar of the Bibl. Chaldaic Language and of the Idiom of the Talmud Babli. Translated by JGoldammer, New York 1876.

IsRosenberg, D. aramäische Verbum im Babyl. Talmud, Marburg 1888.

ArthurLiebermann, Das Pronomen und das Adverbium des babylonisch-talmudischen Dialektes, B. 1895.

CLevias, Grammar of the Aramaic Idiom contained in the Babylonian Talmud, Cincinnati 1900 (= AJSL., XIII—XVI [1897—1900]).

4. Sonstige sprachwissenschaftliche Hilfsmittel.

1. *CBrockelmann*, Grundriß der vergleichenden Grammatik der semitischen Sprachen, I, B. 1908.

WWright, Lectures on the Comparative Grammar of the Semitic Languages, Cambridge 1890.

ThNöldeke, Beiträge zur semitischen Sprachwissenschaft, Straßburg 1904.

JBarth, Sprachwissenschaftliche Untersuchungen zum Semitischen I, L. 1907.

— Etymologische Studien, L. 1893.

— Die Nominalbildung in den semitischen Sprachen, [2]L. 1894.

PdeLagarde, Übersicht über die im Aramäischen, Arabischen und Hebräischen übliche Bildung der Nomina, Göttingen 1889. Register und Nachträge, 1891.

2. — Gesammelte Abhandlungen, L. 1866.

— Armenische Studien, Gött. 1877.

SFraenkel, Die aramäischen Fremdwörter im Arabischen. Leiden 1886.

ImmLöw, Aramäische Pflanzennamen, L. 1881.

— Aramäische Fischnamen, in: Orientalische Studien, Th. Noeldeke zum siebzigsten Geburtstage gewidmet, Gießen I (1906), 549—570.

3. *MLidzbarski*, Handbuch der nordsemitischen Epigraphik, Weimar 1898.

4. *EKautzsch*, Grammatik des Biblisch-Aramäischen, L. 1884.

HLStrack, Grammatik des Biblisch-Aramäischen mit den nach Handschriften berichtigten Texten und einem Wörterbuch, [4]L. 1905.

KMarti, Kurzgefaßte Grammatik der biblisch-aramäischen Sprache, B. 1896.

HHPowell, The Supposed Hebraisms in the Grammar of the Biblical Aramaic, Berkeley 1907.

5. *GDalman*, Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch, [2]L. 1905.

6. *ThNöldeke*, Über den christlich-palästinischen Dialekt, ZDMG 1868, 443—527.

7. — Kurzgefaßte syrische Grammatik, [2]L. 1898.

8. — Mandäische Grammatik, Halle 1875.

9. *AJMaclean*, Grammar of the Dialects of Vernacular Syriac, Cambridge 1895.

I. Formen und Sätze.

Forms and Sentences.

13. 14*c* A. כסף, חמר, עמר, אניש, איניש, עסק, עיסק | עמר גופנא,
(43*a*; 44*ab*) ריש ירחא; אורח ארעא, טור מלכא | טור תלג[1]. דעל[2] סוס מלך.
(43*b*; 44*c*). בריש כל מותא אנא דם[3]. הוא גבר בכולא. || B. קטלא, גדפא,
גפא, דירכא, טעמא, ועפא, ענא, רישא, קָרא, דנא דחלא, רווחא,
יומא ופלגא, סופא, סיפא, גייסא, חילא, רעוא, כריא; גירסא, חילמא,
פיקעא, פיקא, כֵיבא, כְאיבא, עיזא, חולשא דליבא, דינא, חידווא,
ריעיא; שופרא, אודנא, אונא, טונא, טולא, גופא, חוליא | אגרא
דפירקא ריהטא[4]. גו״ן סמ״ך עי״ן, נונא סמא לעינא[5].

14*b*. A. נהר מלכא, באתר דלית גבר. || B. כפנא, כווא חדתא,
דיקנא דכלבא, שיכרא; חברא, כתפא, כפא, גברא רבה[6]; קניא,
ריחיא, רחיא; ארעא דחשוכא, אתרא חשוכא | לפום גמלא שחנא.
מגמלא אונא. צנא דדובשא בזוזא. שימשא דבתר מיטרא כמיטרא[7].
ווי מבָרא, ווי מביתא.

14*df*. A. אשיד דמא, מרי ביתא. || B. בר עלמא, ספרא דחמה[h],
רעיא ד[p]בן כלבא שבוע[p], ינוקא | כשורא במתא בזוזא, כשורא
בדברא בזוזא[8].

14*e*. A. ומר, חֲמר, בר אֱנש, בר אינש, בר נש. || B. שלמא, לישנא,
חולקא, גופא דעובדא, גללא.

14*ef*. A. וריז, עביד ביש, ביש גדא. || B. חמירא, לישנא בישא,
כלילא דוורדא, עינא עוירא, סימא בביתא; לבושא; אוזילא | שיקרא
שכיח[9], קושטא לא שכיח[10].

---

[1] §63*b*. || [2] §§10*a*; 51*a*. || [3] B. b. 58^{a} HM. || [4] Ber 6^{b}. || [5] Ned 54^{b} M. ||
[6] §45*a*. || [7] Taan 3^{b} M. || [8] B. ḳ. 11^{a} 𝔅. || [9] §43*d*. || [10] Šab 104^{a}.

14g VIII—IX β. A. כיף ימא; שלם טב לרב טב. || B. דרא, מלא חוטא דחלא, כסא, שקא, ריחא דבישרא | חילמא בישא עֲדיף[1] מֵחילמא טבא[2]. סבא בביתא פַּאחא בביתא[3].

19—20 abjk. A. בנין, גוברין, גַּברין, גָּמל חסדין, יומין, זְמנין, זיקין דנור ובעורין דאישא | ביומי תמוז, בני חָרי, כל חללי עלמא | כווא דמיא, ארויא, כרמיא, זיתיא; פּוריא; חבריא, בשמי שמיא; חשוכיא; פריטיא; רויא | סמנין, צלמניא | בְּראש כל חיין אנא חמַר[4]. בריש כל מרעין אנא דם[5]. || B. בני, אַחי, גוברי, גַּברי, חיי, יומי; ביזעי, בזי, חינגי; אודני; זוזי דיתמי; ספרי; אינָשי בָּדוהי, בוטטי דנורא; טְבי, קני | סמני, ביזרני | בר אָמודאי, ספונאי | תַּעְלי בני תעלי. נפישי גמלֵי ס(א)בֵי דטעיני משכֵּי דהוּנָּגֵי[6].

22. A. 1 sg. אסוירוס[p] בְּרִי, בֵּיר, אַח, יד, נַפְשִׁי, נְפַשׁ, רישי, מָרִי, מָר | 1 pl. אבונא, ארעֲנא, מרנא | 2 sg. f. בנַיְיכִי | 2 pl. m. אבוכון, בתיכון, ארעכון | 3 sg. m. אבוהי, בנוהי, רגלוהי, ריגלוהי, ענפּוהי, שָׂנאוהי, רָזוהי | 3 sg. f. אבוהא, אַחהא, מָנהא, מצרנהא | 3 pl. m. אבוהון, רגליהון, שנאיהון, מנייהון, כולהון | כלבוהי לא נבחין, טחנוהי לא טחנין[7]. || B. 1 sg. בנַיי, בנאי, סמנאי; בראי, ידאי, נפשאי, רישיי, ליבאי, מוחאי, פורייאי, פוריי, רבאי, שטראי | 1 pl. אבון, רבנַן | אורחן, גמלן, איסדן; חילמַין, אורחין, אתרין, איסדין | 2 sg. m. אבוּךְ, מַיָּךְ, נכסיך, נגריך, כנפיך, כרעיך, ככיך; יומך | בר ברך, דמך, ידך, מִביתך, עיסקך, מרך, פתורך, קרייך; ארעָיךְ, ליטעמיך, רישיך, שָׁקיך, כיסיך, ארחיך, מריך, בְּעֵיל דבביך, קראיך | 2 sg. f. אבוךְ, בנַיךְ, כשוריך; כשורָךְ; בְּרֵיךְ, לחמיך, אימיך, עפריך | 2 pl. m. בנַייכו, מָנייכו; נפַשְׁיכו, עובדייכו | 2 pl. f. גברַיְיכֵי; פומיכי | 3 sg. m. אבוּהַּ דשמואל, בְּנֵיהּ, מַגּרמיה, מאניה, חוביה דְּדרא, בעיניה דחַיו(י)א, בירכּיה, מיליה, אודניה, טופריה, חבריה, בִּמְעיה, כעובדיה, מַעְיָניה | בריה, בשמיה דאבוהי, אאינשי ביתיה, קיניה, כוליה יומא, כולי עלמא, באורייה, אתריה דרב[p] ושמואל[p], בישריה,

---

[1] § 43*d*. || [2] Ber 55a M. || [3] Ar 19a 𝕭. || [4] B. b. 58b 𝕭. || [5] ib. HM. || [6] Sanh 52a. || [7] Šab 152a.

בעיל דבביה, גלימיה, אֲסייה דרבי, בָּביה | 3 sg. f. שמַה, מִגברה, גברָא, במתא דרישה (דרישא) אסיא, לכולה מתא, לְמָרה | 3 pl. m. בנַיְיהו, ידייהו, מייהו, גדפיהו, מנייהו, כרעייהו, גלימייהו; טעמייהו, שמניהו, שומניהו, מִמרייהו, מן מריהו, מָתיהו; כולהו | 3 pl. f. קתַיְהי; שמיהי; כולהי | כחיש לי חילאי. חברך חברא אית ליה, וחברא דחברך חברא אית ליה. עשיק לגביך ושוי לכר(י)סיך[1]. נהרא נהרא ופשטיה.

13. 14. 19. 20*bcl.*

A. שְנא, מלה; צבו | בת קלא, בת יומא, איתת אחוה, איתת חבריה, ברעות נפשיה, צבו[2] ביתיה, ספינת ציודין. || B. אַמְתא, ברַתא וברא, קשתא, שיפתא, ירחי שַתא, אחָתא; מלכתא, תאינתא, חתנא וכלתא, גינתא, כַוְתא, חְובתא, אימתא דשמיא, חיותא, רעותא דמֲרייכו, אליְתא, קַרְתָא; ביזתא, אינתתא, איתתא, מילתא, דירתא, שיעתא דדנא, רשותא, שיליתא, שליְתא, סילתא; חוכמתא, דוכתא; ברכתא; הילכתא, צדקתא, עינבתא, ענבתא, מִדיבחא לעצרתא, פדעתא, שמעתְתא; לבינתא, גזירתא, אדעתא דרבנן, סמא דשינתא; סעודתא; כהנתא, אשיתא, וויתא, חביתא דעפרא; ינוקתא; שערתא, שיבבתא, חמרתא; מציעתא, בי כנישתא, ספינתא, צפירתא, שכינתא, עבידתא, עיבידתא; גבורתא; דֲרתא, עקתא; שתא חדתי, הילכתא רבתי | שותָא דינוקא בשוקא או דאבוה[3] או דאימיה. אגרא דשמעתא סברא[4]. דאבא[3] עדיפא מִדְברא[5]. סֲבתא בביתא סימא בביתא[6].

19. 20*d—gi.*

A. בְנָן | בנת ישראל*p*. || B. בנָתָן, צניעָתָן | בנתא; מלֹאכתא, חיוָתא, בני ק(י)רייתא; אילואתא, חַיֵי דברייתא; מיא דכולייתא; ברכתא, חדתתא, קַשייתא, קשיאתא; שכינתא; שמעתתא; אַמְהתא דבי רבי, אמְהתא, אימהתא דינוקי, נפוותא | יהודה*p* וחזקיה*p* אחי, פוי*p* וטוי*p* אחוותא.

20*gh*. 21.

A. ארחן דתֲקנן, קרנין, בר אבהן, שְנין, כבשני חוני*p*, מילין. || B. קרני, קרנתא; אסוותא, מרוותא, חתנוותא, אבהתא דינוקי;

---

[1] B. m. 52ª 𝔐 H. || [2] §44*c*. || [3] ib.*f.* || [4] Ber 6ᵇ. || [5] B. b. 90ᵇ H. || [6] Ar 19ª 𝔐.

שני דחוני[p], סאוי; כלמי, תאני, יוני, כווי, כאווי, כאוי, כוי, ביעי; דמעי, חיטי, מילי דשמיא, מילי דעלמא; כסא דגומרי, חמרא חדתא בעינבי; ליבני; נהמא דשערי; פתילי, פתילתא; נשי דמחווא | אבבי[1] חוטרא מילי.

22. A. 1 sg. ברתי, ברת, אחתי; סנוותי, אבהתי | 1 pl. אבהתנא | 3 sg. f. שיבבתהא | 3 pl. m. אבהתהון דינוקי. || B. 1 sg. אחתאי, ס(י)לתאי, דעתאי, אשיתאי; בנתיי, שיבבתאי | 1 pl. דעתן, דעתין; בנתין, אבהתין, שמעתתין | 2 sg. m. ברתך, אימתך, איתתך, אשיתך, בר אחתיך, איתתיך, סעודתיך, יוניך; בנתך | 2 sg. f. ריפתיך | 2 pl. m. ברשותי(י)כו, עיבידתיכו; אבהתיכו | 3 sg. m. ברתיה דרב חסדא[p], אימא[p] שלום[p] אחתיה דרבן גמליאל[p], אמתיה, אליתיה, לא(י)נתתיה, איתתיה, אומתיה; בנתיה, אחוותיה, שיפוותיה, אבהתיה, שמעתתיה | 3 sg. f. ברתה | 3 pl. m. גוירתייהו; אבהתיהו | תורא אריכא גנובתיה.

8. A. אנחנא שהדי, אנת אנתתי, אנתו גופיכו. || B. אנא אלכסנדרוס[p]. אתו גופיכו. אינשי בדוחי אנן. וכן את. מאן את (f.)? אנא הוא. אינהי כהנתא. אנא ניהו. הוא ניהו. (63*a*.)

9 (49). A. שטרא דנן, מן יומא דנן ולעלם, ארעא דא, מילתא דא, שניא אילן, שניא אלין, הדין ביתא, הדין לישנא, הדין פסוקא, עמא הדין, הדין מילתא, בארעא הדא, הדא מילתא, מרי דיכי | דין עסק ביש. דין כבר לקישא?[2] דין גירא בעיניה דסטנא[3]. עדי סוראה הוא. עדי גוברין ונהרדעי גוברין. || B. האי אניש, הא איתתא, האי מילתא, הני מילי; דמא דהאיך, הך זויתא, הנך אינשי, הנך שני, הני בהנך והנך בהני; ההוא גברא, ההיא איתתא, הנהו ביתרי, הנהו צפרי, איدך, אידך, אינך, אידי ואידי | האי ניהי. היני הא. הנהו גומרי ריתמא.

15. A. איגר שורא, עיבר ימינ[א], סגי נהור, שיעור זוזי, ברחוק מילא | אימריא, קצביא, רשיעיא | יהיר(א)ן, עקן סגיאן | מאיגר רם לבירא עמיקתא. נכסוהי אימר, שריר וקים, בנאי, זנאי, תנא |

---

[1] = עַל־בַּב. || [2] §68*b*. || [3] Suk 38ª 𝔅.

דבר איניש אינון ערבין ביה. זוודין קלילין ואורחא רחיקא. ||
B. ציפרא, צפורתא, צפרי, ככרי, חגרא, עיקרא, טפשאי, בר חמרא,
תגרא, פחרא, פרשא, גונדא דפרשי, ברחא קְרחא, צללא, גוזא,
דיינא, דייני, זייפא, טייעא, תקנתא, שבשתא, חיור, זווא חיורא,
חיורתי לחיורתי, חמרי חיורת[א], ירוק, ירוקתי, ירוקי, מעיקרא;
פתיא אוכמא, שילייתא דשונרתא אוכמתא, אוכמתי לאוכמתי, יורק,
יורקא, ברוא סומקא, חביתא דאודדי; גובתא דחמרא עתיקא,
יבישא לרטיבא ורטיבא ליבישא, עתירתא דירושלם, יהיר, סכינא
חריפתא, סגי נהורי; חרובא; איסורא, מיעוטא, זיבורא, זיבורתא,
זיבורי, זיבורת[א] | טבא דנפחא מדבר נפחא[1]. ערבא וערבא
דערבא. בריה דחוני המעגל[h] מי קיים? או גנבא או אומנא או
טבחא או מהולא. קבא מארעא ולא כורא מאיגרא[2]. לית
דעני מכלבא, ולית דעתיר מחזירא[3]. חמרא אפילו [h]בתקופת
תמוז[h] קריר ליה[4]. רווחא לבסימא שכיח[5]. יציבא בארעא,
וגיורא בשמי שמיא![6] אסיא רחיקא עינא עוירא[7]. אורחן
רחיקא וצוותין בסימא[8]. נהירי לי שבילי דרקיעא כשבילי
דנהרדעא[9]. רישך בקרירי, ורישא דרישך בחמימי[10]. מילתא
אלבישייהי יקירא[11]. אגרא דבי הלולי מילי[12].

16. A. ממון, במותב תלתא, ספר אורייתא, מספריי[א], מחצליא |
בריך מיתייך לשלם. אבוב לחרי זמר. חמרא וחיי לפום רבנן,
חמרא וחיי לפום תלמידיהון[13]. דעל חמור[h] בר חורין[h], דמנעלין
ברגלוהי בר אינש[14].|| B. מדבחא, מדברא, מספרא, מספורתא, מדינחא,
משיכלא, משיכלי, משכלתא, משיכלתא, מלאכא דמותא, מלאכי,
מברא, מחשבָתיה, מיכלא, מגלא, מתנתא טמירתא, מפקתיה,
ממשא, קופא דמחטא, מיכסא, מטללתא, מטללי, מזוניה, מזוני,
מזונייכו, מישתיא, משתייא, מכתבא, מרזבא, מרז(י)בי דצפורי, ריש

---

[1] Sanh 96a. N. = Joḥanan Nappaḥa; Bar N. = Jiṣḥaḳ bar Joḥ. N. || [2] Pes 113a MM_1. || [3] Šab 155b. || [4] ib. 53a. || [5] Meg 7b 𝔅 RaM. || [6] Erub 9a +. || [7] B. ḳ. 85a; §45*a*. || [8] Suk 52a M. (וצבתין ArM). || [9] Ber 58b M. || [10] Šab. 55a. || [11] ib. 10b M. || [12] Ber 6b 𝔅. || [13] Šab 67b M. || [14] ib. 152a M.

מתיבתא, מתיבתיה, מתניתא, מתניתין, מתנייתא דמר, מסותא,
גובתא דכוחלא ומסרקאי, מתקליה, בי מדרשא, מסאנא דרב
מכרעאי, מסאני אוכמי, מודעא, תלמודא, אסמכתא, ספרא דאגדתא |
את מלוד ומותבך בנהרדעא. סמא דכולא משתוקא[1]. אגרא
דתעניתא צדקתא[2]. במתאי שמאי, בלא[3] מתאי תותבאי[4].

17. A. רברבנוהי | גווליא רכיכין ואימריא דעדקין. || B. גלגלא
(דרקיעא), גילגלא דעיניה, קילקילתא, קילקתא, קיקילתא, קילקלי
דמתא מחסיא, קיקלי דמתא, שושילתא, שושילתא דרבן גמליאל,
דקדקתא, דרדקי, כוכבא ווטא, סומקא דלוליבא, בליליא, לילותא,
לילוי, גרגירא, ירקרתי, שברירי דשימשא, שמנוניהו, בחללא דבי
צוארא, מצואריה, צוורא, עקרבי, כרכשתא, כרכשיה, כרכושתא,
ערפילא, פרזלא, זוטרא, זוטרתי, זוטרי, זוטי | רברבן אודניה ווטרא
גנובתיה. לית בקא בר יומא, ולית דידבא בת שתא[5]. תוקפא
בביתא כי קריא לשומשמא[6]. ונית[א] בביתא כי קריא לשומשמא[7].
ממהדורי מילי וממרטוטי כלמי[8]. קידרא דבי שותפי לא חמימא
ולא קרירא[9]. עכברא דשכיב אדינרי[10]. כל קיטרי בשמאלא[11].
טבא שתא דטבת[p] ארמלתא[12].

18. 20ik. A. שולטן, לדוך פלן, רגזן, זיותן, עילאי, תתאי, בישו, טיבו,
חִירו, אסו דרבי[p], עידן [h]קריאת שמע[h], דוכרן פתגמי, זכות אבהתא;
אילנייא, רוחצני, עניותי, בשיבבותי, עתירותי. || B. סדנא, מותנא,
בעידניה, חִיליה דאילנא, בנינא, קורבנא, שומעניה, חמריה דפלניא
בר פלניתא, שלמנא, תרבא דחיפושתא גמלניתא, מילחא גללניתא,
ריחתנא, טפקנא, מסקנא, מעלנא, מצויינא, רחמנא, תולענא,
שומשמנא, שושמנא, וורדינא, סהד[א] אחרינ[א], אתתא אחריתי,
לאחריני, מילי אחרינייתא, חקלאה, גירדאי, תתא, פיקעא תתאה,
סדאה, גינאה, גינאי, גויָ(י)תא, גיראה, פיקעא עילאה, עמא נוכראה,
בשוקי ובברייתא, חנואה, חנונאה, ירחינאה, ליסטאה, שיראי, ארמאה,

---

[1] Meg 18a GMM_1. || [2] Ber 6b. || [3] §67*b*. || [4] Šab 145b Ar. || [5] Ḥul 58b 𝔅. || [6] Soṭa 3b. || [7] ib. M (זנותא 𝔅 זנריתא Ar; כריא כרי? v. Ar). || [8] Ber 51b 𝔅 (מסמרטוטי M; קלמי Ar). || [9] Erub 3a M. || [10] Sanh 29b. || [11] Šab 66b. || [12] Taan 6b M_1.

גלילאה, רב יהודה^p^ הינדואה, כלדאי, בר ליואי, חמרי לובייתא, הללא מצראה, הלילא דמצראי, פרסאי, רומאי, טיבותך, טיבותיך, בשיבותיה, אסותיה דרבי^p^, חנוון, מטותא, שטותא, גריעותא, שירותך, דוכתא דצניעותא, וילותא, צילותא, מפנקותא, מעליותא, הימנותא, שותפותא, ליצנותא, ליסטיותיה, חבוליא, כנופיא, סוסיא, סוסותיהו, כודניא, כודניאתא | טובא בטלני איכא בשוקא[1]. כל מנייני בשמא דאמא[2]. רבא דעמיה, מדברנא דאומתיה, בוצינא דנהורא[3]. בוצינא טב מקרא[4]. איהו בי קרי ואיתתיה בי בוציני[5]. חמרא דמריה וטיבותא דשקיא[6]. או חברותא או מיתותא[7]. חוצפא מלכותא דלא תאגא[8]. ינקותא כלילא דוורדא, סבותא כלילא דחילפי[9]. אבב חנותא נפישי אחי ורחמי, אבב בי זיונא לא אחי ולא רחמי[10]. נאָה^h^ ליהודאי עניותא כברזא סומקא לסוסיא חיורא[11].

25 (54). A. משום לישנא בישא, בדיל הוצא; אגב אורחיה, בגו ביתא, חלא לגו חמרא, מגו מרעיה, בין טב לביש, מן גברא רבא, אטו שבת^h^, בתר מרי נ(י)כסי, תחות צינורא, אמטול מטרא, אמטו זוזא; קמי רבנן, באנפי חבריי, באפי גברייכֵי, לגבי דיינא, ביני חילפי, בהדי הוצא, להדי יומא, עילוי קיברי, מעילוי רישיה, אחורי ביתיה, תחותי ההיא אשיתא, תותי כנפיך | 1 sg. בי, לי, ניהלי, מיני, מין, לקיבלי, כוותי, לותי, לוות | 1 pl. לנא, לקיבלנא, באנפנא, ביננא, קדמנא, לקדמנא | 2 sg. f. בגויכי | 2 pl. m. דילכון, מינכון, קדמיכון | 3 sg. m. באנפוהי, באפויי, עלוהי, מן קדמוהי, אמטולָתיה | 3 pl. m. להון, דילהון, עליהון, אבתריהון, מ(י)נהון | לפום חורפא שבשתא. מלכותא דארעא כעין מלכותא דשמיא. חלף שופרא כיבא. חברותא כלפי שמיא? סחרנוהי גלידין[12]. || B. 1 sg. מינאי, כוותאי, לאפאי, לגבאי, בהדאי, עלי, עלאי, עילואי,

---

[1] Pes 51^b^ M_1. || [2] Šab 66^b^ M. || [3] Sanh 14^a^ (דברנא K; דנורי' M). || [4] Suk 56^b^ MM_1 Ar. || [5] Meg 12^ab^ GAr^M^. || [6] B. ḳ. 92^b^ M. || [7] Taan 23^a^ 𝔅. || [8] Sanh 105^a^ KM. || [9] Šab 152^a^. || [10] ib. 32^a^ Ar. בי זרונא] sic l. pro בריזרינא, בי זרינא, בזרונר; cf Ber 56^a^ F. || [11] Ḥag 9^b^ G. || [12] Šab 152^a^ (סחרנוהי] Ra^M^).

עילוואי | 1 pl. בן, לן, דילן, ניהלן, מינן, גבן, עילוון | 2 sg. m.
בך, ביך, לך, ליך, ניהלך, מינך, בתרך, כוותך, כוותיך, לוותך,
לותיך, קמך, באפך, עליך, עלך, עילווך, עילויך | 2 sg. f. ליך,
לך, בגוויך | 2 pl. m. בכו, לכו, מינייכו, כוותייכו, גבייכו, בגביכו,
בהדייכו | 3 sg. m. ביה בחיויא, ליה, ניהליה, הוא ניהלֵי, לגויה
דביתא, מיניה וביה, לאחוריה, כותיה דרב^{p}, לגביה, גבי דאבוכון,
בִהדיה, עליה דאיניש, עילויה, מתותיה | 3 sg. f. בה, לה, לה
ניהלה, מינה, בתרה, אבתרה, עילווה | 3 pl. m. בהו, ניהלייהו,
מינייהו, מיניהו, בתרייהו, כוותייהו, קמייהו, באנפיהו, באפיהו,
בגוייהו, ביניהו, עלייהו, עילוויהו, בהדיהו, מתותיהו |
3 pl. f. בהי, להי, מיניהי, בהדייהי | משח אודניה, וחוטרא אבתריה.
קמי[ה] דשתי חמרא, קמי[ה] דרפוקא גריוויא דיבלי[1].
בהדי כיבשי דרחמנא למה לך[2]?

23. (52.) A. בתרין, על חד תרין, תרתין שנין, תלת שנין, שבע
שנין, בהלין עשרה יומין דבי ריש שתא ליומא דכיפורי, באילך
עשרה יומי דבי ריש שתא ליומא דכפורי, תרי עשר ירחי שתא,
תרתי סרי שנין אחרנייתא, תלת עשר תכטקי, תלת עשרה תַּעֲנְיָתא,
תלת עשרי אפי הילכתא, תלת סרי, תליסרי שנין, ארבע עשרה
שנין, חמש עשרה, חמש סרי, כבר שית עשרה וכבר שב עשרה,
מאתן ושבע עשרה ביעין, תמני עשרה, תשע עשרה, תשע סרי,
מאתן ועשרין וחד לוגא, עשרין וחד שתא, עשרין ותלת ד^{p}אויל
מרודך^{p}, תלתין יומין, תלתין ושבע, ארבעין וחמש, חמשין, ש(י)תין
ותלת, בר שבעין וארבע, תמנין, בתמנן זוזי, בר תמנן נכי תרתין,
עשרין וארבעה אלפין דינרין; כי עניינא קדמאה, תומנתא קדמיתא,
תלת שעין קדמיָתא, תניין, ארבא תניינ[א] דגישרא, אוריאן תליתאי
לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירח תליתאי[3], לישן
תליתאי קטיל תלתא[4] || B. חד דמשתין וריז, חד זוזא, בחד מחטרא,
עמא חד, יומא חד, זימנא חדא, אחד כתפיה, אבתפיה חד, ולא

---

[1] Soṭa 10^{a} M. (גריוויא] גרי חויא M!). || [2] Ber 10^{a} H.; §68*d.* ||
[3] Šab 88^{a} 𝔅 (בירח] M^{mg}). || [4] Ar 16^{b} M.

חדא ביה, בחדא ידיה, כל חד וחד, חד לחבריה, בהדי הדדי, חד
בשבא, כחדא, חד כרעא לחוד וחד כרעא לחוד, לחודך, לחודיה,
דוכתא דגברי לחודי(י)הו ודנשי לחודי(י)הו; תרי אודי יבישי וחד
רטיבא, תרי בנך, תרתי נשי, אתלתי חבייתא, מתרוינן, תרווייכו,
תרוייהו; אתלת שיני, תלת סאוי, בהני תלת מילי, הנהו תלתא
עתירי, באפי תלתא, בארבע שעי, ארבעא זווי, חמש [ביניתא],
חמשה חומשי לחמשה ינוקי, שית דליליא ותרתי דיממא, שיתא
סידרי לשיתא ינוקי, שב שני, שב שמעתתא, שבעא זמני, שבעה
יומי, לך ולשב בנתיך ולתמני כלתך; עשרה, תמניא, שיתא ,ארבעה
[כסי], תשע אמהתא להאי גיסא ותשע להאי גיסא, עשרה דרי,
בחד סר בתשרי[g], בחדיסר, תריסר, תרתי סרי, תרתי סרי שני, תרי
סרי שני אחריני, תליסר, בתליסרי עליאתא דדינרי, ארבסר וחמסר,
ארבסר וחמיסר, בארביסר ובחמיסר, ארביסרי, ארבסרי, חמסרי
סעודות[h], חמיסרי, שיתסר כסי, שיתסר ושיבסר, שבסר זווי, בר
שית סרי, כבר שיבסרי וכבר תמני סרי, שבסרי ביעין, שבסרי,
תמניסר, תשסר, תישסרי, תשיסרי; ארבעי גריוי חרדלא, פוריא בר
שיתי גרמידי; מאה ושית סר, תלת מאה ספסלי, ארבע מאה
ספסלי, שבע מאה ספסלי, תמני מאה חמשין ותרתי; אלפא
משמאליה ורבותא מימיניה, אלפא פרסי, תרי אלפי וחמש מאה
גרמידי, שיתא אלפי פרסי, שבעת אלפי דינרי, תריסר אלפי גברי,
שית מאה אלפי, תלת מאה ריבוותא, בתריסר רבוותא, בחד סרי
ריבוותא; קמא קמא, קמייתא, קמאי קמאי, תלת שעי קמייתא,
יומא תמינאה, בתרייתא, מיא בתראי, כרעיה בתרייתא; תרי
ופלגא, פלגו נוקא; תילתא שמעתא, תילתא אגדתא, תילתא
מתלי[1]; תמני מאה ותלתין ותלתא ותילתא, תרי תילתי, עגלא
תלתא, אישתא תילתא, שיבסר נכי חומשא, שתיתא, שתותא |
חדא שמה זיבורתא, וחדא שמה כרכושתא. טבא חדא פלפלתא
חריפתא ממלא צנא דקרי[2]. כולהי חדא ברכתא ננהי. מתנייתא
קשיין אהדדי. תרי קבי תמרי[3] קבא קשייתא וסרח. וחד מינייהו

---

[1] Sanh 38ᵇ 𝔅. || [2] Meg 7ᵃ M. || [3] §45*d*.

עדיף כתרי מינן. מולא דבי תרי עדיף. טבא תרתי מתלת.
ארבעה לצלא, ארבעה לצללא[1]. בר שית למקרא[h], בר עשר
למשנה[h], בר תריסר לתעניתא[2]. שב בידי לשלמנא, וחדא
לעביד ביש[3]. בצירן חד סרי. ארבסרי, תרי שבועי. משב ועד
תמני סרי, חד סרי. משב ועד תשסרי, תרתי סרי. תמני ותלתין
ושבע הא ארבעין וחמש. מאה פפי[p], ולא חדא רבינא[4][p]. מאה
זוזי בע(י)סקא בישרא וחמרא, מאה זוזי בארעא מילחא וחפורא[5].
כמה נפיש גברא ממשה[p] ושיתין ריבוון[6]. יומא קמא דריש שתא
אי חמים כולה שתא חמימא, ואי קריר כולה שתא קרירא.
והלכתא כלישנא בתרא ד[p]ריש לקיש[p]. תשעה מתלתין ושיתא
ריבעא. כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא[7].

29 (56). A. שקלת, שמעית, אפכית, שפילית, שאילית, יכילית | סברנא,
פתחנא, סברנן, אגרנן, הבנן, שכיבנן | שבקתון | בלעת, שבקת,
שקלת, אולת, ילדת, עדיקת | בדקו, מלחו, מרדו, שקלו, אולו,
אכלו, אמרו, נפלו, יהבו, הבו, קריבו, שכיבו, אישתיקו, שאילו,
נחיתו, סליקו, סקו, יתיבו | נתרן, שלחן | אנא אמרית ניהליה,
ומשמיה דרבא[p] אמרת ניהליה. יהבנא לך שלמא. ולעניין
שאילתא דשאילנא קדמיכון. ההיא שעתא לא עברינן ירדנא.
אנן לשום אמהותא פרקינן לה ניהלה. אזלת ועברת על דעתיה.
אף היא עבדת ווודתא לנפשה. האי הוא, דלא איכפת ליה
אממונא דחבריה. כרכושתא ושונרא עבדו הלולא מתרבא דביש
גדא. || B. זבני, סברי, סמכי, שמעי, שתלי, אולי, אמרי, אפכי,
עבדי, עברי, נדרי, שפילי, שאלי, נסיבי, יכולי | שכחן, הדרן,
שכיבן | זבנת, סברת, שבקת, שקלת, הדרת, עברת, נקטת, יהבת,
נסיבת, סלקת, יתיבת, איתיבת | שבקת, עבדת | עבדיתו | בחש,
בטש, טרק, מלך, שקל, תפס, אזל, חטף, נפל, נפק, שתיק, אישתיק,
טעים, קדיש, רהיט, רהט, באיש, שמע, יתיב, איתיב, איתב | טרפא,
סברה, שקלה, אזלא, שכיבא, שמעה, ילדה | סבור, אזול, אכול,

---

[1] B. b. 5^a. || [2] Ket 50^a 𝔅. || [3] Sanh 7^a. || [4] Pes 89^b (חד M_1). ||
[5] Ieb 63^a MM_1 (והפירא M_1). || [6] Ḥul 7^a 𝔅. || [7] Suk 8^a MM_1.

אמור, פרוח, נפול, נפוק, נהוג (f.), רהוט, טעון, חרוב, סלוק | אנא לא בעניותי אכלי ירקא, ולא בעתירותי אכלי ירקא[1]. אין, חטפי, ודידי חטפי[2]. תורא שאילי, אריא לא שאילי[3]. אי שתיקי לך כדשתיקו ליה חבריה לרבי יהודה[p], נפק מיניה חורבא[4]. אמאי לא טעמת מִדי? עמא קטילא קטלת. קימחא טחינא טחנת. דילמא שקלת מידי מינייהו? קטלת ליך תלתא. לאו[5] עכברא גנב, אלא חורא גנב.[6] גזר רבי[p] תַעניתא. וכך עמא דבר. ואפלו הכי לא סמך רבי אלעזר[p] בר שמעון[p] אנפשיה. תבר גזיזי דבֿרדא ונחית וטבל. אזל אנקט תרנוגלא ואסר כרעיה לפורייה ויתיב קמיה. ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא. אמר מר. מלא חוטא חלא וְלית דעבר. נבח בה כלבא. בריך רחמנא דיהב מלכותא דארעא כעין מלכותא דשמיא ויהב ליה שולטן ורחמי בדינא[7]. גחין ולחיש ליה לרבה[p]. קריביה דרב אידי[p] בר אבין[p] שכיב ושבק דקלא ואמר: „האי דקלא לקריבי“. צפרא נהור. אמרה לי אם. אסור חד כרעיה לחד ארזא, וחד כרעיה לחד ארזא.

30*a* (57). A. ת(י)דחלין | תדרשון, תיזבנון, תאמרון, תימרון | ימלוך, יספוד, יאמר, ילבש | יספדון, יסבון, ליפקון (f.), ליתנון | ננטרן, לנטרן, לילפן | במטותא מיניכו, לא תירתון תרתי גיהנם[8]. לא תיכלון נהמא בהדי גברייכי. מאן ייזיל? מי יימר? אי גדיא יאי, יסק לתמידא! ברא וברתא כחדא ירתון[9]. || B. א(י)שקול, איפוק, אשתיל, איעביד, אשטר, איהדר, איזיל, אימר, אתן, איתיב, אטרח, אסק | ניקטול, ניסק, ניתיב | תיכול, תחליף, תעב(י)ד, תימר, תינסיב, תיתיב | תזבנו, תזבינו, תעבדו, תימרו | לשלוט, לישקול, נ(י)שקול, ליחרוק, לשחוט, נישחוט, לישחוק, לימוד, ניפוק, ליזבין, לחליף, ניזיל, ניתיב, נימשח, ליסק | תיערוק, תיעירוק | ליגנבו, ליגרסו, נגרסו, ניפלגי, ניכלו, ליכלי, ליפקו, נינקוטו, ניקוט, ליעבדו, לימרו, ליהדרו, ליהדור, לישמעו, לידעו | איזיל איכול[10] בהו קורצא

---

[1] Šab 140b. || [2] B. b. 33b. || [3] B. ḳ. 29b. || [4] Šab 29b M. || [5] §67*a*. || [6] Giṭ 45a. || [7] Ber 58a M. || [8] I̮oma 72b 𝔅. || [9] Šab 116b 𝔅. || [10] §69*a*.

בי מלכא. איזל ואשמע מ(י)לתא מבי מדרשא. אימר דאמור רבנן היכא דאיכא סכנה^h, היכא דליכא סכנה^h מי אמור? אינקוט שטרא בידי כל דהוא. ניפוק ונעביד שלמא בהדי(י)הו. ניזיל נעביד עיסקא. הכא אתרא דשמואל^p הוא, ניעביד כותיה דרב^p? לא תיקטול. לא תינסיב גיורתא. לכרמא לא תקרב. ת(י)זרע (ו)לא ת(י)חצד. לא ת(י)רתח. לא תשוור ניגרא. לא תיסק לפוריא בלא^h קרית שמע^h. לא תעבדי הכי. לא תידחלי מינאי. לא תיתבו בשוקי ובבריתא ותכתבו ליה. לא תינקטו בדעתייכו. לא תיחותו הכא. אטו תנא כי רוכלא ליחשוב וליזיל[1]? ת(י)כחוש ארעא, ולא ליכחוש מרה[2]. ליטעום מר מידי. בר בי רב לא ליכול ירקא. ליגמר איניש והדר ליסבר[3]. ל(י)חרוב בית(י)ך וליתיב אושפיזך. נהרא כפשטיה ליזיל. ניתיב מר אפוריא. מאן דאית ליה דינא, ליקרב לגבי דיינא. במקום^h ברא, ברתא לא תירות[4]. תיזיל לעיל. ליזלו רבנן בשלמא[5].

30*b* (59). A. כול, קטולן | למת ירקא ירקא שקול[6]. כל מן דין, כל מן דין, סמוכו לנא. אמר לנא „כתובו ותתומו והבו ליה". ||

B. פשוט, קטול, קבוץ, שפוך, שקול, לבוש, רכוב, רהוט, חטוף, אכול, טול, כוס, פוץ, פוק, נשוט, שאיל, שאל, קרב, פתח, סק | שקולי, שבקי, זילי | כרוכו, כתובו, כתבו, פלוגו, רהוטו, אכלו, חותו, טבילו (f.), שקילו, טעימו, עבידו, זילו, איזילו, איתיבו, פתחו | בתר גנבא גנוב וטעמא טעום[7]. פסוק לי פסוק(י)ך. הפוך בנבילתה ולא תיפוך במילי[8]. לא תנקוט תרתי; ואי נקטת תרתי, נקוט תלת[9]. נחות דרגא ונסיב איתתא, סק דרגא בחר שושבינא. איתת(י)ך גוצא, גחין ותלחוש לה. תעלא בעידניה סגיד ליה. שטיא, שפיל לסיפיה דקרא. הכא אתרא דשמואל^p הוא, זיל עיביד לה כרב^p. תיב אפוריא. זרע ולא תובין. נטר עד למחר. סק עילואי לפורייך. הב לי ידך. הב לי ברתך. זילי נהוגי

---

[1] Giṭ 33a M. || [2] B. m. 104b HM (ליכחוש] תכחוש HM; an תכחיש Afʿel legendum?). || [3] Šab 63a. || [4] ib. 116b. || [5] Taan 9b 𝔅. || [6] Men 85a En. || [7] Ber 5b ArM vid. || [8] Pes 113a 𝔅. || [9] ib. M_1.

נזיפותא חד יומא בנפשיך. ויל אמרי לאימיך. טרוקו גלי.
מהולו נפשיכו ועיבידו פסח[h]. לדידיה לא תימרו ליה, לאחריני
אימרו להו. אקיקלי דמתא מחסיא[p] תיבו, ולא על אפדני
דפומבדיתא[p][1].

30c (60). A. עמר למילבש. טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו.
שאילו כל מה דאית לכון למישאל. ‖ B. למ(י)זבן, מ(י)צמת, למסעד,
למ(י)הדר, מיחטף, למיכל, למילף, למימר, למימרא, מישב, למיפק,
מיתב, מ(י)תבא, למיחת, למיסק, מידע | מיגמר בעתיקתא[2] קשי
מבחדתא[3]. לאו אורח ארעא למעבד הכי.

31 (58). A. אבדין, אכלין, בטלין, דחלין, נסבין, עבדין, צלבין, קטלין,
קטרין, רהטין, תפסין, אמריתון, ידעיתון | כד רגיז רעיא על עאניה,
עביד לנגודא סמיתא[4]. תלת אמַרת, תלת את שמע! „לך לך,
אמרין, „נזירא! סחור סחור, לכרמא לא תקרב[5]“. כלבוהי לא
נבחין, טחנוהי לא טחנין. מיהב יהבין, משקל לא שקלין. ‖
B. אחיך, אסר, כפר, מסר, סתר, סתיר, דאיג, שאיל, שייב |
יהבא | אסרי, גנבי, טחני, עבדי, שמעי, שי(י)לי, שייבי, נהגי, נפקי,
סלקי, יהבי, יהבו, קטלו | עבדו, שקלו, אולן, יהבן, שיבה | אזילנא,
אולינא, אכילנא, בחישנא, רחימנא[6], יהיבנא, כתיבנא, פשיטנא,
נפילנא, סליקנא, עבידנא, עבדינא, קטילנא, טרחנא, טבענא, אוגרנא,
אגירנא, סכרנא, סתרנא, אמרנא, הדרנא, אסרנא, מסרנא | שקלינן,
קטלינן, שבקינן | אכלת, בלעת, טבחת, יהבת, קטלת | עברת (f.) |
אמריתו, ידעיתו, מלכיתו, אזילתו[7], עבידיתו | מי שביק לי מידי
מיניה? חמרא מולא דמ(א)ריה גרים[8]. דכאיב ליה כ(א)יבא, הוא
אזיל לבי אסיא. חמור[h] מקל[h] יליף, קל[h] מחמור[h] לא יליף.
כלבא בלא מ(א)תיה שב שנין לא נבח. כלבא לכפניה גללי בלע.
כודניא עקרא, מאי פרע לי? מכתבא גללא בזע, ודגלא בחבריה
ידע[9]. כפין ענייא ולא ידע. רטין מגושא ולא ידע מאי אמר[10].

---

[1] Ker 6ª M. ‖ [2] §42*a*. ‖ [3] Ioma 29ª. ‖ [4] B. ḳ. 52ª H (סמיתא H* Ar^M). ‖ [5] Šab 13ª M; Pes 40ᵇ MM₁. ‖ [6] Sanh 89ᵇ K. ‖ [7] Pes 101ª 𝔅. ‖ [8] B. b. 98ª. ‖ [9] A. z. 22ᵇ Ar^s v. דגל. ‖ [10] Soṭa 22ª Ar^M.

חמרא אכתפא דמאריה שוואר[1]. איתתא בהדי שותא פלכא. בתר עניא אזלא עניותא. ש(י)משא ממילא ערבא. מאי נפקא לן מינה? למאי נפקא מינה? לא סלקא דעתך. מלא צנא דדובשא בזוזא, ובבלאי לא עסקי באוריתא! לא אכלי מינן, ולא נסבי מינן. ווזיה דאיניש עבדי ליה ספסרותא. רעיא חגרא ועיזי רהטן, אבב חוטרא מילי, ואבי דרי חושבנא. אי אמר[א] מלכ[ות]א: „עקרנא טורא", עקר[א] ולא הדר[א] בה[2]. סלקת לאיגרא, שירותיך בכנפיך. משה! שפיר קאמרת. מי איכא מידי דאנן לא ידעינן וספרי ידעי? מר סבר: דרשינן וביום[h], ומר סבר: לא דרשינן וביום[3h]. במאי עסקינן? בהא סלקינן ובהא נחתינן. והא אמרת „[h]ולא במרכבה ביחיד"[h]? אי הדרת בך, יהיבנא לך אחתי דשפירא מנאי. ידעת מאן שתיל להאי חרובא? היכי יכלת להו? דילמא שקלת צדיקי ושבקת רשיעי? שמעת מינה: „[h]יש ברירה"[h]. אמאי יתבת אבראי? מאי טעמא לא סלקת? ואת (f.) להיכא אזלת? במאי עסקיתו? עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא?

A. גלידין, נפישין | דעל סוס מלך, דעל חמור[h] בר חורין[h], דמנעלין ברגלוהי בר אינש; דלא הא ולא הא, דחפיר וקביר טב מיניה. עביד איניש דכל תלתין יומין טריד בשוקא.|| B. גמיר, פסיק, קטיל, שליף, אכיל, אניס, ידיע, רויח | כסיפא, עציבא, פשיטא, מלכותא קטיעתא | מתילי, עבידי, נקיטי | מסירן, שקילן, תמיהא, שביקא | גמירנא, חשיבנא | חשיבינן | חשיבת, צניעת (f.), אסירת (f.) | צריכיתו, רגיליתו | גביל לתורא, גביל לתורי. קרא כתיב. דמבי דינא שקיל גלימיה, זָמר ואזיל באורחיה. הוא עסיק בחיי דברייתא, ואת אמרת: „במילי דעלמא"! עביד איניש דגָזים ולא עָביד. עביד איניש דפרע בגו ז(י)מניה. עביד איניש דזבין דיניה. עביד איניש דסיאר ארעיה ולא זבין[4]. מידי שמיע לך בהא? טריחא לי מ(י)לתא. לא שמיעא לי (כלומר[h]: לא סבירא לי). סיפא ודאי[h] פליגא אמתניתין; רישא מי אמרינן

---

[1] B. b. 96b ꝈB. || [2] ib. 3b H*M. || [3] Ieb 72b. || [4] B. b. 41b ꝈB.

דפליגא אמתניתין? פשיטא! — לא צריכא[1] דהדר ביה. גמירי:
„^{h}קללת חכם אפילו על תנאי באה^h". הא מיפלג פליגי ביה!
אליבא דרבי מאיר כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי אליבא דרבנן.
כל מילי דכדי לא דכירי אינשי. בינקותיה לא דכירנא, בסיבותיה
דכירנא. בשופטני עסיקינן? מכלל ד^{h}בנותן טעם^h עסיקינן.
הכא במאי עסיקינן. אנן עדיפינן מיניכו. בתי^h, אמאי עציבת?
לא בדיקיתו לי. השתא דחתימי, אמרינן להו: „אמאי חתימיתו"?[2]

32. A. Perf. 1 sg. איקלעית | 1 pl. אידבקנא, איקלעינן,
איקלענן | 3 sg. f. איתנסבת, א(י)תיהיבת, אינטילת | 3 pl. m.
א(י)תהפיכו, איפליגו, איתעקרו, איעקרו | 3 pl. f. איקרען | Impf.
3 sg. m. יודהר | 3 sg. f. תתעביד | 3 p. f. לישתמען | Inf.
איתנסבא | Pt. pl. m. מקלעין | pl. f. מישתקל[ן], משתמען, מנסבן,
מכתבן | כי כתביתון הני תברי, אי אדכרתון[3] ומניה דשטרא,
כתובו; ואי לא, כתובו סתמא. וילו חתומו ולא תתקטלון. וילו
איטמרו וכתובו ליה. צבתא בצבתא מתעבדא. עבדא בישא,
בתר דעבדין מתמלכין? חבל על דאבדין ולא משתכחין. ||
B. Perf. 1 sg. איתשלי, איקלעי, א(י)צטריכי, אישתבעי | 1 pl. איקלען |
2 sg. m. איתנחת | 2 pl. איפטריתו, איפטיריתו | 3 sg. m. א(י)תהפיך,
איתעקר, איתנגיד, אינגיד, איגניב, איעריב, איבלע, אשתפ(י)ך,
א(י)שתמע, איזדריק, איזריק, א(י)צטריך, אתבר, איתחיד, איתמר,
איתנח, איתרע, איתשיל, איתידע | 3 sg. f. איכנעאי, אבלעא,
איבליעא, אינסבא, אינסיבא, אצטריכא, איתרעא | 3 pl. m. איפטור |
3 pl. f. אתיילידא | Impf. 1 sg. איתסר | 2 pl. m. תיכספו,
תטרדו | 3 sg. m. ליתעבד, ליתמסיר, ליכסיף, ליתמסר, נמסר,
לישתבע, ל(י)תבר, ליתסר, נ(י)תשיל | 3 sg. f. תיתסר | 3 pl. m.
ליכספו | Imp. sg. m. איטמר | pl. m. איטמו[ר] | Inf. ליפטורי,
אישתכוחי, לאסתמורי, לאיזדהורי, לאיטרודי, אתנוחי, א(י)תשולי |
Pt. sg. m. מיגניב, מידביק, מיקטיף, מיחלף, מינגד, מיקלע, מצטריך,
מיטריד, מיתביד, מתנח, מ(י)תשיל | sg. f. מ(י)שתמטא, מימסרא,

---

[1] sc. אלא. || [2] Ket 19a M. || [3] §61e.

מנסבה | pl. m. מתרחשי, מימנעי, מ(י)נסבי, מ(י)פלגי, מיתכלי | pl. f. מינטרא, מישתמטא | 1 sg. מ(י)טרידנא, מינסיבנא (f.) | 1 pl. מינסבינן | 2 sg. מתפסת, מ(י)תנחת, מ(י)נסבת (f.) | מעיקרא אכלי בתרומה^h דבי נָשֵׁי; אינסיבי ליה להאי, אכלי בתרומה דגבראי; והשתא הדרי לי למילתא קמייתא. אטו בקבא דקירא אידבקי בכו? אִיתְּגַּרְתְּ ליה, פוץ עמריה. א(י)שתקיל מילוליה. אימסר עלמא בידא דטפשאי. איטריד עלמא. אמאי? והא מינם איתנים! הא דרבא^p לאו בפירוש איתמר, אלא מכללא איתמר. איתקיל, ואיתקילא ביה גמליה. בעיין] איפשיטא; מתנייתא קשיין אהדדי. איזיל וא(י)מליך באינשי ביתאי. רבנותיה דמר וסרבנותיה דמר גרמא ליה דלא תיתמר שמעתא משמיה. ממרי רשות(י)ך פארי אפרע. קרב לגבי דהינא ואידהן. לאו כל יומא מתרחיש ניסא. לאו כל שעתא מתרחיש ניסא. בהדי גברא דמתרחיש ליה ניסא למה לי? כל מילתא דמתאמרא קמי תלתא לית בה משום לישנא בישא[1].

33. Pf. 1 sg. A. קבילית | 1 pl. קבילנא, נקירנא, בריכנא, ברכינן | 2 pl. m. קב(י)לתון, סכ(י)נתון | 3 pl. m. קריבו, שדרו, שבחו, שיילו | Impf. 3 pl. f. ליעכבן | Pt. act. sg. m. מפשר ח(י)למי | pl. m. מבטלין, מחשבין, מצערין, מקרבין, מנגדין, מנסרין, משיילין | 2 pl. משלמתון | pass. pl. f. מבדרן, מסרגאן | 2 pl. מרחקיתון | הא קריבית נפשי קמך. ולא שיירית בזביני אילן קדמאי כלום. פטרתון יתי. איזיל אפריש אינון מאיסורא. יקבר דיקָברון יתיה. בבלאי טפשאי, אמטול דיתבי בארעא דחשוכא אמריתון שמעתא דמחשכן. הני נשי דמחוזא^p, אף על גב דלא עבדן עיבידתא במעלי שבתא משום דמפנקן, דהא כל יומא נמי לא עבדן[2].

Pf. 1 sg. B. בריכי | 2 sg. m. קבילת, שיירת | 3 sg. m. קביל, שדר, שער, בריך | 3 sg. f. פקידא, שדרה, שיילה | 3 pl. שדור | Impf. 1 sg. אזבין, אישלם, א(י)שדר, איבר(י)ך | 1 pl. נשדר | 2 sg. m. תשפיך | 3 sg. m. ליזבין, ניחליט, ליחריך, ניחריך,

---

[1] B. b. 39ab HM. || [2] Pes 50b M_1.

נ(י)בריך, לישדר | 3 sg. f. תשדר | 3 pl. ליקבלו, ליכנפי, ליתקני, לישי(י)לו | Imp. sg. f. בשילי | pl. m. זבינו, קדימו, חשיכו, בעירו, קריבו | Inf. קדומי, קדושי, צעורי, ברוכי, נגודי, סלוקי | Pt. act. sg. m. מובין, מקבל, מחריך, מפרק, מטבע, מידואר | sg. f. מעכבא, מובנה, מיקרא | pl. m. מדברי, מצלחי, משדרי, משחרי, מצערי, מגנבו, מרחמו | pl. f. מרמזן | 1 sg. מובינא, מובינא, משדרנא | 1 pl. מבדחינן, מסלקינן | 2 sg. מובנת, מדברת (f.), מצערת (f.) | 2 pl. מקבליתו, מגרשיתו | pass. sg. m. מדבק, מפשר, מתקן, מקרב, מרווח | sg. f. מתקנא, מקרבא, משבשתא, מתרצתא, מחוורתא, מ(י)יתבא | pl. m. מייבשי, מרחתו | pl. f. מקרבא, מרחקא | 1 sg. משמתנא, מקרבנא | 1 pl. מרחקינן | 2 sg. מפקדת | בירא זביני לך, מיא לא זביני לך. כי אולינן לההוא עלמא, בדיחא דעתאי דאפילו גברא כוותיך לא חניפי ליה. אנא שדרי ליה חוליא, (ו)איהו שדר לי חורפא. חיתא דקטרי סברת וקבלת. קדומי קדים לגרסיה. קדום סלוק[1] ענני מהך זויתא דדב[י]תהו. אטו ^{h}כל השנה כולה^{h} מי עבדינן כרבי עקיבא דהשתא נעביד כרבי עקיבא? — כל השנה כולה מאי טעמא לא עבדינן כרבי עקיבא, תמני סרי תקון, תשיסרי לא תקון; הכא נמי שב תקון, תמני לא תקון. נקדים וניזיל בארחא. למחר ליקדים וליזיל באורחא פלן[2]. הב לן ונבריך. הב נבריך. הבו ניבריך. לא תעקר ככא. לישתף איניש נפשיה בהדי צבורא. לא לישדר ליה מר שלמא לילתה? נשדר ליה מר שלמא לילתא! ארחלא אכרעיך, זבינך זבין. חשיך תקין נפשך, וקדים תקין נפשך. שדר להו ק(ו)רבנא. פטומי מילי בעלמא הוא. סכינא דחריפא לפסוקי קראי. אי אמרת בשלמא: חד דקדש^{h} וחד דתרומה^{h}, היינו דאצטריכא לשיולי; אלא אי אמרת: אידי ואידי דקדש, למה לי למהדר ולשיולי?[3] כל דמשאיל לי מילתא בדבי רבי חייא ובדבי רבי הושעיה ולא פשיטנא ליה ממתניתין, נפילנא מאיסקריא וטבענא. קאקי חיוורי, משלחי גלימי דאינשי. דמלפא תכלי לא בהתא. כל מנייני דמפרשי כדמפרשי, ודלא מפרשי ארבעין וחד וימנא.

---

[1] §69 *a*. || [2] Suk 52[a] M_1. || [3] Nid 6[b] M.

34. A. Pf. 3 sg. f. איתקדשת | 3 pl. m. איעתרו | Impf. 3 pl. m. ליבטלון | 3 pl. f. ליסתכלן | Inf. לאיסתכלא | יתעסקון ביה עממין. || B. Pf. 1 sg. אשתטחי, אסתכלי | 2 sg. m. איתעסקת, איעסקת | 3 sg. m. א(י)צטער, אודבן, איחרך, אשתייר, אייקר | 3 sg. f. איזדמנא, איקשטא, אינגעאי | 3 pl. אישתבוש, אשתכור, איעתור | Impf. 1 sg. אצטער, איעכב | 1 pl. נצטער | 2 sg. m. ת(י)סתכל | 2 pl. m. ת(י)תעתרו | 3 sg. m. לשתתף, ל(י)סתכן, ניסתכל, ליצטרף, לכפר | 3 sg. f. תתקבל, תיקבל | 3 pl. m. ליודבנו, ליעתרו, ליצטרפי, ניבדחי | Imp. sg. m. א(י)סתכל | sg. f. איקשטי | Inf. א(י)שתמושי, לאסתכולי, לאיבסומי, ליבסומי, א(י)חרוכי, איתי(י)קורי | Pt. sg. m. מתכפר, משתלם, מ(י)סתכן, מצטער, מ(י)עטף, מתנדב | sg. f. מתעו(ו)רא | pl. m. מ(י)צטרפי, מודבני, מיבסמי, מיתקפו | pl. f. מסתכלא | 1 sg. משתמישנא, מסתלקנא | 1 pl. מיודבנינן | 2 sg. מודבנת | 2 pl. מסתליקיתו | אי לא נְסיבנא[1] כהנתא, לא איעתרי. בר ברך קירא ליזבין, ואת לא תצטער. כל מילי זבין ותתחרט, בר מחמרא דתזבין ולא תתחרט. לא ל(י)צטער מר. האי מאן דיהיר, אפילו אאינשי ביתיה לא מ(י)קבל. אמא בברתה מצטבתא, ברתא באימא לא מצטבתא[2]. להכי שקלי כספים[h], דאי מיגנבי לא מישתלמנא מינך; להכי שקלת קרקע[h], דאי מיטַּרְפא לא מישתלמת מינאי[3]

35. A. Pf. 1 pl. אשכחינן | 2 sg. m. הודְעת | 3 sg. f. הקרִבַת, אשגחת | 3 pl. m. אדליקו, אסהידו, אשכחו, אפיקו, אחיתו, אסיקו | Impf. 3 pl. m. יחסנון, יפקון, לרגשון | Pt. act. pl. m. מפקין, מובלין (f.) | pl. f. מפסדן, מבען, מובלן | pass. pl. f. מחתן | הדא היא קרתא דירושלם דעלה ארגשית כל משרייתי ועלה כבשית כל מדינת[א]? הלא היא חלשא מכל כרכי עממי[א] דכבשית בתקוף ידי? כד מפיקנא לכו, עבידנא לכו מלתא, כי היכי דידעיתו דאנא הוא דאפיקית יתכון ממצרים. מה דין אתריסתון לקבלי? כגון אתון דיתביתון אציפונא ד[p]ארץ ישראל[p], אדרומי

---

[1] §73c. || [2] B. b. 80a Ar. || [3] B. m. 109a H.

אדרימו. קטלן ואשמען לי קלא דסנוותי. || Pf. 1 sg. B. אשלימי,
אחזיקי, אותיבי | 1 pl. אשכחן | 2 sg. m. אשלימת, אתריסת, אהדרת,
אוזפת | 2 pl. אשגחיתו | 3 sg. m. אסהיד, אפקיד, אפסיל, אפסיק,
איפסיק, אהדר, אוריך, אוגר, אפיק, אגיד, אסיק, אותיב | 3 sg. f.
אוקינה, אהדרא, אושלה, אפיקה, אחתה | 3 pl. אצרוך | Impf. 1 sg.
אחזיק, אשמע | 1 pl. נחזיק, נשכח, נחית | 2 sg. m. תשכח, תוריך,
תפיק, תוליד | 2 pl. תחזקו, תורכו | 3 sg. m. לשבע, להדר, ליהדר,
נוכח | 3 sg. f. תפיש | 3 pl. ליקדמו | Imp. sg. m. אקדים (f.),
אפקר, אוביד, אפיק | pl. m. אשלימו, אחריפו, אפיקו | Inf. אגמורי,
אדכורי, אתמוהי, אתחולי, איפרוכי, לאוכולי, אושולי, אזוקי, לאסוקי,
אוסופי, אותובי | Pt. act. sg. m. מדליק, מסהיד, משכח, מתמה,
מאכיל, מוגר, מושיל, מזיק, מחית, מנקיט, מנסיב, מותיב, מוקיר,
מודע | sg. f. מ(י)תחלא, מפלא, מפקא, מנקטא, מוקרא | pl. m.
מדלקי, מפקדי, מסרחי, מושלי, מפקי, מוזפי, מותבי | 1 sg. משכחנא,
מהדרנא, מצילנא, מודענא | 1 pl. מתחלינן, מפקינן, מותבינן |
2 sg. מאפלת, מחרבת, מוקרת | 2 pl. מגבהיתו, משכחיתו |.
pass. sg. m. מחת | sg. f. מוכחא, מותבא | pl. m. מחתי | בירא
אקדשי, מיא לא אקדשי. הכי אמר לי קודשא בריך הוא, והכי
אהדרי ליה. בשלמא לדידי אשכחן דפלגו רבנן בין יממא ללילא...,
אלא לדידך ביממא גופיה היכא אשכחן דפלגו רבנן? אשכחן
צ(י)בור[h], משיח[h] מנלן? ארבעת לי אריא אמצראי. תרנגולתא
אפיקת מביתך? לא אשגח בה. לא אסבר להו אפי. קרא אשכח
ודרש. דאיימין ליה סמא דחיי, דלא איימין ליה סמא דמותא[1].
קרא אשכוח ודרוש. דילמא חד מיניכו שקל מידי מיניהו? ניהדר
להו! איתתך ילדה שתין, מאי הנאה אית לך? איכְּפַל ואוליד חד
משתין זריז. אקדימו ואחשיכו לבי כנישתא, כי היכי דתורכו חיי.
אגמירו בנייכו תורה[h], כי היכי דליגרסו בה. אוקירו נשיכו, כי
היכי דתיתעתרו. לאפוקי מאי? מתקיף לה רב אשי[y]: ומי מאיס?[2]
דפרע קיניה, מחריב ביתיה. אהדורי אפיתחא לא מהדר. מי

---

[1] Sab 88[b] M. || [2] A. Z. 68[b] M.

איכא דמטרח קמי שמיא כולי האי? כל עבדא דמריד האי שעתא
מצלח. ב„מוציא“^{h} כולי עלמא לא פליגי ד„אפיק“ משמע
(דכתיב[1]: „אל מוציאו ממצרים“); כי פליגי ב„המוציא“, רבנן
סברי: „המוציא“ נמי „דאפיק“ משמע (שנאמר^h:[2] „המוציא לך
מים מצור החלמיש“), ורבי נחמיה סבר: „המוציא“ „דמפיק“
משמע (שנאמר[3]: „המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים“)[4]. מאי
קמשמע לן? מאן דאית ליה סיסיא, ברחמיה מסיק ליה? סכינא
חריפתא מפסקא קראי. בשלמא למאן דאמר: „בששה בסיון“^{h},
משכחת לה (דאמר מר: „^{h}בשבעה באדר נולד משה“^{h}, ומ„^{h}שבעה
באדר“^{h} עד „^{h}ששה בסיון“^{h} תלתא ירחי); אלא למאן דאמר:
„^{h}בעשרים ואחד בניסן“^{h}, היכי משכחת לה?

36. A. Pf. 3 pl. m. א(י)תוספו | ארי כמה דמיתותב עולם עם
בתולתא, יתותבון בגויכי בניכי. || B. Pf. 2 sg. m. איתוקְת | 3 sg. m.
אתצל, איתוק | 3 sg. f. איתוספא | Impf. 3 sg. m. ניתוק | 3 pl. m.
ליתוספו | Pt. sg. m. מתוגר | sg. f. מיתוגרא | pl. m. מיתוקי |
2 sg. מ(י)תצלת | אנא סמכי וא(י)תוקי.

37. A. Pf. 1 sg. עלית, חיית | 1 pl. קשינא, קשינן, קשישנא,
קשישן | 3 sg. f. זלת, עלת, חשת, רקת | 3 pl. m. גזו, קצו, עלו |
Impf. 3 pl. m. ליעלון | Pt. act. pl. m. עלין | pl. f. עיילן |
2 pl. גניתון | pass. pl. f. כִּיפן || Itpe. Pf. 1 pl. איזדקקינן | 2 pl.
איטלליתון || Pa. Pf. 3 pl. m. עיילו | Pt. act. pl. m. מעיילין ||
Itpā. Pf. 3 pl. m. איתקצצו || Af. Pf. 3 pl. m. אחילו | Pt. act. pl. m.
מחליין | באתר דזיקין דנור ובעורין דאישא, מאן מעייל בר נפחא לתמן?
B. Pf. 1 sg. חשי, חיי, חאיי, חשאי, קשאי | 1 pl. קשישן | 2 sg. m.
מצת, מצית, חיית | 2 pl. תפיתו | 3 sg. m. חם, חש, על, עאל,
צר, קש, גרר | 3 sg. f. זלא, חשא, קשא, עלא, רקה, רקקה | 3 pl. m.
עול | Impf. 1 sg. איעול | 1 pl. נ(י)חוש | 2 sg. m. תקוץ |
2 pl. m. תגוזו | 3 sg. m. ניעול, ליעול, ליציל | 3 sg. f. תירוק |
3 pl. m. ניקצו, ליגזו, ליגוזו | Imp. sg. m. כוף, מוך, עול |

---

[1] Nu 24^{6}. || [2] De 8^{15}. || [3] Ex 6^{7}. || [4] Ber 38 a M.

pl. m. קוצו | Inf. מיקר, מיחם, מיעל, מיגרר, מ(י)צרר | Pt. act. sg. m.
קאיץ, חאים, קאיר, גייז, חייט, חיים, כייף, מייץ, עייף, צייר, צריר,
חטיט | sg. f. חייפא, עיילא | pl. m. גייזי, מייכי, עיילי, עיילו,
לתתי | 1 sg. עיילנא | 1 pl. חי(י)שינן | 2 sg. עיילת | 2 pl. עייליתו |
pass. sg. m. זיג, עיף, עייף, ציל, צליל, צייל, קיל, דייק,
חקיק | sg. f. זילא, צילא, d. קילְתא, רעיעא | pl. m. צילי, קילי ||
Itpe. Inf. איודקוקי | Pt. 1 sg. מ(י)ודקיקנא | 1 pl. מ(י)ודקיקינן ||
Pa. Pf. 2 sg. m. עיילת | 3 sg. m. עייל, עליל | 3 sg. f. עילא,
עיילא | 3 pl. עייול | Impf. 2 sg. m. תעייל | 3 sg. m. ליעייל |
3 pl. ליעיילו, ניעילו | Imp. sg. m. עייל | Inf. צנוני | Pt. act.
sg. m. מחייט | pl. m. מחללי, מרנני | 1 pl. מעי(י)לינן | pass. sg. m.
מעַפַף | pl. f. מחדדָן || Itpa. Pf. 3 sg. f. איחננא || Pä.
Pt. act. sg. m. מחטט || Palp. Pf. 3 sg. m. הרהר | Pt. act. 1 sg.
מולוילנא || Itpalp. Impf. 3 sg. m. לישתלשל, ל(י)בלבל | Pt. sg. f.
מיקלקלא || Af. Pf. 2 sg. m. אקלְת | 3 sg. m. ארע | Impf. 1 pl.
ניקור[1] | 3 sg. m. לקיל | Imp. אקיל | Inf. אגוני, אקורי, לאורועי,
אחויי | Pt. act. sg. m. ממיך, מחיל, מחים, מקיל | sg. f. מגנא,
מקרא | pl. m. מגנו | 2 sg. מגנית, מרעת | pass. sg. m. מיקל[2] |
sg. f. מ(י)גניא | pl. m. מ(י)גנו || Ittaf. Pf. 3 sg. m. איתרע, איתקיל |
Impf. 3 sg. m. ליתרע | Pt. sg. m. מתחל | sg. f. מ(י)תחלא ||
כפא דחט נגרא, בגויה נ(י)שרוף חרדלא. אדמקיפנא אדרי, א(י)עול
בהא. זְבין ולא תידול. ניקוץ מר. ביתא דאית ביה שונרא, לא
ניעול בה איניש בלא מסני. (מאי טעמא? משום דשונרא קטיל
לחיויא ואכיל ליה, ואית ביה בחיויא גרמי קטיני, ואי יתיב ליה
גרמא דחיויא אכרעיה, לא נפיק, ומיסתכן.) ליקיצו עילאי ותתאי,
והדר איקוץ אנא. דוק בכבי, ותשכח בניגרי. קוץ דידך, והדר
איקוץ דידי. אחריפו עולו, אחריפו פוקו; כי היכי דלישמעו בכו
אינשי. היכא דעייל ירקא, ליעול בשרא וכוורי. קידרא דבי שותפי

---

[1] Pes 118b M (l. ניקיר). || [2] A. z. 66b 𝔅 (sic l. pro מיקלא; sequitur א).

לא קיירא ולא חיימא. רבי אמי[p] ורבי אסי[p] מכתפי ועיילי,
מכתפי ונפקי, אמרי: „אילו מיקלע לן רבי יוחנן[p], מי לא מכתפינן
קמיה“? לאו אורח ארעא לזלזולי במלכותא. מַן האי? ליתחל
גופיה דקא מחיל ליה לשבתא. מאן האי? לתחיל גופיה דמחיל
יומא טבא. נתחל גופיה האי דקא מחיל יומא טבא. כי יזיף
איניש בצנעה יזיף, כי היכי דלא ליתזלו נכסיה; וכי זבין איניש
בפרהסיא זבין, כי היכי דליפוק ליה קלא.

38. **A.** Pf. 1 pl. קמנן, דרינן | 3 sg. f. קמַת, מיתת | 3 pl. m.
קמו, מיתו | Impf. 3 sg. m. ימות | 3 sg. f. תקום, תמות | 3 pl. m.
ימותון, לימתון, ימותו | Inf. מבת, ממת | Pt. act. pl. m. מי(י)תין |
pl. f. קיימן || **Itpe.** = **Ittaf.** Pf. 3 pl. m. אתשעו || **Pa.** Pf. 1 sg.
קיימית | 1 pl. עיינינן | 3 pl. m. עיינו | Pt. pass. pl. f. מכו(ו)נן ||
Af. Pf. 1 pl. אותיבנא, אנחנא | 2 pl. אוקימתון || בעשרי[ן] ותמני[א]
ביה תבנ[א] לדינ[נא]. אנא במיא דביתו אמרי. לא תדור במתא
דרישה אסיא, ולא תדור במתא דלא צניף בה סוסיא. ווי לדין, כד
יקום דין. שלם טב לרב טב מריבון טב דמטוביה מטיב לעמיה[1].
B. Pf. 2 sg. m. קמְת | 3 sg. m. גר, חס, פש, קם, מית,
נים, סיב | 3 sg. f. קמה, מיתא | 3 pl. m. קום, צוד | 3 pl. f.
פשא | Impf. 1 sg. איקום, איקו, אימות | 1 pl. נינום | 2 pl. m.
תלושו, תלישו | 3 sg. m. ליקום, ליקו, לידון, לידין, נידון, נינום,
ליכיל, ניסים, ניסום | 3 sg. f. תיקום, תיקו | 3 pl. m. ליקומו,
ליקמו, לימותו, לימתו, ליחסו | Imp. sg. m. מוש | sg. f. תובי,
קום | pl. m. דונו, לושו, לישו | Inf. מידר, מיזן, מילט, למימת |
Pt. act. sg. m. דאיק, מאית, קאים, קאי, d. לאטא, חייך, ניים,
פייש, דייר, ני(י)ח | sg. f. דיירא, נדיא | pl. m. דיירי, חייכי,
מייתי, קי(י)מי, קימו, שאפו | 1 sg. דאירנא, דיירנא, זיינא, חייכנא,
ניימנא, קאימנא, קאמינא (f.)[2] | 1 pl. לישינן | 2 sg. חייכת, לייטת,
מיתת, צייתת (f.) | 2 pl. צייתיתו | pass. sg. m. קים, d. לוטא |
sg. f. דיקא | pl. m. שיפי, שייפי || **Itpe.** = **Ittaf.** Pf. 3 sg. m. איתער |

---

[1] Taan 24b 𝔅. || [2] Šab 156b 𝔅M (sed l. קאימנא).

3 sg. f. איתנחא | 3 pl. א(י)תדון | Impf. 3 sg. m. ליתער |
3 pl. m. ניתוני | 3 pl. f. ליתצדה | Inf. איתנוחי, א(י)תצודי |
Pt. sg. m. מתקים, מ(י)תדר | sg. f. מיתדנא | pl. m. מ(י)תצדי ||
Pa. Pf. 1 sg. ניימי | 3 sg. m. כוין, עיין, ציין | Impf. 1 sg.
אקיים | 1 pl. נקיים, נעיין | 3 sg. m. ליַכַּוֵן, ליעיין | 3 pl. m.
לידי(י)נו | Imp. sg. m. עיין | Inf. סיועי | Pt. act. sg. m. מציין |
sg. f. מסייעא | pl. m. מחייבי, מסיימי | 1 sg. מקַיְימנא,
(f.) מעיינא | pass. sg. m. מקים | sg. f. מקיימא | pl. m. מחייבי ||
Itpa. Pf. 1 sg. איכווני | 3 sg. m. איתחייב, איחייב, איגייר,
אקיים | Impf. 3 sg. f. תקיים || **Palp.** Inf. לטלטולי | Pt. act.
sg. m. מנמנם | pass. pl. m. מטלטלי || **Itpalp.** Pf. 3 sg. f.
א(י)ודעועא || **Pā.** Pt. act. sg. d. מלטטא | **Af.** Pf. 1 sg. אנחי |
2 sg. m. אחיכת | 3 sg. m. אחיך, אוקי[ם] | Impf. 1 sg. אוקים |
3 sg. m. לוקים, ננח | Imp. אצית | Inf. אוקומי, אחוכי, אנוחי |
Pt. act. sg. m. מתיב, מותיב, מוריק, מורח, מנח | pl. m. מוקמי,
מתיבי | 1 sg. מוקימנא | 1 pl. מוקמינן | 2 sg. מוקמת |
pass. sg. m. מנח | sg. f. מנחא || **Ittaf.** Pf. 3 sg. m. איתותב ||
בת דינא, בטל דינא. נפק דק ואשכח. נח נפשיה. נח דעתיה.
קם ליה בדרבה מיניה. „חברך מית“, אשר; „אי(ת)עתר“, לא
תאשר. עד אימת אידון ואיזול בהאי דוחקא?[1] ניקום ניזיל נעביד
עיסקא! השתא מספיקא ניקו וניקטול? לכי תיכול עלה כורא
דמ(י)לחא. בעידנא דבי מדרשא לא תקומו אבראי. ניקום מר
ונַמליך. ליתיב מר לינח. מר ניהו רב, נינח מר! תינח נפשיה
דההוא גברא, ולא ליתמסר לידא דמלכותא. תינח[h] קרבן אנשים,
קרבן נשים[h] מאי איכא למימר? קום לבוש הני מ(א)ני. שוף
כר(י)סך עול, שוף כרסך (ו)פוק. גברא דאבריה ואברתיה לא חס,
עלי דידי חיים? שליח ערטיל וסיים מסאניה. תנא היכא
קאי...? תנא אקרא קאי. אשיתא פלגא חדתא ופלגא עתיקא
לא קי(י)מא. היא ני(י)מא ודיקולא שפיל. כולי עלמא כיילי ליה

[1] Taan 25a G.

בקבא זוטא, האי מרבנן כיילי ליה בקבא רבא. קים לי בנפשאי דידענא טפי. עבדא בהפקירא ניחא ליה, וילא ליה, שכיחא ליה (ו)פריצא ליה. הניחא למאן דאמר: „עד דמנקיב קרמא תתאה“; אלא למאן דאמר: „אנקיב עילאה אף על גב דלא אינקיב תתאה“, ניחוש דלמא עילאה אינקיב, תתאה לא אינקיב? מתניתין נמי דיקא. הא קיימא לן ד[h]עד צאת הכוכבים[h] יממא הוא? מכדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי, רב[p] מאי טעמא לא אמר כשמואל[p]? ווי לן דמייתינן. אי צייתת, צייתת; ואי לא, מפיקנא לך רב מאוניך. בדובר קיימת קמי מרך?[1] וילו קיימו שטרייכו וחותו לדינא. פתיא אוכמא, מינאי ומינך תסתיים שמעתא. לא חלמא טבא מקיים כוליה, ולא חלמא בישא מקיים כוליה. גברא רבה אמר מ(י)לתא, לא תחיכו עליה! לא תציתו להני כללי דכליל יהודה[p] אחי משמיה דשמואל[p]. דון מינה ומינה. דון מינה ואוקי באתרה. אוקי ממונא בחזקת[h] מריה. מוקים לה כרבי בנימין[p] בר יפת[p]. מוקי לה דנגעי כולהו בראשון[h]. חגא מידע לא ידע מאי קאמרי רבנן, תיובתא קא מותיב? מחכו עלה במערבא. ומדרבי אליעזר קמותבת ליה למר? האי קרא במערבא במאי מוקמיתו ליה? כוליה קרא בפרה[h] לא מ(י)תוקם.

39. Pf. 1 sg. A. בניתי, חויתי, בני[ת], חזית | 1 pl. בעינא, חזינא, תניינא, אתינן, בענן, גלינן, חזינן, תלינן | 2 pl. הויתון | 3 sg. f. את(א)ת, בנת, הוות, חזת, שדת | 3 pl. m. מלאו, אתון | Impf. 2 sg. f. ת(י)צביין, תיהויין | 2 pl. תשתון (f.), תיחזון | 3 sg. m. יבכה, יחדי, יהוי, יהי, יהא | 3 pl. m. יבכון, יגבון, ליבעון (f.) | Pt. act. pl. m. בָעַיין, סגיין, סגן, אתאן | 2 pl. בעיתון | pass. pl. m. מְלַיין, גלן, כסן ‖ אנא [h]עון גיליון[h] לא למיפחת מן אורייתא דמשה[p] אתיתי, אלא לאוסופי על אורייתא דמשה אתיתי. כדו הויתי דייר בארעא הדא ארבעין שנין, ולא חמיתי בר אינש מהלך בארחן דתקנן כדין. במותב תלתא הוינא, וחד ליתוהי. אפשר איתא להא דאמר רבי יוחנן, ולא תנינא לה במתנית[ין]? כד הוינן זוטרי, לגברי; השתא דקשישנא, לדרדקי.

דילמא מפומבדיתא אתית, דמעיילין פילא בקופא דמחטא? מן
יומא דגליתון מעל ארעכון אינטילת אורייתא דמשה ואתיהיב[ת]
ביה עון גליון. איך פלניא בר פלניתא פטר ותריך ית פלניתא
אינתתיה דהות אינתתיה מן קדמת דנא מן יומא דנן ולעלם.
עד דגניתון לי גננא, איזל ואשמע מילתא מבי מדרשא ואיתי ואימר
לכו. יהא רעוא דאימא מילתא ותתקבל. ייתי ואיזכי דאיתיב
בטולא דכפותא דחמריה. ייתון בני עממין לשלם דעבדין עובדא
דאהרן, ולא ייתי בר אהרן לשלם דלא עביד עובדא דאהרן. ולת,
קפוץ קנֵה מינה; באתר דלית גבר, תמן הוי גבר. דדא ביה, כולא
ביה; דלא דא ביה, מה ביה? דא קני, מה חסר? דא לא קני,
מה קני? בר אנש דאתי לקיבלנא, הוא יאי וגולתיה יאי. לא
ליהוי לך פקר בהדי יהודאי, דכל דבעון מן מריהו עביד להו[1].
דאכיל אליתא טשי בעיליתא, דאכיל בקקולי אקיקלי מתא שכיב.
דחַיִּית נפיש, או דחֱיינא? עד דכפנת, אכיל; עד דצחית, שתי;
עד דרתחא קדרך, שפוך.

B. Pf. 1 sg. אתאי, בעיי, בעאי, גלאי, הואי, חזאי, מטאי,
מצאי, קראי, שדאי, תנאי | 1 pl. הויין, אתן, בען, חזן, תנן | 2 sg. m.
חזית, קלית | 2 sg. f. אתית | 2 pl. m. אתיתו, בעיתו | 3 sg. m.
בכא, דרא, הוה, סגא, תנא, אימצי, צחי, שתי | 3 sg. f. אתאי,
חזאי, סגאי, אתיא, הויא, חויא, מטיא | 3 pl. m. בעו, הוו, חזו,
טשו, מטו | 3 pl. f. אתאן, הויין, שדיאן, שדיין | Impf. 1 sg. m.
א(י)גלי, איחזי | 1 pl. נ(י)בעי, נישדי, ניתי | 2 sg. m. תיגני, תשדי,
ת(י)חזי | 2 pl. m. תחזו | 3 sg. m. ליקלי, ליקני, לישדי, לישרי,
ניתני, לתני, ליתי, ניתי, לימא, נהי | 3 sg. f. ת(י)מלי, ת(י)הוי,
תהא, תיתי | 3 pl. m. לבעו, (f.) ל(י)בעי, לטעו, ליטעי, נימטו,
ליתרו, ליתו, ניתו | Imp. sg. m. בעי, דחי, שתי, אישתי, הוי,
בקי (f.), חזאי (m.) | sg. f. חזִאי, תאי | pl. m. חזו, שתו, אשתו,
אישתו, אתו | Inf. מיבעא, מיגנא, מיחדא, מיטעא, מקרא, משתא,
למירמא, למישרא, למיפא, מיתא, למיבעי, למיחזי, למימני, למ(י)רעי,
מיתי | Pt. act. sg. m. בכי, בני, ג(א)ני, חזי, שאני, חיי | sg. f.
בכיא, מטיא, סניא, שדיא, הויא | pl. m. בכיי, רעיי, רעי, שדי, בכו,

בעו, גנו, דמו, חדו, חזו, מלו, שבו, ש(א)רו, אתו | pl. f. דמיין, מטיין, מלי(י)ן, מליא, הויין | 1 sg. בנינא, בעינא, בעינא (f.), שדינא, שתינא, אמינא, אתינא, חיינא | 1 pl. חזינן, מחינן, קרינן | 2 sg. דרית, חזית, מטית, הוית, חיית, גבית (f.) | pass. sg. m. בעי, לדידי חזי לי, טשי, מצי, שדי, שרי | sg. f. טפיא, תליא | pl. m. דלו, טשו, מלו, סנו | pl. f. שדיין, רמייאן || זבנת, קנית; זבין, אוביד. אפילו בר בי רב לא קרית. בעא מיניה רב חסדא מרב הונא: מה הוא לקדושי אשיכרא? טוביה[p] חטא, וזיגוד[p] מינגד! שב שני הוה מותנא, ואיניש בלא שניה לא אוא[1]. ד(י)רמא לך הא, לא חש לקימחיה. תלא לסילתיה, תלא למזוניה. חד סרי ולא גנב, נפשיה בשלמ(א)ני נקט. מסיגני ושליטי הואי איואן[p] לגברי ניגדי[2]. שיתין מני דפרולא תלו ליה לבקה בקורנסיה. תנו רבנן. (ו)אימא: „לבו“[h] . . ., (ו)אימא: „אזנו“[h] . . . ? נימא קסבר: „[h]נותן טעם לפגם אסור“[h]? לא תרתח ולא תחטי. לא תרוי ולא תחטי. לא תשתי סמא. וכי תימא: „נילף מיניה“, ממונא מאיסורא לא ילפינן; וכי תימא: „נילף מקנסא“, ממונא מקנסא לא ילפינן. תהא לוטא ולא ליטא[3]. לא תיתלו בוקי סריקי ברב נחמן. במטותא מינייכו דלא תהוו קמאי לא ביומי ניסן[h] ולא ביומי תשרי[h], דלא תטרדו במזונייכו כולה שתא. לעולם[h] ליבעי איניש רחמי על נפשיה, ואפילו עד זבילא בתרייתא, לשלמא. בר בי רב דלית ליה משחא, נימשי במיא דחריצי. מאן נימא לן? תפיש תירוס אמתא, בחד מחטרא ל(י)הוי. אי חקלאה מלכא ליהוי, דיקולא מצוואריה לא נחית. קרחא בביתיה, פרדכשא ל(י)הוי. קריינא דאיגרתא, איהו ליהוי פרוונקא. מאה קרי במתא בזוזא, תותי כנפיך ניהו. מיטרא במ(י)פתח בבא — בר חמרא, מוך שקיך וגני. קום משי ידך. פוק קרי קרייך לברא. כי עיילת לקמיה דרבי אבהו[p], רמי ליה. ריש תורא בדיקולא — סק לאיגרא ושדי דרגא מתותך. שרי שקיך ועייל ביה נהמא. שרי שקך ופתח כיסך. פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני; כי היכי

[1] Sanh 29a M. || [2] ib. 106a (איואן] cf. Teš-geon; pro ניגדי l. נגדי). || [3] ib. 49a M (ליטא = לייטא K).

דתקיים ביך ותור[יך]חיי. פוק תני לברא. חזי, מאן גברא רבא
מסהיד עליה! לא תימא: „[h]מפני שיכול לאומרה“[h], אלא אימא:
„[h]הואיל ואומרה על הכוס“[h]. תא שמע. חדאי, נפש, חדאי, נפש!
לך קראי, לך תנאי. אדמגרשיתו גרמי בי אביי[p], תו אכלו בשרא
שמינא בי רבא[p]. חטוף ואכול, חטוף ואישתי; דעלמא דאזלינן
מיניה לבי הלולא דמי. בהדי הוצא לקי כרבא. מאן דרחים לי,
לבעי עלי רחמי; ומאן דסני לי, לחדי לי. רבי זריקא רמי קראי
קמיה דרבי אלעזר (ואמרי לה: אמר רבי זריקא: רבי אלעזר
רמי): כתיב[1]: „ולא יכול משה לב(ו)א אל אהל מועד כי שכן
עליו הענן“, וכתיב[2]: ויבא משה בתוך הענן“? טוט אסר,
(ו)טוט שרי. [h]מעשה לסתור[h]! — חסורי מחסרא והכי קתני.
מאי שנא הכא דקתני „[h]שתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע
בחוץ“[h], ומאי שנא התם קתני „שתים שהן ארבע“ ותו לא?
במשלם שערי מכדא, נקיש ואתי תיגרא. אי בר אחתיך דיילא
הוי, חזי, בשוקא קמיה לא תחליף. הלכה[h] בעיא צילותא כיומא
דאסתנא. טבא תרתי מתלת; ווי לה לחדא דאזלא ולא אתיא.
בכו ליה למר ולא ידע, חייכי ליה למר ולא ידע; ווי ליה למר
דלא ידע בין טב לביש. גופני קנו דיקלי, דיקלי לא קנו גופני.
רהיט ונפיל תורא, ושדו לסוסיא באורייה. דרחים רבנן הוו ליה
בנין רבנן; דמוק[ר] רבנן הוו ליה חתנוותא רבנן; דדחיל מרבנן,
הוא גופיה הוי צורבא מרבנן; ואי לאו בר הכי הוא, משתמען
מיליה כצורבא מרבנן. דעלך סני לחברך לא תעב(י)ד. לא נאי
להו יוהרא לנשי; תרתי הוין בהי דיהירן, וסני שמיהי; חדא
זיבורתא, וחדא כרכושתא. שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה
באתרא דלא ידעי ליה. נשוט נבילתא בשוקא ושקול אגרא,
ולא תימא: „כהנא אנא וגברא רבה אנא, וסניא בי מילתא“[3].
היכלא קליא קלית. כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש, אמר
לה ולאו אדעתיה. שקילא טיבותיך ושדיא אחיזרי. כל ליצנותא
אסירא, בר מליצנותא ד[h]עבודה זרה[h] דשריא. מריה דאברהם[p],

---

[1] Ex 40^{35}. || [2] ib. 24^{18}. || [3] Pes 113a M_1 (נשוט] Ar).

ת(א)לי תניא בדלא תניא? מסאנא דרב מכרעאי לא בעינא.
כולהי מְצינא מקיימנא, לבר מיהא דלא מצינא למיעבד. לא
מצינא דאטרח. מאי טעמא (קא) בכית? מאי בעית בהאי ארעא?
אי דלית, דלינא; ואי לא דלית, לא דלינא. כי מחית לינוקא, לא
תמחי אלא בערקתא דמסאני; דקארי, קארי, ודלא קארי, ליהוי
צותא בעלמא לחבריה. אי לא אתית, מחינא לך בסילוא דלא
מבע דמא. בירא דשְתית מיניה מיא, חזי, קלא לא שדית ביה.
לא מְצית אמרת. בעירו חמירא דבני חילא; דכיון דאילו מיגניב
ואילו מיתביד, ברשותייכו קאי ובעיתו שלומי, כדידכו דמי.

Itpe. A. Pf. 3 pl. m. א(י)תחמיאו, אישתניו | 3 pl. f. א(י)שתביין |
Impf. 2 pl. ת(י)פנון | 3 sg. m. יתקרי | 3 pl. m. יפנו | Pt. pl. f.
מתקרְיָן, מקריין, מיקלי(י)ן | אפילו מילי דמיטמרן איגליין להון.
רגלוהי דבר אינש אנון ערבין ביה, לאתר דמיתבעי תמן מובלן יתיה.
באתר דלית חמר, תמן מתבעין סמנין. || B. Pf. 1 sg. אנשיי,
אנשאי | 1 pl. אישתליין | 2 sg. m. א(י)תהנית | 3 sg. m. איתרמי,
איבעי, איפני, אשתב[י] | 3 sg. f. איתרמאי, איגלאי, אשתביי,
אתרמיא, איסתגיא, איברייא | 3 pl. איברו, אימנו, איתלו | Impf.
1 sg. אתהני | 1 pl. ניתהני | 2 sg. תיסתפי (f.) | 3 sg. m. ליתהני |
3 pl. ליפנו | Inf. א(י)תרמויי | Pt. sg. m. מתרמי, מיקרי, מינצי(י)א |
pl. m. מתבעו, מתבעי, מינצו, מינצי, מפני | 1 sg. מתבעינא, מיבעינא |
1 pl. מקלינן | 2 sg. מתברית, מינצית | 2 pl. מסתפיתו | אידלי
יומא, אידלי קצירא. איבעיא להו. יהא רעוא דתישתרו תרבא.
ומאי תיבעי ליה? זבון וזבין, תגרא איקרי. מבעי ליה לאיניש
לאסתמורי מעינא בישא. נקיטינן: האי צורבא מרבנן לא מיעני
השתא סיפא דלא קמשבח כלל, אסרי רבנן; רישא מיבעיא? חלמא
דלא מפשר כאגרתא דלא מקריא.

Pa. Itpa. A. Pf. 1 sg. צליתי | 1 pl. טוינא, שנינא, שנינן | Impf.
3 sg. m. ילוה | Inf. אסאה | Pt. act. pl. m. מַפַּיין | pl. f.
משניין | pass. pl. f. מדמְיָין || Itpa. Pf. 3 sg. f. איתסיאת,
איעלית | Pt. pass. sg. f. מגניא | יהא רעוא כל כי הני מילי
מעלייתא תדרשון משמאי. || B. Pf. 1 sg. צליי, מחאי | 2 sg. m.

שנית | 3 sg. m. דלי, שני | 3 sg. f. מחאי, דליא | 3 pl. מחו |
Impf. 1 sg. א(י)מלי, אצלי, אישני | 1 pl. ניתתי | 2 sg. m.
תיגרי | 2 pl. ת(י)גלו | 3 sg. m. ניצלי, ליתתי | 3 sg. f. תרבי |
Imp. sg. m. כסי, דל | pl. m. דלו | Inf. גלויי, אסויי | Pt. act.
sg. m. מגלי, מצלי, משני | sg. f. מסכיא | pl. m. מגלו, מצלו,
מסו | pl. f. משניא | 1 sg. מגלינא, מצלינא | 1 pl. משוינן |
pass. sg. m. d. איניש מעליא | f. d. טענתא מעלייתא | 1 pl.
מעלינן | 2 sg. מכסיית || **Itpa.** Pf. 1 sg. א(י)תסאי | 3 sg. m.
איכסי, אירצי, א(י)שתעי, א(י)תסי | 3 sg. f. א(י)שתעיא, איעליא |
3 pl. א(י)שתעו | Impf. 2 sg. m. תתגרי | 3 sg. m. לתסי | 3 pl.
לישתהי | Imp. אשתעי | Pt. sg. m. מרצי | sg. f. מיגניא || אלא
מחוורתא כדשנין מעיקרא. גיורא עד עשרה דרי לא תבזי ארמא[ה]
קמיה. לא תקנא בארמאה. לא תקנא בח(י)ויא. ליכנפי ליה
למר עשרה וליצלי. ניתי מר ונתני. רבי רבי, בר ברתך אנא.
אנא שנאי חדא, ואת שני חדא. דלי כרעיך מקמי גהינם[1]. גלויי
מ(י)לתא בעלמא הוא. אגרא דהספדא דלויי. לא חציף איניש
לשויי שמיה דאבוה סימנא. מיקרי ומיתני במטללתא, ותנויי בר
ממטללתא. חציף עלן מאן דמצלי בפקתא. בר בי רב לא ליתיב
אציפתא חדתא דמכליא מאניה. בהני תלת מילי עבידי רבנן
דמשנו בד(י)בוריהו: במסכתא, בפוריא, (ו)באושפיזא. לכל מילי
עותקא מעלי, לבר מתמרי ושכרא והרסנא. תלתא מוקמי, חמשה
מסו, שבעה אפילו לכשפים[h] מעלו. הב לי לדידי, (ו)אנא מסינא
נפשאי. אִיעְרַב[2] שימשא ואידכי יומא. ומי מישתעי ריש לקיש
בהדי רבה[p] בר בר חנה[p]? השתא בהדי רבי אלעזר מרה דארעא
דישראל לא מישתעי ריש לקיש בהדיה בשוקא, (דמאן דמשתעי ריש לקיש בהדיה בשוקא,
מוזפי ליה זוזי בלא סהדי), בהדי רבה בר בר חנה מישתעי?

Af. Ittaf. A. Pf. 1 pl. אתרינן, איתינן | 3 sg. f. אתיאת | 3 pl. אייתיו |
Imp. pl. m. אמטיו, אייתיאו | Pt. act. pl. m. מסגן, מורן, מיתין |
pl. f. מהניאן, מייתין || B. Pf. 1 sg. אהנאי, אהניי, איתאי
2 sg. m. אמטית, אהנית, אייתית | 3 sg. m. אשרי, אהני, אחוי,
אייתי, אורי | 3 sg. f. איתלאי, אייתיא | 3 pl. m. אמטו, אתנו, אייתי,

אתי | Impf. 1 sg. אחוי, אייתי | 3 sg. m. לייתי, ליתי | 3 sg. f.
תיתי | 3 pl. m. לייתו. ניתי | Imp. sg. m. אנוי. אשני, אחוי,
אייתי, איבראי | sg. f. איתא | pl. m. אייתו | Inf. אנגויי, אצלויי,
איתויי, אתויי, אדויי | Pt. act. sg. m. מקרי דהדקי, מקשי, מתני,
מחיי, מדי | sg. f. מנגיא, מרמיא, מתיא | pl. m. מנגו, מממו,
מצלו. משקי, מייתו | 1 sg. מנגינא, מקרינא, מתנינא, מ(י)תינא |
1 pl. מנבינן, מרמינן, מדינן ‖ Ittaf. Pf. 3 sg. m. א(י)תהוי |
Impf. 2 pl. m. תתהוו | Inf. איתהויי ‖ ארמלתא לא תרבי כלבא,
ולא תשרי בר בי רב באושפיזה. עד בר שית לא תקביל, ומיכן
ואילך[a] קביל ואספי ליה כי תורא. עד ההדרנא, אקרו בהדי הדדי
ואתני בהדי הדדי. אשוו ובינו; ואי לא, הדישנא לכו כרבי שמעון?
„זה הכללא", לאיתויי מאי? לאו לאיתויי [a]תענית צבור ותשעה
באב?[a] לא מייתי איניש חובתא לנפשיה. לא מהוו ליה לאיניש
לא דיקלא דהבא, ולא פילא דעייל בקופא דמחטא.

40. A. Perf. 3 pl. m. תרגימו ‖ Pt. pass. sg. m. משלהי ולאי
‖ B. Perf. 1 sg. היכני | 3 sg. m. משכ(י)ן | Impf. 3 sg. m.
ניגנדר | Inf. כרכושי, שעבודי, כבהויי | Pt. act. sg. m. משעביד |
1 pl. מתרגמינן | pass. sg. m. מהימן | 1 sg. מהימנא, מהימננא ‖
It. Perf. 3 sg. m. אישתרבובי אישתרבב, א(י)כרמושי איכרמב.
אייבר | Pt. sg. m. מיגנדר | sg. f. מ(י)הומר[א].

41. A. Perf. 1 pl. אגרנוה, אשתמודענוהי | הברנוה | 2 sg.
פפרתינון | 3 sg. מעימינון | 3 pl. אהחוהי | אומנוהא | קטלינון |
Impf. איקטלינון, נקטלינון | יקבינוה | Inf. למ(י)דיינוה ‖ שטרא
דנן דכתבנוהי לא למנבא ביה לא ממשעבדי ולא מבני חרי, אלא
כי היכי דתקיב ארעא בידיה. שיתין הוטי הכין, ולא דהוה לגברא
דמצפרא כרך. אבוב להדי זמר, גידדאי השתא לא קבלוה. רחמנא
ידבינך לשלם. מאן דלביש מדא ילבש מדא; מאן דלא לביש מדא
יאמר לגברא דלביש מדא: „שלח מדא ואנא אלבישניה."
במבותא בעינא מיניכו, לא תהלונה. כי מטית להתם, אהימני.[1]

---

[1] A. z. 45b.

Perf. 1 sg. B. פרעתיך, סכנתיך, קריבתך, אוזיפתך | גרשתיך |
בדרתינכו, אפקיתנכו, אשבעתיכו | קטלתיה, שאילתיה, לֱטתיה,
שדרתיה, צערתיה, אומינתיה, אשכחיתיה | ובנתה, ובניתה, אכלתה,
אמריתה, אמרת[ה], קיימתה, אשכחתה, אנחתה | בדקתינהו, שקלינהו,
שאילתינהו, שאילינהו, קב(י)לתינהו, אהדרתינהו, אשכחתינהו,
אשכחיתינהו, אסחתינהו, אהדרינהו | אשכחיתינהי | 1 pl. קב(י)לנך,
אותיבנך | קרעניה, חכרני[ה], בדקיניה, אוכליניה, אותיבניה, אותיבניה |
אוקימנה | שכחנינהו, שקלינהו, אותבינהו | 2 sg. ומנתן, קב(י)לתן,
צערתן, אדכרתן, אודעתן, אותיבתן | חשדתינן, כסיפיתינן | שתלתיה,
כסיפתיה, קבילתיה, חריבתיה, אמליכתיה, אחלישתיה, אפיקתיה |
אמריתה, אדרתה, אוקימתא | קטלתינהו, סיימתינהו, אפסדתינהו |
2 pl. סכינתין | תפסתוה, תפסיתוה | 3 sg. m. נקטן, דנן, אישתמטן,
אותבן | אשבען, אשמעינן | נשק(י)ך, ומנך, אבטחך, אומנך | קטליה,
גזיה, גוייה, גוזי[ה], דצייה, קבליה, שי(י)ליה, עייליה, גששיה,
אכשליה, אוכליה, אפקיה, אסקיה, אותביה, איתיביה, אתיביה, שזבי[ה] |
אמרה, שמעא, ובנה, אותבה | קטלינהו, ובנינהו, תרצינהו, אשכחינהו,
אחתינהו, אותבינהו | חתכינהי, מלחינהי, שפצינהי, אחתינהי |
3 sg. f. קרצתן, אישתמיטת[ן], אויקתן | שבקתיה, ומינתיה, שדרתיה,
אפיקתיה | אסרתה, דצתה, אדרתה | אסרתינהו, תבעתינהו, לבישתינהו |
כבשתנהי | 3 pl. שבקין, צערון, ברכון | שבקינן, שדרינן | קדמוך |
זקפוה, חבשוה, שחטוה, קבלוה, שדרוה, עיילוה, אטרחוה, אסקוה,
המנוה | אכלוה, אמרוה, בטלוה, טייפוה, אותבוה, אוקמוה | שבקונהו,
שקלונהו, כרכינהו, עיילונהו, חֲרכינהו, אהדרונהו, אטרחונהו |
Imperf. נינסבן, למנען, תבדחן, תצערן, ליֲברכן, ליגמרן, ליצלן,
לישובן | נשמעינן | אגזייך, אַגמרך, לישבעך | אוכליך | א(י)בדקינכו |
א(י)שבקיה, אלטייה, נגרריה, נשדריה, ליכייפיה, לצייריה, ליהדריה,
נודעיה | א(י)קבלה, נ(י)קבלה, לשבקינה, נפרחה, אוקמינ[ה] |
איקטלינהו, א(י)שבקינהו, תשבקינהו, לימרינהו, ניהמנינהו, לוקמינהו |
3 pl. ניגמרינן | ליברכוך | נידחקוה, נ(י)עי(י)לוה, נידינוה, נותבוה |
תקטלונהו, תיכלינהו, ניזבנינהו, להימנינהו | ניכלינהי | sg. m. Imp.
שבקן, שיבקן, פרע(י)ן, צערן, אושלן, אוזפן | שקליה, תיפשי[ה],

חדדיה, שייליה | קטלַהּ, שבקה, אהדרה, אותבה | שבקינהו, שקלינהו, סייעינהו | sg. f. אסקין | שבקיה | pl. אותיבון | שבקוה, תפסוה, שחטוה, אפקוה | תיפסוה, אחרוה, אקדמוה | Inf. לצעורן, לאגמרן | לאשמועינן | לאותובך | למ(י)קטליה, מיקצייה, למילטייה, לזבוניה, לאחוריה, לפרוקיה, לש(י)וביה | למיכבשה, למינסה, לזבונה, אטבולה, אוגורה, משכונה | למינקטינהו, לזבונינהו, לנטורינהו, לאבדינהו, לאקדומינהו, לאשלמינהו, לאנוחינהו, לאנחינהו | למינקטינהי, זבוננהי, חילופינהי, חלופנהי, אוופנהי | Part. מצערן, מלפך, פסליה, מודעיה, תברינהו | מזמינתיה | דברינהו | פרעתין, מודעתן | מזבינתַהּ || לתקוני שדרתיך ולא לעו(ו)תי. אנא הא דרב המנונא[p] לא שמיע לי, אלא מדעתאי בריכתינהו לכלהו. אנן אחתיניה, אנן מסקינן ליה; לזילותא דבי דינא לא חיישינן. גרעתיה לארמאה ושפר ליה, אתלי ליה נורא בדיקניה, ולא שבעת חוכא מיניה. לא הדרת שקלתינהו מינאי? אדלא אבדן[1] בחישנא. בריך רחמנא דיהבך ניהלן, ולא יהב(י)ך לעפרא. פַּלְּגא אוקמינכו?[2] כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה. הא מילתא אמר לן רב ששת[p], ואנהרינהי לעינין[3]. טוביה דשמע ואדיש, חלפוה בישתא[4] מאה. עבדא הוה לי, קטלוה, פסקוה לרישיה, פשטוה למשכיה, אוקמוה, וקא משקו ביה מיא, לא דמי קא יהבו לי ,ולא אגרא קא יהבו לי. גברא דנשי קטלוה, לא דינא ולא דיינא. על דא אפקוה לרבי ירמיה מבי מדרשא. ועל דא עילוה לרבי ירמיה לבי מדרשא. תרי קיסי יבישי וחד רטיבא, אוקדוה יבישי לרטיבא[5]. מייך אשפלוה[6] לארעיך. גמלא דאזל למיבעי קרני, אודני דהוו ליה גזו[נ]הֵי מיניה. כל כי האי ריתחא לירתח רחמנא עלן ול(י)פרוקינן. מאן יהיב לן נ(י)גרי דפרזלא ונשמעינך .דנפיק מינך טעמא נלפך. האי מאן דאית ליה סעודתא ניכלה בימּמא. האי צורבא מרבנן דשמע ליה מילתא ולא ידע פירושה, לישיילה קמיה דשכיח קמי רבנן, דלא איפשר דלא שמיע ליה מגברא רבא. ליקטלוך ולא תיקטול. אוקמן נמי לדידי ואצלי. שבקוה לרויא, דמנפשיה נפיל. לא לימא איניש לינוקא: „יהיבנא לך האי מידי“, ולא יהיב ליה, דילמא אתי לאגמוריה שקרא.

לְו״ר 3 pl. A. שריוהא, אי(י)תינון | א(י)חמ(י)ניה, לייתיהא, ילווניה ||
איך פלני[תא] בת פלני[תא] הקרבת ית פלן לְקָדמנא ואישתמודענו[הי]
דאחוהי דמיתנא ^{h}מן האב^h הוא, ואמרנא ליה: „אי צבית לייבומה,
ייבם; ואי לא, אטלע לה רגלא ימינא“, ואיטלע לה רגלא ימיניה
ושרת סיניה מעל ריגליה, ורקת באנפוהי רוקא דאיתחזי לנא בבי
דינא על ארעא . . . ואקרינוהי מה דכתיב בספר אורייתא דמשה
ואשתמודענוהי. || 1 sg. Perf. B. קרית(י)ך, חזֵתינכו, שו(ו)ינכו |
שדיתיה, חזיתיה, רביתיה, שויתיה, אגניתיה, אמשיתיה | אי(י)תיתה |
חזיתינהו, עשיתינהו, שוינהו, אי(י)תינהו | 1 pl. אשקיניה | חזנהו,
שנינהו | חזננהי, תננהי | 2 sg. אקריתן | א(י)שתיתיה | אי(י)תיתה |
אייתיתינהו | 2 pl. תניתוה | 3 sg. m. מחיין, כסיין | דלינן, אקרינן |
אתייך | חזייה, שתייה, דלייה, כבייה, שוייה, אמשייה, אקרייה,
ארמייה, אשקייה, אתנייה, איתייה, אייתיתי[ה], אחייה, אגביה,
אסחיה | חזייה, תליה | חזנהו, חזינהו, שדנהו, שדינהו, שרנהו,
קרנהו, דלינהו, שוינהו, אשקינהו | תלנהי, בננהי | 3 sg. f. שדתיה,
שדיתיה, חזיתיה, רביתיה, אייתיתיה | רמתא | איכסתינהו | 3 pl.
אקריון | שויוך | חזיוה, מחיוה, מחוה, תליוה, אינשיוה, דליוה,
סמיוה, אשקיוה, איתיוה, אתיוה, מחונהו, שרונהו, קלונהו, חזנהו,
חזונהו, מלינהו, סמונהו, אמטינהו, אי(י)תינהו | שרונהי, חזינהי |
Imperf. לישוייך, אשקייך | א(י)בנייה, לימחיי[ה], ליתלייה, ליקליה,
לימלייה | לתלֵייה, למלֵייה | לישדינהו, לסמינהו, נשהינהו | לשדיוה,
נתיוה || sg. Imp. אגניין (f.), אשקיין | שדֵייה, דלֵייה | כסינהו, אייתינהו |
רמינהי | pl. אמטיוה, אשקיוה | אתיוה | אמטונהו || Inf. מסנייה,
מסניה, למימחיה, לבווייה, לשויה, איתויה | למימנינהו, מ(י)טוינהו,
ל(י)מפינהו, עשוינהו, לאי(י)תווינהו | למבנינהי || Part. בנֵייה,
ממלֵי[יה] || השתא איכו לא חזיתך, ספית לי איסורא. בהדי דקא
חזינך, ברכינן עליך תרתי. ואנן היכי חזיתינן? שב שני אימראי
בקת[א] מבקה, דאמרה ליה: „חזיתיה לבי מחוז[אה] דסחי מיא
ואיכרך בסדיניה ויתיבת עליה ומצית מיניה דמא ולא אודעתן
לי.“ קריתיה לבר עמית(י)ך ולא עני(י)ך, דחי גודא רבה (ו)שדי
עילויה. חברך קרייך חמרא, אוכפא מוש לגב(י)ך. נרשאה

נשקיך, מני ככיך; נהר פקודאה לוויך, מגלימא שפירא דחוא
עלך; פומבדיתא[ה] לוייך אשני אושפיזך. דאקרייך קהלת[h],
לא אקרייך משלי[h]. כי היכי דלימטיין שיבא מכשורא. נתניאן
מר [h]ספר יוחסין[h].

II. Zusammenhangende Lesestücke.

Connected Texts.

A.

1. Ungenaue Aussprache. ***Inaccurate Pronunciation.***

Erub 53[b] B.

ההוא בר גלילא[a] דאמר להו: „אמר למאן? אמר למאן?“
אמרו ליה: „גלילאה שוטה[h]! חמר למירכב, או חמר למישתי?
עמר למילבש, או אימר לניכסא[b]?“

2. Liebenswürdigkeit, die zu spät kommt.

Kindness Coming too late. **Šab 63[b] M.**

היא איתתא דעלת למיפא בההוא[a] ביתא, נבח בה כלבא,
איתעקר[b] ולדה. אמר לה מרי דביתא: „לא תדחלין; שקילן ניביה,
שקילן טופריה“. אמרה ליה: „שקילא טיבותיך ושדיא אחיורי!
כבר נע ולד“.

3. Übermäßige Trauer. ***Excessive Mourning.*** **M. ḳ. 27[b] M_1.**

ההיא איתתא דהות[a] בשיבבותיה דרב הונא, הוו לה שבעה
בני. שכיב חד מיניהו, והות קא בכיא עליה ביתירתא[b]. שלח
לה רב הונא: „לא תעבדי[c] הכי“. לא אשגחת. אמר: „אי
צייתא, מוטב[h]; ואי לא, תמוש [a]ההיא איתתא[a] זוודתא לאידך
מית“. ומיתו כולהו. אף היא עבדת זוודתא לנפשה ומיתת.

---

1. [a] M. | [b] RaM. ‖ 2. [a] cf. B. | [b] B. ‖ 3. [a] M. | [b] B. | [c] BM.

4. Ein frommer Laie. *A Pious Layman.* Suk 44[b] M_1.

אמר איבו: הוה[a] קָאֵימנא קמיה דרבי אלעזר ברבי יצחק
ואַיתִי ההוא גברא ערבה[h] לקמיה. אמר ליה: „קרְיָתא אית לי,
כרמיא[b] אית לי, זיתַיא אית לי; ואתאָן[b] בני קריתא, ומקשקשין
בכרמיא, ואכלין בזיתיא; אריך, או לא אריך?“ אמר ליה:
„לא אריך“. הוה שבֵיק ליה ואזֵיל. אמר: „כדו הוֵיתי דָייר[c]
בארעא הדא ארבעין שנין, לא חזיתי בר נש דמהלך באָרחָן דתָקנָן
כדין.“ הדר אתי[d] אמר ליה: „מאי אֶעבֵיד?“ אמר ליה: „אֲפַקַר
זיתיא לחֲשׁוֹכַיָא[e], ותן פריטְיָא[f] לקשקושי[g] כרמיא.“

5. Die Gattin des R. Aḳiba. *R. Aḳiba's Spouse.* Ned 50[a] 𝔅.

רבי עקיבא איתקדשת ליה ברתיה דבר כלבא שבוע.
שמע [a]בר כלבא שׂבוע[a], אדרה הנאה[h] מכל ניכסיה. אולה
ואיתנסבת ליה בסיתוא. הוו[a] גנן[b] בי תיבנא, הוה קא מנקיט
לה[a] תיבנא מן מזייה. אמר לה: „אי הואי לי, רמינא ליך
ירושלם דדהבא“. אתא אליהו, אידמי להון כאינשא, וקא קרי
אבבא אמר להו: „הבו לי פורתא דתיבנא, דילידת[b] איתתי,
ולית לי מידעם לאגנוייה[c]“. אמר לה רבי עקיבא לאינתתיה:
„חזי גברא דאפילו[h] תיבנא לא אית ליה“. אמרה ליה: „זיל[a]
הוי בבי[a] רב“. אזל הוה[a] תרתי סרי שנין קמי רבי[a] אליעזר
ורבי[a] יהושע. למישלם תרתי סרי שנין, [a]קם ואתא[a] לביתיה.
שמע מן אחורי ביתיה דקאמר לה חד רשע[h] לדביתהו: „שפיר
עביד ליך אבוך: חדא, דלא דמי ליך; ועוד[h] ארמלות חיות[h]
כולהון שנין“. אמרה ליה: „אי צאית לדילי, ליהוי תרתי סרי
שנין אחרנייתא[b]“. אמר: הואיל[h] ויהבת לי רשותא, איהדר
לאחוריי“. הדר אזל הוה תרתי סרי שנין[a] אחרנייתא, אתא
בעשרין וארבעה אלפין זוגין תלמידין[c]. [c]נפק כל עלמא[c] לאפיה,

---

4. [a] הואי M. | [b] M. | [c] דאירי RaM. | [d] אתא M. | [e] M_1^{mg} 𝔅. | [f] 𝔅. | [g] 𝔅M. ‖ 5. [a] M (sed בן pro בר) En. | [b] M. | [c] En.

ואף היא קמת למיפק לאפיה. אמר לה ההוא רשיעא: „ואת להיכא אזלת[a]?" אמרה ליה: „יודע צדיק נפש בהמתו[d]". אתת לאתחזוא[ה][b] ליה, קא מדחן לה רבנן. אמר להון: „[h]הניחו לה, שלי ושלכם שלה הוא[h]". שמע בר כלבא שבוע ואיתשיל על נידריה, [c]ואישתרי מן ניכסיה[c].

6. Alexander und die Amazonen.

Alexander and the Amazons. Tam 32 F.

אמר להון: „בעינא דאיזיל למדינת אפריקי." אמרו ליה: „לא מצית אזלת, דפסקי [h]הרי חושך[h]". אמר להון: „לא סגי דלא אזילנא; [a]אטו הכי משיילנא[a] לכו; אלא מאי אעביד?" אמרו ליה: „אייתי חמרי לובאי[b] דפרשי בהברא, ואייתי קיבורי דמתני וקטר בהאי גיסא; וכי אתית, [c]נקטת בגווייהו[c] ואתית[d]". עבד הכי ואזל. מטא לההוא מחוזא דכוליה[e] נשי. בעי[f] למיעבד קרבא בהדיהי. אמרי ליה: „אי קטלת לן, אמרי: ,נשי קטל'; אי קטלינן[g] לך, אמרי דנשי קטלוה". אמר להי: „אייתו[h] לי נהמא". אייתו ליה נהמא דדהבא[h] אפתורא דדהבא[h]. אמר להי: „מי אכלי אינשי נהמא דדהבא?" אמרו ליה: „אלא לא הוהי[i] לך נהמא באתרך, דשקלת ואתית להכא?" כד נפיק ואתי, כתב אבבא דמחוזא: ,אנא אלכסנדרוס הויתי שטיא, עד דאתיתי למדינת אפריקי דנשייא וליפית עצה[h] מן נשייא'. כי שקיל ואתי, יתיב אההוא מעיינא, קא אכיל נהמא. הוו בהדיה[j] גילדני דמליחי[k]. בהדי[l] דמחוורי להו, נפל בהו ריחא[m]. אמר: ,שמע מינה, האי מעיינא מ[p]גן עדן[p] קאתי'. איכא דאמרי: שקא מהנהו מיא וטרא באפיה. איכא דאמרי: אידלי כוליה, עד

---

d Pr 12^{10}. ‖ 6. a mg laud lect: דאמטול הכי קא משיריאילנא. b 𝔅 לובי FM. | c mg. | d גאתית F. | e 𝔅. | f = M בעא 𝔅. g M קטילנא 𝔅F. | h 𝔅M. | i M הו(ו)ת F𝔅. | j בהדי F. | k דמלחי mg מלאי F מילחי M דמלחא 𝔅. | l בהדיה F. | m 𝔅 רוחא F^vid M.

דמטא לפתחא דגן עדן;[n] רמא קלא: „פתחו לי בבא". אמרו ליה: „זה השער לייי צדיקים יבואו בו"[o]. אמר להו: „אנא מלכא, אנא מיחשב חשיבנא; הבו לי מידי". יהבו ליה גולגלתא חדא, אתא תקליה לכוליה כספא ודהבא דיליה בהדיה, ולא הוה תקיל. אמר להו לרבנן: „מאי האי?" אמרו ליה: „גילגלא[p] דבשרא ודמא הוא, דלא קא שבע". אמר להו: „ממאי דהכי הוא?" שקלו[q] קליל עפרא[r], אלתר תקל. דכתיב[s]: ,שאול ואבדון[t] לא תשבענה, ועיני אדם לא תשבענה'.

B.

1. Ein reifer Knabe. *A Ripe Boy.* Ber 48[a] 𝔅.

אביי ורבא [a]בריה דרב חנן[a] הוו יתבי קמיה דרבה. אמר להו רבה: „[b]למאן מברכינן[b]?" אמרו ליה: „לרחמנא". — „ורחמנא היכי יתיב?" — רבא אחוי לשמי טללא; אביי נפק לברא, אחוי כלפי שמיא. אמר להו רבה: „תרויכו רבנן הויתו, מיהו[b], [c]בוצינא מכניה ידיע[c]."

2. Ein strenger Lehrer. *A Strict Teacher.* Ḥul 107[b] M.

אבוה דשמואל אשכחיה לשמואל דהוה קבכי. אמר ליה: „אמאי קבכית?" אמר ליה: „דמחייאן רבאי." אמר ליה: „אמאי מחייך?" אמר ליה: „דאמר לי: ,ספית[a] לבראי, כי לא משית ידך'." אמר ליה: „אמאי לא משית?" אמר ליה: „איהו אכיל, ואנא משינא?" אמר ליה: „לא מיסתא דלא גמרת, אלא מימחא נמי מחית!"

---

n + כי מטא לפתחא דגן עדן Fsuperscr. | o Ps 118[20]. | p + דעינא 𝔅M. | q M שקלי F𝔅. | r + (ו)כסריוה 𝔅M. | s Pr 27[20]. | t + נגדו F, cf Jb 26[6].

1. a M. | b Hal-ged. | c Teš-geon. ‖ 2. a 𝔅.

3. Ein grausamer Vater. ***A Cruel Father.*** **Erub 22ª 𝔅.**

רב אדא בר מתנא הוה קאזיל לבי רב. אמרה ליה דביתהו: „ינוקי מאי אעביד להו?" אמר לה: „מי שלימו [a]להו קראמי[b] דאגמא[a]?"

4. Ein gleichgiltiger Vater. ***An Indifferent Father.*** **Šab 151ᵇ M.**

רבי חנינא שכיבא ליה ברתיה, ולא הוה קבכי עילווה. אמרה[a] ליה דביתהו: „תרנגולא אפק[ת] מביתך?" אמר לה: „תרתי, תכלא ועיורא?"

5. Eine grausaume Schwiegermutter. ***A Cruel Mother-in-law.*** **Šab 26ª M.**

ההיא[a] חמתא דהוה סניא לכלתא, אמרה לה: „זילי איקשטי במשחא דאפרסמא." אזלא איקשטא. כי אתאי, אמרה לה: „זילי ואתלי אשרגא". אזלא איתלאי אשרגא, אינפח בה נורא ואכלתה.

6. Ein Mißverständnis. ***A Misunderstanding.*** **Pes 42ª M_1.**

אמר רב יהודה: „אשה[h] לא תלוש אלא במים שלָנו[h]." דרשה רב מתנה בפפוניא, שַׁקלי כולי עלמא חצביהו ואָתו לָגביה. אמר להו: „אנא במיא דביתו[a] אמרי."

7. Ein rätselhaftes Testament. ***An Enigmatic Will.*** **B. b. 58ª F.**

ההוא דאמר להו: „חביתא דעפרא לחד בראי, חביתא דגרמי לחד בראי, חביתא דאודדי[a] לחד בראי. לא יָדעי מאי קאמר. אתו לקמיה דרבי בנאה, אמר להו: „אית לכו ארעא?" אמרו ליה: „אין." — „אית לכו חיותא?" אמרו ליה: „אין." — „אית לכו ביסתרקי?" אמרו ליה: „אין." — „אי הכי, הכי קאמר."

---

3. [a] ArM. | [b] קוראמי RaM, קורמי 𝔅, קירמי M, קרמי En. || 4. [a] 𝔅. || 5. [a] 𝔅. || 6. [a] 𝔅 דביתי MM_1. || 7. [a] דאודדיה F.

8. Ein fleißiger Gelehrter. *An Industrious Scholar.*

Erub 65a B.

אמרה ליה ברתיה דרב לרב חסדא: „לא בעי מר מינם פורתא?“ אמר לה: „השתא אתו יומי דאריכי וקטיני, ונינום טובא.“

9. Ein zuvorkommender Lehrer. *An Obliging Master.*

Sanh 10b B.

אמר ליה אביי לרב יוסף: „עד האידנא מאי טעמא לא פריש לן מר הכי?“ אמר להו: „לא הוה ידענא דצריכיתו; מי בעיתו מנאי מילתא ולא אמרי לכו?“

10. Ein gewissenhafter Richter. *A Conscientious Judge.*

Ib. 7b—8a M.

אושפיזכניה דרב אתא לקמיה לדינא, אמר ליה: „דינא אית לי.“ אמר ליה: „פסילנא לך לדינא.“ אמר ליה רב לרב כהנא: „פוק דייניה.“ חזייה דהוה קגיים ביה, אמר ליה: „אי צייתת, צייתת; ואי לא, מפיקנא לך רב מאוניך.“

11. Ein Weiser, aber kein Rabbi. *A Sage, but no Rabbi.*

B. m. 85b H.

שמואל ירחנאה אסייה דרבי הוה. חלש רבי בעיניה, אמר ליה: „אימלי לך סמא.“ אמר ליה: „לא יכילנא.“ — „אשטר לך משטר.“ — „לא יכילנא.“ אותיב ליה גובתא דקניא תותי בי סדייה, ואיתסי. הוה קא מצטער רבי למסמכיה, ולא קא מסתייעא מלתא. אמר ליה: „לא ליצטער מר כולי האי. לדידי חזי לי סיפרא דאדם הראשון[h], וכתיב ביה: ‚שמואל ירחינא חכים יהוי, ורבי לא יתקרי; ואסותיה דרבי על ידיה תהא‘.“

12. Das Eigentum des Nächsten.

The Property of one's Fellow-man. B. m. 24[a] H.

מר זוטרא חסידא אגניב ליה כסא דכספא מאושפיזא[a], חזייה לבר בי רב דמשי ידיה וכפר בגלימא דחבריה. אמר: „האי הוא, דלא איכפת ליה אממונא דחבריה.“ כפתיה ואודי.

13. Du sollst nicht töten. *Thou shalt not kill.*

Pes 25[b] (= I̥oma 82[b]; Sanh 74[a]).

ההוא דאתא לקמיה דרבא, אמר ליה: „[a]אמר לי מרי דוראי[ab]: „זיל קטליה לפלניא; ואי לא, קטילנא[c] לך!“.“ אמר ליה: „[d]ניקטלך ולא תקטול! מאי חזית דדמך סומק טפי, דילמא דמא דחברך סומק טפי[d]?“

14. Gib, daß man den Deinen gebe.

Give that they may give to thy Children. Šab 151[b] 𝔅.

אמר לה רבי חייא לדביתהו: „כי אתי עניא, אקדים ליה ריפתא, כי היכי דליקדמו לבניך.“ אמרה ליה: „מילט קא לייטת להו.“ אמר לה[a]: „קרא קא כתיב[b]: כי בגלל הדבר הזה.“

15. Wohltätigkeit erlöset aus dem Tode.

Charity delivereth from Death. Šab 156[b] 𝔅.

רבי עקיבא הויא ליה ברתא, אמרי ליה כלדאי: „ההוא יומא דעיילא לבי גננא, טריק לה חויא ומִ̣יתא.“ הוה [a]דאיג אמילתא[a] טובא. ההוא יומא שקלתה למכבנתא, דצתא[b] בגודא, איתרמי איתיב בעיניה דחויא. לצפרא, כי קא שקלא לה, הוה

---

12. [a] H*: ־זירה Hc. ‖ 13. [a] MM_1. | [b] 𝔅 Ra[M] Ḥan[M]: דודאי MAr? דירדי M_1. | [c] 𝔅 I̥oma. | [d] M_1 I̥oma. ‖ 14. [a] M. | [b] De 15[10]. ‖ 15. [a] דאיגא מילתא 𝔅 En mend. | [b] En.

קא סריך ואתי חיויא בתרה. אמר לה אבוה: „מאי עבדת?“ אמרה לה: „בפניא אתא עניא, קרא אבבא, והוה טריד כולי עלמא בסעודתא, וליכא דשמעיה: קאמינא אנא[c] שקלתיה לדסתנא[d] דיהבת לי, יהבתיה ניהליה[b].“ אמר לה: „מצוה עבדת.“ נפק רבי עקיבא ודרש: „וצדקה תציל ממות[e],“ [h]ולא ממיתה משונה, אלא ממיתה עצמה[h].

16. Idem. Ib.

שמואל ואבלט הוו יתבי, והוו קאולי הנך אינשי לאגמא. אמר ליה אבלט לשמואל: „האי גברא אזיל ולא אתי, טריק ליה חיויא ומיית“. אמר ליה שמואל: „אי בר ישראל הוא, אזיל ואתי“. אדיתבי, [a]אזל ואתא[a]. קם אבלט[a] שדיה לטוניה[b], אשכח ביה חיויא דפסיק ושדי בתרתי גובי. אמר ליה שמואל: „מאי עבדת?“ אמר ליה: „כל יומא הוה מרמינן ריפתא בהדי הדדי ואכלינן. האידנא הוה איכא חד מינן דלא הוה ריפתא בהדיה[c], הוה קמכסיף[c]. אמינא להו: „אנא קאימנא ומרמינא[c]“. כי מטאי לגביה[d], שואי נפשאי כמאן דשקלי[a] מיניה, כי היכי דלא ליכסיף“. אמר ליה: „מצוה[h] עבדת“. נפק שמואל ודרש: ,וצדקה תציל ממות, ולא ממיתה משונה, אלא ממיתה עצמה‘.

17. Bedecke dein Haupt. *Cover thy Head.* Ib.

אימיה דרב נחמן בר יצחק אמרי לה כלדאי: „בריך גנבא הוי[a]“. לא שבקתיה גלויי רישיה. אמרה ליה: „כסי רישיך, כי היכי דתיהוי עלך אימתא[a] דשמיא, ובעי רחמי“. לא הוה[a] ידע אמאי קאמרה ליה. יומא חד יתיב קא גרים תותי דיקלא, נפל גלימא מעילוי[a] רישיה, דלי עיניה, חזא[b] לדיקלא, אלמיה יצריה, סליק פסקיה לקיבורא[a] בשיניה.

---

[c] M. | [d] Ar. | [e] Pr. 11⁴. ‖ 16. [a] M. | [b] En לטוני 𝔅. | [c] En. | [d] En לגבי 𝔅. ‖ 17. [a] M. | [b] חזאה 𝔅 En.

18. Die Zerstreuung Israels. ***Israel's Dispersion.*** Pes 86[b] M$_1$.

אמר ליה ההוא מינא לרבי יהודה נשיאה: „אנן עדיפינן מיניכו: בדידכו כתיב[a]: ‚כי ששת חדשים ישב שם יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום‘, ואנן הא כמה שני איתנכו גבן, ולא קא עבדינן לכו מידי“. [h]אמר לו: „רצונך יטפל לך תלמיד אחד?“ נטפל לו[h] רבי אושעיה, אמר ליה: „משום דלא ידעיתו, היכי תעבדו: תקטלונהו כולהו, לא מלכיתו עילויהו; תקטלונהו להנך דמלכיתו עילויהו, קרו לכו מלכותא קטיעתא“. אמר ליה: „[h]גפה של[h] רומי[p], בה סלקינן ובה נחתינן“.

19. Werdet ihr wie wir. ***Be ye like unto us.*** Sanh 39[a] 𝔅.

אמר ליה קיסר לרבי תנחום: „תא ליהוי כולן לעמא חד“. אמר: „לחיי; אנן דמהלינן, לא מצינן מיהוי כוותייכו; אתון מהליתו והוו כוותן“. אמר ליה: „מימר שפיר קאמרת[a], מיהו כל דזכי למלכא לשדיוה לביבר“. שדיוה לביבר, ולא אכלוה. אמר ליה ההוא מינא: „האי דלא אכלוה[a], משום דלא כפון הוא“. שדיוה לדידיה ואכלוה.

20. Der Esel des Messias. ***The Messiah's Ass.*** Ib. 98[b] 𝔅.

אמר ליה שבור מלכא לשמואל: „[a]אמריתון, משיח[h][a] על חמרא אתי; אישדר ליה סוסיא ברקא[b] דאית לי“. אמר ליה: „מי אית לך [a]כאר הור גונא?[ac]“

21. Heute, wenn ihr gehorcht. ***To-day, if ye hearken.***
Ib. 98[a] K.

רבי יהושע בן לוי אשכחיה לאליהו ולרבי שמעון בן יוחי דהוו קיימי אפיתחא דגן עדן, אמר להו: „אתינא לעלמא דאתי?“

ח

18. [a] 1 Reg 11[16]. ‖ 19. [a] MEn. ‖ 20. [a] Ar. | [b] בהרג Ar[lect]. | [c] גו(ו)נג KM.

א[מרו] ליה: „[h]אם ירצה אדון זה[h]“. אמר רבי יהושע בן לוי: [h]שנים ראיתי, וקול שלשה שמעתי[h]“. אמר להו: „לאימת אתי משיח?“ אמרו ליה: „זיל שייליה לדידיה!“ — „היכא יתיב?“ — „אפיתחא דרומי“. — „ומאי סימניה?“ — „יתיב ביני עניי [h]סובלי חלאים[h], וכולהו שרו ואסרי בחד זימנא, ואיהו שרי חד ואסיר חד, אמר: דילמא מתבעינא[a] ולא איעכב“. אזל לגביה, אמר ליה: „[h]שלום עליך, רבי[ab]!“ אמר ליה: שלום עליך, בר ליואי!“ אמר ליה: „לאימת אתי מר?“ אמר ליה: „היום[h]“. אתא לגבי[c] אליהו, אמר ליה: „שקורי שקר בי, דאֲמר לי ,היום‘“. אמר ליה: „היום אם בקולו תשמעו“[d]. אמר ליה: מאי אמר לך?“ אמר ליה: „שלום עליך, בר ליואי“. אמר ליה: „אבטחך לך ולֲאבוך לעלמא דאתי“.

22. Weder freien noch sich freien lassen.

They neither marry, nor are given in Marriage. B. b. 28[a] F.

רבי בנאה הוה קא מציין מערתא. כי מטא[a] למערתא דאברהם, אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דקאי אבבא. אמר ליה: „מאי קעביד אברהם?“ אמר ליה: „גאני בכנפה דשׂרה, וקא מעיינא ליה ברישיה“. אמר ליה: „זיל אימא ליה: בנאה קאי אבבא“. אמר ליה: „ליעול וליתי: מידע ידיע[b] ד[h]יצר הרע[h] בהאי עלמא לא שליט“. ציין ונפק.

23. Das Wissen der Toten. *The Knowledge of the Dead.* Ib.

ההוא אמגושא דהוה קא חטיט שכבי, כי מטא למערתא דרב טובי בר מתנה, תפסיה בדיקניה[a]. אתא אביי, בעא במטותא מיניה, שבקיה. הדר אתא, תפסיה בדיקניה[a]. אתא אביי, ולא שבקיה, עד דאיתי מספרא, וגזיוה[b] לדיקניה[a].

---

21. [a] ת superscr. | [b] + ומורי superscr. | [c] לגביה K. | [d] Ps 95 7. || **22.** [a] מתא F | [b] ידע M. || **23.** [a] 𝔅. | [b] וגריזוה F וגזו H.

24. Idem. Ber 18[b] M.

ועירי אפקיד זוזי גבי [a]בת אושפיזכניה[a]. עד דאתא מבי רב, נח נפשה דרביתא[b] ולא פקידא. אזל בתרה ל⸢חצר מות⸣, אמר לה: „זוזי היכא?“ — אמרה ליה: „מתותי[c] צינורא דדשא בדוך פלן; זיל שקלינהו; ואימ׳ לי לאימא, תשדר גובתא דכוחלא ומסרקאי בידה דפלניתא בת פלניתא דאתיא למחר“.

25. Idem. Ber 18[b] M.

אבוה דשמואל הוו מפקדי זוזי דיתמי גביה. עד דאתא שמואל מבי רב, נח נפשיה דאבוה והוו קא קרו ליה בר אכיל[a] זוזי דיתמי. אזל בתריה[b] לחצר מות. אמר להו: „בעינא אבא“. אמרו ליה: „אבא טובא איכא הכא“. אמר להו: „בעינא אבא בר אבא“. אמרו ליה: „אבא בר אבא[c] טובא איכא הכא“. אמר להו: „בעינא אבא בר אבא אבוה דשמואל“. אמרו ליה: „סליק למתיבתא דרקיעא“. — אדהכי והכי, חזייה ללוי דיתיב אבראי. אמר ליה: „מאי טעמא דיתבת אבראי?“ — „דאמרי לי: ‚כל כי הנך שני דלא עיילת למתיבתא דרב אפס וחלישתיה[d] לדעתיה, לא מעיילינן לך למתיבתא דרקיעא‘“. — אדהכי והכי, אתא אבוה, [e]חזייה, בכא[e] ואחיך. אמר ליה: „מאי טעמא בכית?“ אמר ליה: „דלעגל אתית, דקריבו יומך לממת“. — „ואמאי חייכת[f]?“ אמר ליה: „דחשיבת טובא בהאי עלמא“. אמר ליה: „אי חשיבנא כולי האי, ניעיילוה ללוי“. — דבריה ללוי ועיילוה. — אמר ליה: „זוזי דיתמי היכא יהיבי?“ — „יהיבי באמתא דריחיא, עילאי ותתאי דידך, ואמצעי[g] דיתמי; דאי גנבי, ליגנבו מדידך; ואי אכלא ארעא, תיכול מדידך“.

---

24. [a] אושפיזכתיה B. | [b] superscr. | [c] מתחות Ar. || 25. [a] prm ד מאן superscr. | [b] superscr.; אבתריה B. | [c] + נמי B. | [d] ואחלישתיה B. | [e] חזייה דהוה קא בכי B. | [f] אחיכת B. | [g] ומיצעי B.

26. Was Gott tut, das ist wohlgetan.

Whatever the Lord doeth, is for the Best. Ber 60[b] M.

רבי עקיבא הוה קאזיל באורחא, הוה בהדיה תרנוגלא חמרא ושרגא. כי מטא לההוא [ביתא], בעא למבת בליליא, לא יהבו ליה אושפיזא. נפק ובת בדברא; אתא אריא ואכלא לחמרא, אתא תעלא ואכלה לתרנוגלא, אתא זיקא כבייה לשרגא. אמר: „כל דעביד רחמנא לטב". אתא גייסא שבייה[a] לביתא. אמר: „היינו דאמרי לכו: ,כל דעביד רחמנא לטב'."

27. Heilige den Sabbat. *Keep the Sabbath Holy.* Šab 119[a] 𝕭.

יוסף מוקר[a] שבי הוה ההוא גוי[h] בשבבותיה, דהוו[a] נפישי נכסיה טובא. אמרו ליה כלדאי: „כולהו נכסיך[b] יוסף מוקר שבי אכיל להו". אזל זבנינהו לכולהו נכסיה[b], זבן בהו מרגניתא, אותבה בסייניה. בהדי דקא עבר מברא, אפרחיה זיקא שדייה במיא, בלעיה כוורא. אסקוה אייתוה אפניא דמעלי שבתא, אמרי: „מאן זבין כי השתא?" אמרי להו: „זילו אמטיוה לגבי יוסף מוקר שבי דרגיל דזבין". אמטיוה ניהליה, זבניה, קרעיה, אשכח ביה מרגניתא, זבנה[b] בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא. פגע ביה ההוא סבא, אמר: „מאן דיזיף שבתא, פרעיה שבתא".

28. Wahrheitsstadt. *Truth-town.* Sanh. 97[a] M.

אמר רבינא: מריש הוה אמינא, ליכא קושטא בעלמא. אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיה (ואמרי לה: רב טביומי שמיה), דאי הוו יהבי ליה כל חללי עלמא, לא הוה משני בדיבוריה: „כי איקלעי לההוא אתרא דקושטא שמיה, ולא משני בדיבורי[הו], ולא הוה מאית איניש מהתם ולא[a] שניה; נסיבי איתתא מיניהו, והוו לי תרי בני". יומא חד הוה יתבא דביתהו וקא חייפא רישיה, אתיא שבבתא טרפא אדשא. א[מר]: „אמינא

26. [a] 𝕭 En. || 27. [a] M. | [b] Ar. || 28. [a] בלא rell.

לאו אורח ארעא; אמרי לה: ‚ליתה הכא׳.“ שכיבו לה בני[b];
אתו אינשי לקמי[ה], אמרו: „מאי האי?“ „אמינא להו: ‚הכי
הוה מעשה[h]‘; אמרו לי: ‚במטותא מינך בענן, פוק מאתרין, ולא
תיגרי בהו מותנא בהנך אינשי׳.“

29. Wie man sich als Gast benimmt.

The Etiquette of a Guest. Pes 86[b] M₁.

רב הונא בריה דרב נתן איקלע לבי רב נחמן בר יצחק.
אמרי ליה: „מאי שמך?“ אמר להו: „רב הונא“. אמרי ליה:
„תיב אפוריא“, ואיתיב. יהבו ליה כסא, קבליה בחדא זימנא,
שתייה, איפסיק ביה, ולא אהדר אפיה. אמרי ליה: „מאי טעמא
קרית נפשך ‚רב הונא׳?“ אמר להו: „[h]בעל השם[h] אנא. —
„מאי טעמא קבילת כסא בחדא זימנא?“ אמר להו: „[h]מסרבין
לקטן, ואין מסרבין לגדול[h]“. — „ומאי טעמא כי אמרו לך:
‚תיב אפוריא׳, איתיבת?“ אמר להו: „[h]כל שאומר לך בעל
הבית עשה[h]“. — „ומאי טעמא אישתיתיה לכסך בתרי[a] זימני?“
אמר להו: „דתניא: ‚[h]השותה כוסו בבת אחת, הרי זה גרגרן[h]‘.“
— „ומאי טעמא לא אהדרת אפך?“ אמר להו: „‚כלה׳[h] תנן“.

30. Eine kluge Frau und eine törichte Frau.

A Wise Woman and a Foolish Woman. Sanh 109[b]—110[a] K.

אמר רב: [h]און בן פלת אשתו הצילתו[h]. אמרה ליה: „מאי
נפקא לך מינה? אי מר רבה, ואנת תלמידה; ואי מר רבה,
אנת תלמידה“. אמר לה: „ומאי איעביד? הואי בעיצה[h]
ואישתבעי בהדייהו“. אמרה ליה: „ידענא[a] דכולה כנישתא[a]
קדישי נינהו, (דכתיב[b]: ‚כי כל העדה כולם קדושים׳)“. אמרה
ליה: „תיב דאנא מצילנא לך“. אשקיתיה חמרא וארויתיה
ואגניתיה גואי, איתיבה[c] על בבא וסתרה למזייה; כל דאָתי,
חזייה, הדר. אדהכי והכי, איבלעו להו. — איתתיה דקרח אמרה

b = בניה B En. ‖ 29. a BM. ‖ 30. a BM. | b Nu 16³. | c En.

ליה: „חזית מאי קא עביד משה? איהו הוה[a] מלכא, לאחוה שויה כהנא רבא, לבני אחוה שוי [h]סגני כהנים[h]; אי אתיא תרומה[h], אמר: תיהוי לכהן[h]; אי אתיא חלה[h], אמר: תיהוי לכהן; [h]מעשר ראשון[h] דשקליתו אַתּוּ[d], אמר[e]: הבו חד מעשרא לכהן; ותו, גייז לכו למזייכו ומטליל בכו[f] ככפותא, עייניה[e] יהיב במזייכו[g]". אמר לה: „הא איהו נמי קא עביד!" אמרה ליה: „כיון דכולהו[a] רבותא בהדיה נינהו[g], ,תמות נפשי עם פלשתים' הוא דקא עביד". ועוד דקאמר לכו: ,עיבידו תכלת'[h]; אי סלקא דעתך תכלתא [h]חשיבא היא[h] מצוה[h], אפיק [a]גלימי דתכלתא[a] וכסינהו לכולהו מתיבתך". והינו דכתיב[i]: ,חכמת[j] נשים בנתה ביתה', [h]זו אשתו של און[h]; ,ואולת בידה[k] תהרסנה', [h]זו אשתו של קרח[h].

31. Die Männer von Sodom. *The Men of Sodom.*

Sanh 109 M (ordo qui in 𝔅).

[a]אמרי אנשי סדום[a]: ,דאית ליה תורא נרעי[b] חד יומא; דלית ליה, נרעי[b] תרי יומי'. ההוא יתמא בר ארמלתא יהבו ליה תורי למרעי, אזל שקלינהו וקטלינהו; אמר להו: „דאית ליה תורא[c], נישקול חד משכא; דלית ליה, נישקול תרי". אמרו ליה: „מאי האי?" אמר להו: „סוף דינא כתחלת[h] דינא; מה תחלת דינא דאית ליה תורא נרעי[b] חד יומא, דלית ליה נרעי[b] תרי יומי, אף סוף דינא דאית ליה נישקול חד משכא, דלית ליה נישקול תרי".

,דעבר במברא, ניתיב זוזא; דלא עבר במברא, ניתיב תרי'. דהוה רמי ליבני, אתי כל חד, שקיל חד; אָמר ליה: „אנא חדא דשקלי!" דהוה שדי תומי או שמכי, אתי כל חד, שקיל חד; אָמר ליה: „אנא חד דשקלי!"

---

d אתון Kc. | e superscr. | f M. | g Kc. | h mg. | i Pr 14¹. | j sic; חכמות 𝔅M (ut Biblia). | k בידיה En (ut Biblia) ‖ 31. a superscr. | b En Ar. | c K.

ארבעה[d] דייני הוו בסדום: שקראי ושקרוראי זייפאי[e] ומצלי דין. דמחי ליה לאיתת חבריה ומפלה, אָמרי ליה: „[c]הבה ניהליה דמיעברה ניהליך[c]. דפסיק ליה לאודנא דחמרא דחבריה, אָמרי ליה: „[c]הבה ניהליה[c] עד דקדחה“[f].

דפדי[g] ליה לחבריה, אָמרי ליה: „הב ליה אגרא, דשקיל לך דמא“. מאן דעבר אארבא[h] יהיב[h] ארבעה זוזי; דעבר במיא, יהיב[h] תמניא זוזי. וזמנא חדא אתא ההוא כובס[h], איקלע להתם. אמרו ליה: „הב ארבעה זוזי“. אמר להו: „אנא במיא עברי“. אמרו ליה: „[h]אם כן[h], הב תמניא זוזי“. לא יהב. פדיוה[i]. אתא לקמי דיינא, אמר ליה: „זיל הב ליה ארבעה זוזי, דשקיל לך דמא, ותמניא דעברת במיא“. אליעזר עבד[h] אברהם איתרמי להתם, פדיוה[i]. אתא לקמי דיינא, אמר ליה: „הב ליה אגרא, דשקיל לך דמא“. שקל גללתא, פדייה[j] לדיינא. אמר ליה: „מאי האי?“ אמר ליה: „אגרא דנפיק לי מינך, יהביה ניהליה להאי!“ אמר ליה: „ולואי כדקיימי, קיימי!“

הויא להו פורייתא[k] דהוו מגנו עלה[l] אורחי; כי מאריך, גייזי מיניה; דהוה גוץ מתחי ליה. אליעזר עבד אברהם איקלע להתם, אמרו ליה: „קום גני אפוריא!“ אמר להו: „נידרא נדרי, מן יומא דמיתת שרה, לא גנינא אפוריא“.

כי הוה מתרמי להו עניא, יהבי ליה כל חד וחד דינרא, וכתיב שמיה עליה, וריפתא לא הוו ממטו ליה[a]. כי הוה מאית, אתו כל חד וחד שקיל דידיה.

[m]כי הוו עבדי הלולא, והוה אתי אכסניא, ומזמין יתיה חד מנהון, הוה להו איסרא דהוו צלבין ליה. אליעזר עבד אברהם אזל אשכח להו הלולא, אזל יתיב לגבי סעודתא בעקבא דכולהו.

---

[d] M* = rell; ששה Mc, duo nomina קפשקר אפשקר Mmg addit. | [e] זרריפא K. | [f] + וכן לאמתא Msuperscr. | [g] M*KtF; דפדע Mc דפדעיה Kmg. | [h] FK. | [i] M*K*; פדעוה McKc. | [j] M*KF; פדעיה Mc. | [k] ꝶ En K כורסייתא M. | [l] rell; עליה M. | [m] mg.

אמר ליה: „מאן ומנך הכא?“ אמר ליה: „את“. שקל גלימיה
ורהט. עבד לכולהו הכי, עד דמטא לגבי דיינא. אמר ליה:
„מאן ומנך?“ אמר ליה: „את“. שקל גלימיה ורהט. שקלו
כולהו גלימייהו ורהוט. יתיב עלוי[n] סעודתא ואכלה[m].

ההיא רביתא[o] דקא מפקא ריפתא לעניא בחצבא, איגלאי[o]
מילתא; שפיוה דובשא ואוקמוה על איגר שורא, אתו זיבורָתא[p]
ואכלוה. והיינו דכתיב[q]: ‚ויאמר יי זעקת סדום ועמורה כי רבה‘,
ואמר רב יהודה אמר רב: [h]‚על עסקי ריבה‘[h].

32. Sanherib. *Sennacherib.* Sanh. 95[b] M.

אמר רבי אבהו: [h]אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו[h],
דכתיב[a]: ‚ביום ההוא יגלח יי בתער השכירה‘. אתא קודשא
בריך הוא, אידמי ליה כגברא סבא, אמר ליה: „אי אֲזלת לגבי
הנך [h]מלכי מורח ומערב[h] דאיתיתינהו לבניהו וקטלתינהו, מאי
אֲמרת להו?“ אמר ליה: „ההוא גברא נמי בההוא פחדא הוא[b]
יתיב“. אמר ליה: „היכי נעביד?“ [c]אמר ליה: „זיל שני נפשך,
כי היכי דלא לידעוך“. — „במאי אשני?“[c] אמר ליה: „זיל
איתי לי מספרא ואיגזייך“. — „מהיכא?“ אמר ליה: „עול
לההוא[d] ביתא ואייתי“. אזל אשכחינהו למלאכי, אידמו ליה
לגברי, והוו קטחני קשייתא. אמר להו: „הבו לי מספרא“.
אמרו ליה: טחון[e] חד גריוא דקשייתא[f] [c]וניתן לך“. טחן חד
גריווא דקשייתא[c], יהבו ליה מספרא. עד דאת[א][g], איחשיך[b]“.
אמר ליה: „זיל אייתי נורא“. [h]אייתי ליה[h]. בהדי דקנָפח[i]
ליה, איתלי נורא בדקניה. אזל גזויה ולרישיה[j]. היינו דכתיב[a]:
‚וגם את הזקן תספה‘. (אמר רב פפא: היינו דאמרי אינשי:
גרידת[יה][k] לארמאה שפיר[l], איתלי נורא בדיקניה, לא שבעת

---

n עלוירה Mmg. | o rell. | p ז(ר)בורר 𝔅F דבורר En. | q Gen 18[20]. ||
32. a Is 7[20]. | b K. | c mg. | d 𝔅 En. | e טחן K. | f 𝔅 En K. |
g דאתי׳ K. | h superscr. | i פת eras. | j לרישיה rell. | k = K
גרעתיה Ar. | l + ליה, quod postea deletum. שפר ליה En K
ושפר ליה Ar.

חוכא[h] מיניה׳.) אזל אשכח דפא מתיבותא דנח, אמר: ,היינו אלהא רבא דשובי[ה][m] לנח מטופנא; אי אזיל ההוא גברא ומצלח, מקֵרב להו לתרין בנוהי קמ[ך]׳. שמעו בנוהי וקטלוה.

33. Eleazar, Sohn des R. Simeon.

Eleazar Son of R. Simeon. B. m. 83b—84b F.

רבי אלעזר ברבי שׁמעון אשכחיה ל[a]פרהגבנא[a] דמלכא דתפיש גנבי. אמר ליה: ,,היכי יכלת להו? לאו בחיותא[b] מתילי, דכתיב[c] בהו: ,בו תרמוש כל חיתו יער׳?“ (איכא דאמרי: מהאי קרא[d] אמר ליה: ,יארוב במסתר כאריה בסוכו יארב לחטף עני יחטף עני [e]במשכו ברשתו[e].׳)[f] אמר ליה: ,,מאי אעביד? הרמנא דמלכא הוא“. אמר ליה: ,,תא אגמרך, היכי תעביד: עול בארבע[g] שעי לחנותא וחזי מאן שתי חמרא וקמנמנם[h], עַיֵן אבתריה: אי עיבידתיה בליליא הוא, רדודי קא רדיד, ואי לא, גנבא הוא; אי צורבא מרבנן הוא, קדומי קדים לגירסיה; אי פועל[h] הוא, קדומי קדים לעבידתיה[i]; דלא הכי והכי, תפשיה[j]“. אישתמעת מילתא בי מלכא, אמ׳ ל׳: ,,קרְיָנא דאיגרתא, איהו ליהוי פרוונקא“. הוה קא תפיש ואזיל. שלח ליה רבי יהושע בן קרחה: ,,[h]חומץ בן יין! עד מתי אתה מוסר בניו של אלהינו להריגה?[h]“ שלח ליה: ,,[h]קוצים אני מכלה מן הכרם[h]“. שלח[k]: ,,[h]בעל הכרם יכלה את קוציו[h]“. פגע[l] ההוא כובס[h], אמר ליה: ,,חומץ בן יין! עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה?“ אמר: ,,מדחציף כולי האי, שמע מינה, רשע[h] הוא“. אחוי עליה, תפשוה. בתר דעבד, תב מדעתיה, ובָעי

א

[m] דשיזביניה K. || 33. [a] = M Ar פרה גנבא H פרהגונה 𝔅 En. | [b] ב = HM[vid] כ 𝔅 En. | [c] Ps 104[20]. | [d] Ps. 10[9]. | [e] למשכו ברשותו F. | [f] + שבקת (ק)שקלת צדיקי ו(ק)שבקת דילמא (ק)שקלת ... א״ל׳ H) רשיעי 𝔅 En HM. | [g] rell. | [h] וקמנמם F. | [i] לעבודתיה F. | [j] תיפשי׳ M. | [k] + ליה rell. | [l] + ביה rell.

לפרוקיה, ולא הוה קא מסתייעת מילתא. קָרי אנפשיה: „שומר
פיו ולשונו שומר מצרה[m] נפשו[n]“. אסקוה לזקיפה, קא אזיל
ואתי תותיה וקא מצטער. [h]אמ[רו] לו: „רבי, אל ירע לך!
הוא ובנו בעלו נערה המאורסה[o] ביום הכיפורים“. הניח ידו על
כריסו, אמר: „כרסי ובני מעיי, שישו! ומה ספיקות שלכם כך,
ודאות על אחת כמה וכמה! מובטחני בכם שאין רימה ותולעה
שולטת בכם[h]“. ואפילו הכי, לא מייתבא דעתיה. אשקיוהי[p] סמא
דשינתה[q], ועילוה לביתא[r] דשישא, וקרעוה[s] לכרסיה, והוו מפקי
מיניה דיקולי דיקולי דתרבא, ומותבי בשימשא בתמוז[p] ואב[p],
ולא מסרח[t].

ואפילו הכי לא סָמיך ר' אלעזר בר' שמעון אדעתיה[u].
קביל עליה יסורי. בליליא הוו מייכין ליה שיתין נמטי, לצפרא
מפקין מיניה שיתין משכלי דמא וכיבא. וכל יומא עָבדא ליה
דב[י]תהו שיתין מיני[v] ליפדא דהוה אכיל ובארי[w], ולא שַׁבקא
ליה למיפק לבי מדרשא, סָברא, דילמא חל[י]ש. בליליא אָמר:
„[h]אחי וריעי, בואו[h]!“ לצפרא אָמר: „[h]אחיי וריעי, צאו (מפני
ביטול תורה[h])! יומא חד שמעתיה דביתהו, אֲמרה ליה: „[h]כיליתה
ממון של בית אבא[h]!“ שבקתיה ונפקת לבי[x] נשה. ההוא יומא
אתו[y] שיתין[z] ספוני[a], ואייתי ליה שיתין ארנקי, ועבדו ליה
שיתין מיני לפדא. אֲמרה לה דביתהו לברתא: „איזילי חזי
אבוך מאי קא הָויא עליה!“ אתאי חואי, אמר לה: „[h]שלנו
גדולה משלכם[h]“. קרי אנפשיה: „היתה כאניות סוחר ממרחק
תביא לחמה[b]“.

---

[m] text. masor. מצרות. | [n] Pr 21 [23]. | [o] = HM; art. > 𝔅 En. | [p] = H. | [q] דשונאתא H. | [r] + בי F* (דבי Fc); confusae sunt duae lectt. | [s] H עירה-Fvid. | [t] + כל — מסרח? (כל תרבא נמי לא מסרח תרבא כי אית ביה סוריקי סומקי מסרח, האי אע"ג דאית ביה שורריקי H שוריקי M = [סורריקי Fmg; סורריקי סומקי לא מסרח) 𝔅 En; סורריקי] סוריקי M שוריאקי H שורריקי 𝔅 En. | [u] rell. | [v] נרמי F. | [w] ובוארי F? | [x] inscr. | [y] אריתו F. | [z] > rell. | [a] סיפני F. | [b] Pr 31 [14].

ההוא יומא איברי[c] ליה עלמא ונפק[d] לבי מִדרשא. איתיין[e]
שיתין מיני דמא, טהרינהו. הוו קא מרנני רבנן, אָמרי: סלקא
דעתך, לא הוה בהו חד טמא[h]? אמר להו: „[h]אם כמותי הוא,
יהו כולם זכרים; ואם לאו, תהא נקבה אחת ביניהן“. היו[f]
כולם זכרים, והעלו[g] להם אלעזור על שמו. (אמר רבא[h]: [h]כמה
פיריה וריביה בַּטלה אשה[i] זו מישראל[h]!)

כי נח נפשיה, אמר לה לדביתהו: „מידע ידענא דרבנן
נָקטי בדעתיהו עילוַי[j], ולא נהגי בי יקרא כדמִבְּעי לי[k]; אסקין
אגניין בעיליתא, ולא תיסתפי מינאי“. אמר רבי שמואל בר
נחמני: אישתעיא לי אימא דמר נתן[l] דאישתעיא לה[m] דביתהו
דרבי אלעזור בר' שמעון: לא בציר מתמני סרי[n] ולא טפי מעשרין
וארבע[o] דאגניתיה בעיליתא; וכי הוה מעְיינא ליה ברישיה, והוה
מיתעקר שעריה, מְלא דוכתא דמא. יומא חד חוייה מורנא דקא
נפיק מאוניה, חלש דעתה[p]; איתחזי[q]: „לההיא דשמעית בצורבא[r]
מרבנן, ולא מחאי[s] כי דימבּעי ליה“. כי הוו אָתו בתרי[t] לדינא,
מר מסדר דיניה ומר מסדר דיניה, נָפקא בת קלא מעיליתא
ואמ[רה]: „[h]איש פלוני, אתה זכאי! איש פלוני, אתה חייב![h]“
יומא חד הות קא מינצייא שיבבתה[u], אָמרה: „[h]תהי כבעליך
שלא ניתן לקבורה[h]“. אָמרי רבנן: הא ודאי לאו אורח ארעא.
שלחו ליה[v] לבני בירי לאסוקיה[w], סליקו רבנן לאיעסוקי ביה, לא
שבקינהו בני בירי, דכל כמה דהוה מנח גביהו, לא שלטא[x] בהו
[h]חיה רעה[h]. איתחזי ליה רבי שמעון בן יוחיי אבוה דרבי
אלעזור לרבנן בחילמא: „[h]פרידא אחת יש לי ביניכם, ואי אתם
מביאין אותה אצלי[h]“. יומא חד מעלי יומא דכיפורא הוה,

---

c ־ראי F. | d ונפקא F. | e איתו M איריתו rell. | f יהו F. | g ויעלה F. |
h ר' HM. | i cf. Ra; רשעה rell. | j ־וירה F; ־ואי H. | k להו F. |
l יוחנן HM יונתן 𝔅 En. | m ליה F. | n 𝔅 EnM סר FH. |
o וארבעה F ותרתין HM ותרין 𝔅 En. | p ־תיה F. | q +לי בחילמא
א"ל לי?? מידי אלא Fmg. | r בזילותא דצורבא Fc. | s 𝔅 EnM
אמחאי H מיחאי F. | t H בתריה F. | u prm בהדי rell. | v l. להו. |
w quaedam hic omissa videntur. | x שליטא F.

אגב דהוו טרידי, סליקו רבנן ואסקו[y], [z]אזל ואמטיה[z] למערתא דאבוה, אשכחו עכנא דאהדרה[a] למערתא דאבוה. אמרו ליה[b]: „עכנא עכנא, [h]פתח[c] פיך, ויכנס בן אצל אביו[h]“. פתחה להו, עיילוה.

34. Die Bedeutung des R. Ḥijja. *The Greatness of R. Ḥiyya.*
Ib. 85 b H.

כי הוו מינצו רבי חנינה ורבי חייא, אָמר ליה רבי חנינא: „בהדאי דידי מינצית? דאי משתכחא תורה[h] מישראל[g], מהדרנא לה מפילפולאי“. אמר ליה רבי חייא: „בהדאי דידי מינצית? אנא עבידנא [h]לתורה שלא תשתכח מישראל[h]: שדינא כיתנא, וגדילנא נשבי, וציידנא טאבי, ועבדינא מגילאי טפי, וכתיבנא חמשא חומשי, וסליקנא למתא דלית בה מקרי דרדקי, ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי, ומתנינא שיתא ינוקי בשיתא סידרי, ואמינא להו: ‚עד דהדרנא, אקרו בהדי הדדי, ואתנו בהדי הדדי‘; ועבדי לתורה[h] דלא משתכחא מישראל“.

35. Idem. Ib.

אמר רב חביבא: אישתעי לי רב חביבא בר סומקי: חזאי לההוא מרבנן דהוה שכיח אליהו גביה; בפניא הוו שפירן עיניה, לצפרא הוה כדמיקליין עיניה בנורא. אמרי ליה: „מאי האי?“ אמר: „דאמרי לאליהו: ‚אחוי לי רבנן צדיקי כי סלקי ונחתי למתיבתא דרקיעא‘; ואמר לי: ‚בכולהון גוהרקין איסתכל לבר מגוהרקא דרבי חייא דלא תיסתכל‘. — ‚ומאי סימני[a]?‘ — ‚בכולהו גוהרקי עיילי מלאכי, לבר מגוהרקא דרבי חייא, דלא עיילי מלאכי, דמנפשיה סליק ונחית‘. לא מצאי לאוקומי אנפשאי, ואסתכלי ביה“. אתו תרי בוטאטי[b] דנורא, מחו לעיניה וסמיוה. „אולי ואשתטחי אמערתיה, אמרי ליה: ‚מתניתא דמר תנינא‘. ואיתפאי“.

---

[y] l. ־יוה. | [z] l. אזול ואמטיוה. | [a] ־רו F. | [b] l. לה = rell. | [c] פתחי rell. |
35. [a] סימניה F. | [b] = בוטטי FM Ar בוטאשי H.

36. Idem. Ib. F.

אליהו הוה שכיח במתיבתא[a] דרבי. יומא חד איעכב ולא
אתא; כי אתא, אמר ליה: „מאי טעמא איעכב[b]?“ אמר ליה:
„אדמוקימנא לאברהם וממשינה ליה ידיה ומצלי ומיגיננא[e] ליה,
ואדמוקימנא ליה ליצחק וממשינא ליה ידיה ומצלי[d] ומגיננא, וכן
ליעקב“. אמר ליה: „ואוקמינהו להו בהדי הדדי!“ — „דחקי
ליה[e] שעתא, ואתי משיח[k] בלא זמניה“. אמר ליה: „[k]יש דוגמתן
בעולם הוה[k]?“ אמר: „איכא ר׳ חייא ובניו[k]“. גזר[f] תעניתא,
אותבינהו קמי[g] תיבותא[h], אמ[רו] „[k]משיב הרוח[k]“, נשא זיקא;
אמ[רו], „[k]מוריד הגשם[k]“, אתא מיטרא; כי מטא, „[k]מחייה המתים[k]“,
אמרו ברקיעא: „מאן גליא להא מילתא?“ — „אליהו“.
אתיוה ומחיוה שיתין פולסי דנורא. אתיהיב ליה רשותא, הוה
כי דובא; על[i] ביניהו וטרדינהו.

37. Die Weisheit des R. Banna'a. *The Wisdom of R. Banna'a.*
B. b. 58 H.

ההוא גברא דשמעא לדביתהו דהוה אמרה לברתה: „אמאי
לא צניעא הך איתתא באיסורא? עשרה בני אית לה להך
איתתא ולית לה מגברה אלא חד“. כי קא שכיב, אמר להו:
„כלהו נכסי לחד ברא“. לא ידעי להי מיניהו; אתו לקמיה
דרבי בנאה, אמר להו: „זילו חבוטו[a] לקבריה דאבוכון, עד דאמר
לכו“. אזול, פש חד מיניהו דלא אזל. אמר: „כולהו נכסי
דהאי“. אזלו ואכלו ביה קורצא [b]בי מלכא[b], אמרו ליה:
„איכא חד גברא ביהודאי דמפיק ממונא בלא סהדי ובלא
מידי[c]“. אתיוה, חבשוה[d]. אתת דביתהו, אמרה להו: „עבדא
הוה לי, קטלוה, פסקוה לרישיה, פשטוה למשכיה; אוקמוה, וקא

---

36. [a] Fc. | [b] adde מר. | [c] ומגיננא rell. | [d] ומצליה F. |
[e] l. לה? | [f] גזור F. | [g] קמיה F. | [h] H תיבותא Fvid. | [i] Fsuperscr. ||
37. [a] B En F חבבי H. | [b] rell קמיה דשבור מלכא H. | [c] rell
ראיה H. | [d] rell > H.

משקו ביה מיא; לא דמי קא יהבו לי, ולא אגרא קא יהבו
לי". לא הוו ידעי, מאי קאמרה להו. אֲמרי: „אפקוה לסבא
דיהודאי, דילמא ידע". נפק אמר להו: „ורנוקא קאמרה".
אֲמרי: „הואיל[h] וחכים כולי האי, ליתיב אבבא ולידין דינא".
חזא דכתיב אבבא דאבולא: „כל דיין דמתקרי לדין, לא שמיה
דיין". אמר: „[h]אלא מעתה[h], אפלו אתי איניש מעלמא ומקבע
ליה זמנא לבי דינא, הכי נמי דאפסיל ליה? אלא [e]הכי כתובו[e]:
‚כל דיין דמתקרי לדין ויגבון מיניה ממון בדין, לא שמיה דיין.'"
כתבו הכי: „ברם סבא דיהודאי כך אמר: ‚כל דיין דמתקרי לדין
ויגבון מיניה ממון בדין, לא שמיה דיין.'" חזא תוב דהוה כתיב:
„בריש כל מותא אנא דם, ובריש כל חיין[f] אנא חמר". אמר
להו: „אלא מעתה, דנפיל מאיגרא ומית, דנפיל מן דקלא
ומית, הכי נמי דדם קטיל ליה? ודימטא לממת[g] ואשקיוה חמרא,
חיי? אלא כתובו הכי: ‚בריש כל מרעין אנא דם, בריש כל
אסואן אנא חמר.'" [h]כתבו: „ברם סבא דיהודאי כך אמר:
‚בריש כל מרעין אנא דם, בריש כל אסואן אנא חמר[h]; באתר[i]
דלית חמר, תמן מתבעין סמנין.'"

38. Die Bekehrung des Reš Laḳiš.
The Conversion of Resh Laḳish. B. m. 84[a] F.

יומא חד הוה קא סחי במיא בירדנא, אתא ריש לקיש
[a]דמייה באיתתא[a], דצייה לרומחא, [b]שוור לירדנא[b] אבתריה[c].
אמר ליה: „חילך לאורייתא[d]!" אמר ליה: „שופרך לנשי!"
אמר ליה: „אי הֲדרת בך, אית לי אחתא דשפירא מינאי ויָהיבנא
לך". הדר ביה. בעא[e] למיהדר לאיתויינהו למניה, ולא אמצי.
אקרייה ואיתנייה ושוייה גברא רבה. יומא חד[f] הוה יתיב[g] בית
מדרשא וקאָמרי: [h]הסייף והסכין והרומח והפגיון מגל קציר ומגל

e היכי כתיבי H, sed cf. infra. | f 𝔅 F חייא M חיי HEn. | g FM למימת 𝔅 En לימות H. | h mg. | i rell באתרא H ובאתרא Hmg. || 38. a ’אדמיי’ כאיתת M = סבר איתתא הוא H. | b tr F. | c אברתיה F. | d Fc. | e H בעיא F. | f > F. | g l. יתבי.

יד מאימתי מקבלין טומאה? משעת גמר מלאכה. איזהו גמר
מלאכתן?[h] ר׳ יוחנן אמר: [h]משעה שיצרפינו בכבשן[h]; ריש
לקיש אמר: [h]משעה שיצחצחינו במים[h]. אמר ליה: „ליסטאה
בלסטיותיה[h] ידע“. אמר ליה: „מאי אהנית לי? התם קרו לי[i]
רבי, הכא קרו לי[i] רבי“. אמר ליה: „לא אהנאי לך, דקריבתך
[h]תחת כנפי השכינה[h]?“

חלש דעתיה דר׳ יוחנן; איחלש ריש לקיש. אתאי דביתהו
אמרה ליה: „חזי לדידי!“ לא אשגח בה[j]. — „חזי לבניה[k]
ולבנתיה[l]!“ לא אשגח בהם[m]. קרי עלה: ‚עזבה יתומיך אני
אחייה ואלמנותיך עלי תבטחו[n]׳[o]. נח נפשיה דריש לקיש, הוה
קא מצטער ר׳ יוחנן אבתריה. אמרי רבנן: מאי נעביד ליה
דמיתבא[p] דעתיה? ליתי ר׳ אלעזר בן פדת דמחדדן[q] שמעתתיה,
ניעול. עייל לקמיה. כל מילתא דהוה[r] קאמר, הוה[r] אמר ליה:
„תניא דמסייעא לך“. [s]אמר ליה: „את[s] כבר לקישא? בר
לקישא כי הוה אמינא שמעתא, מקשי לי[t] עשרין וארבעה
קושייתא[u], ומפריקנא ליה עשרין וארבעה פירוקי[v], וממילא[w] רווחא
שמעתא; ואת אמרת: ‚תניא דמסייעא[x] לך׳! אטו אנא[y] לא ידענא
דשפיר קאמינא?“ הוה אזיל קא קרע מניה[z] ואמר: „בר לקישא
היכא את? בר לקישא היכא את?“ עד דשף דעתיה, ובעו רבנן
רחמי עליה ונח נפשיה.

39. Der Tod des Rabba b. Naḥmani.

The Death of Rabba b. Naḥmani. **Ib. 86[a] F.**

אמר רבינא[a]: אישתעי לי חמא בר ברתיה דחסא[b], דרבה
בר נחמני בשמדא נח נפשיה. אולו אכלו ביה קורצא בי מלכא,

---

[h] H 𝔅 En בליסטאותיה M בליסטאיה F. | [i] ליה F. | [j] H ביה F. | [k] l. לבניי? | [l] ־נותיה־F; l. ולבנתיי? | [m] ביה F. | [n] ־חי־F ־חנה־En. | [o] Je 49[11]. | [p] H דליתייבה F. | [q] HM ־דו־Fvid. | [r] H >F. | [s] Fc. | [t] ליה F. | [u] 𝔅 En H ־יאתא־M שמעתתא F. | [v] HM פרוקי 𝔅 En פירקי F. | [w] 𝔅 En M ומימלא F. | [x] H. | [y] H אנן F. | [z] מינה F. || 39. [a] רב כהנא rell. | [b] superscr.

אָמרי: „איכא גברא ביהודאי דקמבטל תליסר אלפי גברי ירחא
בקיטא וירחא בסיתוא מכרגא“. שדרו פריסתקא[c] דמלכא אבתריה,
ערק[d] [e]לצריפא דעינא, ומצריפא דעינא לשיחא, ומשיחא לאפדנא
דשבח[e], אזל פריסתקא דמלכא אבתריה, [f]איקלע לההוא אושפיזא
דהוה ביה[f], אשקיוה תרי כסי [g]ודליוה לתכא מקמיה[g], הדר
פרצופיה לאחוריה. אתו[h] לגביה אמרו ליה: „מאי נעביד? גברא
דמלכא הוא“. אמר להו: „הדרו[i] לתכא ויהבו ליה כסא, דהשתא
הדר[j] פרצופיה“. עבדו ליה הכי ואיתסי. אמר: „מידע ידענא
דגברא דקא בעינא ליה הכא ניהו; מיהו, אי קטלי לההוא גברא,
לא מודע; אי מצערו ליה, מודע“. עיליה[k] לביתיה, אחדא לבבא.
איתרחיש ליה ניסא, פרק אשיתא, נפק. אזל לאגמא. אשכח
גירדא דדיקלא, הוה קא יתיב עליה. קא מיפלגי במתיבתא
דרקיעא: [h]אם בהרת קודמת[l] לשער לבן, טמא; ואם שער לבן
קודם לבהרת, טהור; ספק[h] מאי? אמר [h]הקדוש ברוך הוא:
טהור[h], מתיבתא דרקיעא אָמרי: „טמא[h]. אָמרי: מאן נוכח?
נוכח רבה בר נחמני, דאמר רבה בר נחמני: [h]„אני יחיד בנגעים
ואהילות[h]“. אתא שליח אבתריה, לא הוה יכיל למיקרבא ליה,
דלא הוה שתיק פומיה מגירסיה. שמע קלא דריגשא[m] באגמא.
הוא סבר, פריסתקא דמלכא הוא; אישתיק, יכיל ליה. כי קא
ניחא נפשיה, אמר: „[h]טהור, טהור[h]“. [h]יצתה בת קול ואמרה:
„אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצתה נשמתך[n] בטהרה[h]“.
נפל פיתקא ארישא דאביי: „רבה בר נחמני [h]נתבקש לישיבה
של מעלה[h]“. לא הוו ידעי, היכא הוה שכיב. חזו ציפרי דהוו
קיימי באגמא, וקא עבדו ליה[o] טולא[p]. אזלו אשכחו, וספדוה
תלתא יומין ותלתא לילותא. נפק להו פיתקא דרקיעא: „[h]כל
הפורש יהא בנדוי[h]“. ספדוה שבעת יומין ושבעת לילותא. נפק
להו פיתקא מרקיעא: „[h]לכו לביתכם[q] לשלום[h]“. [r]ההוא יומא דנח

---

[c] prm פירי. | [d] HM. | [e] codd. inter se omnino differunt. | [f] cf. H. |
[g] H. | [h] אתא F. | [i] הדורו F. | [j] הדור F. | [k] עילויה F. | [l] rell. |
[m] ריגשא F, sed prm דגרסיה, quod deletum est. | [n] rell תיך-F. |
[o] H לה‍ו F. | [p] H תולא F. | [q] rell כו-F.

נפשיה, דלי ועפא, דלייה לההוא טייעא כי רכיב אגמלא מחד גיסא דנהר פפא, שדייה באידך גיסא. אמר: „מאי היא?“ אֲמרי ליה: „נח נפשיה דרבה בר נחמני“. [h]אמר לפניו[h]: „ריבוניה דעלמא! רבה דידך, ועלמא דידך; אמאי מחרבת ליה?[r] מיד נח ועפא.

40. Stücke aus dem „Kapitel der Frommen“.
Stories from the „Chapter of the Saints“.

a) Taan 20^b—21^a M_1.

אמר ליה רבא לרפרם בר פפא: „לימא לן מר מהני מילי מעלְיָתא דהוה עביד רב הונא“. אמר ליה: „ביומא דעיבא מפקין ליה בגוהרקא דדהבא, וסייר ליה[a] לכולה מתא: כל אשיתא דהוה[b] רעיעא, הוה סתר לה; אי איפשר ליה למרה, בני לה; ואי לא, בני לה איהו מדנפשיה. וכל בהדי פניא דמעלי שבתא משדר שליחא, וכל ירקא דהוה יתיר[c] להו[c] לגינאי, זבין ליה ושדי ליה לנהרא . . . כי הוה כריך ריפתא, הוה פתח לה לדשא, אָמר: ,כל דצריך ליעול וליתי‘. (ואיכא דאמרי: מילתא דשיבתא הוה גמיר, הוה [d]מומין ליה[d] כווא דמיא ותלי ליה[e], אמר: ,כל דצריך, ליעול ליתי[f], דלא ליסתכן.‘) אמר ליה: „כולהי מצינא מקיימנא, לבר מיהא, משום דנפישי בני חילא במחווא“.

b) Ib. 21^a M_1.

אילפא ורבי יוחנן הוה דחיקא להו מילתא טובא, אֲמרי: „ניקום ניזיל נעביד עיסקא ונקיים[a] בנפשין ,אפס כי לא יהיה בך אביון‘[b].“ אזלו איתיבו[c] תחותי ההיא אשיתא רעיעא[d]. הוו קא כרכי ריפתא, שמעיה רבי יוחנן דקאמר ליה [e]מלאך

---

[r] H. || 40 a. [a] לה 𝔅 En. | [b] דהו(ו)ת id. | [c] M_1c. | [d] M_1c מלי 𝔅 En. | [e] 𝔅 En לה M_1. | [f] + ולידכי ידיה mg. || 40 b. [a] rell ומקיים M_1. | [b] De 15^4. | [c] אותיבו M_1. | [d] exspectaveris רעיעתא. | [e] M_1c. |

ל[e]חבריה: „תא נשדַייה עלייהו ונקטלינהו[f], [h]שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה[h]“. אמר ליה אידך: „שבקינהו, דחד מניהו קיימא ליה שעתא“. אמר ליה רבי יוחנן לאילפא: „שמע מר מידי?“ אמר ליה: „לא“. אמר: „שמע מינה, אנא הוא דקיימא לי שעתא. [g]איהדר אֱזיל[g] אנא אקיים בנפש[h] ‚כי לא יחדל אביון מקרב הארץ‘[i].“ עד דאתא אילפא, מלך רבי יוחנן. כי אתא אילפא, אמרו ליה: „אי איתיב מר וגרים, לא מר הוה מליך?“

c) Ib. M.

ומאי[a] קרו ליה נחום איש גם זו? דכל דהוה סלקא ביה, הוה אמר: [h]‚גם זו לטובה[h]‘. זימנא חדא שדרו רבנן דורון לקיסר מלכא. אָמרי: ‚בהדי מאן נשדר?‘ אָמרי: ‚בהדי נחום איש גם זו, ד[h]מלומד בניסין[h]‘. שדרוה בהדיה. אזל גנא בההוא דיורא, קמו הני דיוראי שקלו כל מה דהוה בסיפטיהו ומלונהו עפרא. כי מטא להתם, שרינהו[b] לסיפטיהו, חזנהו דמַלו עפרא, אמר: ‚אחוכי קא מחייכי בי[b] יהודאי; פקידו[b] עליה למיקטליה‘. אמר: ‚גם זו לטובה‘. אתא אליהו, אידמי ליה כחד מיניהו. אמר להו: „דילמא מעפרא דאברהם הוא, דהוו שדו מיניה גילי והוו גירי וחרבי למיקטל שנאוהי (שנאמר[h][c]: ‚יתן כעפר חרבו‘)“. [b]הויא ההיא[b] מדינתא דלא מצו למיכבשה; בדקו מיניה[b] עלה, וכבשוה. עיילונהו לבי גנזא, ומלנהו[d] לסיפטייהו[e] [h]אבנים טובות ומרגליות[h]. אמטו לההוא דיורא. אמרו ליה: „מאי אמטית בהדך, דעבדו לך כולי האי?“ אמר להו: „מאי דשקלי[b] מהכא, אמטאי להתם“. קמו אינהו נמי, אמטו מההוא עפרא. קם מלכא, בדקו וקטלונהו להו לכולהו דיוראי[b].

---

f ־הי M_1. | g אי הדר אזיל M_1* איהדר אזיל M_1c. | h בנפשאי M_1c. | i De 15^{11}. ‖ 40c. a ואמאי 𝔅 En. | b M_1. | c Is 41^2. | d ומלינהו M_1 ומלונהו En. | e לטיפטייהו mend.

d) Ib. 21b—22a M.

אבא אומנא כל יומא אתי ליה שלמא ממתיבתא דרקיעא, לאביי ממעלי שבתא למעלי שבתא, לרבא ממעלי יומא דכפורי למעלי יומא דכפורי. חלשא דעתיה דרבא מדאביי, והוה קחלשא דעתיה דאביי משום דאבא אומנא. אמרו ליה: „לא מצית למעבד כעובדי דאבא אומנא". מאי עובדיה דאבא אומנא? כי הוה עביד מילתא, הוה ליה דוכתא דגברי לחודייהו ודנשי לחודייהו, והוה ליה לבושא [a]דאית ביה ביזעי[a], דכי אָתיא איתתא, הוה מלביש לה, כי היכי דלא ליסתכל בה. והוה ליה דוכתא דצניעותא מאבראי למרמי ביה פשיטי: דאית ליה, רָמי; דלית ליה, עייל ונפיק, אתי אזיל, ולא מיכסיף. כי הוה חזי צורבא מרבנן דלא אפשר ליה, אמר ליה: „שקול הנך פריטי בהלואה[h] ואיבראי נפשך[a]". זימנא חדא[a] שדור זוגא דרבנן למיבדקיה[a], אזלו לביתיה, אוכלינהו[a] ואשקינהו ומך להו ביסתרקי. לצפרא כרכינהו[b] ואייתינהו לשוקא. [a]אמרו ליה[a]: „לישיימינהו מר". אמר להו: „הכי והכי שוו". אָמרי: „דילמא שוו טפי". אמר להו: „בהכי שקלי להו". אמרו ליה: „במה חשדתינן?" אמר להו: „מילתא דמצוה[h] איזדמנא להו לרבנן, וכסיפא להו למימרא". אמרו ליה: „לישקלינהו מר". אמר להו: „מההיא שעתא אסחתינהו מדעתאי לצדקה[h]". הוה קא חלשא[c] דעתיה דרבא באביי, אמרו ליה: „מסתיך דקא מגנא זכותיך אכולה כרכא".

e) Ib. 22a M_1.

רב ברוקא חוזאה הוה קאי בשוקא דבי לפט, אתא אליהו איתחזי ליה. אמר ליה: „מאן איכא בהאי שוקא דאתי לעלמא דאתי?" אמר ליה: „לא איניש". אדהכי[a], אתא גברא דסָיים מסאני אוכמי ולא הוה רמי חוטי, אמר ליה: „האי בר עלמא

40d. [a] M_1. | [b] כרכונהו M_1. | [c] B. ‖ 40e. [a] + והכי M.

דאתי". קרא ליה ולא אתא לגביה. אזיל[b] בתריה. אמר ליה: „מאי עובדך?" אמר ליה: „זנדקנא[c] אנא, ואַסרנא גברי לחודיהו ונשי לחודיהו, ובליליא רמינא פוריי בין גברי לנשי, כי היכי דלא ליתעבד איסורא. כי חזינא [h]בת ישראל[h] דיהבי גוים[h] עינייהו עלה, מסרנא נפשי ומצילנא לה. וזמנא חדא איתרמאי [h]נערה המאורסה[h], בעו למינסה[d]; איתאי דורדיא דחמרא, שדאי[e] לה בשיפולה[f], אמינא להו: ,דשתנא היא'." — „מאי שנא דסיימת מסני אוכמי?" — „כי היכי דלא לידעו דיהודאה אנא; דכי הוה מילתא דצינעא ובעו למיגזר גזירתא, מגלו לי ואמינא להו לרבנן ובעו רחמי ומבטלין לה". — „מאי טעמא כי קריתך, לא אתית?" — „בההיא שעתא הוו גזרי גזירתא, אמינא: ,ברישא אשמעה ואשלח להו לרבנן דליבעי רחמי עלה דמילתא'." אדהכי[a] אתו תרי אחריני[g], אמר ליה: „הני נמי בני עלמא דאתי נינהו". אמר להו: „מאי עובדיכו?" אמרו ליה: „אינשי בדוחי[f] אנן; וכי חזינן איניש דעציבא דעתיה, מבדחינן ליה. אי נמי, בתרי דאית להו תגרא בהדי הדדי, טרחינן ועבדינן להו שלמא". ·

f) Ib. 23[a] M_1.

אמר רבי יוחנן: [h]כל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על מקרא זה[h] ,שיר המעלות בשוב יי את שיבת ציון היינו כחולמים'[a]. אמר: ,איפשר [h]שבעים שנה[h] כחלמא?' יומא חד הוה קא אזיל באורחא, חזא ההוא גברא דקא נטע חרובא, אמר: „מכדי חרובא עד שבעין שנין לא טעין; פשיטא לך דחיית שבעין שנין ואכלת מיניה?" אמר ליה: „ואנא עלמא אשכחתיה: כי היכי דשתלי[b] לי אבהתי, אנא נמי אשתיל לבנאי". איתיב קא כריך[c] ריפתא, אתיא ליה שינתיה, ניים. אהדריה ליה משינתא, איכסי מעינא, ניים שבעין שנין. כי קם[c], חזא גברא דקא מנקיט חרובי

---

b + איהו M. | c זנדוקנא IB זנדוקא En; an leg. est זנדנקא? | d En למינסבה MM$_1$ mend. | e Ar. | f M. | g אחר M. || 40f. a Ps 126[1]. | b שתלו En שתילו M. | c rell.

מההוא[d] חרובא. אמר ליה: „יָדעת מאן שתיל להאי חרובא?“ אמר ליה: „הכי, אבוה דאבא“. — „ומאן את?“ — „בר בריה דההוא סבא“. אמר: „ודאי[h] שבעין שנין כחלמא“. אזל לביתיה, אמר להו: „בריה דחוני[g] המעגל[h] מי מקַים?“ אמרו ליה: „בריה ליתיה, בר בריה איתיה“. אמר להו: „אנא הוא“. לא הֵמנוהי[e]. אזל לבי מדרשא, שמעינהו לרבנן דקא אמרי, נהירא להו[f] שמעתא כהנך שני דחוני המעגל, כי הוה עייל לבי מדרשא, כל קושיא דהוה להו לרבנן, הוה מפריק. אמר להו: „אנא הוא“. לא המנוה, לא נהגו[g] ביה יקרא כד מבעי ליה. בעי רחמי, נח נפשיה. (אמר רבה[h]: הינו דאמרי אינאשי: „או חברא או מיתותא“[i].)

g) Ib. 23 M[1].

אבא חלקיה[g] בר בריה דחוני המעגל הוה. וזמנא חדא איצטריך עלמא למטרא, שדור רבנן זוגא דרבנן לגביה למבעא רַחמי ומֵיתא מטרא. אזול[a] לביתיה, לא אשכחוה. אזלו לגביה לדברא, אשכחוה דהוה קא רפיק ריפקא; יהבו ליה שלמא, לא אסבר להו אפי. בפניא הוה קא מנקיט ציבא; כי קא אתא, דרא ציבי אחד כתפיה, וגלימיה אחד כתפיה. כולא אורחא לא סָיים מסאניה; כי מטא למיא, סיים מסאניה. [b]כי מטא היזמי והגי, דלייה ללבושיה[bc]. [b]כי מטא למתא, נפקא דביתהו לאפיה כי מְקשטא[b]. כי מטא לביתיה, עילא דביתהו ברישא, והדר עייל איהו אבתרה. איתיב, כרך ריפתא, ולא אמר להו לרבנן: „איתיבו כרוכו ריפתא“. פלג ריפתא לינוקי; יהב ליה לקשישא חדא, ולזוטרא תרתי. אמר לה לדביתהו: „יָדענא דרבנן[d] אמטול מטרא[d] אֲתו להו; קום נסלק לאיגרא נבעי רחמי, איפשר דמרצי קודשא בריך הוא ואתי מטרא“. קם איהו בהא זויתא, ודביתהו בהא זויתא; קדים סְליק עננא מזויתא ד[e]דביתהו. נְחית, אמר

---

[d] En. | [e] + אנא הוא M[1]. | [f] לך rell. | [g] נהגוה M[1]. | [h] רבא B En. | [i] מיתתא M[1]. ‖ 40g. [a] M[1]c. | [b] M[1]c; tr ord M[1]*. | [c] M. | [d] אמטר ולמטרא M[1]. | [e] B En.

להו: „מאי[f] אתו רבנן?“ אמרו ליה: „שדרינן לגביה דמר
למבעא רחמי ומיתי[g] מטרא“. אמר להו: „[h]ברוך המקום שלא
הצריך אתכם לאבא[h] חלקיה[h]“. אמרו ליה: „ידעינן דמטרא
מחמת מר הוא דאתא, אלא נימא לן מר הני מילי דתמיהא לן
טובא! מאי טעמא כי יהבינן ליה שלמא למר, לא אסבר לן
אפי?“ — „אגיד יומא הואי, אֲמינא: ‚לא איפגר.‘“ — „מאי
טעמא דרא מר ציבי אכתפיה חד, וגלימיה אחד כתפיה?“ —
„[h]טלית שאולה היא[h]: להכי שאילה לי, להכי לא שאילה
לי[i].“ — „מאי טעמא כל[j] אורחא לא סיים מר מסאניה, כי
מטא מר מייא סיים מסאניה?“ — „כולא אורחא קא חזינא,
במיא לא קא חזינא.“ — „מאי טעמא כי מטא מר היזמי והגי,
דלייה מר ללבושיה?“ אמר להו: „[h]זה מעלה ארוכה[k], וזה
אינו מעלה ארוכה[h].“ — „מאי טעמא נפקא דביתהו דמר לאפיה
כי מקשטא?“ — „[h]שלא אתן עיני באשה אחרת[h].“ — „מאי
טעמא עילא איהי ברישא, ומר אבתרה?“ אמר להו: „לא
בדיקיתו לי.“ — „מאי טעמא לא אמר לן מר: ‚כרוכו
ריפתא‘.“ — „לא הוה נפישא רִפתא[a], ואמינא: ‚לא אחזיק
בהו ברבנן [h]טובת חנם[h].‘“ — „מאי טעמא יהיב[l] ליה לקשישא
חדא, ולזוטרא תרתי?“ — „האי קאי בביתא, והאי קאי בבי
מדרשא.“ — „מאי טעמא קדים וסליק עננא מההיא זויתא
דהות קימא דביתהו דמר?“ — „משום דאיתתא שכיחא בביתא
ומקרבה הנייתה.“ [m](אי נמי, „הנך ביריוני דהוו בשיבבותי,
אנא בעינא רחמי עליהו דימותו, והיא בעיא רחמי דמהדרי
בתיובתא“)[m].

h) Ib. 24^b—25^a M_1.

אמר רב יהודה אמר רב: [h]בכל יום ויום בת קול יוצאת
ואומרת: ‚כל העולם כולו אינו נוון אלא בשביל חנינא בני,
וחנינא בני דיו קב חרובין מערב שבת לערב שבת‘[h]. כל מעלי

---

f אמאי rell. | g מיתי M_1. | h rell. | i M ליה M_1. | j En M כולא B > M_1. | k הוא quod sequitur deletum est. | l יהב En. | m > M.

שבתא הוה רגילא דביתהו דשדיא אקטרתא בתנורא משום כסופא. הות לה ההיא שיבבתא, אמרה: ,מכדי ידענא דמידי לית לה, אֵזיל אחזי, מאי האי‘. אזלא אשכחתיה לתנורא דמלי ריפתא ואגנה דמליא[a] לישה[b], אמרה לה: ,,פלניתא, איתא[c] מסא, דחריכא [d]ליך ריפתיך[d].“ (תנא: [h]אף היא להביא מרדה נכנסת, מפני שמלומדת בניסין[h].)

אמרה ליה[e] דביתהו: ,,מטיבותא דגניזא להו לצדיקי דעלמא דאתי בעי רחמי דליתנון לך מידי.“ בעא רחמי, שדו ליה כרעא דפתורא דדהבא. חזאי בחילמה[f] דכולי עלמא קא אכיל אפתורא דתלת כרעי, [g]ואינהו[h] על תרתי כרעי[g]. אמרה: ,,בעי רחמי ולשקלוה.“ בעא רחמי ושקלוה. (תנא: [h]גדול נס האחרון יותר מן הראשון[h], דגמירי: ,מיהב יהבין, משקל לא שקלין‘.)

i) Ib. 25ª G.

חד יומא דמעלי שבתא חז[ייה] לברתיה דהוה[a] עציבה. אמר לה: ,,בתי[h], אמאי עציבת?“ אמרה ליה[b]: ,,אבא, חליף[c] לי כווא דמשחא לכווא דחַלא, ושדיתיה בשרגא.“ אמר לה: ,,[h]בתי, מי שאמר לשמן והדליק, יאמר לחומץ וידליק[h].“ (תנא: [h]היתה דולקת והולכת עד שנטלו ממנה אור להבדלה[h].)

הוו[d] ליה הנך עיזי. אמרו ליה: ,,קא מפסדן עיזך.“ אמר להו: ,,אי קא מפסדן, ליכלינהי דובי; ואי לא, כל חדא וחדא תיתי דובא בקרנא.“ לפניא אתיא כל חדא וחדא דובא בקרנא.

הויא ליה ההיא[e] שיבבתא דבנת ביתא, ולא מטו כשורי, אתיא לקמיה, אמרה ליה: ,,רבי, בניתי ביתא, ולא קא מטו כשורי.“ אמר לה[f]: ,,מה שמך?“ אמרה ליה: ,,איכו[g].“ אמר לה: ,,איכו[g], איכו[g], נימטו[h] כשוריך.“ (תנא: [h]פלימו[g] אומר:

40h. [a] = En דמלי M. | [b] לירישא M. | [c] איתי M איתאי Ar^{M}. | [d] M. | [e] M_1c. | [f] בחילמיה M_1. | [g] mg. | [h] ואיהו EnM. ||
40i. [a] ת(ו)דהו ꝺB EnM. | [b] לה G. | [c] איחליף M_1 איחלף EnM. | [d] הוורין M הויא M_1. | [e] ꝺB En. | [f] rell. | [g] Gvid ꝺB איבו EnMM$_1$. | [h] ꝺB MM$_1$ לימטו En אימטו G.

אני ראיתי את הבית שהיו קורותיו יוצאות אמה לכאן ואמה לכאן, אמרו: ‚זה הבית שקירה רבי חנינא בן דוסא בתפלתו‘[h]. ואמרי לה: [h][i]סניפין עשאום[i][h]).

k) Ib.

רבי אלעזר בן פדת הוה דחיק[a] ליה עלמא טובא. אזל ועבד מילתא; אתא לביתיה, ולא אשכח מידי למיכל. אשכח ברה דתומה, שדיה ליה בפומיה. חלש ליביה, אזל גנא לבי מדרשא. אתו רבנן לשיולי ביה, וחזיוה דבכא וַחייך ונפק[b] צוציתא דנורא מאפותיה. כי איתער, אמרו ליה: „אמאי בְּכית וַחייכת ונפק צוציתא דנורא מאפותיך?“ אמר להו: „אתא שכינה[h], אמרי קמיה: ‚רבוניה דעלמא כולי, עד אימת אידון ואיזיל[c] בהאי דוחקא?‘ אמר לי: ‚ניחא לך דאחרביה לעלמא והדר איבריה? איפשר דמתרמי לך שעתא דמזוני!‘ אמרי קמיה: ‚כולי האי, ואיפשר? — שני דחַיֵי נפישי, או דחֲיינא?‘ אמר לי: ‚דחַיֵּית‘. — ‚אי הכי, לא בעינא. — לעלמא דאתי מאי יְהֲבת לי?‘ — ‚יהיבנא לך תליסר נהרי דמשכי אפרסמא, דמָשית בהו ידך ומענגת בהו‘. ואמרי קמיה: ‚ריבוניה דעלמא! הני, ותו לא?‘ — אמר לי: ‚ולחברך מאי ניתיב להו?‘ אמרי קמיה: ‚ריבוניה דעלמא! ומגברא דלית ליה קא בעינא‘. טרק לי באסקוטלא[d] באפותאי ואמר לי: ‚אלעזר ברי, גרוי[e] בך גיראי‘.“

41. Der Untergang des jüdischen Staates.

The Fall of the Jewish State. Giṭ 55[b]—57[a] M.

אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב[a] ‚אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה‘? אקמצא ובר קמצא חריב ירושלם, אתרנגול ואתרנגולתא חריב טור מלכא, אשקא דדייספק[b] חריב ביתר.||

---

i סנאפי הוה M_1. || **40k.** [a] דחיקא G. | [b] 𝔅 EnM_1 ונפיק G. | [c] ואזיל $EnMM_1$ ואיזזול G. | [d] Gc. | [e] א(י)גרו $EnMM_1$. || **41.** [a] Pr 28^{14}. | [b] דד״ספק En Ar.

‚אקמצא ובר קמצא חריב ירושלם‘, דההוא גברא דרָחמיה
קמצא ובעיל דבביה בר קמצא עבד סעודתא, אמר לשמעיה:
„זיל אייתי לי קמצא“. אזל אייתי ליה בר קמצא. אתא
אשכחיה דהוה יתיב, אמר ליה: „מכדי ההוא גברא בעיל דבביה
דההוא גברא הוא, מאי בעית הכא?“ א״ל: „הואיל[h] ואתאי,
שבקן, ויהיבנא לך דמי דאכילנא ושתינא.“ א״ל: „לא.“ —
„יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך“. א״ל: „לא“. — „יהיבנא
לך דמי כולא סעודתיך“. א״ל: „לא“. נקטיה בידיה ואפקיה.
אמר: ‚הואיל והוו יתבי רבנן ולא מַחו ביה, איזיל איכול בהו
קורצא בי מלכא‘. אזל אמר ליה לקיסר: „מרדו בך יהודאי.“
א״ל: „מי יימר?“ א״ל: „שדר להו קָרְבנא, חָזית אי מקָרבי
ליה.“ אזל שדר בידיה עיגלא תילתא[c]. בהדי דקאתי, שדא ביה
מומא ב[h]ניב שפתים[h] (ואמרי לה: ב[h]דוקין[d] שבעין[h]), דוכתא
דלדידן מומא ולדידהו לאו מומא. סבור רבנן לקרוביה משום
[h]שלום מלכות[h]. אמר להו ר׳ זכריה בן אבקולס: „[h]יאמרו, ‚בעלי
מומין קרֵבין לגבי מזבח[h]‘.“ סבור למיקטליה, דלא ליזיל ולימא.
א׳ להו ר׳ זכריה בן אבקולס: „[h]יאמרו, ‚מטיל מום בקדשים
יהרג[h]‘.“ א״ר יוחנן: [h]ענותנותו של ר׳ זכריה בן אבקולס החריבה
ביתינו ושרפה את היכלנו, והגלתנו מארצנו[h]. || שדר עילויהו לנירון
קיסר. כי אתא, שדא[e] גירא למזרח[h], אתא ונפל בירושלם; [f]למערב[h],
אתא נפל בירושלם[f]; [h]לארבע רוחות השמים[h], אתא נפל בירושלם.
א״ל לינוקא: „פסוק לי פסוקך.“ א״ל: ‚ונתתי את נקמתי באדום
ביד עמי ישראל‘[g]. [h](וההוא ינוקא הוה מגמגם בין ‚באדום‘ ובין
‚באדם‘.)[h] אמר: ‚קודשא בריך הוא בָעי לחָרובי ביתיה, ובעי
לכפורי ידיה בההוא גברא!‘ ערק ואזל איגייר, ונפק מיניה ר׳
מאיר. || שדריה עילויהו לאספסיינוס, אתא צר עלה תלת שני.
הוו בה הנהו תלתא[f] עתירי: נקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע
ובן ציצ[ת] הכסת ... חד אמר: ‚אנא וייננא[i] לכו בדחיטי ושערי‘;

---

[c] תלתא BEn תולתא Ar. | [d] בחריץ Ar. | [e] BEn שדר M. | [f] BEn. |
[g] Ez 25[14]. | [h] >BEn. | [i] זרינא BEn.

וחד אמר: ,בדמשחא ומילחא'; וחד אמר: ,בדציבי'. ושבחו רבנן לדציבי מכולהו (דרב חסדא כל אקלידיה הוה מסר ליה לשמעיה, בר מציבי; דאמר רב חסדא: אכלבא דחיטי בעיא שיתין אכלבי דציבי). הוה[f] להו מיזן עשרין וחדא שתא. || הוו בהו הנהו בריוני. אמרו להו רבנן: ,,ניפוק ונעביד שלמא בהדיהו". לא שבקונהו[f]. אמרו להו אינהו: ,,ניפוק ונעביד קרבא בהדיהו". אמרו להו רבנן: ,,לא מסתייעא מילתא". קמו קלונהו להנהו אמברי, והוה כפנא. || מָרְתא בת ביתוס עתירתא דירושלם הואי. שדרה לשלוחה, אמרה: ,,אייתי לי סמידא". אדאזל, אודבן. אמר לה: ,,סמידא ליכא, חיור[תא] איכא". אמרה ליה: ,,זיל אייתי". אדאזל, אודבן. אתא אמר לה: ,,חיורת[א] ליכא, גושקרא איכא". אמרה ליה: ,,זיל אייתי". אדאזל, איודבן. אתא אמר לה: ,,גושקרא ליכא, קמחא דשערי איכא". אמרה ליה: ,,זיל אייתי". אדאזל, אודבן. הוה שליפא מסאנא, אמרה: ,איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל'. איתיב לה פרתא בכרעא, ומתה[h]. קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי: ,הרכה בך והענוגה וגו'.'[k] (ואיכא דאמרי: גרוגרת[h] אכלה מדרבי צדוק, ומתה[h]. דר' צדוק איתיב ארבעין שנין בתעניתא[l]. כי הוה אכיל מידי, הוה מתחזי מאבראי; וכי הוה ברי, מייתו ליה גרוגר[ות], מייץ מיהו ושדי להי.) כי הוה ניחא נפשה, אפיק[ה] לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא. אמרה: ,האי למאי מבעי לי?' והיינו דכתיב[m]: ,כספם בחוצות ישליכו וגו'". || אבא סקרא ריש בריוני דירושלם בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה. שלח ליה: ,,תא בצנעא לגבאי". אתא אמר ליה: ,,עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא?" א"ל: ,,ומאי אעביד? דאי אמינא להו מידי, קטלי לי." א"ל: ,,חזי[f] לי תקנתא לדידי; איפוק, איפשר דהוי הצלה[h] פורתא". א"ל: ,,נקוט נפשך בקצירי, וליתו כולי עלמא, ולישיילו בך, ולימרו דנח נפשיה; ואייתי מידי סריא ואנח גבך, וליעסקו בך תלמידך; דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא". עבד הכי. [h]נכנס בו רבי אליעזר מצד

---

[k] De 28[56]. | [l] + דלא ליחרוב ירושלם BEn. | [m] Ez 7[19].

אחד, ורבי יהושע מצד אחד^. כי מטו לפיתחא, בעו למידקריה.
אמר להו: „^יאמרו: ‚רבן דקרו'^." בעו למדחפיה, אמר להו:
„^יאמרו: ‚רבן דחפו'^." פתחו ליה בבא. כי מטא התם, אמר:
„שלמא עלך מלכא, שלמא עלך מלכא". א"ל: „מיחייבת תרי
קטלי: חדא, דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא; ועוד^, אי
מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי?" א"ל:
„דקאמרת, ‚לאו מלכא אנא', סברא[n] מלכא את; אי לאו מלכא
את, לא מימסרא ירושלם בידך, דכתיב[o]: ‚[p]והלבנון ב[p]אדיר יפול',
^ואין ‚אדיר' אלא מלך^, שנאמר[q]: ‚והיה אדירו ממנו'[r]; ודקאמרת,
אי מלכא אנא, אמאי לא אתית לגבאי?', בריוני [s]דאית בן[s] לא
שבקין." א"ל: „^אילו חבית של דבש ודרקון כרוך עליה, לא
היו שוברין את החבית בשביל דרקון^?" (קרי עליה רב יוסף
(ואיתימא רבי עקיבא): ‚משיב חכמים אחור ודעתם יסכל'[t];
איבעי ליה למימר: ‚שקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון וקטלינן
ליה, וחביתא[f] שבקינן לה'.) אדהכי, אתא פריסתקא, א"ל: „קום,
דמית קיסר, ואימנו חשיבי דרומאי לאותובך ברישא." הוה סיים
מסאניה חדא, בעי למיסיימיה לאחרינא, לא עייל; בע[א] למישלפיה
לאידך, לא נפק. א"ל: „לא תצטער, דכתיב[u]: ‚ושמועה טובה תדשן
עצם'." א"ל: „מאי תקנתיה?" — "ליתי איניש דלא מייתבא
דעתך מיניה, וליחלוף קמך, דכתיב[v]: ‚ורוח נכאה תיבש גרם'."
עבד הכי, עייל. — „ומאחר^ דחכימיתו כולי האי, אמאי לא אתיתו
לגבאי?" א"ל: „ולא אמרי לך?" — „אנא נמי אמרי לך."
א"ל: „מיזל אזילנא, ואיניש אחרינא משדרנא." א"ל: „בעי מינאי
מילתא, ואתן לך." א"ל: „^תן לי יבנה וחכמיה^, ושושילתא
דרבן גמליאל, ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק." (קרי עליה
רב יוסף (ואיתימא רבי עקיבא): ‚משיב חכמים אחור ודעתם יסכל';
איבעי ליה למימר: ‚שבקינהו האי זימנא'. והוא סבר: ‚דילמא

---

[n] איברא BEn. | [o] Is 10[34]. | [p] Mc. | [q] Je 30[21]. | [r] + ואין לבנון אלא בית המקדש שנ' ההר הטוב הזה והלבנון BEn. | [s] BEn דאיבן M. | [t] Is 44[25]. | [u] Pr 15[30]. | [v] ib. 17[22].

כולי האי לא יהבו[w], והצלה פורתא נמי לא הויא׳. — אסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק מאי היא? — יומא קמא אשקיוה מיא דפארי, למחר מיא דסיפוסקא, למחר מיא דקימחא, עד דרויח מיעיה פורתא פורתא.) . . .

‚אתרנגול ותרנגולתא חריב טור מלכא׳. דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמיהו תרנגולא ותרנגולתא, [h]כלומר: ‚פרו ורבו כתרנגולין[h]׳. יומא חד הוה קחליף גונדא דרומאי, שקלונהו מיניהו; נפול עליהו, מחונהו. אתו אמרו ליה לקיסר: „מרדו בך יהודאי.“ אתא עליהו. הוה בהו חד בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו. שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא, אמר: ‚רבוני דעלמא כולי! אי ניחא קמך, לא תמסריה לההוא גברא לדידיה ולמלכותיה ביד[יה] דחד גברא.“ אכשליה פומיה לההוא בר דרומא ואמר: ‚הלא אתה אלהים זנחתנו פרצתנו ולא תצא בצבאותינו.[x] (דוד נמי אמר הכי? — דוד אתמוהי קמתמה.) על ל[h]בית הכסא[h], אתא דרקונא, שמטיה לכרכשיה. אמר: ‚הואיל ואתרחיש לי ניסא, אשבקינהו האי זימנא׳. שבקינהו, ואזל[f]. איזדקור, אכול ושתו, ואדליקו שרגי עד דאתחזי ביליונא [f] דגושפנקא ברחוק מילא. אמר: ‚מיחד[א] קא חדו לי׳. הדר אתא עליהו. א״ר יוסי: תלת מאה אלפי שלופי סייפי עיול לטור מלכא, וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא, ובהך גיסא הלולי וחינגי, ולא הוו ידעי הני בהנך והנך בהני . . .

‚אשקא דדייספק חריב ביתר.׳ דהוו נהיגי כי הוה מתייליד ינוקא, שתלי ארזא, ינוקתא תו שתלי תורניתא, וכי הוו מינסבי, קייצי להו ועבדי להו גננא. יומא חד הוה קחלפה ברתיה דקיסר, איתבר שקא דדייספק. קצו ארזא ועיילו לה. נפול עליהו, מחונהו. אמרו ליה לקיסר: „מרדו בך יהודאי.“ אתא עילוייהו.

---

[w] + עביד M; est alt lectio. | [x] Ps 60[12].

42. Wundererzählungen. *Wonder-stories.*

B. b. 73[a]—74[b] H.

אמר רבא: אשתעו לי נחותי ימא: בין גלא לגלא תלת מאה פרסי, ורומיה[a] דגלא תלת מאה פרסי, זמנא חדא דלינן גלא וחזיתיה בי[b] מרבעתיה דכוכבא, והוה כי מיבזק[c] ארבעי גריוי חרדלא; ואי דלי לן טפי, הוה קָלי לן מהבלא. רמא ליה גלא קלא לחבריה: „מי שבַקת מידי בעלמא דלא חָריבתיה?“ אמר ליה: „תא חזי בגבורתיה דמריך, דאפלו כמלא חוטא דחלא[d] לא עברי; שנאמר[e]: ‚האותי לא תיראו נאם ,י,‘.“

ואמר רבא: אשתעו לי נחותי ימא: האי גלא דאתי[f] לטבועי ספינתא אית ליה ברישיה כי ציצתא דנורא חיורא, ואית להו[g] אילואתא דחקיק עליהו, [h]אהיה אשר אהיה ,י, צבאות[h], ומחינן ליה בגויהו[h], ונייח.

ואמר רבא: לדידי חזי לי הורמיז[i] בר לילואתא[k] דהוה קא משואר אקובנאה[l] דמחוזא, ורהיט פרשא בי רכבי סוסיא מתתאי ולא יכיל ליה. זמנא חדא סרגי[m] ליה תרתי כודניאתא אתרי גשרי דאגנג[n], ושוור מהאי להאי ומהאי להאי, ונקיט תרי מוגי מיא בידיה, ושפיך מהאי להאי ומהאי להאי, ולא נטף[o] נטופתא[p] מיניהו. וההוא יומא ‚יעלו שמים ירדו תהומות‘[q]. שמע[r] מלכותא עילוה וקטעתיה[s].

אמר רבה בר בר חנה: לדידי חזי לי אוזילא[t] בר יומיה דהוה [h]כהר תבור[h] (והר תבור כמה הָוי? ארבעין פרסי), משכא דצואריה תלתא פרסי, בי מרבעיה[u] דרישיה פרסא ופלגא; ורמא כפותא וסכריה לירדנא.

---

42. [a] ו pr > H. | [b] l. לבי. | [c] H* = מבזק M cf Ar. | [d] דחרדלא H. | [e] Je 5[22]. | [f] דאתיא H. | [g] l. לן. | [h] בגויה H. | [i] = Ar cf RŠbM, הורמין rell. | [k] לילאת׳ M לליתא Ar En. | [l] = Ar. | [m] סרגו Ar. | [n] דרוגנג 𝔅 דדונג En דרו:ג M דדורנג Ar. | [o] נטפא 𝔅EnM. | [p] פ superscr. | [q] Ps 107[26]. | [r] שמעת En. | [s] = M. | [t] Hc = M. | [u] + דראימא, sed del.

ואמר רבה בר בר חנה: לדידי חזי לי ההיא[v] אקרוקתא דהויא[v] כי אקרא דהגרוניא (ואקרא דהגרוניא כמה הָוי[w]? שיתין בתי). אתא תנינא בלעה, אתא פשקצא[x] בלעת[y] לתנינא, וסליק ויתיב באילנא. תא חזי חיליה דאילנא כמה הוי. (אמר רב פפא בר שמואל: אי לאו דהואי התם לא הימני.)

ואמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אזילנא בספינתא וחזינא ליה לההוא כוורא דעילא ליה אכלה טינא באוסיה, ומית, ואגדיה[z] מיא ושדייה[a] לגודא: חריבו מיניה שתין מחוזי, אכלו מיניה שיתין מחוזי[b], מלחו מיניה שתין מחוזי, מגולגלא דעיניה עבדי תלת מאה גרבי משחא. לִישָׁנא כי הדרינן ואתינן, הוה[c] קא מנסרין מגרמיה קורי למבנְיָה להנך מחוזי.

ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה קא אזילנא בספינתא וחזינא לההוא כוורא דיתיב[d] חֲלתא על גביה, וקדח עליה חיזרתא. סברינן דיבישתא הוא, וסלקינן לישינן ואפינן. חם גביה[e] דכוורא, ואיתהפיך; ואי לאו דהות ספינתא מקרבא לן, הוה מטבע[f] לן.

ואמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אזילנא בספינתא ואזלא ספינתא בין שיצא לשיצא דכורא תלת יומי ותלת לילואתא, איהו בדלא[g] ואנן בשפלא[g]. (ודילמא אמרת לא מסגיא ספינתא טובא? כי אתא רב דימי, אמר: [h]כי חם[h] קומקומא, סגיא ספינתא שיתא פרסי. ואיכא דאמרי: שדי[i] גירא פרשא, ולא יכיל להַ[j]. אמר רב אשי: ההוא גולדנא דימא הוא, דאית ליה תרי שיצי.)

ואמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אזילנא בספינתא, וחזינא לההיא צפורתא[k] דהוה קימא עד קרסולה במיא, ורישַׁיה[l] מטי לרקיעא. סברנא דליכא מיא דנפישין[m], בעינא למיחת לצנוני נפשין. נפק בת קלא ואמרה לן: ,,הכא בעיתו לצנוני

---

[v] 𝔅M (האי H ההוא En, דהוה H En). | [w] הויא 𝔅M. | [x] = Ar. | [y] ובלעיה MAr. | [z] ואדחוהי 𝔅En. | [a] ושדיוה id. | [b] ־זא H. | [c] pl. M. | [d] דיתבא 𝔅EnM. | [e] rell גבה H. | [f] ־עא H. | [g] = M. | [h] כמיחם rell. | [i] cf. 𝔅EnM שדיא H. | [j] ליה H. | [k] צפרתא En. | [l] sic omn. | [m] ־שך H.

נפשיכו, דנפל ליה הצינא דבי נגרי שבע[n] שנין ולא מטא ארעא?‘
ולא משום דעמיקי מיא, אלא משום דרדפי מיא. (אמר רב אשי:
ההוא ˄זיז שדי˄ הוה, דכתיב[o]: ‚וזיז שדי עמדי‘.)

ואמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אזילנא במדברא
וחזינא להנך אווזי דינתור גדפיהו משומניהו, ונגיד ואתי חוטא
דמשחא מיניהו. אמרי להו: „אית לן בגויכו חולקא לעלמא
דאתי?“ חדא דליא לי אטמא, וחדא דליא לי גדפא. כי אתאי
לקמיה דרבי אלעזר, אמר לי: ˄עתידין ישראל ליתן עליהן דין˄.

אמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אזילנא במדברא,
והוה בהדן ההוא טייעא ההוה מורח בעפרא, אָמר: ‚האי אזיל
לדוכתא פלן, והאי אזיל לדוכתא פלן‘. הבנן ליה עפרא אמר:
„מרחקיתון ממיא תמניא פרסי.“ הבנן ליה, אמר: „מרחקיתון[p]
תלתא[q] פרסי. הפכינן ליה עפרא, ולא יכלינן ליה.

אמר לן: „תא אחוי לכו ˄מתי מדבר˄“. אולאי וחזאי
דדמוכי כמאן דמיבסמי וגנו, והוה חד מיניהו גני אפרקיד, וכיפן
בירכיה. ועאל טייעא כי רכיב ונקיט רומחא בידיה, ולא נגע
ביה[r]. פיסקי ושקלי חוטא דתכלתא מיניהו, ולא איסתגיא גמלן.
אמר: „דילמא חד מיניכו שקל מידי מיניהו? ניהדר להו. דגמירי,
דמאן דשקיל מידי מיניהו, לא מסתגי ליה.“ הדרינן ליה וסגינן.
כי אתאי לבי מדרשא, אָמרי לי: „כל אבא חמור˄ כל בר חנה
סיכסא. מכדי הנך חוטין וחלייתא אי ˄כבית שמאי˄ אי ˄כבית
הלל˄, הוה מיבעי לך למימנינהו ומיתי ומימר“.

אמר לן: „תו אחוי לכו ˄הר סיני˄.“ אולאי וחזאי דהדרי
עקרבי כחמרי לובייתא. נפק בת קלא ואמרה: ‚˄אוי לי שנשבעתי;
ועכשיו שנשבעתי, מי מפר לי˄?‘ כי אתאי לבי מדרשא, אמרו:
„כל אבא חמור, כל בר חנה סיכסא. הוה לך למימר: ‚˄מופר לך,
מופר לך˄‘“. ואנא סברי: דילמא שבועה ד˄דור המבול˄ הוה.
(ורבנן? — ‚אוי‘ לא לימא.)

---

[n] prm הא rell. | [o] Ps 50[11]. | [p] מרחקיתון H. | [q] M תלת H. |
[r] rell בי H = ביה.

אמר לן: תו אחוי לכו בי בלועי דקרח. אחוי לן [s]ההוא
בועא דהוה נפיק מיניה חוטא דקוטרא. איתי גבבא דעמרא,
אמשייה[t] במיא, וכרכיה ארומחיה, ודחציה[s]; איקלי ואיחרך.
אמר לי: „אצית איזי מאי דשמעת מהכא." ושמעית דקאמרי:
[h]„משה ותורתו אמת והן בדאין[h]". אמר לי: „כל תלתין יומין
מהדרא להו גיהנם כ[h]בשר בקלחת[h], ואמרי הכי: [h]„משה ותורתו
אמת, והן בדאין[h]."

אמר לן: „תו אחוי לכו, היכא דסחיף[u] רקיעא עילוי ארעא."
אחוי לן. חזאי לההיא כוּתא, שקלתה[v] לסלתאי ואנחתה בגווה.
עד דצליי, הדר גילגלא, ולא אשכחתה[w]. אמרי: „דילמא [h]חם
ושלום[h] גנבי איכא הכא." אמר לי: „אינטר עד למחר כי השתא,
הדר גלגילא לדוכתיה ושקלת ליה."

רבי יוחנן משתעי: זימנא חדא הוה קא אזילנא ב[h]ספינה[h]
ודלי ההוא כוורא רישיה, ודמיין עיניה לתרי סיהרי, ונפלו מיא
מתרי[x] זימיה[y] כתרי מברי[z] דסורא.

רב ספרא משתעי: זמנא חדא הוה אזילנא בספינתא, ודלי
הדוא כוורא רישיה, והוה אית ליה תרי קרני, וחקוק[a] עליהו:
[h]„אני בריה קלה שבים[h], והוינא תלת מאה פרסי, ומזמן לפומיה
ד[h]לויתן[h]". (אמר רב אשי: ההוא עיזא דימא הוא וכחישא[b].)

רבי יונתן משתעי: זמנא חדא הוה אזלינן ב[h]ספינה[h], וחזינא
לההיא קרטליתא דהוה מדבק בה [h]אבנים טובות ומרגליות[h], והדר
לה מינא דכוורא דשמיה כרשי[c]. נחית בר אמודאי לאיתויי[d],
בעא למקטליה. סליק, דרא זיקא דחלא ונחית. נפקא בת קלא
ואמרה: ‚מאי עב[י]דתיכו בהרי קרטליתא דדביתהו דרבי חנינא בן
דוסא, דאית בה תכלתא דשריא[e] חוטי לצדיקי לעלמא דאתי?'

---

[s] cf Ar nomine ספרים אחרים. | [t] וטמשיה Ar. | [u] ־פא H. | [v] שקלתא 𝔅M שקליתה En שקלתיה H. | [w] = M תיהH. | [x] מתרתי rell. | [y] 𝔅MAr קימיה H אוסייה En cf RŠbM. | [z] 𝔅Ar מיכרי M מכרי En סברי Ar ed. pr. 𝔙V סכרי Gerš ms. | [a] וחקיק rell. | [b] דבחישא rell. | [c] כרשא 𝔅 כרישא Ar כריש M. | [d] לאיתויה M. | [e] l. דשדיא.

רבי יהודה הינדואה משתעי: זמנא חדא הוה קא אזילנא בספינתא וחזינא להה‍וא[f] אבן[h] טבא[g] דהדר לה תנינא, נחית בר אמודאי ואיתי לה, ואתא תנינא וקא בְּלָעֲהּ לספינתא. אתא פשקצא וקטליה, איתהפיכו מיא לדמא. אתא תנינא חבריה, שקלה[h], אתנחתה עילויה, ואחייה. הדר וקא בָלע לספינתא, הדר אתא ההוא פשקצא וקטליה, שקלה[h] ופרח. בהדי דקא פרח, נפלה בספינתא עילוי הנך צפורי[i] דהוו מליחי. חַיָין, שקלוה ופרוח. . . .

אמר רב אשי: אשתעי לי הונא בר נתן: זמנא חדא הוה קא אזילנא במדברא והוה בהדן אטמא. פתחנא ונקירנא, איתנחה עילוי עשבי וחלמה. איתינן ציבי וטוינא. לישנא הדרנא אתאי, הוה קא מלחשן[j] גומרי. כי אתא[י] לקמיה דאמימר, אמר לי: „עשבי סמתרי הוה, וגומרי דריתמא הוה.“

43. Halachische Stücke. *Halakic Texts.*

a) Ber 2a—3a M.

תנא היכא קאי, דקָתני ‚מאמתי‘? ותו, מאי שנא דתָני ‚בערבין‘, ניתני ‚בשחרין‘ ברישא? — תנא אקרא קאי, דכתיב[a]: ‚בשכבך ובקומיך‘, והכי קָאָמר: ‚זמן קרית שמע[h] ד[h]שכיבה[h] אימת? [h]משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן‘[h]. || ואיבָעית אימא: תנא יָליף מ[h]ברייתו של עולם[h], דכתיב[b]: ‚ויהי ערב ויהי בקר יום אחד‘. || אי הכי, סיפא דקתני: ‚בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה, בָערב שתים לפניה ושתים לאחריה‘, ניתני ‚בערב‘ ברישא[c]? — תנא [c]תָני ‚ערבית‘ והָדר תני ‚שחרית‘, ואדקאי[d] ב‚שחרית‘ מְפָרֵש כל מילי ד‚שחרית‘, והדר מפרש מילי ד‚ערבית‘.

---

[f] ההו׳ M. | [g] טוב׳ M. | [h] MEn ־ליה H. | [i] ציפרי rell. | [j] mg מלחינן H לחי M. || **43 a.** [a] De 6⁷. | [b] Ge 1⁵. | [c] ordo verborum Mc. | [d] א pr superscr.

מתני'[e]. משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן] [f]מִכְּדִי,
כְּהַני מאימת קָאָכְלי בתרומה[h]? [h]מצאת הכוכבים[hf]; ניתני, משעת
צֵאת הככבים! — מילתא אגב אורחיה קמשמע לַן, דכהני[g]
אימת אָכְלִי[h] בתרומתן[h], משעת צאת הככבים. ו[i]האי[i] קמשמע
לן, דכפרה[h] לָא מעכבא להו[i], כִּדְתַנְיָא: ,ובא השמש וטהר ואחר
יאכל מן הקדשים'[j] ביאת שמשו מעכבתו לאכול בתרומה, ואין
כפרתו מעכבתו לאכול בתרומה. || וממאי דהאי ,ובא השמש וטהר'
[h]ביאת שמשו[hk] הוא, ומאי ,וטהר', טהר יומא', ו[l]דילמא [h]ביאת
אורו[hk] הוא, ומאי ,וטהר', טהר גברא'? אמר רבא בר רב
שילא: [h]אם כן[h], ליכתוב קרא ,וְיִטהר ואחר יאכל מן הקדשים',
מאי ,וטהר'? שמע מינה ביאת שמשו הוא, [i]ומאי ,וטהר'? ,טהר
יומא'[i], כִּדְאָמרי אֱינָשֵׁי: ,[i]אִי[i]עְרַב[m] שימשא ואידַּכִּי יומא'.

במערבא האי דרבה בר רב שילא לא שמיע להו, ובָעוּ לה
מִיבְעָא: האי[n] ,ובא השמש וטהר' ביאת שמשו הוא, ומאי ,וטהר'
,טהר יומא', או[n] דילמא ביאת אורו הוא, ומאי ,וטהר', טהר
גברא'? ופשטו[o] להי[p] מִבָּרַיְיתָא, מדקתני בברייתא: ,סימן לדבר,
עד צאת הככבים', שמע מינה, ביאת שמשו הוא, ומאי ,וטהר'
,טהר יומא'.

אמר מר: ,משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן'.
ורמינהי: ,מאמתי קורין את שמע בערבין? משעה שעני נכנס
לאכול פתו במלח ועד שעה שעומד ליפטר מתוך הסעודה'.
סיפא ודאי פליגא אמתניתין, רישא מי אָמְרִינַן דִּפְליגא אמתניתין?
— דילמא[i] ,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא. || ו,עני' ו,כהן' חד
שיעורא הוא? ורמינהי: ,מאמתי מתחילין לקרות קרית שמע
בערבין? משעה שבני אדם נכנסין לאכול פתן בערבי שבתות,
דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים: משעה שהכהנים זכאין לאכול

---

[e] sup ras. | [f] mg. | [g] Mc דכהנין M*. | [h] אֻוכְּלִי Mc אוכלין M*. | [i] superscr. | [j] Le 22 7. | [k] tr Ar; lectio Ar.ina laudatur in mg; nostra est Rašiana lectio; ab interpretatione Rašiana abscedunt Tosafot q. v. | [l] M*. | [m] sic vocal. instruct. | [n] Mc. | [o] ופשיטו M ופְּשְׁטוּ sic voc. instr. Mc. | [p] 𝔅 ליה M.

בתרומתן, וסימן לדבר, עד צאת הככבים. ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר; שנאמר[q]: ,ואנחנו חציים[r] עשים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הככבים'; ואומר[s]: ,והיה[t] לנו הלילה ל[u]משמר, והיום ל[u]מלאכה'. (מאי ,ואומר'? — וכי תימא ,מעלות השחר' לאו יממא, ומכי איעריב שימשא ליליא הוא, ומשום [h]בנין בית המקדש[h] אינהו מקדמי ומחשכי; תא שמע ,והיה לנו הלילה למשמר והיום מלאכה'). קָסָלְקָא דעתך ד[h],בני אדם בערבי שבתות'[h] היינו ,עניים', ואי סלקא דעתך, ,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא, רבנן היינו רבי מאיר! אלא שמע מינה, שיעורא ד,עני' לחוד, ושיעורא ד,כהן' לחוד! — לא לעולם[hi] ,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא [f]ו[h]רוב בני אדם[h] לאו היינו עניים[f]. || ו,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא? ורמינהי: ,מאמתי מתחילין לקרות קרית שמע בערבית? משעה שקָדש היום בערבי שבתות, דברי רבי אליעזר; רבי יהושע אומר: משעה שהכהנים טהורים[v] לאכול בתרומתן; רבי מאיר אומר: משעה שהכהנים טובלין לאכול בתרומתן. אמר לו רבי יהודה: והלא כהנים מבעוד יום טובלין? רבי חנינא אומר: משעה שעני נכנס לאכול פתו במלח; רבי אחאי (ואמרי לה: רבי אחא) אומר: משעה שבני אדם נכנסין להסב.' ואי סלקא דעתך, ,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא, רבי חנינא היינו רבי יהושע! אלא לאו שיעורא ד,עני' לחוד, ושיעורא ד,כהן' לחוד? || הי מינייהו מאוחר[h]? — אמר רב נחמן בר יצחק: מסתברא ד,עני' מאוחר, דאי סלקא דעתך, ד,עני' מוקדם[h], רבי חנינא היינו רבי אליעזר! אלא שמע מינה, ד,עני' מאוחר, שמע מינה!

אמר מר: ,א"ל רבי יהודה: והלא כהנים מבעוד יום היו טובלין'. שפיר קָאמר ליה רבי יהודה לרבי מאיר! — אמר לך רבי מאיר[f]: מי סברת א[h]בין[w] השמשות[h] דידך קָאָמינא, אבין השמשות דרבי יוסי קאמינא, דאמר: [h]בין השמשות כהרף עין, זה נכנס וזה יוצא[h]. || במאי קמיפַּלְגִי? — בבית השמשות

[q] Ne 4[15]. | [r] > text mas. | [s] ib.[16] | [t] והיו text. mas. (cf Norzi). | [u] > text. mas.; cf v. [10] | [v] seq נכנסין. | [w]M[c]; אבית M* vid.

קמיפלגי; רבי יהודה סבר: בין השמשות טובא הָוי, [h]הילכך, מבעוד יום טובלין[h]; ורבי מאיר סבר לה כרבי יוסי, דאמר: בין השמשות כהרף עין, זה נכנס וזה יוצא, ואי אפשר לעמוד עליו. ‖ קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר! — תרי תנאי וַאליבא דרבי מאיר. ‖ קשיא דרבי אליעזר אדרבי אליעזר! — איבעית, אימא: סיפא רבי אליעזר הוי, רישא לאו רבי אליעזר; ואיבעית, אימא. תרי תנאי ואליבא דרבי אליעזר.

b) Pes 102b—104a M_1.

גופה: יום טוב שחל להיות אחר השבת, אמר רב: יקנה; ושמואל אמר: ינהק; ורבה אמר: יהנק; ולוי אמר: קניה; [a]ורבנן אמרי: קינה[a]; מר בריה דרבנא אמר: נקיה; מרונא משמיה דרבי יהושע בן לוי אמר: נהיק. ‖ שלח ליה אבא אבוה דשמואל לרבי: „[h]ילמדנו רבינו, סדר הבדלות היאך?[h]“ שלח ליה[b]: „[h]כך אמר ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי, שאמר משום אביו, שאמר משום רבי יהושע בן חנניה: נהיק“. ‖ אמר ר׳ חנינא: [h]משל למלך יוצא והפרכום נכנס, מלַוין את המלך, ואחר כך יוצאין לקראת הפרכום[h]. ‖ היכי דאיכא זמן[h], היכי עָביד? אביי אמר: יקונה; רבא אמר: יקנהז. והילכתא כרבא.

רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא, איתו לקמיה [h]מאור ובשמים[h], שקל וּבָריך אבשמים ברישא. אָמרי ליה: „והא בית שמאי ובית הלל דמודו, ברישא מאור, [h]ואחר כך[h] בשמים (דתנן[c]: בית שמאי אומרין: נר ומזון בשמים והבדלה; ובית הלל אומ׳: נר בשמים מזון והבדלה)“! עָני רבא בָתריה: [h]„זו דברי רבי מאיר; אבל ר׳ יהודה אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחלה, ועל הבדלה שהיא בסוף; על מה נחלקו? — על המאור ועל הבשמים, שבית שמאי או׳: מאור, ואחר כך בשמים; ובית הלל אומ׳: בשמים, ואחר כך מאור[h]. ו[d]אמר ר׳ יוחנן: [h]נהגו העם כבית הלל[h], ואליבא דר׳ יהודה“.

43b. [a] mg. | [b] IBM לו M_1. | [c] IBM דתניא M_1. | [d] IBM.

רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא, בריך רבא אכסא קמא
ואכסא דברכתא. אמר ליה: „לְמָה לך? הא בָרִיכנא הֲדא
ומנא!“ אמר ליה: „כי הוינן בי ריש גָלותא, הכי עבדינן“.
אמר ליה: „בי ריש גלותא, ספק[h] מיתו לן, ספק לא מייתו לן;
הכא, קָמַן מנח, ודעתין עילויה!“ אמר ליה: „אנא דַעֲבַדִי
כתלמידי דרב: דרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יָתבי
בסעודתא, קאי עליהו רב ייבא סבא; אמרו ליה: ‚הבו[e] נבריך!‘
ולבסוף אמרו ליה: ‚הבו נישתי‘. אמ' להו: „הכי אמר רב: כיון
דאמריתו ‚הבו ניבריך‘, איתסר לכו למישתי‘.“

אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודתא, קאי
עליהו רב אחא בריה דרבָ אשי. אמימר בריך אכל כסא וכסא;
מר זוטרא בריך אכסא קמא ואכסא דברכתא; רב אשי בריך
אכסא קמא, ותו לא בריך. ‖ אמר רב אחא בריה דרבא: „אנן
כמאן נעביד?“ אמימר אמר: „אנא מיפלך אנא“. מר זוטרא
אמר: „אנא דעבדי כתלמידי דרב“. רב אשי אמר: „לית
הילכתא כתלמידי[f] דרב; דהא [h]יום טוב אחר השבת[h], ואמר
רב: יקנה“. — ולא היא, התם לא עקר דעתיה ממשתיא, הכא
עקר דעתיה ממשתיא. ‖ כי[g] מטא לאבדולי, קם שמעיה, אדליק
אבוקה[h] משרגא. אמ' ליה: „והא מנחא שרגא!“ אמ' ליה:
„שמעא דעתא[h] דנפשיה עביד“. אמ' ליה: „אי לאו שמיע ליה
מיניה דמר, מי הוה עביד?“ אמ' ליה: „ולא סבר לה מר להא
דאמ' רבא: [h]‚אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר‘[h]?“ ‖ פתח
ואמר: [h]המבדיל בין קדש לחול בין אור לחשך בין ישראל
לגוים[h] וכו'. אמר ליה: „למה לך כולי האי? והא אמ' רב
יהודה אמ' שמואל: [h]‚המבדיל בין קדש לחול‘ זו היא הבדלתו
של ר' יהודה הנשיא“[h]. אמר ליה: „אנא כי הא סבירא לי,
דאמ' ר' אלעזר אמ' ר' הושעיא: [h]הפוחת לא יפחות משלש,
והמוסיף לא יוסיף על שבע“[h]. אמר ליה: „והא מר לא תלת
אמר, ולא שבע אמר!“ אמ' ליה: [h]„בין יום השביעי לששת

---

e M_1*. | f M_1c = BM. | g superscr. | h אדעתא M.

ימי המעשה, מעין חתימה היא[h]. דאמ' רב חלפא בר אבימי אמ' שמואל: [h]המבדיל צריך שיאמר מעין חתימתה סמוך לחתימתה'.[h] ופומבדיתאי אמרי: [h]מעין פתיחתה סמוך לחתימתה[h]. מאי ביניהו? — איכא ביניהו [h],יום טוב שחל להיות אחר השבת'[h] דחתמינן ,המבדיל בין קדש לקדש': מאן דאמר: ,מעין חתימתה סמוך לחתימתה', בעי למימר ,בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הִבְדַּלְתָּה'; ומאן דאמ': ,מעין פתיחתה סמוך לחתימתה, לא בעי למימר ,בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלתה'.

c) R. h. 2a—3a M_1.

למלכים] למאי הלכתא? אמר רב חסדא: לשטרות[h]; דתנן: שטרי חוב המוקדמין פסולין, והמאוחרין כשרין.

תנו רבנן: מלך שעמד בעשרים ותשעה באדר, כיון שהגיע אחד בניסן, עלתה לו שנה; ואם לא עמד אלא באחד בניסן, אין מונין לו שנה עד שיגיע ניסן אחר.

אמר מר: ,מלך שעמד בעשרים ותשעה באדר, כיון שהגיע אחד בניסן, עלתה לו שנה.' הא קמשמע לן, דניסן [h]ראש השנה למלכים, ויום אחד בשנה חשוב שנה[h].

,ואם לא עמד אלא באחד בניסן, אין מונין לו שנה עד שיגיע ניסן אחר'. פשיטא! — לא צריכה דאימנו ליה[a] מאדר, ולא אמליך עד חד בניסן, מהו דתימא נמנו ליה תרתין שנין; קמ"ל.

ת"ר: מת באדר ועמד אחר תחתיו באדר, מונין שנה לזה ושנה לזה. מת בניסן ועמד אחר תחתיו בניסן, מונין שנה לזה ולזה. מת באדר ועמד אחר תחתיו בניסן, מונין שנה ראשונה לראשון, ושנייה לשני.

אמר מר: ,מת באדר ועמד אחר תחתיו באדר, מונין שנה לזה ולזה.' פשיטא! — מהו דתימא שַׁתָּא לבתרי לא מָנֵינַן, קמ"ל. ‖ ,מת בניסן ועמד אחר תחתיו בניסן, מונין שנה לזה

43c. [a] עליה Mc.

ולוה'. פשיטא! — מהו דתימא כי אמרינן ,יום אחד בשנה חשוב שנה' [h]בסוף[b] שנה, אבל בתחלת שנה[h] לא אמרינן, קמ"ל.‖ ,מת באדר ועמד אחר תחתיו בניסן, מונין ראשונה לראשון, ושנייה לשני'. פשיטא! — לא צריכא דאימנו ליה[a] מאדר ו[h]מלך בן מלך[h] הוא, מהו דתימא נימנו ליה תרתין שנין, קמ"ל.

אמ' ר' יוחנן: [h]מנין למלכים שאין מונין להם אלא מניסן? שנאמר[c]: ,ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל [d]מארץ מצרים[d] בשנה הרביעית בחדש זיו הוא החדש השני למלוך שלמה על ישראל'. מקיש מלכות שלמה ליציאת מצרים מה יציאת מצרים מניסן, אף מלכות שלמה מניסן[h].

ויציאת מצרים גופה[e] מנא לן דמניסן מנינן, דילמא מתשרי מנינן? — לא ס"ד[f], דכתיב[g]: ,ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ,י, וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש'. וכתיב[h]: ,ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש'. מדקאי באב וקרי ליה שנת הארבעים, וקאי בשבט וקרי ליה שנת ארבעים מכלל ד[h]ראש השנה[h] לאו תשרי הוא.‖ בשלמא האיך מפרש ליציאת מצרים, אלא האי, ממאי דליציאת מצרים, דילמא [h]להקמת המשכן[h]? כדאמר רב פפא: ,,שנת עשרים[i] [h]לגוירה שוה[h]'', הכא נמי ,ארבעים[j] לגוירה שוה: מה התם ליציאת מצרים, אף הכא ליציאת מצרים.‖ וממאי דמעשה[h] ד[d]אב קדים, דילמא מעשה דשבט קדים? — לא ס"ד, דכתיב[k]: ,אחרי הכותו את סיחון מלך האמורי', וכי נח נפשיה דאהרן, אכתי הוה סיחון קיים (דכתיב[l]: ,וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב' [h]מה שמועה שמע? — שמע שמת אהרן, ונסתלקו ענני כבוד מישראל, וכסבורין: נתנה רשות להלחם בישראל. והינו דכתיב[m], ויראו כל העדה כי גוע אהרן', ואמר ר' אבהו: אל תיקרי ,ויראו'

---

[b] prm הני מילי M_1 superscr. | [c] I Reg 6[1]. | [d] superscr. = IBM. | [e] IB גופיה MM_1. | [f] mg = IBM. | [g] Nu 33[38]. | [h] De 1[3]. | [i] Ne 1[1]. | [j] mg. | [k] De 1[4]. | [l] Nu 21[1]. | [m] ib. 20[29].

אלא ,ויֵראו[n]', וכדריש לקיש, דאמר ריש לקיש: [h],כי' משמש בארבע לשונות[h]: אי, דילמא, אלא, דהא. || מי דמי? הכא[o] כנען, הכא סיחון! — תאנא: הוא כנען, הוא סיחון, הוא ערד; ,סיחון' שדומה לסייח שבמדבר, ,כנען' על שם מלכותו, ומה שמו? ,ערד' שמו. איכא דאמרי: ,ערד' שדומה לערוד שבמדבר, ,כנען' על שם מלכותו, ומה שמו? סיחון שמו.).

ואימא ראש השנה אייר? — לא ס"ד, דכתיב[p]: ,ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן', וכתיב[q]: ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש נעלה הענן מעל משכן אהל מועד'; מדקאי בניסן וקרי ליה שנה שנית, [j]וקאי באייר וקרי ליה שנה שנית[j], מכלל דאייר לאו ראש השנה הוא.

ואימא ראש השנה סיון? — לא ס"ד, דכתיב[r]: ,בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים'; ואם איתא, ,בחדש השלישי בשנה השנית[s]' מיבְּעי ליה!

ואימא תמוז? ואימא אב? ואימא אלול? — אלא אמ' ר' אלעזר מהכא: ,ויחל לבנות בחדש השני בשנת ארבע למלכותו'[t]; מאי ,שני'? לאו [h]שני לירח שמונין בו למלכותו[h]'? || מתקיף לה רבינא: ואימא ,שני בחדש'? — [h]אם כן[h], ,שני בחדש' בהדיא הוה[u] כתיב. || ואימא ,שני בשבת'? אמר רב אשי: חדא ד,שני בשבת' לא אשכחן דכתיב; ועוד[h], מקיש ,שני' בתרא ל,שני' קמא, מה ,שני' קמא חדש, אף[h] ,שני' בתראה חדש.

תניא כותיה דר' יוחנן: מנין למלכים שאין מונין להם אלא מניסן, שנאמר: ,ויהי בשמונים שנה; ואומר: ,ויעל אהרן'; ואומ': ,ויהי בארבעים; ואומ': ,אחרי הכותו'; ואומ': ,וישמע הכנעני מלך ערד'; ואומ': ,ויראו כל העדה'; ואומ': ,ויהי בחדש הראשון'; ואומ': ,ויהי בשנה השנית'; ואומ': ,בחדש השלישי'; ואומ': ,ויחל לבנות בחדש השני בשני'.

---

[n] vocalis in cod. | [o] התם 𝔅M. | [p] Ex 40^{17}. | [q] Nu 10^{11}. | [r] Ex 19^{1}. | [s] 𝔅M השני M_1. | [t] II Chr 3^{2}. | [u] 𝔅M $>M_1$.

d) Giṭ 36a—37a M.

והילל הזקן כו'] תנן התם: פרוסבל אינו משמט, וזה אחד מן הדברים שהתקין הילל, שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה עם[a] זה, ועברו על מה שכתוב בתורה[b] ,השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך וגו'', התקין פרוסבל. וזהו גופו של פרוסבל: ,מוסרני לכם פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני כל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כל זמן שארצה', והדיינין חותמין למטה או העדים.‖ ומי איכא מידי דמדאורייתא משמטא, והתקין[h] הילל דלא משמטא? אמר אביי: [h]בשביעית בזמן הזה[h], ורבי היא; דתניא: רבי אומר: ,וזה דבר השמטה שמוט[c]', בשתי[d] שמיטות הכתוב מדבר, אחת שמטת קרקע, ואחת שמטת כספים: בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים, ובזמן שאין אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים — ותקינו רבנן ד[h]תשמט, זכר לשביעית[h]; ראה הילל שנמנעו העם מלהלוות זה את זה, עמד והתקין פרוסבל.‖ ומי איכא מידי דמאורייתא לא משמטא[d] שביעית, ותקינו רבנן דתשמט? אמר אביי: [h],שב ואל תעשה'[h] הוא.‖ רבא אמר: [h]הפקר בית דין הפקר[h]. דאמר רבי יצחק: [h]מניין שהפקר בית דין הפקר? שנאמר[e]: ,כל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה'. רבי אלעזר אמר: מהכא: ,אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות וגו'[f]; [h]וכי מה ענין ,ראשים' אצל ,אבות'? אלא לומר לך, מה אבות מנחילין את בניהן כל מה שירצו, אף ראשים מנחילין את העם כל מה שירצו.[h]‖ איבעיא להו: כי התקין הילל פרוסבל, לדָריה הוא דתקין, או דילמא לדרי עלמא נמי דתקין? (למאי נפקא מינה? — לבטוליה; אי אמרת, לדריה תקין, מבטלינן; אלא אי אמרת, לדרי עלמא תקין, הא [h],אין בית דין יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא אם כן גדול הימנו בחכמה ובמניין'[h]; מאי?) תא שמע, דאמר שמואל: ,לא כתבינן

---

43 d. [a] את B. | [b] De 15⁹. | [c] ib. ¹. | [d] B. | [e] Ezr 10⁸. | [f] Jos 19⁵¹.

פרוסבל אלא או בבי דינא דסורא או בבי דינא דנהרדעא׳. ואי
סלקא דעתך, לדרי עלמא נמי תקין, בשאר בי דינא נמי ליכתבו! —
דילמא כי תקין הילל לדרי עלמא, כגון בי דינא דר׳ אמי ור׳ אסי
דאלימי לאפקועי ממונא, אבל שאר דייני, לא. || ת״ש דא׳ שמואל:
‚הא פרוסבל עולבנא דדייני היא, [h]אם אישר חיל[h], אבטליניה׳. —
הכי [g] קאמר: אי [h]איישר חייל יותר מהללי[h] אבטליניה. || ורב
נחמן אמר: אוקמיניה ‚אוקמיניה׳? הא מיקיים[h] וקאי! אלא
אימא ביה מילתא דאע״ג דלא כתוב[h] ככתוב דמי.

איבעיא להו: האי עולבנא לישנא דחוצפא הוא, או לישנא
דניחותא הוא? ת״ש דא׳ עולא: [h]‚עלובה כלה שוינתה בקרב
חופתה׳[h]. אמר רב מרי ברה דבת שמואל: מאי קראה? ‚עד
שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו׳[i]. אמר רבא: אכתי חביבותא
היא גבן, דכתיב ‚נתן׳ ולא כתיב ‚הסריח׳[h]. תנו רבנן: הנעלבין
ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה
[d]ושמחין ביסורין[d], עליהן הכתוב אומר[k]: ‚ואהביו כצאת השמש
בגבורתו׳.

מאי פרוסבל? אמ׳ רב חסדא: פרס בולי ובוטי; ‚בולי׳
[h]אלו עשירים[h] (דכתיב[l]: ‚ושברתי את גאון עזכם׳. תני רב יוסף:
[h]אלו בולאות שביהודה[h]), ‚בוטי׳ [h]אלו עניים[h] (דכתיב[m]: ‚העבט
תעביטנו׳). א״ל רבא ללעוזא: מאי פרוסבל? א״ל: פורסא דמילתא.

---

g prm אבטליניה? והא אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו אלא א״כ גדול הימנו בחכמה ובמנין! 𝔅. | h 𝔅 מיקם M. | i Ca 1[12]. | k Jd 5[31]. | l Le 26[19]. | m De 15[8].

Addenda.

p 24*, l. 9. [1] Ber 6[b] Ar.

p 25*, l. 12. [1] Taan 24[a], pr pars Ar, alt M_1.

p 29*, l. 15, 23. [1] Ḳid 81[a] M (דל 𝔅). || [2] sic M (אי superscr).

p 32*, l. 14 ff. [1] Ar. || [2] Ḳid 58[a] (פלגאה M). || [3] Ḭeb 58[a] M. || [4] En. || [5] Sanh 93[a] Ar. || [6] H.

A.

Aramäisches Wörterverzeichnis.

Aramaic Glossary.

א

א (§4*ej*) = עַל q. v.

אב (§13*c*) n. m.; d. אַבָּא (etiam pro sf. 1 s.); sf. 1 p. †אֲבוּנָא, אֲבוּן; 2 s. m. & f. אֲבוּךְ; 2 p. אֲבוּכוֹן; 3 s. m. †אֲבוּהִי, אֲבוּהַ; 3 s. f. †אֲבוּהָא, אֲבוּהַ; p. a. אֲבָהָן (§20*g*), d. אֲבָהָתָא; sf. 1 s. †אֲבָהָתִי; 1 p. אֲבָהָתַין; 2 p. אֲבָהָתַיכוֹ; 3 p. אֲבָהָתַיהוֹ: Vater, *father;* אֲבוּהַ דְּאַבָּא mein Großvater, *my grandfather;* p. Väter, Vorfahren, *fathers, ancestors.*

אבד vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 1 s. אַבְדַן (§61*e*); Pt. p. m. †אָבְדִין: verloren gehen, *be lost.* | **Itpe.**, Pt. מִתְּבֵד: id. | **Pa.**, Inf. c. sf. 3 p. לְאַבְּ[וֹ]דְנְהוֹ: vernichten, *destroy.* | **Af.**, Imp. s. m. אוֹבֵד: verlieren, *lose.*

אַבּוּב v. נבב.

אַבּוּלָא (ass.) n. m. Stadttor, *city gate.*

[אַבְקָא] n. m. Staub, *dust.*

אִבְרָא v. בְּרַם.

אַגְּדְתָא v. נגד.

אַגְמָא n. m. Sumpf, *swamp.*

אַגָּנָא n. m. (f.) Becken, *basin.*

אגר vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †אֲגַרְנַן, sf. 3. s. m. †אֲגַרְנוּהַ; Pt. act. 1 s. אוֹגַרְנָא, אָגֵרְנָא; pass. אֲגִיר: mieten, *hire.* | **Itpe.**, Pf. 2 s. אִתְּגַרְתְּ: sich vermieten, *hire oneself out.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אוֹגַר; Inf. c. sf. 3 s. f. אוֹגוּרַהּ; Pt. act. מוֹגַר: vermieten, *rent.* | **Ittaf.**, Pt. מִתּוֹגַר: vermietet werden, *be rented.* ‖ אַגְרָא n. m. Lohn, *hire, reward.*

אִגָּרָא n. m.; c. אִגַּר: Dach, *roof.*

אִגַּרְתָּא n. f. Brief, *letter*.

אַ־דְּ־ (= אַד דְּ §4*k*) = עַד דְּ §4*e* v. עַד.

[**אֶדָּדָא**] §4*e* n. m.; p. אֶדָּדֵי: Wollflocken, *flakes of wool*.

אֶדְנָא (et אֶנָּא §4*j*) n. f.; sf. 3 s. m. אֶנֵּהּ; p. אֶדְנֵי, c. sf. 2 s. m. אֶנָּךְ: Ohr, *ear*.

אוֹ conj.: oder, *or*. אוֹ ... אוֹ entweder — oder, *either — or*.

אוב. אָבָא n. m. Wald, *forest*.

אוּדָא n. m.; p. אוּדֵי: Schürholz, Brand, *kindling wood, firebrand*.

[**אַוְזָא**] n. m.; p. אַוְזֵי: Gans, *goose*.

אוץ vb. **Pe.**, Inf. c. sf. 3 p. f. מֵאַצְנְהִי l. מיצאנהי; Pt. act. אָיֵץ: drücken, *press*. | **Pa.**, Inf. c. sf. 3 p. מַיְּצִנְהוּ; Pt. act. מַיֵּץ: id.

אוֹרְיָן, אוֹרַיְתָא v. ירא.

[1]**אֲזַל** (אֲזָא §4*o*) vb. **Pe.**, Pf. 1 s. אֲזַלִי (אַזְלִי); 3 f. †אַזְלַת, אֲזַלָא, p. †אֲזַלוּ, אזול; Impf. 1 s. אֵיזֵל; 3 p. לֵיזְלוּ; Imp. s. m. זֵל, f. זֵלִי, אֱזִלִי; Pt. אָזֵל, 1 s. אָזְלָנָא (אָזְלִינָא); 2 s. m. אָזְלַתְּ, f. אָזְלַתְ, p. אָזְלִיתוּ l. אוזילתו: 1. gehen, *go, walk*; 2. fortsetzen, *go on*: הֲוָה קָא תָפֵשׂ וְאָזֵל er fuhr fort, (Diebe) zu fangen, *he went on capturing (thieves)*; קָא אָזֵל וְאָתֵי er ging fortwährend, *he kept walking*.

[2]**אזל.** אֱיָלָא n. m. Gazellenjunges, *the young of a gazelle*.

אח (§13*c*) n. m.; sf. 1 f. †אַחִי, †אַח; p. אַחֵי (§20*a*), sf. 3 s. f. אַחֶהָא: Bruder, *brother*. ‖ אֲחָתָא n. f.; sf. 1 s. †אֲחָתִי, אֲחָתַי; 2 s. m. אֲחָתָיךְ; p. אַחְוָתָא, sf. 3 s. m. אַחְוָתֵהּ: Schwester, *sister*.

[1][**אחד.**] **חַד** (§6*a*) adj., d. חֲדָא, f. חֲדָא (constructio §52*b*): eins, ein, einzeln, einzig, *one, single*. | כָּל־חַד וְחַד ein jeder, *every one*. | חֲדָא ... וַחֲדָא die eine — und die andere, *the one — and the other*. | חַד בְּשַׁבָּא Sonntag, *Sunday*. | עַל־חַד תְּרֵין doppelt, *double*. ‖ כַּחֲדָא zusammen, *together*. ‖ לְחוּד besonders, *separately*; sf. 2 s. m. לְחוּדָךְ du allein, *by thyself*, 3 p. לְחוּדַיְהוּ. ‖ הֲדָדֵי (§4*e*) einander, *each other*. ‖ בַּהֲדֵי

(ib.) praep., sf. 1 s. בְּהֲדַי; 2 s. m. בַּהֲדָךְ; 2 p. בַּהֲדַיְכוֹ; 3 s. m. בַּהֲדֵיהּ; 3 p. m. בַּהֲדַיְהוֹ; f. בַּהֲדַיְהֵי: bei, mit, *with.* || בַּהֲדֵי דְ conj. während, *while.* || לַהֲדֵי präp. in der Richtung auf, *toward.* || חַד סַר, חֲדֵיסַר, f. חַד סְרֵי 11.

[2] אחד vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. אַחֲדָא: schließen, *close.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְּחֵד pass.

אחך vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. אָחֵךְ: lachen, *laugh.* V. חוך.

אחר vb. **Pa.**, Imp. p. c. sf. 3 s. f. אַחֲרוּהָ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְאַחוֹרֵהּ; zurückhalten, *delay.* || אָחְרִינָא adj., f. אָחְרִתִּי (§18*b*); p. m. אָחְרִינֵי, f. אָחְרָנְיָתָא: ein anderer, *another.* || אַחוֹרֵי praep., sf. 1 s. לְאַחוֹרַי; 3 s. m. לְאַחוֹרֵיהּ: hinter, *behind.*

אַחֲתָא v. אח.

אַטּוּ v. טען.

אַטְמָא (§4*e*) n. m. (f.) Schenkel, Hüfte, *thigh.*

אִי conj. wenn, *if* (§73). אִי... אִי ob – oder, *whether – or.* | אִיכוֹ wenn doch, *if only, would that.*

אִידֵי (?§9*e*) pron. dem. אִידֵי וְאִידֵי dieses und jenes, beides, *this and that one, both.*

אֵידֵי v. יַד.

אִידָךְ (?§9*g*) pron. dem., f. אִידָךְ: jener, der andere, *that, the other.*

אֵידֵן v. דֵּן.

אִיהוּ (§8*b*, *ε*) pron. pers., f. אִיהִי: er, sie, *he, she.*

איזי (etym.?) adv. nun, doch, *I (we) pray, now.*

אִיכָּא v. אִית. || אִיכוֹ v. אִי.

אִילֵימָא v. אמר.

אִילָנָא (§18*b*) n. m., p. d. †אִילָנַיָּא: Baum, *tree.*

אֵימְתָא n. f. Furcht, *fear.* אֵימְתָא דִשְׁמַיָּא die Furcht Gottes, *fear of God.*

אִין adv. ja, *yes.*

[*אָן, אֵין] adv.: מְנָא (§24*g*) woher? *whence?*

אִית, אִיתַי part., sf. 1 p. אִיתַנַן; 2 p. אִיתְנְכוֹ; 3 s. m. אִיתֵהּ; s. f. אִיתָא; p. m. אִיתְנְהוֹ, f. אִיתְנְהֵי: es gibt, *there is, are* (§62). | אִיכָּא id. | לָא אִית, לֵית (§6*b*; 5*d*) sf. 3 s. m. †לֵיתוֹהִי, לֵיתֵהּ, f. לֵיתַהּ, p. m. לֵיתְנְהוֹ; .. לֵיכָּא es gibt

nicht, *there is not, are not* (ib.).

אֲכַל vb. **Pe.,** Pf. 1 s. אֲכַלִי, sf. 3 s. f. אֲכַלְתַּהּ; 3 p. †אֲכַלוּ, אֲכוּל, sf. 3 s. f. אֲכלוּהַ; Impf. 1 s. אֵיכֹל; 2 p. †תֵּיכְלוּן, sf. 3 p. m. תֵּיכְלִינְהוֹ (pro ־לֻנְהוֹ); 3 s. m. c. sf. 3 s. f. נֵיכְלַהּ, 3 p. m. c. sf. 3 s. f. נֵיכְלִינְהֵי; Imp. s. m. אֱכֹל, †כֹּלִי; p. אִכְלוֹ; Inf. לְמֵיכַל; Pt. act. p. m. †אָכְלִין; 1 s. אָכְלְנָא, 2 s. אָכְלַתְּ; pass. אֲכִיל: essen, verzehren, *eat, consume.* אֲכַל קְרְצָא בְּ' verleumden, *slander.* | **Itpe.,** Pt. pl. m. מִתְּכְלִי, pass. | **Af.,** Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אוֹכְלְנֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 p. m. אוֹכְלִנְהוֹ; Impf. 1 s. c. sf. 2 s. f. אוֹכְלִךְ; Inf. לְאוֹכוּלֵי; Pt. act. מָאֲכֵל: speisen, *feed.* || אָכְלָה (?) טִינָא Schlammfresser, *mud-eater.* || מֵיכְלָא n. m. Speise, *food.*

אכלבא (pers.?) n. m., p. אכלבֵּי: Speicher, *store-room.*

[אֻכָּם] adj., d. אֻכָּמָא, p. a. אֻכָּמֵי; f. d. אֻכַּמְתָּא, אֻכָּמָתִי: schwarz, *black.*

אַכְסַנְיָא (gr.) n. m. Fremder, *stranger.*

אכף vb. **Pe.,** Pf. 3 s. f. אִכְפַּת לֵהּ אִ׳ es kümmert ihn um, es geht ihn an, *he has concern for;* Pt. act. s. f. אָכְפָה sie drängt, *she urges.*

אָכָּפָא n. m. Sattel, *saddle.*

אַכַּתִּי (etym. ?) adv. noch, *yet.*

אֶלָּא v. אִן.

אֱלָהָא n. m. Gott, *God.*

[אלותא] n. f., p. אָלְוָתָא: Kolben, *club.*

אַלְיְתָא n. f., sf. 3 s. m. אַלְיְתֵהּ: Fettschwanz, *fat tail.*

אִלֵּ(י)ן (§9*a*) pron. dem. p. diese, *these.*

אִלֵּךְ (§9*f*) pron. dem. p. jene, *those.*

אֲלַכְסוֹנָא (gr.) n. m. Diagonale, *diagonal.*

אלם vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַלְמֵהּ: überwältigen, *overcome.* || אַלִּים adj., p. אַלִּימֵי: stark, *strong.*

אלף (ילף) vb. **Pe.,** Pf. 1 s. †יְלֵפַת; Impf. 1 p. נֵילַף; 3 p. f. †לֵילְפָן; Inf. לְמֵילַף; Pt. act. יָלֵף, 1 p. יָלְפִינַן: lernen, deduzieren, *learn, derive.* | **Pa.,** Impf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. נַלְּפָךְ (§4*l*); Pt. act. s. m. c. sf. 2 s. m.

מַלְפָךְ; pass. s. f. מַלְפָּא: unterrichten, *instruct.*

אַלְפָּא n. m., p. †אַלְפִין, אַלְפֵי: tausend, *thousand.*

אַלְתַּר v. אַתְרָא.

אֵמָא v. אֲמַר.

[אמברא] (pers.) n. m., p. אַמְבָּרֵי: Magazin, *store.*

אמד (§4*e*) vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לֵימוֹד: tauchen, *dive.* || [אמודא] n. m., p. אָמוֹדָאֵי: Taucher, *diver.* בַּר אָמוֹדָאֵי id.

אַמְתָא (§13*b*) n. f., s. f. 3 s. m. אַמְתֵהּ; p. d. אַמְהָתָא: Magd, *maid.* || אַמְהוּתָא: Magddienst, *servitude.*

אַמְטוּל v. נטל.

[1]אמם. אִמָּא n. f., sf. 1 s. אֵם; 2 s. f. אִמֵּךְ; p. אִמְּהָתָא: Mutter, *mother.*

[2]אמם. אַמְתָא n. f., sf. 3 s. m. אַמְתֵהּ; p. אַמְהָתָא: 1. Elle, *cubit.* 2. membrum virile.

[3]אמם. אַמְתָא n. f., c. אַמַּת, אַמְתָא דְרִחְיָא, אַמַּת רִחְיָא; das Gestell der Mühle, *the frame of a mill.*

[4]אמם. [אֻמְתָא] n. f., sf. 3 s. m. אֻמְתֵהּ: Volk, *people.*

[אמן] vb. **Haf.**, Pf. 1 s. הֵימְנִי; 3 p. c. sf. 3 s. m. הֵימְנוּהַ; Impf. 1 p. c. sf. 3 p. m. נְהֵימְנִנְהוּ; Pt. pass. מְהֵימַן, 1 s. מְהֵימַנָּא (־מַנְנָא): glauben, *believe*; pt. pass. glaubenswürdig, *trustworthy.* || הֵימָנוּתָא n. f. Treue, *faith.*

אֻמָּנָא n. m. Handwerker, Aderlasser, *artisan, cupper.*

אֲמַר vb. **Pe.**, Pf. 1 s. אֲמַרִי, sf. 3 s. f. אֲמַרְתַּהּ (אַמְרִיתַהּ); 1 p. אֲמַרְן; 3 s. c. sf. 3 s. f. אֲמַרַהּ; 3 p. †אֲמַרוּ, אֲמוּר, sf. 3 s. f. אַמְרוּהַ; Impf. 1 s. אֵימַר (אֵימָא); 2 p. m. †תֵּאמְרוּן (תֵּימְ'), תֵּימְרוּ; 3 s. †יֵימַר, לֵימָא, sf. 3 p. m. לֵימְרִנְהוּ; Imp. s. m. אֵמָא, f. אֱמַרִי (אִמְרִי); Inf. לְמֵימַר, לְמֵימְרָא; Pt. act. s. m. אָמַר, p. m. †אָמְרִין; 1 s. אֲמַרְנָא (אֲמֵינָא); 1 p. אָמְרִינַן; 2 s. אֲמַרְתְּ; 2 p. אָמְרִיתוּ(ן): sagen, *say.* | אֵימַר דְּ: ich sage, daß, *I say, that.* | וְאִיתֵימָא: und wenn du sagst, *and if you say* = oder, *or.* | אִילֵימָא wenn etwa, *if perchance.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְּמַר; Impf. 3 s. f. תִּתְּמַר; Pt. s. f. מִתְאַמְרָא: pass. || אָמוֹרָא n. m., d. אָמוֹרָאָה:

1. Dolmetscher, *interpreter;* 2. Āmōrā.

אִמַּר n. m., pl. d. †אִמְּרַיָּא: Lamm, *lamb.*

אֵמַת adv. wann? *when.* | עַד־אֵמַת: wie lange? *how long?* | כָּל־אֵמַת דְּ conj. so oft als, *as often as.*

[אִן־: wenn, *if.*] | אֶלָּא conj. nisi.

אֲנָא (§8b) pr. pers. 1 s. ich, *I.*

†אִנּוּן, אִנְהוּ (§8b) pron. pers. 3 p. m.; אִנְהִי 3 p. f. sie, *they.*

אנח vb. Itpe., Pf. 3 s. m. אִתְּנַח; Inf. אִתְּנוֹחֵי; Pt. s. m. מִתְּנַח; 2 s. מִתְּנַחַתְּ: seufzen, *sigh.*

†אֲנַחְנָא (§8b) pron. pers. 1 p. wir, *we.*

אִנָּךְ (§9g) pron. dem. pl. jene, die andern, *those, the others.*

אֲנַן (§8b) jüngere Form für, *the common form for* אֲנַחְנָא.

אנס vb. Pe., Inf. מֵינַס, sf. 3 s. f. לְמֵינְסַהּ; Pt. pass. אֲנִיס: zwingen, notzüchtigen, *force, rape.* | Itpe., Pf. 3 s. m. אִתְּנִס: pass.

אנף . [אַפֵּי] n. du., c. אַפֵּי; sf. 2 s. m. אַפָּךְ; 3 s. m. אַפֵּיהּ: Gesicht, *countenance;* Art, *species.* || †בְּאַפֵּי, בְּאַנְפֵּי praep., sf. 1 s. †לְאַפַּי, בְּאַנְפַּי; 1 p. †בְּאַנְפַּנָא; 2 s. m. בְּאַפָּךְ; 3 s. m. בְּאַנְפּוֹהִי (בְּאַפּוֹי); 3 p. m. †בְּאַפֵּיהוֹן, בְּאַנְפַּיְהוּ: vor, *before.* || כְּלַפֵּי praep. gegen hin, *towards.* || אַפּוּתָא n. f., sf. 1 s. אַפּוּתַי; 2 s. m. אַפּוּתָיךְ; 3 s. m. אַפּוּתֵהּ: Nase, Stirn, *nose, forehead.*

אֱנָשׁ, אֱנֵשׁ, אֱנַשׁ n. m., p. אֱנָשֵׁי: 1. Mensch, *man;* 2. jemand, *some one.* לָא אֱנַשׁ: niemand, *none.* | בַּר, בַּר אֱנָשׁ – נָשׁ p. בְּנֵי אֱנָשֵׁי: Mensch, *man (individual).* | בֵּי נָשַׁי, נָשַׁהּ: das Haus meiner, ihrer Eltern, *the home of my, her parents.*

אַתְּ, אַנְתְּ (§8b) pron. pers. 2 s. du, *thou.*

†אִנְתְּתָא, אִתְּתָא n. f., s. c. †אִתַּת; sf. 2 s. m. אִתְּתָךְ; 3 s. m. †אִנְתְּתֵהּ, אִתְּתֵהּ; p. נְשֵׁי, †נְשַׁיָּא, sf. 2 p. m. נְשֵׁיכוֹ:

Frau, *woman, wife.*

אַנְתּוּ, אַתּוּן, אַתּוּ (§8b) pron. 2 p. m. ihr, *you.*

אסא vb. Pa., Inf. †אַסָּאָה, אַסּוֹיֵי; Pt. act. p. m. †מַסֵּין, מַסּוֹ; 1 s. מַסֵּינָא: heilen, *cure.* |

Itpa., Pf. 1 s. אִתַּסֵּי; 3 s. m. אִתַּסֵּי, s. f. †אִתַּסִּיאַת; Impf. 3 s. m. לִתַּסֵּי: pass. || אָסְיָא n. m., p. d. אָסְוָתָא: Arzt, *physician.* || אָסוּ n. f., d. אָסוּתָא; p. a. אָסְוָן: Heilung, Heilmittel, *cure*, *medicament.*

[אִסָּדָא] n. m., sf. 1 p. אִסָּדַן: Polster, *cushion.* בֵּי סָדְיָא, sf. 3 s. m. בֵּי סָדְיֵהּ: id. | אַאִסָּדַן uns zu Häupten, *by our head-side.*

[אָסְיָא] n., p. c. sf. 3 s. m. אָסֵיהּ: Nasenloch, *nostril.*

אַסְמַכְתָּא v. סמך.

אִסְקְטְלָא (gr.) n. Fingerschnippchen, *snapping with the thumb.*

אִסְקַרְיָא (gr.) n. Segelstange, *sail-yard.*

אֲסַר vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 s. f. אֲסַרְתֵּהּ, 3 p. m. אֲסַרְתִּנְהוּ; Pt. act. אָסַר (אָסֵר), p. אָסְרֵי 1 s. אָסְרְנָא; pass. s. f. אֲסִירָא: binden, fesseln, beschwören, verbieten, *bind, imprison, bind by spell, forbid.* | **Itpe.**, Impf. 1 s. אִתְּסַר; 3 s. m. לִתְּסַר, f. תִּתְּסַר: verboten werden, *be forbidden.* || אִסָּרָא n. m. Entsagungsgelübde, *binding obligation.* || אִסּוּרָא n. m. Verbot, Verbotenes, Sünde, *prohibition, anything forbidden, sin.*

אִסְתָּנָא n. m. Nordwind, *north-wind.*

[אסתנים ἀσθενής adj.] vb. denom., Pf. 3 s f. אִתְנְסָא: siech werden, *fall sick.*

אֲפָא vb. **Pe.**, Inf. לְמֵיפָא, sf. 3 p. m. לְמֵיפִנְהוּ; Pt. act. 1 p. אָפֵינַן: backen, *bake.*

אַפַּדְנָא n. m. Palast, *mansion.*

אַפּוּתָא v. אנף.

אפך v. הפך.

אפל vb. **Af.**, Pt. act. 2 s. מַאְפְּלַתְּ: dunkel machen, *darken.*

אַפַּרְסְמָא n. m. = βάλσαμον = hebr. בָּשָׂם.

אִפְשַׁר v. פשר.

אצבעא v. צבע.

אַקְטַרְתָּא v. קטר.

[אקלידא] (gr.) n. m., p. אַקְלִידֵי: Schlüssel, *key.*

אַקְרָא (gr.) n. Burg, *citadel.*

אַקְרוּקְתָא (§4*e*) n. f. Frosch, *frog.*

אַרְבָא (§4*e*) n. f. Boot, *boat.*

אַרְבַּע, אַרְבְּעָה v. רבע.

אַרְזָא n. m., p. †אַרְזַיָּא, אַרְזֵי: Zeder, *cedar*.

אֹרְחָא n. f., c. אֹרַח; sf. 1 p. אֹרְחַן; p. אָרְחָן: Weg, Gewohnheit, *way, habit*. אֹרַח אַרְעָא Sitte, *custom*. אַגַּב אֹרְחֵהּ beiläufig, *by the way*. ‖ [אוֹרְחָא n. m.], p. אוֹרְחֵי: Reisender, Gast, *traveller, wayfarer*.

אֲרֵי conj. weil, *because*.

אַרְיָא n. m. Löwe, *lion*.

[אֻרְיָא] n. m., sf. 3 s. m. אֻרְיֵהּ: Krippe, *stall*.

ארך[1] vb. **Af.**, Impf. 2 s. m. תּוֹרֵךְ; 2 p. m. תּוֹרְכוּ; Pt. act. מָאֲרֵךְ: 1. lang machen, *prolong*; 2. lang sein, *be long*. ‖ אָרִיךְ adj., p. אֲרִיכֵי: lang, *long*.

ארך[2]. אַרִיךְ adj. schicklich, *proper*. ‖ אָרֵךְ vb. denom. **Pe.**, Pt. act. 1 s. אָרְכְנָא: passend machen, zubereiten, *make fit, prepare*.

אַרְמָאָה n. m. Heide, *pagan*.

אַרְמַלְתָּא n. f. Witwe, *widow*. ‖ אַרְמְלוּ, c. אַרְמְלוּת n. f. Witwenschaft, *widowhood*.

[ארנקא] (gr.) n. f., p. אַרְנְקֵי: Beutel, *bag*.

ארע[1]. אַרְעָא n. f., sf. 1 p. †אַרְעֲנָא; 2 s. m. אַרְעָךְ, p. m. †אַרְעֲכוֹן; p. אַרְעָתָא: Erde, Land, *earth, land*.

ארע[2] (§4*e*) vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְּרַע, f. אִתַּרְעָא: sich ereignen, *occur*.

אשד vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. c. אָשֵׁד: vergießen, *shed*.

אֲשִׁיתָא n. f., sf. 1 s. אֲשִׁיתַי; 2 s. m. אֲשִׁיתָךְ: Wand, *wall*.

אֻשְׁפִּיזָא (pers.), sf. 2 s. m. אֻשְׁפִּיזָךְ: Herberge, *lodging*. ‖ אֻשְׁפִּיזְכָנָא, sf. 3 s. אֻשְׁפִּיזְכָנֵהּ: Wirt, *host, landlord*.

אֶשָּׁא n. f. Feuer, *fire*.

אשר vb. **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּאַשַּׁר; Imp. אַשַּׁר: glauben, *believe*.

אַתְּ v. אַנְתְּ.

אֲתָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †אֲתֵיתִי, אֲתַי; 1 p. †אֲתֵינַן, אֲתַן; 2 s. אֲתֵית, p. אֲתֵיתוּ; 3 s. f. †אֲתָת, אֲתַיָא, אֲתַי; p. m. †אֲתוֹן, f. אֲתַאָן; Impf. 1 p. נֵיתֵי; 3 p. †יֵיתוֹן, נֵיתוּ (לֵיתוּ); Imp. s. m. תָּא, f. תַּי; p. m. תּוּ, אֱתוּ; Inf. מֵיתָא, sf. 2 s. m. מֵ(י)תָיךְ; Pt. act. s. m. אָתֵי, f. אָתְיָא; p. m. †אָתַן, אָתוּ; 1 s. אָתֵינָא: kommen,

come. | **Af.**, Pf. 1 s. אַיְתִי (אֵיתַי, et sic infra), sf. 3 s. f. אַיְתִיתַה, 3 p. m. אַיְתִנְהוּ; 1 p. †אַיְתִינַן; 2 s. m. אַיְתִית, sf. 3 s. f. אַיְתִיתַהּ, 3 p. m. אַיְתִיתִנְהוּ; 3 s. m. אַיְתִי, sf. 2 s. m. אַתְיָךְ, 3 s. m. אַיְתְיֵהּ (אַיְתְיֵהּ, אַתְיֵהּ); 3 s. f. †אַתְיַאת, אַיְתַיָא, sf. 3 s. m. אַיְתִיתֵהּ, 3 p. m. †אַיְתִיוּ, אַיְתוֹ (אַתוֹ), sf. 3 s.m. אַתְיוּהַּ, אַיְתִיוּהַּ, 3 p. m. †אַיְתִינוּן, אַיְתִינְהוּ; Impf. 1 s. אַיְתִי; 3 p. נַיְתוֹ, sf. 3 s. m. נַתְיוּהַּ, 3 s. f. †לַיְתוֹהָא; Imp. s. m. אַיְתִי, f. אֵיתָא; p. m. †אַיְתִיאוּ, sf. 3 s. m. אַתְיוּהַּ; Inf. אֵיתוּיֵי (אַתוּיֵי), sf. 3 s. f. אַיְתוֹיַהּ, 3 p. m. אַיְתְוֹיִנְהוּ; Pt. act. s. m. מַיְתֵי, f. מַתְיָא; p. m. †מַיְתֵין, מַיְתוֹ, f. מַיְתְיָן; 1 s. מַיְתֵינָא: bringen, einschließen, herleiten, *bring, include, derive.*

אתו(ן) v. אַנְתּוּ.

אַתְרָא n. m., c. אֲתַר; sf. 1 p. אַתְרִין; 3 s. f. אַתְרַהּ: Ort, *place.* ‖ בָּתַר praep., sf. 2 s. m. בַּתְרָךְ; 3 s. m. אַבָּתְרֵהּ; 3 s. f. בַּתְרַהּ, אַבָּתְרַהּ; 3 p. m. בַּתְרַיְהוּ, אַבָּתְרֵיהוֹן: nach, hinter, *after.* | בָּתְרָא adj. d., p. m. בָּתְרָאֵי; f. d. בָּתְרַיְתָא; p. f. d. בָּתְרָיָתָא: der letztere, letzte, *the latter, last.* | לְבָתַר דְּ conj. nachdem, *after.* ‖ אַלְתַּר (= עַל אֲתַר): auf der Stelle, sofort, *on the spot, forthwith.*

ב

בְּ praep., sf. 1 s. בִּי; 1 p. בַּן; 2 s. m. בָּ(י)ךְ, p. m. בְּכוֹ; 3 s. m. בֵּהּ, s. f. בַּהּ, p. m. בְּהוֹ, p. f. בְּהֵי: in, an, für, um, durch, *in, into, for, by, with, through.*

בְּאַנְפֵּי, בְּאַפֵּי v. אנף.

באר. בֵּירָא n. f., p. בֵּירֵי: Grube, *pit.*

באש. בִּישׁ adj., f. p. d. בִּישָׁתָא: schlecht, böse, das Übel, *bad, evil, the evil.* | בִּישׁוּ n. f. Bosheit, *malice.* | בִּישׁוּת adv. böse, *angrily.*

בָּבָא n. m. (et f.?), c. בָּב: Tor, Tür, *gate, door.* | אַבָּב: an der Tür, *at the door.*

בַּבְלָאָה adj., p. בַּבְלָאֵי: Babylonier, *Babylonian.*

בדובר arab. = *bidubr*, mit dem Rücken, *with the back.*

בדח vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. בְּדִיחָא: heiter, *cheerful.* | **Pa.**, Impf. 2 s. m. c. sf. 1 s. תְּבַדְּחַן; Pt. act. 1 p. מְבַדְּחִינַן: erheitern, *cheer, make laugh.* | **Itpa.**, Impf. 3 p. m. נִבַּדְּחֵי: pass. || בַּדּוֹחָא n. m., p. בַּדּוֹחֵי: Lustigmacher, *merry-maker.*

בְּדִיל v. לְ.

בדל vb. denom. **Af.**, Inf. לְאַבְדּוֹלֵי: den Segenspruch am Sabbatausgang sagen, *recite the benediction at the outgoing of the sabbath.*

בְּדַק vb. **Pe.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. בְּדַקְנֵהּ l. בדקיניה; 3. p. m. בְּדַקוּ†; Impf. 1 s. c. sf. 2 p. m. אֶבְדְּקִנְכוֹ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִבְדְּקֵהּ; Pt. pass. 2 pl. בְּדִיקִיתוּ: prüfen, untersuchen, *try, examine.*

בדר vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 p. m. בַּדַּרְתִּנְכוֹ; Pt. pass. p. f. מְבַדְּרָן: zerstreuen, *scatter.*

בְּהָדֵי v. אחד.

בהת vb. **Pe.**, Pt. act. s. f. בָּהֲתָא: sich fürchten, *be afraid.*

בּוֹצִינָא n. m., p. בּוֹצִינֵי: junger Kürbis, *young pumpkin.*

בּוֹצִינָא n. m. Lampe, *lamp.*

בוא vb. **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּבַזֵּי; Inf. c. sf. 3 s. m. לְבַזּוֹיֵהּ: verachten, *insult.*

בְּזַע vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. בָּזַע: spalten, *cleave.* || בִּזְעָא n. m., pl. (בִּזֵּי) בִּזְעֵי: Ritze, Öffnung, *cleft, rent.* | בִּזְתָא n. f.: id.

בזק vb. **Pe.**, Inf. מִבְזַק: streuen, *scatter.*

בִּזְרָא v. זַרְעָא.

בִּזְתָא v. בזע.

בְּחַשׁ vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. בָּחֲשְׁנָא: suchen, *search.*

בטח vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. אַבְטְחָךְ: versichern, *assure.*

[בִּטְטָא] n. m., p. בִּטְטֵי: Funken, *spark.*

בְּטֵל vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. בָּטְלִין†: nichtig sein, *be void.* | **Pa.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. f. בַּטְּלוּהָ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֲבַטְּלִנֵּהּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְבַטּוֹלֵהּ; Pt. act. s. m. מְבַטֵּל, p. m. מְבַטְּלִין†, 1 p. מְבַטְּלִינַן: müßig machen, ungültig machen, *make idle, make void.* | **Itpa.**, Imp. 3

p. m. לְבַטְּלוֹן: pass. ‖ בַּטְלָנָא n. m., p. בַּטְלָנֵי: Müßiggänger, *idler*.

בְּטַשׁ vb. **Pe.**, stampfen, *kick*.

בִּיבָר (lat.) n. vivarium.

בֵּי דִינָא v. דִּין.

בֵּי דָרֵי v. דּוּר.

בֵּי הִלּוּלָא v. הִלּוּלָא.

בֵּי זִיוָנָא v. זִיוָנָא.

בֵּי כְנִישְׁתָּא v. כנשׁ.

בֵּין, בֵּינֵי praepos., sf. 1 p. †בֵּינַנָא; 3 p. m. בֵּינֵיהוֹ: zwischen, *between*. בֵּין טָב לְבִישׁ zwischen dem Guten und Bösen, *between the good and the evil*. ‖ בֵּינֵי וּבֵינֵי adv. dazwischen, *between*.

בֵּי נָשֵׁי v. אנשׁ.

בֵּי סַדְיָא v. אִסָּדָא.

בֵּיעֲתָא n. f., p. †בֵּיעִין, בֵּיעֵי: Ei, *egg*.

בֵּיתָא n. m., c. בֵּי; sf. 2 s. m. בֵּיתָךְ; 3 s. m. בֵּיתֵהּ; p. בָּתֵּי; sf. 2 p. m. בָּתֵּיכוֹן: Haus, *house*. | דְּבֵיתְהוּ seine Frau, *his wife*. ‖ בִּית vb. denom. **Pe.**, Pf. 3 s. m. בָּת; 3 p. m. בִּיתוּ; Inf. מְבַת; übernachten, *pass the night*.

בֵּית, בֵּי praep. zwischen, *between*. בֵּי תְרֵי zwei zusammen, ein Paar, *a pair*.

בְּכָא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. בְּכֵית; Impf. 3 s. m. †יִבְכֵּה; 3 p. m. †יִבְכּוֹן; Pt. act. s. m. בָּכֵי, f. בָּכְיָא; p. m. בָּכֵי, בָּכוֹ; weinen, *weep*.

בִּכְדִי v. הִיא.

בִּלְיוֹנָא (etym.?) n. m. eingravierte Figur, *impression*.

בלל vb. **Itpalp.**, Impf. 3 s. m. לְבַלְבַּל: vermischt werden, *be confused*.

בלע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. בַּלְעֵהּ, 3 s. f. בַּלְעַהּ; 3 s. f. †בְּלַעַת; Pt. act. s. m. בָּלַע, c. sf. 3 s. f. בָּלְעַהּ; 2 s. בָּלְעַתְּ; pass. p. m. בְּלוּעֵי: verschlingen, *swallow*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִבְּלַע, s. f. אִבַּלְעָא, אִבְּלְעָא: pass.

בְּנָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †בְּנִיתִי, בְּנֵית, בְּנֵי; 3 s. m. c. sf. 3 p. f. בְּנָנְהִי; 3 s. f. †בְּנָת; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶבְנְיֵהּ; Infin. לְמִבְנְיָה, c. sf. 3 p. f. לְמִבְנְנְהִי; Pt. act. s. m. בָּנֵי, c. sf. 3 s. m. בָּנְיֵהּ; 1 s. בָּנֵינָא: bauen, *build*. ‖ בַּנַּי n. m. Baumeister, *builder*. ‖ בִּנְיָנָא n. m. Gebäude, *building*.

בסם vb. **Itpa.**, Infin. לְאִבַּסּוֹמֵי (לִבַּ'); Pt. p. m. מִבַּסְּמֵי: sich berauschen, *become drunk.* ‖ בַּסִּים adj. süß, *sweet.*

בִּסְתַּרְקֵי (pers.) n. p. Polster, Teppiche, *covers, rugs.*

בְּעָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. בְּעֵי; 1 p. †בְּעֵינָא, †בְּעֵנַן, בְּעַן; 2 p. m. בְּעֵיתוּ; 3 p. בְּעוֹ; Impf. 1 p. נִבְעֵי; 3 p. †לִבְעוֹן, לִבְעוֹ; Inf. מִבְעָא, לְמִבְעֵי; Imp. s. m. בְּעֵי; Pt. act. s. f. בָּעֲיָא; p. m. †בָּעַיִן, †בָּעוֹן, בָּעוֹ; 1 s. בָּעֵינָא 2 s. בָּעֵית, 2 p. בָּעֵיתוּן; pass. s. m. בְּעֵי: fragen, bitten, nötig haben, *ask, require.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִבְּעִי, s. f. אִבָּעֲיָא; Impf. 3 s. f. תִּבְּעֵי; Pt. s. m. מ(תְ)בְּעֵי, f. מִבָּעֲיָא; p. m. †מִתְבְּעֵין, מִתְבְּעוֹ; 1 s. מ(תְ)בְּעֵינָא: pass. ‖ בָּעֲיָא n. (f.), sf. 1 p. בָּעֲיַן: Frage, *question.*

[בעלא] n. m., c. בְּעֵל: Herr, *master.* | בְּעֵל דְּבָבָא, sf. 2 s. m. בְּעֵל דְּבָבָךְ: Feind, *enemy.*

בער[1]. [בעורא] n. m., p. †בָּעוֹרִין: Fackel, *torch.*

בער[2] vb. **Pa.**, Imp. p. בַּעֲרוּ: entfernen, *remove.*

בְּצִיר adj. wenig, *lacking;* sq. מִן־ weniger als, *less than.*

בָּקָא n. m., בָּקְתָא n. f. Mücke, *gnat.*

בקא vb. **Pe.**, Imp. s. בְּקִי: untersuchen, *examine.*

בקק. בָּקָא n. m., p. בָּקֵי: Krug, *pitcher.*

בר (§13*b*), c. בַּר; d. בְּרָא; sf. 1 s. †בְּרִי, †בֵּרִי, בְּרַי; 2 s. m. בְּרָךְ; s. f. בְּרֵךְ; s. f. בְּרַהּ; p. †בְּנִין, בְּנֵי, c. בְּנֵי; sf. 1 s. בְּנַי; 2 s. f. †בְּנַיְכִי, בְּנַיִךְ; 2 p. m. בְּנַיְכוֹ; 3 s. m. †בְּנוֹהִי, בְּנֵיהּ; 3 p. m. בְּנֵיהוֹ: Sohn, *son.* בַּר בְּרֵהּ sein Enkel, *his grandson.* | בְּרַתָּא, c. בַּת; sf. †בְּרַתִּי, †בְּרַת; 2 s. m. בְּרַתָּךְ; 3 s. f. בְּרַתַּהּ; p. a. בְּנָן (בְּנָתָן), c. בְּנָת, d. בְּנָתָא; sf. 1 s. בְּנָתִי; 1 p. בְּנָתִין: Tochter, *daughter.*

ברא[1] **Pe.**, Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶבְרְיֵהּ: erschaffen, *create.* | vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִבַּרְיָא, p. אִבְּרוֹ; Pt. 2 s. מִתְבְּרֵית: pass. ‖ [בְּרִיתָא] n. f., p. בִּרְיָתָא: Geschöpf, *creature.*

ברא[2] vb. **Pe.**, Pt. act. בָּרֵי: stark werden, *become*

strong. | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִבְּרִי לַהּ עָלְמָא, אִבְּרַי er genas, *he became well.* | **Af.**, Imp. s. m. איבראי l. אַבְרַי: nähren, *nurse.*

בַּרְדָא n. m. Hagel, Eis, *hail, ice.*

בַּרְזָא (gr.) n. m. Lederriemen, *thong.*

בַּרְחָא n. m. Ziegenbock, *he-goat.*

[בַּרְיוֹנָא] (etym.?) n. m., p. בַּרְיוֹנֵי: gewalttätiger Mensch, *rebel, outlaw.*

ברך vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נִבְרֹךְ, לִבְרֹךְ: Pt. pass. בְּרִיךְ: sed usitatius **Pa.**, Pf. 1 s. בָּרְכִי, sf. 2 s. m. בָּרַכְתָּךְ, 3 p. m. בָּרְכְתִּנְהוּ; 1 p. בָּרְכִנָא†, בָּרְכִינַן†: 3 s. m. בָּרֵךְ: 3 p. m. c. sf. 1 s. בָּרְכוּן; Impf. 1 s. אֲבָרֵךְ, p. נְבָרֵךְ; 3 s. m. c. sf. 1 s. לְבָרְכַן: 3 p. m. c. sf. 2 s. m. לְבָרְכוּךְ; Inf. בָּרוֹכֵי; Pt. act. 1 p. מְבָרְכִינַן: segnen, eine Benediktion sprechen, *bless, say a benediction.* ‖ [בִּרְכָּא] n. f., du. c. sf. 3 s. m. בִּרְכֵּיהּ: Knie, *knee.* ‖ בִּרְכְתָא n. f., p. d. בִּרְכָתָא: Segen, *blessing, benediction.*

בְּרַם v. ברר.

ברקא (בהרג) (pers.): vortrefflich, *excellent.*

ברר. בַּר adj., d. בָּרָא: draußen, außenstehend, freies Feld, Außenseite, *on the outside, external, field, peel.* | בָּרַי adj., s. f. d. בָּרַיְתָא, p. f. d. בָּרָיָתָא: äußerer, *external.* | לְבָרָא, (מְ)אַבָּרַי adv.: draußen, *outside.* | לְבַר מִן, בַּר מִן: außer, *except.* | אִבְרָא, בְּרַם: aber, fürwahr, *but, of a truth.*

בִּשְׂרָא n. m. Fleisch, *meat, flesh.*

בשל vb. **Pa.**, Imp. s. f. בַּשְּׁלִי: kochen, *seethe.*

בְּשָׁשׁ n. m. Bergraute, *wild rue.*

בְּתוּלְתָא n. f. Jungfrau, *virgin.*

בָּתַר v. אַתְרָא.

ג

גבא vb. **Pe.**, Impf. 3 p. יִגְבּוּן†; Inf. לְמִגְבָּא; Pt. act. 2 s. f. גָּבְיַת (גָּבְית): erheben, *collect.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַגְבֵּהּ; Pt. act. 1 p. מַגְבֵּינַן. 1. = **Pe.**; 2. ein-

kassieren lassen, *order collected.*

גבב[1]. גִּבְתָּא n. f. Rohr, *tube.*

גבב[2]. [גבתא n. f.], p. גִּבֵּי: abgeschnittenes Stück, *a piece cut off.*

גבב[3]. גְּבָבָא n. m. Flocken, *flake.*

גבה vb. **Af.**, Pt. 2 p. מַגְבְּהִיתוּ: erheben, *lift up.*

גבל vb. **Pe.**, Pt. pass. גְּבִיל: kneten, *knead.*

גְּבַר n. m., d. גַּבְרָא; sf. 1 s. גַּבְרִי, 3 s. f. גַּבְרַהּ, גַּבְרָא; p. †גַּבְרִין, †גְּבִרִין, גַּבְרֵי, גְּבָרֵי; sf. 2 p. f. גַּבְרַיְכִי: Mann, *man, husband.* ‖ גְּבוּרְתָּא n. f., sf. 3 s. m. גְּבוּרְתֵהּ: Macht, *power.*

גדא[1]. גַּדְיָא n. m. Böckchen, *kid.*

גדא[2] vb. **Af.**, 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַגְדֵּהּ: auswerfen, *cast up.*

גדד[1]. גַּדָּא n. m. Geschick, *fortune.*

גדד[2]. גִּדָּא (גְּדָא) n. m. Wand, Uferwand, *wall, bank of a river, shore.*

גדד[3]. גְּנְדָּא n. m. Bande, *band, troop.*

גדל vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. גָּדְלְנָא: flechten, *twine.*

גַּדְפָּא (גַּפָּא) n. m., p. sf. 3 p. גַּדְפַּיְהוּ: Flügel, *wing.*

גּוֹהַרְקָא (pers.) n. m., p.† גּוֹהַרְקִין: Tragsessel, *litter.*

[גו] בְּגוֹ praep., sf. 2 s. f. †בְּגַוַּיְכִי, בְּגַוַּיךְ, p. m. בְּגַוַּיְכוּ; 3 s. f. בְּגַוַּהּ, p. m. בְּגַוַּיְהוּ: innerhalb, in, *within, in.* | לְגוֹ praep., sf. 3 s. m. לְגַוֵּהּ: in, *into.* | מִגּוֹ praep. infolge, *on account of.* | מִגּוֹ דְ conj. infolgedessen daß, *because.* ‖ גַּוַּי adj., p. f. d. גַּוַּיָּתָא: innerer, *inner.*

גַּוְזָא n. m. Eunuch, *eunuch.*

גּוֹזָלָא n. m., p. d. †גּוֹזָלַיָּא: junge Taube, *pigeon.*

גַּוְנָא (גְּוַנג) (pers.) n. m. Farbe, *color.* | כְּגוֹן praep. wie, *like.* כְּהַי גַּוְנָא: auf diese Weise, *in this manner.*

גום vb. **Pe.**, Pt. act. גָּיֵם: dreist sein, *be bold.*

גּוּפָא n. m., sf. 3 s. m. גּוּפֵהּ: Körper, Person, Wesen, *body, person, essence.* | הוּא גּוּפֵהּ er selbst, *himself.* אַנְתּוּ גּוּפַיְכוּ ihr selbst, *yourselves.*

גוץ adj., f. גּוּצָא: klein, *small.*

גִּיוֹרָא n. m. = hebr. גֵּר.

גִּיּוֹרְתָּא n. f. | גור vb. denom. **Itpa.**, 3 s. m. אִתְגַּיַּר: Proselyt werden, *become a proselyte.*

גַּזָּא, גִּנְזָא (pers.) n. m. Schatz, *treasure.* בֵּי גִּנְזָא Schatzhaus, *treasury.* || גנז vb. denom. **Pe.**, Pt. pass. s. f. גְּנִיזָא: aufheben, *store up.*

גזז vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. גַּזֵּה, גַּזְזֵה, גַּזְיֵה; 3 p. m. †גַּזּוּ, sf. 3 p. m. גַּזְיוּהִ, 3 p. f. גַּזּוּ[נ]הִי; Impf. 1 s. c. sf. 2 s. m. אֶגְזְזָךְ; 3 p. m. לִגְזוּ (לְגַזּוּ), לִגְזְזוּ; Pt. act. גָּיֵז, גָּזֵז, p. m. גָּיְזִי: scheren, abschneiden, *cut, cut off.* || גְּזִיזָא n. m., p. גְּזִיזֵי: Stück, *piece.*

גום vb. **Pe.**, Pt. act. גָּיֵם: drohen, *threaten.*

גְּזַר vb. **Pe.**, Inf. לְמִגְזַר; Pt. act. p. m. גָּזְרִי: beschließen, anordnen, *determine upon, order.* || גְּזֵירְתָא: Beschluß, Dekret, *decree.*

גחן vb. **Pe.**, Imp. גְּחַן: sich beugen, *bow down.*

גַּיְסָא n. m. Räuberschar, *band of robbers.*

גְּלָא vb. **Pe.**, 1 s. גְּלֵי; 1 p. †גְּלֵינַן; 2 p. †גְּלֵיתוּן; Impf. 1 s. אֶגְלֵי; Pt. pass. p. m. גְּלַן: 1. offenbar machen, *reveal;* 2. in die Verbannung gehen, *go into exile.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִגַּלִי, p. f. †אִגַּלְיָן: geoffenbart werden, *be revealed.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. גַּלְיָא; Impf. 2 p. m. תְּגַלּוּ; Inf. גַּלּוֹיֵי; Pt. pl. m. מְגַלּוּ; 1 s. מְגַלֵּינָא; entblößen, offenbaren, *uncover, reveal.*

גלד vb. **Pe.**, Pt. pass. pl. m. †גְּלִידִין: mit Eis überzogen, *covered with ice, congealed.*

גֻּלְדְּנָא (גל׳) n. m., p. גֻּלְדְּנֵי: Name eines kleinen Fisches, *a certain small fish.*

גלל[1]. גַּלָּא n. m. Welle, *wave.* || גִּלָּא n. m., p. גִּלֵּי: dürres Gras, *dried grass.* || גְּלִתָּא n. f. Mantel, *cloak.* || גְּלָלָא n. m. Stein, *stone.* || [גְּלָלָן] adj., f. d. גְּלָלָנִיתָא: klumpenförmig, *in lumps.* || גַּלְגְּלָא (גל׳) n. m. Rad, *wheel.* || גַּלְגְּלָא (גל׳) n. m. Augapfel, *apple of the eye.* || גַּלְגַּלְתָּא

n. f. id. || [מְגִלְּתָא] (hebr.), p. מְגִלָּאֵי: Rolle, *scroll.*

גלל². גַּלָּא n. m., p. גַּלֵּי: Tür, *door.*

גָּלִילָאָה n. m. d. Galiläer, *Galilean.*

גְּלִימָא n. m., p. c. sf. 3 p. m. גְּלִימַיְהוֹ: Mantel, *cloak.*

גַּמְלָא n. m. f., sf. 1 p. גַּמְלַן: Kamel, *camel.* || [גַּמְלָן] adj., f. d. גַּמְלָנִיתָא: groß, *large.*

גמל vb. **Pe.**, Pt. act. c. גָּמֵל: vergelten, antun, *requite, deal out, do.* גָּמֵל חִסְדִין der Wohltaten erweist, *a doer of kindnesses.*

גמם vb. **Palp.**, Pt. act. מְגַמְגֵם: stottern, *stammer.*

גמר¹ vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. גְּמַרְתְּ; Impf. 3 s. m. לִגְמַר; Inf. מִגְמַר; Pt. pass. s. m. גְּמִיר, p. m. גְּמִירִי; 1 s. גְּמִירְנָא, 2 s. גְּמִירַתְּ: lernen, *learn.* | **Af.**, Impf. 1 s. c. sf. 2 s. m. אַגְמְרָךְ; 3 s. m. c. sf. 1 s. לִגְמְרַן; 3 p. m. c. sf. 1 p. נִגְמְרִינַן; Imper. p. m. אַגְמרוּ; Inf. אַגְמוֹרֵי, sf. 1 s. לְאַגְמ[וֹ]רַן, 3 s. m. לְאַגְמוֹרֵהּ: unterrichten, *instruct.*

גמר² [גמרתא] n. f., p. גֻּמְרֵי: Kohle, *coal.*

גנא¹ vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תְּגְנֵי; Imp. גְּנִי; Pt. s. m. גָּנֵי, p. m. גָּנֵן, גָּנוּ; 1 s. גָּנֵינָא: schlafen, *sleep.* | **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אַגְנִיתֵהּ; 3 s. f c. sf. 3 s. m. אַגְנִיתֵהּ; Imp. אַגְנִי, sf. 1 s. אַגְנִין; Inf. c. sf. 3 s. f. לְאַגְנוֹיַהּ; Pt. p. m. מַגְנוּ; 1 s. מַגְנֵינָא: zu Bett legen, *put to bed.*

גנא² vb. **Itpa.**, Inf. †מִגַּנָּיָא; Pt. s. f. מִגַּנְּיָא: beschämt werden, häßlich sein, *be ashamed, be ugly.*

גנב¹. [גְּנֻבְתָּא] n. f., sf. 3 s. m. גְּנֻבְתֵּהּ: Schwanz, *tail.*

גנב². [גַּבָּא] n. m., sf. 3 s. m. גַּבֵּהּ: Rücken, *back.* | (לְ,בְּ)גַבֵּי praep., sf. 1 s. m. לְגַבַּי; 1 p. גַּבַּן; 2 s. m. לְגַבָּ(י)ךְ; 2 p. m. (בְּ)גַבֵּיכוֹ; 3 s. m. גַּבֵּי, לְגַבֵּיהּ: bei, zu, *with, to.* | אַגַּב praep. wegen, *on account of.* | אַגַּב דְּ conj. während, *while.* | אַף עַל־גַּב דְּ conj. obgleich, *although.*

גנב³ vb. **Pe.**, Impf. 3 p. m. לִגְנְבוּ; Imp. גְּנֹב; Pt. act. p. m. גָּנְבֵי: stehlen, *steal.* |

Itpe., Pt. מִתְגְּנֵב, p. מִתְגַּנְבֵי: pass. | **Pa.,** Pt. act. p. m. מְגַנְּבֵי: = **Pe.** ‖ גַּנָּבָא n. m., p. גַּנָּבֵי: Dieb, *thief.* | רֵישׁ גַּנָּבֵי: Anführer von Dieben, *chief of thieves.*

גנדר vb., Impf. 3 s. m. נִגַּנְדַּר: rollen, *roll.* | It., Pt. מִגַּנְדַּר: pass.

גנו v. גִּנְּוָא.

גנן vb. **Af.,** Inf. אַגּוֹנֵי; Pt. act. s. f. מַגְנְּנָא; 2 s. מגנית l. מַגְנַּתְּ; pass. s. f. מ(י)גניא l. מַגְנְּנָא, p. מַגְנּוֹ: beschützen, *protect.* ‖ גִּנְּתָא n. f. Garten, *garden.* | גַּנָּאָה n. m., p. גַּנָּאֵי: Gärtner, *gardener.* | גְּנָנָא (בֵּי) n. m.: Brautgemach, *bridal chamber.* | גנן vb. denom. **Pe.,** Pt. act. 2 p. †גָּנֵיתּוּן: das Brautgemach herstellen, *build the bridal chamber.*

גסס. גִּיסָא n. m. Seite, *side.*

גֻּפְנָא n. m., p. גֻּפְנֵי: Rebe, Weinstock, *vine.* | עֲמַר גֻּפְנָא: Baumwolle, *cotton.*

גרא vb. **Pa.,** Impf. 2 s. m. תְּגָרֵי: reizen, *incite.* | **Itpa.,** Pf. 3 p. m. אִגָּרוּ; Impf. 2 s. m. תִּתְגָּרֵי: streiten, *contend.* ‖ תִּגְרָא n. m. Streit, *quarrel.*

גרב vb. **Pe.,** Pt. act. p. m. גָּרְבִי: gefangen nehmen, *take captive.*

גַּרְבָּא (pers.) n. m., p. גַּרְבֵי: Krug, *pitcher.*

גַּרְגְּלִידָא (גְּלִ׳, גְּ׳) (gr.) n. m., p. ־לִידֵי: Rübe, *turnip.*

גַּרְגִּירָא n. m. Rauke, *water-cress, rocket.*

גרד vb. **Pa.,** Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. גָּרְדְתֵּהּ: kratzen, *scratch.* | גַּרְדָּא n. m. Stumpf, *stump.*

גַּרְדָּאָה (gr.) n. m., p. גַּרְדָּאֵי: Weber, *weaver.*

גְּרִיוָא (pers.) n. m. s., p. d. †גְּרִיוָאֵי: ein Maß, *a measure* = סְאָה.

גרם[1]. גַּרְמָא n. m., sf. 3 s. m. גַּרְמֵהּ; p. גַּרְמֵי; sf. 3 s. m. גַּרְמֵיהּ: Knochen, *bone.*

גרם[2] vb. **Pe.,** Pt. act. גָּרֵם: verursachen, *cause.*

גַּרְמִידָא n. m., p. גַּרְמִידֵי: Elle, *cubit.*

גרס vb. **Pe.,** Impf. 3 p. m. נִגְרְסוּ (ל); Pt. act. s. m. גָּרֵס, p. m. גָּרְסִי: studieren, *study.* ‖ גִּרְסָא n. m., Studium, *study.*

גרע vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. גְּרַעְתֵּהּ: scheren, *cut (the hair).*

גרר[1] vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. נִגְרְרֵהּ; Inf. מִגְרַר: schleppen, ziehen, *drag, draw.*

גרר[2] . גִּרָּא n. m., sf. 3 s. m. גִּרֵּהּ; p. גִּרֵי, sf. 1 s. גִּרַי: Pfeil, *arrow,* ‖ גִּרָּאָה n. m.: Pfeilmacher, *arrow-maker.*

גרש vb. **Pa.**, Pt. act. 2 p. מְגָרְשִׁיתּוּ: zermalmen, *grind.*

גרש (hebr.) vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 s. f. גָּרַשְׁתִּךְ; Pt. act. 2 s. מְגָרְשַׁתְּ: scheiden, *divorce.*

גְּשְׁפַּנְקָא (pers.) n. m. Siegelring, *seal ring.*

גְּשְׁקְרָא (pers.) n. m. Kleie, *bran.*

גִּשְׁרָא n. m., p. גִּשְׁרֵי: Brücke, *bridge.*

גשש vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. גַּשְׁשֵׁהּ, גַּשְׁיֵהּ: betasten, *touch, feel.*

ד

דְּ v. דִּי

דָּא (§9*a*) pron. dem. s. f. diese, *this.*

דאג vb. **Pe.**, Pt. act. דָּאֵג: besorgt sein, *be anxious, concerned.*

דבב[1] . דִּידְבָא (§17*b*) n. m. (f.) Fliege, *fly.*

דבב[2] . דִּבָּא n. m., p. דִּבֵּי: Bär, *bear.*

דִּבְחָא n. m. = חַג הַפֶּסַח. ‖ מַדְבְּחָא n. m. Altar, *altar.*

דבק vb. **Itpe.**, Pf. 1 s. אִדְּבַקִי; 1 p. †אִדְּבַקְנָא; Pt. מִדְּבֵק: anhangen, ankleben, *cleave, adhere.* | **Pa.**, Pt. pass. מְדַבַּק: angeheftet, *clinging.*

דבר[1] . דִּבּוּרָא (hebr.) n. m., 3 p. m. דִּבּוּרַיְהוּ: Wort, Ausspruch, *word, utterance.*

דבר[2] vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. דַּבְרֵהּ, 3 p. m. דַּבְרִנְהוּ; Pt. act. s. c. sf. 3 p. דָּבְרִנְהוּ: führen, den Brauch haben, *lead, be accustomed.* | **Pa.**, Pt. act. p. מְדַבְּרִי: leiten, *guide.* ‖ דַּבְרָא n. m. Feld, *field.* ‖ מַדְבְּרָא n. m. Wüste, *wilderness.* ‖ מְדַבְּרָנָא n. m. Führer, *leader.*

דִּבְשָׁא n. m. Honig, *honey.*

דַּגָּלָא n. m. Lügner, *liar*.
דַּהֲבָא n. m. Gold, *gold*.
דהן vb. **Itpe.**, Imp. אִדְּהַן: fett werden, *become fat*. [דְּהִין] adj., d. דְּהִינָא: fett, *fat*.
דון vb. **Pe.**, Impf. 1 s. אֲדוּן: fortfahren, *go on*, *continue*.
דוץ (= דעץ) vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. דָּצֵיהּ; 3 s. f. c. sf. 3 s. f. דָּצַתָּהּ: einstecken, *thrust in*.
דוק vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. דָּק; Pt. act. דָּאֵק, דָּיֵק; pass. s. f. דְּיִקָא, p. m. דְּיִקֵי: sorgfältig betrachten, genau sein, *observe carefully*, *be exact*; Pt. pass. genau erwiesen, nach der genauen Interpretation übereinstimmend mit, *proved with exactness*; *when correctly interpreted*, *in agreement with*.
[1]דור vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †דָּיְרִינַן; Impf. 2 s. m. †תְּדוּר: Inf. מֵדַר: Pt. act. s. m. דָּיַר, f. דָּיְרָא, p. m. דָּיְרֵי; 1 s. דָּאֵרְנָא, דָּיַרְנָא: wohnen, *dwell*. **Itpe.**, Pt. מִתְּדַר wohnbar, *habitable*. ‖ דָּרְתָא n. f., sf. 3 s. m. דָּרְתֵהּ: Hof, *court*. ‖ בֵּי דָרֵי Hürde, *sheepfold*. ‖ דּוּרָא n. m. Dorf, *village*. ‖ דְּיוּרָא n. m. Herberge, *inn*. ‖ דְּיוּרָאָה n. m., p. דְּיוּרָאֵי: Gastwirt, *inn-keeper*. ‖ דָּרָא n. m., p. דָּרֵי: Geschlecht, *generation*. ‖ דָּרָא n. m., p. דָּרֵי: Reihe, *row*.
[2]דור vb. **Pa.**, Pf. 3 p. sf. 3 s. m. דַּוְּרוּהּ; Pt. act. מְדַוֵּר: einholen, *overtake*.
דורון (gr.) n. m. Gabe, *gift*.
דחא vb. **Pe.**, Imp. דְּחִי: stoßen, *push*. ‖ **Af.**, Pt. act. p. m. †מַדְחַן: id.
דחל vb. **Pe.**, Impf. 2 s. f. תִּדְחֲלִי(ן); Pt. act. דָּחֵל, p. דָּחֲלִי(ן): fürchten, *fear*.
דחף vb. **Pe.**, Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִדְחֲפֵהּ: stoßen, *push*.
דחץ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. דְּחַצֵּהּ: einstecken, *thrust in*.
דחק vb. **Pe.**, Impf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. נִדְחֲקוּהּ; Pt. act. p. m. דָּחֲקֵי; pass. s. m. דְּחִיק, f. דְּחִיקָא: drängen, *crowd*, *push*; Pt. pass. eng, *straitened*. ‖ דּוּחְקָא (דַּחֲקָא) n. m. Gedränge, Bedrängnis, *crowding*, *distress*.
דִּי, דְּ nota relationis (§70),

conj. (§71). | דִּיל־ v. לְ; דִּיד־ v. יַד.

דַּיָּלָא n. m. Staatsdiener (insbes. Steuereinnehmer), *public official (esp. tax-gatherer).*

דִּילְמָא v. מָה.

דִּין, דּוּן vb. **Pe.,** Impf. 3 s. m. לְדִין, לְדוּן, נְדוּן; Imp. s. m. דּוּן, p. m. דּוּנוּ: richten, *judge.* | **Itpe.,** Pf. 3 p. אִתְּדוּן; Pt. s. f. מִתְּדָנָא: pass. | **Pa.,** Impf. 3 p. m. לְדַיְּנוּ, sf. 3 s. m. נְדַיְּנוּהַּ; Imp. c. sf. 3 s. m. דַּיְּנֵהּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמְדַיָּנֵהּ: = **Pe.** ‖ דִּין n. m., d. דִּינָא; sf. 1 p. †דִּינַנָא: Gericht, Prozeß, Gesetz, *court, law-suit, law.* | בְּדִינָא adv. mit Recht, *rightfully.* | בֵּי דִינָא Gerichtshof, *court of justice.* ‖ דַּיָּן n. m., a. דַּיָּנָא: Richter, *judge.* ‖ מְדִינְתָּא n. f., p. מְדִינָתָא: Bezirk, *district, province.*

דִּינָרָא n. m., p. †דִּינָרִין, דִּינָרֵי: denarius.

דיספק n. m. Sänfte, *litter.*

דכא vb. **Itpa.,** Pf. 3 s. m. אִדַּכִּי: abgetan sein, *be gone.*

דִּכִי (§9*f*) pron. dem. s. m. jener, *that.* מָרֵי דִּכִי der Herr jenes (Windes), *the Lord of that (wind).*

דִּכְתָא n. f., a. דּוּךְ; sf. 3 s. m. דִּכְתֵּהּ: Ort, Stelle, *place.*

דכר vb. **Pe.,** Impf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. †יִדְכְּרָנָךְ, לִדְכְּרָךְ; Pt. pass. p. m. דְּכִירִי, 1 s. דְּכִירְנָא: eingedenk sein, *remember.* | **Itpe.,** Pf. 2 p. †אִדַּכַּרְתּוּן: sich erinnern, *remember.* | **Af.,** Pf. 2 s. m. c. sf. 1 s. אַדְכַּרְתַּן; Inf. לְאַדְכּוֹרֵי: erinnern, *remind;* sq. בְּ erwähnen, *make mention.* ‖ דִּכְרָנָא n. m., c. דִּכְרָן: Andenken, *memorial.*

דלא vb. **Pe.,** Pt. act. 1 s. דָּלֵינָא, 2 s. דָּלֵית; pass. p. m. דְּלוֹ: schöpfen, erheben, *draw, lift.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִדְּלִי; Pt. מִדְּלֵי: sich erheben, hoch sein, *be lifted, be high.* | **Pa.,** Pf. 3 s. m. דַּלִּי, sf. 1 p. דַּלְּיַן, 3 s. m. דַּלְּיֵהּ, 3 p. דַּלְּינְהוֹ; 3 s. f. דַּלְּיָא; 3 p. c. sf. 3 s. m. דַּלְּיוּהַּ; Imp. דַּלִּי, דַּל, p. דַּלּוֹ: erheben, wegnehmen, *lift up, take away, deduct.* ‖ דְּלָא n. m. Höhe, *height.*

דלל vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּדֹּל: spinnen, *spin.*

דלק vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַדְלֵק; 3 p. אַדְלְקוּ; Pt. act. מַדְלֵק, p. m. מַדְלְקִי: anzünden, *light, kindle.*

דַּם (§13*b*) n. m., d. דְּמָא; sf. 2 s. m. דְּמָךְ: Blut, *blood.*

דמא vb. **Pe.**, Pt. act. דָּמֵי, p. m. דָּמוּ, f. דָּמְיָן: gleich sein, *be like.* | מִי דָּמֵי: ist es denn gleich? *is it at all like (the case mentioned)?* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִדְּמִי: in der Gestalt von … erscheinen, *appear in the likeness of.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. דַּמְיֵהּ; Pt. pass. p. f. מְדַמְיָן: vergleichen, als … vorstellen, *liken, imagine.* ‖ דְּמֵי n. p. m., c. דְּמֵי; sf. 3 p. דְּמַיְהוֹ: Preis, *equivalent, price.*

דְּמוּךְ adj., p. m. דְּמוּכִי: schlafend, *sleeping.*

[דִּמְעֲתָא] n. f., p. דִּמְעֵי et דִּמְעָתָא; sf. 3 s. m. דִּמְעֵיהּ: Träne, *tear.*

דֵּן, דְּנָן (§9*a*) pron. dem. s. m. dieser, *this.*

דנח . מַדְנְחָא n. m. Osten, *east.*

דנן . דַּנָּא n. m., p. דַּנֵּי: Faß, *wine-jar.*

דִּסְתְּנָא (pers.) n. m. Portion, *portion.*

דעדק v. דקק.

דַּעְתָּא v. ידע.

דפף . דַּפָּא n. m. Brett, *board.*

דִּקְלָא n. m. Dattelpalme, *palm-tree.*

דִּקוּלָא n. m, Korb, *basket.*

דִּקְנָא n. m. Bart, *beard.*

דקק vb. **Pe.**, Imp. דֹּק; Pt. pass. דַּיִק: zermalmen, *grind.* | דַּקְדַּק adj., s. f. d. דַּקְדַּקְתָּא, p. m. †דַּעְדְּקִין (§4*h*): klein, *small.* דַּרְדְּקֵי: kleine Kinder, *small children.*

דקר vb. **Pe.**, Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִדְקְרֵהּ: durchbohren, *pierce through.*

דָּרָא v. דור.

דרא vb. **Pe.**, Pt. act. דָּרֵי, 2 s. דָּרֵית (דָּרְיַתְּ): tragen, *carry.*

דַּרְגָּא n. m. Stufe, *step.*

[דֻּרְדְּיָא] n. m., p. d. †דֻּרְדַּיָּא: Hefe, *dregs.*

דרדק v. דקק.

דִּרְכָּא n. m. Weg, *way.*

דָּרוֹמָא (hebr.) n. m. Süden, *south.* | דרם vb. denom. **Af.**, Imp. p. אַדְרְמוּ; Inf. אַדְרוֹמֵי:

sich südwärts wenden, *turn towards the south.*

דַּרְקוֹנָא (gr.) n. m. Drache, *dragon.*

דְּרַשׁ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. דַּרְשַׁהּ; p. m. דְּרוּשׁ; Impf. 2 p. †תִּדְרְשׁוּן: 1. den Schrifttext erklären, *interpret the Scriptural text;* 2. vortragen (im allgemeinen), *deliver in public (in general).* ‖ בֵּי מִדְרָשָׁא: Haus des Vortrages, Schule, *school.*

דשש¹. דַּשָּׁא n. m. (f.?): Tür, Tor, *door, gate.*

דשש² vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַדִּשׁ: schweigen, *be silent.*

דַּשְׁתָּנָא (pers.) n. f. menstruierendes Weib, *menstruating woman.*

ה

הֲ part. interr. = num. | הֲלָא = nonne.

הָא (§9*c*) pron. dem. s. f. diese, *this;* im neutrischen Sinne *(in a neuter sense):* dieses, *this.* ‖ הָא, הָ־ interj. siehe, *behold.* ‖ דְּהָא conj. weil, *because.*

הָאִדָּנָא v. עדד.

הָאֵךְ (§9*f*) pron. dem. s. m. jener, *that.*

הַבְלָא n. m. Hauch, Dampf, *breath, vapor.*

הַבְרָא n. m. Finsternis, *darkness.*

הָדָא (§9*a*) pron. dem. s. f. diese, *this.*

הֲדָדֵי v. אחד'.

הֲדֵי v. אחד'.

הֶדְיָא. בְּהֶדְיָא adv. ausdrücklich, *explicitly.*

הָדֵן (§9*a*) pron. dem. s. m. dieser, *this.*

הֲדַר vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †הֲדַרְנָא, †הֲדַרְן, הֲדְרִינַן; 2 s. m. הֲדַרְתְּ; Impf. 1 s. אֶהְדַּר; 3 p. m. לֶהֶדְרוּ, לֶהְדּוּר; Inf. לְמֶהְדַּר; Pt. act. הָדַר, הָדֵר, f. הָדְרָא, p. m. הָדְרֵי; 1 s. הָדַרְנָא: zurückkehren, *return;* sq. בְּ seinen Sinn ändern, *change one's mind;* sq. לְ umringen, *encircle.* | הֲדַר adv. wiederum, *again.* | **Pa.**, Pf. 1 p. †הַדְּרִינַן: zurückerstatten, *restore.* | **Af.**, 1 s. אַהְדַּרִי, sf. 3 p. m. אַהְדַּרְתִּנְהוּ; 2 s. m. אַהְדַּרְתְּ; 3 s. m. אַהְדַּר,

f. אַהֲדַרָא; 3 p. m. c. sf. 3 p. m. אַהֲדְרוּנְהוּ; Impf. 3 s. m. לַהְדַר, נֶהְדַר, לֶהְדַר, sf. 3 s. m. לֶהְדְרֵהּ; Imp. s. m. c. sf. 3 s. f. אַהְדְרַהּ; Inf. אַהְדּוֹרֵי; Pt. act. מַהְדַר; 1 s. מַהְדַרְנָא: zurückerstatten, wiederherstellen, erwidern, betteln, *restore, reply, beg.* || מַהְדּוֹרָא n. m. Bettler, *beggar.*

הָהוּא m., הָהִיא f. (§9*f*) pron. dem. jener, jene, *that.*

הוּא m., הִיא f. (§8*b*) pron. pers. 3 s. er, *he;* sie, *she.* || כָּל־דְּהוּא: was es nur ist, *whatever it may be.* || כְּדִי adv. nur so, zwecklos, *only so, without aim.* | בִּכְדִי adv. um nichts, *for nothing.* || מִכְּדִי conj. da, *since.*

[הוּגְנָא] (gr.) n. m., p. הוּגְנֵי: Dromedar, *dromedary.*

הֲוָה vb. Pe., Pf. 1 s. †הֲוֵיתִי, הֲוַי; 1 p. †הֲוֵינָא, †הֲוֵינַן, הֲוַין; 2 p. m. †הֲוֵיתוּן; 3 s. f. †הֲוָת, הֲוַיָא, הֲוַי; 3 p. m. הֲווֹ; 3 p. f. הֲוַיָן; Impf. 2 s. f. †תֶּהֶוְיין; 2 s. m. תֶּהֱא; 1 p. לֶהֱוֵי; 2 p. m. תֶּהֱווֹ; 3 s. m. †יֶהֱוֵי, †יְהֵי^א^, לֶהֱוֵי, נֶהֱוֵי; 3 s. f. תֶּהֱוֵי, תֶּהֱא; 3 p. m. נֶהֱווֹ; Imp. הֱוֵי, p. הֱווֹ; Inf. מֶהֱוֵי; Pt. act. s. m. הָוֵי, f. הָוְיָא; p. m. הָווֹ, f. הָוְיָן; 1 s. הָוֵינָא, p. הָוֵיתוּ; 2 s. הָוֵית: sein, *be.* | מַי קָא הָוְיָא עֲלֵיהּ: wie geht es ihm? *how is he faring?* | נִהֵי דְ conj. wenn auch, *even if.* | מִיהוּ, מִיהַת, מִיהָא adv. jedenfalls, *at all events.* | הוה c. Pt. cf. §58*g*.

הוּצָא n. m. Palmblättchen, *spathe of a palm.*

[הוּמְתָא] n. f., p. הוּמֵי: eine gewisse Dornart, *a species of thorns.*

הֲזָר pers. hazār = 1000.

הַי (§9*c*) pron. dem. s. m. dieser, *this.*

הֵי (§11*c*) pron. interr. welcher? *which?*

[הִיגְתָא], p. הִיגֵי (הָגֵי): eine gewisse Dornart, *a species of thorns.*

הֵיכָא adv. wo? *where?* | מֵהֵיכָא: woher? *whence?* | הֵיכָא דְ conj. wo, *where.*

הֵיכִי adv. wie? *how?* | כִּי הֵיכִי דְ conj. damit, *in order that.*

הימן v. אמן.

הַיְנוּ m., הַיְנִי f. (§9*d*): das ist, *it is.*

הָךְ (§9*f*) pron. dem. s. f. jene, *that.*

הָכָא adv. hier, *here.* | מֵהָכָא: von hier, *hence.*

הָכִי adv. so, *so.* | בַּר הָכִי: fähig dessen und dessen, *capable of this and that.*

הָלֵין (§9*a*) pron. dem. pl. diese, *these.*

הלך vb. **Pe.**, Imp. לֵךְ: gehen, *go.* | **Pa.**, Pt. act. מְהַלֵּךְ: wandeln, *walk.* ‖ הִלְכְתָא n. f. Brauch, Rechtssatz, Rechtsentscheidung, *custom, law, legal utterance, legal decision.*

הִלּוּלָא n. m., p. הִלּוּלֵי: Festlichkeit, Hochzeit, *feast, wedding feast.* | בֵּי הִלּוּלָא, בֵּי הִלּוּלֵי id.

הַלֵּלָא (hebr.) n. m.: ה׳ מִצְרָאָה = Ps. 113—118.

הנא vb. **Itpe.**, Pf. 2 s. אִתְהֲנִית; Impf. 1 s. אִתְהֲנֵי: genießen, *enjoy* | **Af.**, Pf. 1 s. אַהֲנֵי; 2 s. אַהֲנִית; 3 s. m. אַהֲנֵי; Pt. act. s. m. מַהֲנֵי, p. f. מַהַנְיָן: Nutzen bringen, *benefit.* ‖ הֲנָיְתָא n. f., sf. 3 s. f. הֲנָיְתַהּ: Nutzen, *benefit.*

הִנְדְוָאָה n. m. indisch, *Hindoo.*

הָנְהוּ (§9*f*) pron. dem. pl. jene, *those.*

הָנֵי (§9*c*) pron. dem. pl. diese, *these.*

הָנָךְ (§9*f*) pron. dem. pl. jene, *those.*

הַסְפָּדָא v. ספד.

הפך (אפך) vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †אֲפַכְת; Impf. 2 s. m. תֵּיפּוֹךְ; Imp. הֲפֹךְ, אֱפֹךְ: wenden, sich beschäftigen mit, *turn, busy oneself with.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְהֲפֵךְ; 3 p. m. †אִתְהֲפִכוּ: sich wenden, sich verwandeln, *turn about, be changed.*

הַפְקֵרָא v. פקר.

הרר vb. **Palp.**, Pf. 3 s. m. הַרְהַר: nachdenken, *muse.*

הַרְמָנָא (pers.) n. m. Dekret, *decree.*

הַרְסָנָא n. m. Gericht von zerschnittenen Fischen, *fish-hash.*

ו

וְ־ conj. und, aber; *and, but.*
וָי interj. wehe, *woe.*
וְלַד v. ילד.

וַרְדָא (pers.) n. m. Rose, *rose.* | וַרְדִּינָא n. m. Rosenstrauch, *rose-bush.*

ז

זְבִילָא n. m. (f.) Spaten, *spade.*
זְבַן vb. **Pe.**, Pf. 1 s. זְבַנִי, sf. 3 s. f. זְבַנְתַּהּ (זְבַנִיתַהּ); 2 s. m. זְבַנְתְּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. זַבְנֵהּ; Impf. 2 p. m. תִּזְבְּנוּן†, תִּזְבְּנוּ; 3 s. m. לִזְבֵּן; Imp. זְבֹן, זְבֵן; Inf. לְמִזְבַּן; Pt. act. s. m. זָבֵן: kaufen, *buy.* | **Pa.**, Pf. 1 s. זַבְּנִי; 3 s. m. c. sf. 3 s. f. זַבְּנַהּ, 3 p. m. זַבְּנִנְהוֹ; Impf. 2 s. m. תְּזַבֵּן; 3 p. c. sf. 3 p. נְזַבְּנִינְהוֹ; Imp. זַבֵּן, p. זַבְּנוּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְזַבּוֹנֵהּ, f. לְזַבּוֹנַהּ, p. m. לְזַבּוֹנִנְהוֹ, p. f. זַבּוֹנִנְהִי; Pt. act. s. m. מְזַבֵּן, f. מְזַבְּנָה; 1 s. מְזַבְּנָא (מְזַבְּנְנָא); 2 s. c. sf. 2 s. f. מְזַבְּנַתַּהּ: verkaufen, *sell.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִזְדַּבַּן; Impf. 3 p. לִזְדַּבְּנוּ; Pt. 1 p. מִזְדַּבְּנִינַן, 2 s. מִזְדַּבְּנַתְּ: pass. ‖ זְבִינָא n. m., sf. 2 s. m. זְבִינָךְ; p. זְבִינֵי, sf. 2 p. זְבִינַיְכוֹ: Kauf, *purchase.* ‖ זָבוֹנָא n. m. Käufer, *buyer.*
זִבּוּרָא n. m., זִבּוּרְתָּא n. f., p. זִבּוּרֵי, זִבּוּרָתָא: Wespe, *wasp.*
זגג vb. **Pe.**, Pt. pass. זְגִיג, זַיג: klar, *clear.* ‖ מְזָגָא n. m., p. מְזָגֵי: Becher, *cup.*
זהר vb. **Itpe.**, Impf. 3 s. m. יִזְדְּהַר†; Inf. לְאִזְדְּהוֹרֵי: vorsichtig sein, *take care.* ‖ **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 s. m. אַזְהַרְתָּךְ: verwarnen, *forewarn, admonish.*
זוא. זָוִיתָא n. f. Winkel, *corner.*
זוגא n. m., p. זוּגִין, Paar, *pair.*
זְוָדָא n. m., p. זְוָדִין†: Reisekost, *provision for a journey;* p. זְוָדָתָא Sterbekleid, *shroud.*
זוזא n. m., p. זוּזֵי, sf. 1 s. זוּזַי: Silberdenar, *silver denarius;* p. Geld, *money.*
זוטר vb. **It.**, Pf. 3 s. m. אִזּוֹטַר; Pt. s. f. מִזְדּוֹטְרָא: klein werden, erscheinen, *be or*

seem small. || זוֹטַר adj., d. זְוֹטְרָא, זוֹטָא; f. זְוֹטְרָא, d. זְוֹטַרְתִּי; p. m. זְוֹטְרֵי, זוֹטֵי, 1 p. זְוֹטְרִינַן: klein, *small.*

זון vb. **Pe.**, Inf. מֵזַן; Pt. act. 1 s. זָיְנְנָא (זָיְנְנָא): ernähren, *feed.* | **Itpe.**, Impf. 3 p. נִתְזָנֵי: pass. || מְזוֹנָא n. m., sf. 3 s. m. מְזוֹנֵהּ; p. מְזוֹנֵי, sf. 2 p. m. מְזוֹנֵיכוֹ: Speise, *food.*

זוע vb. **Itpalp.**, Pf. 3 s. f. אִזְדַּעְזְעָא: beben, *quake.*

זְיוָנָא (בֵּי) (pers.) n. m. Zollhaus, *customs house.*

זְיוְתָן adj. strahlend, *bright.*

זִימָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. זִימֵיהּ: Nasenloch, *nostril.*

זיף vb. **Pe.**, Pt. pass. d. זַיְפָא: fälschen, *falsify.* || זַיָּפָא n. m. = זַיְפִי = זַיְפָנָא: Fälscher, *falsifier.*

זִיקָא n. m. Wind, *wind.*

זֵיתָא n. m., p. †זֵיתַיָּא: Olive, Ölbaum, *olive, olive-tree.*

זכי vb. **Pe.**, Impf. 1 s. אֶזְכֵּי; Pt. act. זָכֵי: 1. würdig sein, *be worthy;* 2. überwinden, *conquer.* || זָכוּתָא, c. זְכוּת; sf. 2 s. m. זָכוּתָךְ: Gerechtigkeit, *righteousness.*

זלל vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. †זַלַּת, זַלָּא; Pt. pass. s. f. זִילָא: verächtlich sein, von geringem Werte sein, *be worthless, be of little value.* | **Ittaf.**, Impf. 3 p. m. לִתְּזִילוּ: an Wert verlieren, *lose in value.* | **Palp.**, Inf. לְזַלְזוּלֵי; Pt. act. 1 s. מְזַלְזְלָנָא: geringschätzen, *esteem lightly, treat contemptuously.* || זִילוּתָא n. f. Geringschätzung, *contempt.*

זִמְנָא n. m., p. †זִמְנִין, זִמְנֵי: Zeit, Mal, *time.* | זִמְנָא חֲדָא: einmal, *once.* | בְּלָא זִמְנֵהּ: vorzeitig, *prematurely.* || זמן vb. denom. **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 1 s. זַמִּנְתַּן; 3 s. m. c. sf. 2 s. m. זַמְּנָךְ, 3 s. f. c. sf. 3 s. m. זַמִּנְתֵּהּ; Pt. act. s. m. מְזַמֵּן; f. מְזַמְּנָא, sf. 3 s. m. מְזַמַּנְתֵּהּ; pass. s. m. מְזַמַּן: 1 einladen, *invite;* 2. bereiten, *prepare.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. f. אִזְדַּמְּנָא: sich treffen, *occur.* | **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אַזְמִנְתֵּהּ; 3 s. m. c. sf. 2 s. m. אַזְמְנָךְ; 3 p. c. sf. 3 s. f. †אַזְמְנוּהָא: einladen, *invite.*

זמר vb. **Pe.**, Pt. act. זָמַר: singen, *sing*. ‖ זְמָר n. m. Musik, *music*.

זְנָא (§13*b*) n. m., p. זְנֵי: Art, *kind*.

זנא . זָנִיתָא n. f. Hure, *harlot*. ‖ זַנַּי n. m. Buhle, *whoremonger*.

זַנְדְּנָקָא (pers.) n. m. Kerkermeister, *jailer*.

זַעְפָּא u. m. Sturm, *storm*.

זְעֵיר adj., f. זְעֵירָא: klein, *small*.

זקף vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. זַקְפוּהִ: aufhängen, pfählen, *hang, crucify*. ‖ זְקִיפָא n. m. Kreuz, *cross*.

זקק[1] . זִקָּא n. m. Schlauch, *wine-skin*.

זקק[2] . זִקָּא n. m., p. †זִקִּין: Funke, *spark*.

זקק[3] vb. **Itpe.**, Pf. 1 p. †אִזְדַּקְקִינַן; Inf. אִזְדְּקוֹקֵי; Pt. act. 1 s. מִזְדַּקְקְנָא, 1 p. מִזְדַּקְקִינַן: sich verpflichten, *obligate oneself*.

זקן vb. **Af.**, Pf. 3 s. f. אַזְקְנָה: alt werden, *grow old*.

זקר vb. **Itpe.**, Pf. 3 p. אִזְדְּקוּר: aufspringen, *leap forth*.

זְרִיז adj. rüstig, *strenuous*.

זַרְנוּקָא n. m. Schlauch, *wine-skin*.

זרע vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּזְרַע: säen, *sow*.

זרק vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִזְדְּרֵק, אִזְּרֵק: gesprengt werden, *be sprinkled*.

ח

חבא . חֲבִיתָא n. f., p. חֲבִיָּתָא: Weinfaß, *wine-cask*.

חבב . חֲבִיבוּתָא n. f. Liebe, *affection*.

חבט vb. **Pe.**, Imp. p. חֲבֻטוּ: schlagen, klopfen, *beat*. ‖ מַחְבַּטָא n. m. Schlagen, *beating*.

חַבְלָא n. m. Strick, *rope*. ‖ חֲבוּלְיָא n. Wucher, *usury*.

חֲבַל sq. עַל־ interj. wehe, *woe*.

חַבְרָא n. m., sf. 2 s. m. חַבְרָךְ; p. d. †חַבְרַיָּא, sf. 2 s. m. חַבְרָךְ; 3 s. m. חַבְרֵיהּ: Genosse, *companion*. | חַד לְחַבְרֵהּ: einer zum andern, *one to the other*. ‖ חַבְרוּתָא n. f. Freundschaft, Geselligkeit, *companionship, familiarity*.

חבש vb. **Pe.**, Pf. 3 pl. c. sf. 3 s. m. חַבְשׁוּהִ: fesseln, *put in prison*.

חגג. [חַגָּא] n. m., p. חַגֵּי: Reigen, *dance*.

חִגְּרָא n. m. lahm, *lame*. || מְחַגְּרָא (pt. pass. d. **Pa.**) id.

חדד vb. **Pa.**, Imp. חַדֵּד; Pt. pass. p. f. מְחַדְּדָן: wetzen, *whet;* Pt. pass. scharfsinnig, kühn, *sagacious, keen.*

חדא vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. †יֶחֱדֵי, לֶחֱדֵי; Imp. s. f. חֲדַי; Inf. מֶחְדָּא; Pt. act. p. m. חָדוֹ: sich freuen, *rejoice.* || חֶדְוָא n. m. Freude, *joy.* || [חדותא], n. f., c. חֶדְוַת: id.

חֲדַת adj., d. חַדְתָּא; f. d. חֲדַתָּא, חֲדַתִּי, p. f. d. חַדְתָּתָא: neu, *new.*

חוא vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַחְוִי; Impf. 1 s. אַחְוֵי; Imp. אַחְוִי; Pt. act. s. m. מַחְוֵי, p. m. מַחְווֹ: zeigen, *show;* sq. עַל־, anzeigen, *inform on.*

חוב vb. **Pa.**, Pt. pass. p. m. מְחַיְּבֵי: verpflichten, *obligate.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִתְחַיַּב, אַחַיַּב: schuldig befunden werden, *be found guilty.* || חוֹבְתָא n. f., p. †חוֹבִין; sf. 3 s. f. חוֹבֵיהּ: Schuld, *guilt.*

חוז. מְחוֹזָא (ass.) n. m., p. מְחוֹזֵי: Stadt, *town.*

חוטא n. m., p. †חוטין, חוטֵי: Faden, *thread;* p. Schaufäden, *fringes.*

חִוְיָא n. m. Schlange, *snake.*

חוך vb. **Pe.**, Pt. act. חָיֵיךְ, p. חָיְכֵי, 1 s. חָיְכְנָא, 2 s. חָיְכַתְּ: lachen, *laugh.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. חַיֵּיךְ; Inf. חַיּוֹכֵי: Pt. act. מְחַיֵּיךְ, p. מְחַיְּכֵי: id. | **Af.**, Pf. 2 s. m. אַחִיכְתְּ; 3 s. m. אַחִיךְ; Impf. 2 p. m. תְּחִיכוּ; Inf. אַחוֹכֵי; Pt. act. p. m. מְחִכוּ: id. V. אחך. || חוֹכָא n. m. Gelächter, *laughter.*

חול. חָלָא n. m. Sand, *sand.* || חָלְתָא f. nomen unitatis.

חום vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. חָם; Impf. 3 p. m. לְחָסוּ; Pt. act. חָיֵם: schonen, Mitleid haben, *spare, have pity.*

חור vb. **Pa.**, Pt. act. p. m. מְחַוְּרִי: reinigen, *clean;* pass. s. f. d. מְחַוַּרְתָּא: die richtige Meinung, *the correct opinion.* || חִוָּר adj., d. חִוָּרָא; s. f. d. חִוַּרְתָּא, חִוַּרְתִּי, p. f. d. חִוַּרָתָא: weiß, *white.* || חִוַּרְתָּא n. f. weißes Mehl, *white flour.*

חֲזָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †חֲזֵיתִי, †חֲזֵית, חֲזַי, sf. 2 p. m. חֲזֵתְנְכוֹ, 3 s. m. חֲזֵיתֵהּ, 3 p. m. חֲזֵיתִנְהוֹ; 1 p. †חֲזֵינַן, חֲזַן, sf. 2 s. m. חֲזֵינָךְ, 3 p. m. חֲזֵנְהוֹ, 3 p. f. חֲזֵנְנְהִי; 2 s. m. חֲזֵית, sf. 1 p. חֲזֵיתְנַן, 3 s. m. חֲזֵיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. חַזְיֵהּ, f. חַזְיַהּ, p. m. חֲזַנְהוֹ (חֲזוֹנְהוֹ); 3 s. f. †חֲזָת, חֲזָיָא, חֲזַי, sf. 3 s. m. חֲזֵיתֵהּ; 3 p. m. חֲזוֹ, sf. 3 s. m. חֲזְיוּהּ, 3 p. m. חֲזוֹנְהוֹ (חזנהו), 3 p. f. חזנהי l. חֲזוֹנְהִי; Impf. 1 s. אֶחֱזֵי; 2 p. m. תֶּחֱזוֹ(ן); Imp. s. m. חֲזִי, p. m. חֲזוֹ; Inf. לְמֶחֱזֵי; Pt. act. s. m. חָזֵי, p. m. חָזוֹ; 1 s. חָזֵינָא, 1 p. חָזֵינַן, 2 s. חָזֵית; pass. s. m. חֲזֵי: sehen, *see;* sq. בְּ betrachten, *look at.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְחֲזֵי; Pt. מִתְחֲזֵי מֶחֱזֵי: gesehen werden, aussehen, *be seen, look.* | **Af.**, Imp. אַחְזִי: zeigen, *show.* | **Ittaf.**, Perf. 3 s. m. אִתַּחְזִי; Impf. 2 p. m. תִּתַּחְזוֹ; Inf. †אִתַּחֲזָאָה, אִתַּחֲזוֹיֵי: erscheinen, *appear.*

חוק (hebr.) vb. **Af.**, Impf. 1 s. אַחְזֵק: halten, *hold;* sq. טוֹבָה et בְּ zu Dank verpflichten, *oblige.*

חִזְרְתָא n. f., p. חִזְרֵי: eine Dornart, *a species of thorns.*

חֲזִירָא n. m., p. חֲזִירֵי: Schwein, *swine.*

חֲטָא vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תֶּחֱטֵי: sündigen, *sin.* ‖ חֶטְאָה n. m., p. c. sf. 3 s. m. חֲטָאֵיהּ (חֶטְאֵיהּ): Sünde, *sin.*

חטט vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. חַט; Pt. act. חָיֵט, חָטֵט: aushöhlen, ausgraben, *hollow out, dig out.* | **Pa.**, Pt. act. מְחַיֵּט: ausgraben, *dig out.* | **Pā.**, Pt. act. מְחָטֵט: id. ‖ מַחְטָא n. m. Nadel, *needle.*

חֲטַף vb. **Pe.**, Pf. 1 s. חֲטַפִי; 3 s. m. c. sf. 3 s. f. חַטְפַהּ; Imp. חֲטוֹף; Inf. מֶחְטַף: fortreißen, rauben, *snatch away, take by force.*

[1]חֻטְרָא n. m. Stab, Rute, *rod.* ‖ מַחְטְרָא n. m. Züchtigung mit dem Stock, *beating with a stick.*

[2]חֻטְרָא n. m. Hürde, *sheepfold.*

חיא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †חֲיִת, חֲיֵי; 2 s. m. חֲיֵית; 3 p. f. †חַיָּן; Pt. act. חָיֵי, 1 s. חָיֵינָא, 2 s. חָיֵית: leben, genesen,

live, become well. | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַחְיֵהּ; Inf. אַחוֹיֵי; Pt. act. s. m. מַחְיֵי: wieder beleben, *revive.* || †חַיִין, חַיֵּי n. p. m., sf. 2 s. m. חַיָּךְ: Leben, *life.* | לְחַיֵּי wohlauf, *well and good.* || חַי adj., d. חַיָּא: lebendig, *living.* || חֵיוְתָא n. f., p. חֵיוָתָא: Tier, *animal.*

חַיְתָא n. f. (= syr. ḥettā, √אחד?) Sack, *sac.*

חֵילָא n. m., sf. 1 s. חֵילִי, 2 s. m. חֵילָךְ: Kraft, *strength.* | בְּנֵי חֵילָא Soldaten, *soldiers.*

חכים חַכִּים adj., 2 p. חַכִּימָיתוּ: weise, *wise.* || חָכְמְתָא n. f. Weisheit, *wisdom.*

חכר vb. **Pe.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. f. חֲכַרְנוּהָ: verpachten, *give in rent.*

[1]חלא. חֲלֵי adj. süß, *sweet.* || חֲלְיָא n. m. Süßigkeit, *sweetness.*

[2]חלא vb., Pt. חָלֵי: bekümmert, *moved.*

[3]חלא. [חליתא] n. f., p. חֲלְיָתָא: Glied, Stück, *portion.*

חַלְבָא n. m. Milch, *milk.*

חלט vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לְחֱלֹט: mischen, *mix.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. נְחַלֵּט, id.

[1]חלל. חַלָּא n. m. Essig, *vinegar.*

[2]חלל. חֲלָלָא n. m., p. a. et c. חֲלָלֵי: Höhlung, *hollow space;* p. verborgene Schätze, *hidden treasures.*

[3]חלל vb. **Pa.**, Pt. act. p. מְחַלְּלֵי: entweihen, *desecrate.* | **Af.**, Pf. 3 p. m. אַחִלּוּ; Impf. 2 p. m. c. sf. 3 s. f. תְּחֲלוּנַּהּ; Pt. act. מַחֵל, p. m. מְחֲלִין, id. | **Ittaf.**, Impf. 3 s. m. נִתַּחַל, לִתַּחַל (לִתְּחִיל); Pt. s. m. מִתַּחַל, s. m. מִתַּחְלָא, pass. || [תְּחִלָּה hebr.] תחל vb. denom. **Af.**, Inf. אַתְחוּלֵי; Pt. s. f. מַתְחֲלָא; 1 p. מַתְחֲלִינַן: anfangen, *begin.*

[1]חלם vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. חֲלַמָה: fest werden, *become solid.*

[2]חלם. חֶלְמָא n. m., 1 s. f. חֶלְמִי; 1 p. חֶלְמִין; 3 s. f. חֶלְמַהּ; p. †חֶלְמִין, חֶלְמֵי; Traum, *dream.*

חלף vb. **Pe.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 s. m. חַלְפוּהָ; Impf. 2 s. m. תַּחְלֵף; 3 s. m. לַחְלֵף, לֶחְלֹף; Pt. act. s. m. חָלֵף, f. חָלְפָה; pass. חֲלִיף: vorübergehen, *pass by;* Pt. pass. verwechselt, *changed.* | **Itpe.**, Pf.

3 s. m. אִחְלַף; Pt. מְחַלַּף: verwechselt werden, *be changed.* || **Pa.,** Inf. c. sf. 3 p. f. חַלּוֹפִנְהִי: umtauschen, *change.* || חֲלָף praep. anstatt, *in the place of.*

חִלְפָּא n. m., p. חִלְפֵּי: eine Dornart, *a species of thorns.*

חֶלְקָא, חֲלָקָא n. m. Anteil, *portion.*

חלש vb. **Pe.,** Pf. 3 s. f. חַלְשָׁא; Pt. act. חָלֵשׁ: schwach sein, werden, *be, become faint.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִחְלַשׁ, id. | **Pa.,** Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. חַלְּשְׁתֵּהּ: schwach machen, *weaken.* | **Af.,** Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. אַחְלִשְׁתֵּהּ, id. || חֻלְשָׁא n. m. Schwäche, *weakness.* || חַלָּשׁ adj., f. חַלָּשָׁא: schwach, *weak.*

[חם] (§13c) n. m., sf. 3 s. m. חֲמוּהִ: Schwiegervater, *father-in-law.* || חֲמָתָא n. f., sf. 2 s. m. חֲמָתָךְ: Schwiegermutter, *mother-in-law.*

חמא vb. **Pe.,** Pf. 1 s. †חֲמֵיתִי; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. חֲמִיתֵהּ: Impf. 1 s. c. 3 s. m. אֶחֱמֵנֵּהּ: sehen, *see.* | **Itpe.,** Pf. 3 p. †אִתְחֲמִיאוּ, pass.

חמם vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. חַם; Inf. מֵחַם; Pt. act. חָאֵם, חָיֵם, s. f. חָיְמָא: warm sein, *be warm.* | **Af.,** Pt. act. מַחֵם: erwärmen, *warm up.* || חַמִּים adj., p. m. d. חַמִּימֵי: warm, *warm.*

חמר¹. חֲמָר n. m. et f., d. חֲמָרָא; p. חֲמָרֵי: Esel, Eselin, *he-, she-ass.* | חֲמָרְתָּא n. f. Eselin, *she-ass.* | בַּר חֲמָרָא Esel, *ass.* || (בַּר) חַמָּרָא n. m. Eseltreiber, *ass-driver.*

חמר². חֲמַר n. m., d. חַמְרָא; sf. 2 s. m. חַמְרָךְ; 3 s. m. חַמְרֵהּ: Wein, *wine.* || חֲמִירָא n. m. Sauerteig, *fermented dough.*

חֲמֵשׁ, חַמְשָׁה n. m. et f. 5. || חֲמֵ(י)סַר, f. †חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה, חֲמֵ(י)סְרֵי, חֲמֵשׁ סְרֵי 15. || חֻמְשָׁא n. m., p. חֻמְשֵׁי: $\frac{1}{5}$.

חֲמָתָא v. חם.

חנא. חֲנוּתָא n. f., p. חֲנְוָן: Gewölbe, Kaufladen, *vaulted room, store.* || חֲנְוָאָה, חֲנְוָנָאָה n. m. Krämer, *shop-keeper.*

חנט. [חִטְּתָא] n. f., p. חִטֵּי: Weizen, *wheat.*

חנן vb. **Itpa.,** Pf. 3 s. f. אִתְחַנְּנָא: um Erbarmen flehen, *supplicate.*

חנף vb. **Pa.**, Pf. 1 s. m. חַנֵּפִי: schmeicheln, *flatter*.

חִסְדָּא n. m., p. †חִסְדִין: Gnade, Huld, *favor;* p. Wohltaten, *acts of kindness*.

חסן vb. **Af.**, Impf. 3 p. m. †יַחְסְנוּן: Besitz ergreifen, *occupy*.

חֲסַר vb. **Pe.**, Mangel haben, *be lacking*. | **Pa.**, Inf. חַסּוֹרֵי; Pt. pass. s. m. מְחַסַּר, f. מְחַסְּרָא: fehlen lassen, *cause to be wanting*.

חפף vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. חָיֵף, f. חָיְפָא: abreiben, *rub*.

חֲפוּרָא n. m. junges Gras, *young grass*.

חִפּוּשְׁתָּא n. f. schwarzer Käfer, *blackbeetle*.

חַצְבָּא n. m., p. חַצְבֵי 1 sf. 3 p. חַצְבֵיהוֹן: Krug, *pitcher*.

חצד vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תֶּחֱצַד: ernten, *reap*.

חצל. [מחצלתא] n. f., p. †מַחְצְלָיָא: Matte, *mat*.

חֲצִינָא n. m. Axt, *axe*.

חַצִּיף adj. frech, *impudent*. || חֻצְפָּא n. m. Frechheit, *impudence*.

חַקְלָאָה n. m. Bauer, *rustic*.

חקק vb. **Pe.**, Pt. pass. חֲקִיק (חֲקוּק): eingravieren, *engrave*.

חָרוּבָא n. m. Johannisbrotbaum, *carob tree*.

חַרְבָּא n., p. חַרְבֵי: Schwert, *sword*.

חֲרֵב vb. **Pe.**, Pf. 3 p. †חֲרֵבוּ, חֲרוּב; Impf. 3 s. m. לֶחְרַב, לֶחְרֹב: wüste sein, verwüstet werden, zerstört werden, *be, become deserted, destroyed*. | **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. חָרֵבְתֵּהּ; Inf. לְחָרוֹבֵי: zerstören, *destroy*. || **Af.**, Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אַחַרְבֵהּ; Pt. act. מַחֲרֵב, 2 s. מַחַרְבַתְּ, id. || חֻרְבָּא n. m. Schaden, *injury*.

חַרְדְּלָא n. m. Senf, *mustard*.

חרט vb. **Itpa.**, Impf. 2 s. m. תִּתְחָרַט; Imp. אִתְחָרַט: bereuen, *regret*.

חרך vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. חֲרִיכָא: anbrennen, *burn*. | **Pa.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 p. חָרְכוּנְהוֹ l. חרכינהו; Impf. 3 s. m. נְחָרֵךְ, לְחָרֵךְ; Pt. act. מְחָרֵךְ; pass. p. f. מְחָרְכָן: versengen, *singe, scorch*. | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִתְחָרַךְ; Inf. אִתְחָרוֹכֵי, pass.

[1]חרף. חָרִיף adj., s. f. d. חָרִיפְתָא: scharf, *sharp, keen.* ‖ חֲרְפָא n. m. Schärfe, etwas Scharfes, *keennees, something sharp (bitter).*

[2]חרף vb. **Af.**, Imp. p. m. אַחְרִפוּ: früh sein, *be early.*

חֲרִיצָא n. m., p. חֲרִיצֵי: Graben, *ditch.*

חרק vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לֶחְרֹק: einschneiden, *make an incision.*

[1]חרר. חַר adj., p. m. חָרֵי; p. f. חָרָתָא: frei, *free.* | חֵרוּ n. f. Freiheit, *freedom.*

[2]חרר. חֹרָא n. m. Loch, *hole.*

חשב vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לֶחְשֹׁב, Inf. מֶחְשַׁב; Pt. pass. חֲשִׁיב, f. חֲשִׁיבָא; p. d. חֲשִׁיבֵי; 1 s. חֲשִׁיבְנָא, 1 p. חֲשִׁיבִינַן, 2 s. חֲשִׁיבַתְּ: rechnen, achten, *count, esteem.* | **Pa.**, Pt. act. p. m. †מְחַשְׁבִין: planen, *plan.* ‖ מַחֲשַׁבְתָּא n. f., p. c. sf. 3 s. m. מַחְשְׁבָתֵה: Gedanken, Plan, *thought, plan.*

חשד **Pe.**, **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 1 p. חֲשַׁדְתִּנַן, חֲשֶׁדְתִּנַן: verdächtigen, *suspect.*

חשך vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְחֲשֵׁךְ: finster werden, *grow dark.* | **Pa.**, Imp. p. m. חַשְׁכוּ; Pt. act. p. m. מְחַשְׁכֵי, pass. p. f. מְחַשְׁכָן: dunkel machen, spät sein, *darken, be late.* ‖ **Af.**, Imp. p. m. אַחְשְׁכוּ: spät sein, *be late.* ‖ חֲשׁוֹךְ adj., d. חֲשׁוֹכָא; p. d. †חֲשׁוֹכַיָּא: finster, elend, *dark, poor.* ‖ חֲשׁוֹכָא n. m. Finsternis, *darkness.*

חשש vb., **Pe.**, Pf. 1 s. חֲשִׁי, חֲשַׁי; 3 s. m. חַשׁ; 3 s. f. †חֲשַׁת; Impf. 1 p. נֵחשׁ; Pt. act. 1 p. חָיְשִׁינַן: leiden, besorgt sein, *suffer pain, care.*

חתך vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. f. חֲתָכִנְהִי: schneiden, *cut.*

חתם vb. **Pe.**, Imp. p. חֲתֻמוּ; Pt. act. 1 s. חָתְמִינַן; pass. p. m. חֲתִימֵי; 2 p. חֲתִימִיתוּ: unterzeichnen, *sign, subscribe;* schließen, *close.*

חַתְנָא n. m., p. חַתְנֵי, חַתְנָוָתָא: Bräutigam, Schwiegersohn, *bridegroom, son-in-law.*

ט

טבח vb. **Pe.**, Pt. act. 2 s. טָבְחַתְּ: schlachten, *kill.* ‖ טַבָּחָא n. m. Schlächter, *butcher.*

טַבְיָא n. m., p. טְבַי: Gazelle, *antelope.*

טְבַל vb. **Pe.**, Imp. p. טְבֻלוּ: eintauchen, *be immersed.*

טַבְלָא n. m. Pauke, *drum.*

טבע vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. טָבְעָנָא, 1 p. טָבְעִינַן: versinken, *be drowned.* ‖ **Pa.**, Inf. לְטַבּוֹעֵי Pt. act. מְטַבַּע; pass. p. f. מְטַבְּעָן: versenken, einsenken, *drown, fix deep.*

טְהַר[1] vb. **Pe.**, rein sein, abgeschafft sein, *be clean, be clean gone.* ‖ **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. טַהֲרִנְהוֹ: für rein erklären, *pronounce clean.*

טהר[2]. טַהֲרָא n. m. Mittag, *noon.*

טוא **Pa.**, Pf. 1 p. †טַוִּינָא: rösten, *roast.*

טוט interj. tut! *toot!*

טוֹפָנָא n. m. Sintflut, *deluge.*

טוּר n. m. Berg, *mountain.*

טְחַן vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. טְחַנְתְּ; Imp. טְחַן; Pt. act. p. m. †טָחֲנִין, טָחֲנֵי, sf. 3 s. m. †טָחֲנוּהִי; pass. s. m. d. טְחִינָא: mahlen, *grind.*

טיב, טוב vb. **Af.**, Pt. act. †מְטִיב: Gutes tun, *do good, deal well.* ‖ טָב adj., d. טָבָא; s. f. טָבָא: gut, *good.* | יוֹמָא טָבָא Feiertag, *holiday.* ‖ טוּבָא n. m. Güte, *goodness.* | טוּבֵיהּ דְ heil dem, der, *happy he, who.* ‖ טוּבָא adv. viel, sehr, *much, very.* ‖ טֵיבוּ n. f., d. טֵיבוּתָא; sf. 2 s. m. טֵיבוּתָיךְ: Güte, Wohltat, *goodness, kindness.*

טִינָא n. m. Schlamm, *mud.*

טַיָּעָא n. m. Araber, *Arab.* | טַיָּעוּת ad. arabisch, *in Arabic.*

טלל[1] vb. **Itpe.**, Pf. 2 p. m. †אִטַּלַּלִיתוּן: spielen, *play.* | **Pa.**, Pt. act. מְטַלֵּל: scherzen, *sport.*

טלל[2]. טְלָא n. m. Schatten, *shadow.* | טלל vb. denom. **Pe.**, Pt. act. p. מְטַלְּלֵי: überschatten, *overshadow.* ‖ טְלָלָא n. m. Dach, *roof.* ‖ מַטְלַלְתָּא n. f., p. מַטְלָלָתָא, מַטְלְלֵי:

Bedachung, Hütte, *roofing, booth.*

טלע vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַטְלַע; Imp. אַטְלַע: nach einer Seite stellen, *turn sidewards.*

טמר vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. d. טְמִירְתָא: verbergen, *hide.* | **Itpe.**, Imp. p. m. אִטְּמַרוּ: sich verbergen, *hide oneself.* | **Pa.**, Pt. pass. p. f. מְטַמְּרָן: verborgen, *hidden.*

טמש vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. טַמְשֵׁהּ; Pt. act. טָמֵשׁ: eintauchen, *dip.*

טְנָא v. טען.

טַנְדוּ (pers.) adv. zu zweien, *two together.*

טעא vb. **Pe.**, Impf. 3 p. לִטְעוֹ; Inf. מִטְעָא: irren, *err.*

טְעַם vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. טְעַמְתְּ; 3 s. m. c. sf. 3 p. †טְעָמְנוּן; Impf. 3 s. m. לִטְעֹם; Imp. s. m. טְעֹם, p. m. טְעַמוּ; Inf. מִטְעַם: kosten, *taste.* | טַעֲמָא n. m., sf. 2 s. m. טַעֲמָיךְ: Grund, Meinung, *reason, opinion.*

טען vb. **Pe.**, Pf. 3 p. טְעוֹן; Pt. act. טָעֵן; pass. s. m. טְעִין, p. m. טְעִינֵי: 1. beladen, tragen, *load, bear,* 2. anklagen, *sue.* || טְנָא n. m. Last, *burden.* || אַטּוּ praep. um willen, wegen, *for the sake of, on account of;* part. interr. = num.

טפא vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. טַפֵּי, f. טַפְיָא, p. טְפוֹ: überfließen, *be abundant.* | טְפֵי adv. viel, sehr, mehr, *much, very, more.*

טְפְרָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. טְפְרֵיהּ: Klaue, *claw.*

[טִפְּשָׁא] n. m., p. טִפְּשָׁאֵי: dummer Mensch, *fool.*

טְרָא vb. **Pe.**, werfen, *throw.*

טְרַד vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. m. טְרַדִנְהוּ; Pt. pass. טְרִיד, p. טְרִידֵי: vertreiben, *drive away;* Pt. pass. beschäftigt, *busy.* | **Itpe.**, 3 s. m. אִטְּרֵד; Impf. 2 p. m. תִּטַּרְדוּ; Inf. לְאִטְּרוֹדֵי; Pt. מִטְּרֵד, 1 s. מִטְּרֵדְנָא: beschäftigt sein, *be busy.*

טרח vb. **Pe.**, Impf. 1 s. אֶטְרַח; Pt. act. 1 s. טָרַחְנָא, 1 p. טָרְחִינַן; pass. s. f. טְרִיחָא: sich mühen, *take pain, trouble oneself;* Pt. pass. lästig, *burdensome.* | **Af.**,

Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. אַטְרְחוּהַּ, 3 p. m. אַטְרְחוּנְהוֹ; Pt. act. מַטְרַח: bemühen, *trouble.*

טרף[1] vb. **Pe.,** Pf. 3 s. f. טְרַפָא: klopfen, *knock.* || **Itpe.,** Pt. f. s. מִטַּרְפָא: entrissen werden, *be snatched.*

טרף[2]. טִרְפָּא n. m., sf. 2 s. m. טִרְפָּךְ: ein gerichtliches Dokument, das dem Gläubiger gestattet, vom Schuldner verkaufte Grundstücke den Käufern zu entreißen, *a document which permits the seizure of property sold by the debtor.*

טרק vb. **Pe.,** Imp. p. m. טְרֻקוּ; Pt. act. טָרֵק: 1. schlagen, stechen, *strike, sting;* 2. verschließen, *close.*

טשא vb. **Pe.,** Pf. 3 p. m. טְשׁוֹ; Pt. pass. טְשֵׁי, p. טְשׁוֹ: sich verbergen, *hide oneself.*

י

יאה vb. **Pe.,** Pt. act. יָאֵי: schön, passend, *fair, comely.*

יַבְלָא n. m. Gras, *grass.*

יבל vb. **Af.,** Pt. act. p. m. †מוֹבְלִין, p. f. מוֹבְלָן: hinführen, bringen, *conduct, bring.*

יבם vb. **Pa.,** Imp. יַבֵּם; Inf. c. sf. 3 s. f. לְיַבּוֹמַהּ: die Schwagerehe vollziehen, *do a brother-in-law's office.*

יבשׁ vb. **Pa.,** Pt. pass. p. m. מְיַבְּשֵׁי: trocken machen, *dry up.* || יַבִּישׁ adj. trocken, *dry.* | יַבִּישְׁתָּא (= s. f. d.): trockenes Land, *dry land.*

יְדָא n. f., sf. 1 s. †יְדִיי, †יְדַי, יְדַי; 2 s. m. יְדָךְ; p. (sive du.) c. sf. 3 s. m. יְדֵיהּ, 3 p. m. יְדֵיהוֹן: Hand, *hand.* || אִידֵי דְּ (= עַל־יְדֵי) conj. da, weil, *since, because.* || בִּידֵהּ דְּ praep. durch, *through.* || דִּידִי etc. (§§10*b*; 48*d*) mein, *my* etc.; לְדִידִי etc. (§61*b*) mich, *me* etc.

ידא vb. **Af.,** 3 s. m. אוֹדִי; Inf. אוֹדוֹיֵי; Pt. act. מוֹדֵי, p. מוֹדוֹ: 1. gestehen, *confess;* 2. danken, *give thanks.*

ידע vb. **Pe.,** Impf. 3 p. m. לִדְעוּ, sf. 2 s. m. לִדְעוּךְ; Inf. מִדַּע; Pt. act. s. m. יָדַע, p. m. יָדְעֵי, 1 s. יָדַעְנָא,

1 p. יְדַעְנַן, 2 s. יְדַעְתְּ, 2 p. יְדַעְיתוּ(ן); pass. s. m. יְדִיעַ: wissen, *know.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. †הוֹדַעְתְּ, sf. 1 s. אוֹדַעְתַּן; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. נוֹדְעֵהּ; Inf. לְאוֹדוֹעֵי; Pt. act. מוֹדַע, sf. 3 s. m. מוֹדְעֵהּ; 1 s. מוֹדְעָנָא; 2 s. c. sf. 1 s. מוֹדְעַתַּן: kund tun, benachrichtigen, *make known, declare, inform.* || דַּעְתָּא n. f. (m.), sf. 1 s. דַּעְתִּי; 1 p. דַּעְתַ(י)ן; 2 s. m. דַּעְתָּךְ; 2 p. m. דַּעְתִּיכוֹ: Bewußtsein, Verstand, Meinung, *consciousness, mind, opinion.* V. s. נפל, סלק. || מוֹדָעָא n. m. Erklärung, *declaration.* || אשתמודע vb. denom., Pf. 1p.c.sf. 3s.m. אִשְׁתְּמוֹדְעָנוּהִי: anerkennen, identifizieren, *recognize, identify.* || †מִדַּעַם, מִדֵּי: etwas, *something.*

יְהַב vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. יַהַבְתֵּהּ; 1 p. †יַהַבְנָא, †הַבְנַן, †יְהַבִינַן; 2 s. m. יְהַבְתְּ; 3 s. m. וִיהַב, דִּיהַב, c. sf. 2 s. m. יְהַבָ(י)ךְ; 3 s. f. †יַהֲבַתּוּ; 3 p. m. †יַהֲבוּ (הֲבוּ); Impf. 1 p. נִתַּב (§30dζ), 3 s. m. נִתֵּב; Imp. s. m. הַב, sf. 3 s. m. יְהֲבֵהּ, הַבְיֵהּ, f. הֲבָהּ; p. הֲבוּ; Inf. מֵיהַב, מִתַּב, מִתְּבָא; Pt. act. s. m. יָהֵב, f. יָהֲבָא, p. m. †יָהֲבִין, יָהֲבִי, יָהֲבוּ; 1 s. יָהֲבְנָא, 2 s. יָהֲבַתְּ; pass. p. m. יְהִיבִי: geben, *give;* Pt. pass. gelegen, *placed.* | י׳ שְׁלָמָא sq. לְ grüßen, *greet.* | י׳ עֵינֵיהּ sq. עַל־ begehren, *desire.* || **Itpe.**, Pf. 3 s. f. †אִתְיְהֶבַת, pass.

יְהוּדָאָה n. m. Jude, *Jew.*

יהר vb. **Itpa.**, Pt. מִיַּהַר: sich überheben, *be overbearing.* || יַהִיר adj., p. f. יְהִירָן: übermütig, *arrogant.* || יְהָרָא n. m., יְהִירוּתָא n. f. Übermut, *arrogance.*

יומא n. m., p. a. †יוֹמִין, יוֹמֵי; sf. 2 s. m. יוֹמָךְ: Tag, Tageslicht, *day, daylight.* || בִּימָמָא adv. am Tage, *during the day.* || מִן־ יוֹמָא דְ conj. seit, *since.*

[יוֹנְתָא] n. f., sf. 1 f. †יוֹן; 2 s. m. יוֹנָ(י)ךְ; p. יוֹנֵי: Taube, *dove.*

יוף vb. **Pe.**, Pt. act. יָזֵף: 1. borgen, *borrow;* 2. leihen, *lend.* | **Af.**, Pf. 1 s.

c. sf. 2 s. m. אוֹזְפְתָּךְ; 2 s. m. אוֹזֵפְתְּ; Inf. c. sf. 3 p. f. אוֹזְ[וֹ]פִנְהִי; Pt. p. m. מוֹזְפִי: leihen, *lend.*

יכח vb. **Af.**, Impf. 3 s. m. נוֹכַח; Pt. pass. s. f. מוֹכְחָא: zurechtweisen, feststellen, beweisen, *reprove, decide, prove.*

יכל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †יְכֵלִת, יְכֵלִי; Pt. act. יָכֵל, 1 p. יָכְלִינַן, 2 s. יָכְלַתְּ: können, vermögen, *be able;* sq. לְ überwältigen, *overcome.*

ילד vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. יְלֵדַת, יְלַדָה: gebären, *bear.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. f. אִתְיְלִדָא; Pt. מִתְיְלֵד, pass. | **Af.**, Impf. 2 s. m. תוֹלֵד; Imp. אוֹלֵד: zeugen, *beget.* ‖ וְלַד n. m., sf. 3 s. f. וַלְדַהּ: Kind, *child.*

ימם. יַמָּא n. m. Meer, *sea.*

יַמִּין adj., s. f. יַמִּינָא: rechte Hand (rechter Fuß), *right hand (foot).* ‖ ימן vb. denom. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַיְמֵן: rechts stehen, *choose the right.*

יַנּוֹקָא n. m., p. יַנּוֹקֵי: Knabe, *boy.* | יַנּוֹקְתָא n. f. Mädchen, *girl.* ‖ יַנְקוּתָא n. f., sf. 3 s. m. יַנְקוּתֵהּ: Jugend, *youth.*

יסף vb. **Af.**, Pf. 1 s. †אוֹסֵפִת; Inf. לְאוֹסוֹפֵי: hinzufügen, *add.* | **Ittaf.**, Pf. 3 s. f. אִתּוֹסְפָא, Impf. 3 p. m. לִתּוֹסְפוּ, pass.

[יִסּוּרָא] n. m., p. יִסּוּרֵי: Züchtigung, *chastisement.*

יעד. [מוֹעֲדָא] n. m., p. †מוֹעֲדַיָּא: Fest, *festival.*

יעץ (hebr.) vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. יָעֲצֵי, יָעֲצוּ: raten, *advise.* | **Pa.**, Pt. act. p. m. מְיָעֲצֵי: Rat pflegen, *take counsel.*

יציב adj., d. יַצִּיבָא: einheimisch, *native.*

יִצְרָא (hebr.) n. m. (böser) Trieb, *(evil) impulse.*

יקד vb. **Af.**, Pf. 3 p. c. sf. s. m. אוֹקְדוּהּ: anzünden, *kindle.*

יקר vb. **Pa.**, Pt. act. s. f. מְיַקְּרָא: ehren, *honor.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִיַּקַּר; Inf. אִתְיַקּוֹרֵי: teuer werden, *become dear;* geehrt werden, *be honored.* | **Af.**, Imp. p. m. אוֹקְרוּ; Pt. act. s. m. מוֹקַר, 2 s. מוֹקְרַתְּ: ehren, *honor.* ‖ יַקִּיר adj., f. יַקִּירָא: teuer, *dear.*

ירא vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אוֹרִי; Pt. act. p. m. מוֹרֵין, מוֹרַן:

lehren, *teach.* ‖ אוֹרְיָן n. m., אוֹרָיְתָא n. f. = תּוֹרָה.

יַרְחָא n. m., p. יַרְחֵי: Monat, *month.* | רֵישׁ יַרְחָא: Neumond, *new moon.* ‖ יַרְחִינָאָה: n. m. Astronom (Berechner des Mondlaufes), *astronomer (computer of the course of the moon).*

יָרוֹק, יָרֵק adj., d. יָרְקָא; s. f. יְרוֹקְתִי; p. יְרוֹקֵי: grün, *green.* | יְרַקְרַק adj., s. f. יְרַקְרַקְתִּי (§17c), id. ‖ יַרְקָא n. m. Kraut, *herbs.*

ירת vb. **Pe.**, Impf. 2 p. m. †תֵּרְתוּן; 3 s. f. תֵּרֹת; 3 p. †יֵרְתוּן: erben, *inherit.*

ישן. שִׁנְתָא n. f. Schlaf, *sleep.*

יָת nota accus., sf. 1 s. יָתִי; 2 p. m. יָתְכוֹן; 3 s. m. יָתֵהּ.

יְתֵב (אִיתֵב) vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. יְתֵבְתְּ, אִיתֵבְתְּ; 3 p. m. †יְתִבוּ; Impf. 1 s. אֵתֵּב; 2 p. m. תֵּתְּבוּ; 3 s. m. נֵתֵּב, לֵתֵּב; Imp. תֵּב (יְתֵב), p. m. אִיתְבוּ; Pt. act. s. m. יָתֵב, f. יָתְבָא, p. m. יָתְבִי, f. †יָתְבָן, 2 s. יָתְבַתְּ, 2 p. †יָתְבִיתּוּן: sitzen, wohnen, bewohnt sein, *sit, dwell, be inhabited.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְנַיְתְּבֵהּ; Pt. pass. s. f. מְיַתְּבָא: beruhigen, *quiet, soothe.* | **Af.**, Pf. 1 s. אוֹתֵבִי; 1 p. c. sf. 3 s. m. אוֹתְבְנֵהּ; 3 s. m. אוֹתֵב; sf. 3 s. m. אוֹתְבֵהּ, 3 p. m. אוֹתְבִנְהוֹ; 3 p. m. c. sf. 3 s. f. אוֹתְבוּהָ; Impf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. נוֹתְבוּהָ; Imp. s. m. c. sf. 3 s. f. אוֹתְבַהּ; p. m. c. sf. 1 s. אוֹתְבוּן; Inf. אוֹתוֹבֵי, sf. 2 s. m. לְאוֹתוֹבָךְ; Pt. act. s. m. מוֹתֵב, p. m. מוֹתְבִי; 1 p. מוֹתְבִינַן; pass. s. f. מוֹתְבָא: setzen, *seat, set, place.* | **Ittaf.**, Impf. 3 p. m. †יִתּוֹתְבוּן; Pt. s. m. מִתּוֹתַב: sich niederlassen, *settle.* ‖ מוֹתְבָא n. m., c. מוֹתַב; sf. 2 s. m. מוֹתְבָךְ: Sitzung, Sitz, Wohnort, *session, seat, home.* ‖ מְתִיבְתָא n. f. (§16cV^{a}): Schule, *college.* | רֵישׁ מְתִיבְתָא: Schuloberhaupt, *head of an academy.*

יַתְמָא n. m., p. יַתְמֵי: Waise, *orphan.*

יַתִּיר adj., d. יַתִּירָא: überschüssig, *in excess.* ‖ בְּיַתִּירְתָא adv. übermässig, *to excess.*

כ

כְּ praep. wie, *like*, *as*. ‖ כַּד, כִּי conj. als, wenn, *when*. ‖ כַּדּוּ adv. schon, jetzt, *now*.

כאב vb. **Pe.**, Pt. כָּאֵב: schmerzen, *pain*. ‖ כְּאֵבָא, כֵּיבָא n. m. Schmerz, *pain*.

כאר = pers. ḫar Esel, *ass*.

כבא vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. כַּבְּיֵהּ: auslöschen, *extinguish*.

כבב[1]. כְּבָא n. m. Eiter, *pus*.

כבב[2]. כּוֹכְבָא n. m. Stern, *star*.

כבן. מְכַבַּנְתָּא n. f., sf. 3 s. f. -נְתַּהּ: Kapuze, *hood*.

כְּבָר adv. längst, *already*.

כברי vb. denom., Inf. כַּבְרוֹיֵי: schwefeln, *fumigate with sulphur*.

כבש vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †כַּבְשׁת; 3 s. f. c. sf. 3 p. f. כַּבְשַׁתִּנְהִי; 3 p. c. sf. 3 s. f. כַּבְשׁוּהַּ; Inf. c. sf. 3 s. f. לְמִכְבְּשַׁהּ; Pt. act. 1 s. כָּבְשְׁנָא: unterdrücken, unterwerfen, *suppress, subdue*. ‖ כִּבְשָׁא n. m., p. כִּבְשֵׁי: Geheimnis, *secret*.

כַּד v. כְּ.

כדד. כַּדָּא n. m. Krug, *pitcher*.

כַּדּוּ v. כְּ.

כְּדִי v. היא.

כְּדַנְיָא n. m. et f., p. כְּדַנְיָתָא: Maultier, *mule*.

כהנא כַּהֲנָא n. m. = כֹּהֵן. ‖ כַּהֲנְתָּא n. f., p. כַּהֲנָתָא = בַּת כֹּהֵן, אֵשֶׁת כֹּהֵן.

[כְּוָת] praep., sf. 1 s. †כְּוָתִי, †כְּוָת, כְּוָתִי; 2 s. m. כְּוָת(ִי)ךְ; 2 p. m. כְּוָתַיְכוֹ; 3 s. m. כְּוָתֵהּ; 3 p. m. כְּוָתַיְהוֹ = כְּ.

כַּוְּתָא n. f., p. כַּוֵּי: Öffnung, Fenster, *aperture, window*.

כּוּזָא (pers.) n. m. Krug, *pitcher*.

כון vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. כַּוֵּן; Impf. 3 s. m. לְכַוֵּן; Pt. pass. p. f. †מְכַוְּנָן: richten, *direct*. | **Itpa.**, Pf. 1 s. אִכַּוַּנִי: beabsichtigen, *intend*. ‖ כֵּן adv. so, *thus*.

כום. כָּסָא n. m., p. כָּסֵי: Becher, *cup*.

כְּוָרָא n. m., p. כְּוָרֵי: Fisch, *fish*.

כַּחֲדָא v. אחד.

כּחְלָא n. m. Schminke, *eye-paint* (stibium).

כחש vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לִכְחַשׁ, f. תִּכְחַשׁ; Pt. pass. כְּחִישׁ: mager werden,

become lean; Pt. pass. schwach, *weak.*

כִּי v. כְּ

כֵּיבָא v. כאב.

כיל, כול vb. **Pe.,** Impf. 2 s. m. תֵּכוּל; 3 s. m. לֵכִיל; Pt. act. p. m. כָּיְלִי: abmessen, *measure off.*

כִּיסָא n. m., sf. 2 s. m. כִּיסָ(י)ךְ: Beutel, *purse.*

כֵּיפָא n. m., c. כֵּיף: Ufer, *shore.*

כָּךְ adv. so, *thus.*

ככך. כַּכָּא n., p. כַּכֵּי; sf. 1 s. כַּכַּי; 2 s. m. כַּכָּיךְ: Zahn, *tooth.*

כַּכְּרָא n. m., p. כַּכְּרֵי: Talent, *talent.*

כלא[1] vb. **Pa.,** Pt. act. s. f. מְכַלְיָא: vernichten, *wear out.*

כלא[2]. [כליתא] n. f., p. כֻּלְיָתָא: Niere, *kidney.*

כַּלְבָּא n. m., p. c. sf. 3 s. m. כַּלְבוֹהִי†: Hund, *dog.*

כַּלְדָּאָה n. m. Mager, *astrologer.*

כלכא = אכלכא q. v.

כלל[1]. כֹּלָּאn. m. כָּל־; sf. 3 s. m. כֻּלֵּה, כֻּלֵּי = כֻּלֵּה, s. f. כֻּלַּה, כֻּלָּא, p. m. כֻּלְּהוֹן†, כֻּלְּהוֹ, p. f. כֻּלְּהֵי, cf. §46. ‖ כְּלוּם: irgend etwas, *anything.* ‖ כְּלָלָא n. m., p. כְּלָלֵי: allgemeine Regel, *general rule.* | מִכְּלָלָא adv. impliciter, *in an implied manner.* | מִכְּלָל דְּ: es ergibt sich, daß, *it follows that.* | כְּלָל . . . לָא: gar nicht, *in no way.* ‖ כלל vb. denom. **Pe.,** Pt. act. s. m. כָּיֵל, כָּלֵל: eine Regel aufstellen, *establish a rule.* ‖ כְּלִילָא n. m. Krone, *crown.*

כלל[2]. כַּלְּתָא n. f., sf. 3 s. f. כַּלְּתָא; p. c. sf. 2 s. m. כַּלָּתָךְ: Braut, Schwiegertochter, *bride, daughter-in-law.*

כְּלוּם v. כלל[1].

[כַּלְמְתָא] n. f., p. כַּלְמֵי: Wurm, *worm.*

כְּלַפֵּי v. אנף.

כֵּן v. כון.

כנן. כַּנָּא n. m. Stamm, *stem.*

כנע vb. **Itpe.,** Pf. 3 s. f. אִכַּנְעָא, אִכַּנְעֵי: sich demütigen, *humble oneself.*

כַּנְפָּא n. f., sf. 3 s. f. כַּנְפַּהּ; p. (sive du.) c. sf. 2 s. m. כַּנְפָּיךְ: Flügel, Zipfel, *wing, skirt.* ‖ כנף vb. denom. **Pa.,** Impf. 3 p. לְכַנְּפֵי: versam-

meln, *assemble.* ‖ כְּנוּפְיָא n. Versammlung, *assembly.*

כְּנִישְׁתָּא n. f., p. כְּנִישָׁתָא: Versammlung, *assembly.* | בֵּי כְּנִישְׁתָּא: Synagoge, *synagogue.*

כסא vb. **Pe.,** Pt. pass. p. m. כְּסַן: verbergen, *hide.* | **Pa.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 1 s. כַּסְיַן; Imp. כַּסִּי, sf. 3 p. m. כַּסִּינְהוֹ; Pt. pass. 2 s. מְכַסְּיַת: bedecken, *cover.* | **Itpa.,** Pf. 3 s. m. אִכַּסִּי; 3 s. f. c. sf. 3 p. אִכַּסִּיתִנְהוֹ pass.

כסם. מִכְסָא n. m. Zoll, *tax.*

כסף vb. **Pe.,** Pt. pass. s. f. כְּסִיפָא: כְּסִיפָא לְהוֹ: sie schämen sich, *they are bashful* (§55*d*). | **Itpe.,** Impf. 2 p. m. תִּכַּסְפוּ; 3 s. m. לִכַּסַף; 3 p. m. לִכַּסְפוּ; Pt. s. m. מִכְּסַף: sich schämen, beschämt werden, *be ashamed, be put to shame.* | **Pa.,** Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. כַּסְפְּתֵהּ: beschämen, *put to shame.* ‖ כַּסְפָּא n. m., a. כְּסַף: Silber, *silver.* ‖ כְּסוּפָא n. m. Scham, *shame.*

כְּפוֹתָא n. f., p. כְּפוֹיֵי (כְּבוֹיֵי): Mist, *dung.*

כפל vb. **Itpe.,** Imp. אִכְּפַל: sich angelegen sein lassen, *make it one's business.*

כפן vb. **Pe.,** Pf. 1 p. כְּפֵנַן; 3 p. כְּפוֹן; Pt. act. 1 p. כָּפְנִינַן, 2 s. כָּפְנַתְּ: hungrig sein, *be hungry.* ‖ כַּפַן adj. hungrig, *hungry.* ‖ כַּפְנָא n. m. Hunger, *hunger.*

כפף vb. **Pe.,** Imp. כֹּף; Pt. act. כָּיֵף; pass. p. f. כִּיפָן: beugen, überwinden, *bend, subdue.* | **Pa.,** Impf., 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְכַיְּפֵהּ: umbiegen, *bend over.* ‖ כַּפָּא n. f., Schale, *bowl.*

כפר vb. **Pe.,** Pt. act. כָּפַר: abwischen, *wipe.* | **Pa.,** Inf. כַּפּוֹרֵי; Pt. pass. מְכַפַּר: abwischen, sühnen, *wipe off, expiate.* | **Itpa.,** Impf. 3 s. m. לִכַּפַּר; Pt. מִתְכַּפַּר: gesühnt werden, *be expiated.* ‖ כִּפּוּרָא n. m., p. כִּפּוּרֵי: Versöhnung, *atonement.* ‖ יוֹמָא דְכִפּוּרֵי: Versöhnungstag, *day of atonement.*

כפת vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. כַּפְתֵהּ: fesseln, *chain.*

כֹּרָא n. m. kōr, ein Maß, *a measure.*

כרא . כַּרְיָא n. m. Haufe, *heap.*

כְּרָבָא n. m. Kohl, *cabbage.*

כְּרָגָא n. m. Kopfsteuer, *poll tax.*

כְּרַךְ vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. כְּרַכְתֵּהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. כַּרְכֵהּ; 3 p. m. c. sf. 3 p. m. כְּרַכִינְהוֹ, 3 p. f. כְּרַכוּנְהִי; Imp. p. m. כְּרֻכוּ; Pt. act. כָּרֵךְ, p. כָּרְכִי: umwickeln, zusammenwickeln, *wrap, wrap up.* כְּרַךְ רִיפְתָּא: eine Mahlzeit halten, *dine.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִכְּרַךְ: eingehüllt sein, *be wrapped up.* ‖ כַּרְכָא n. m., p. c. כַּרְכֵי: Stadt, *city.*

כרכש vb., Inf. כַּרְכוּשֵׁי: abschütteln, *shake off.*

כַּרְכְּשָׁא n. m., sf. 3 s. m. כַּרְכְּשֵׁהּ: Mastdarm, *gut.*

כַּרְכּשְׁתָּא n. f. Wiesel, *weasel.*

כַּרְמָא n. m., p. d. †כַּרְמַיָּא: Weingarten, *vineyard.*

כַּרְסָא n. m., sf. 2 s. m. כַּרְסָיךְ; 3 s. m. כַּרְסֵהּ: Bauch, *belly.*

כְּרָעָא n. f., sf. 1 s. כְּרָעִי; 3 s. f. כְּרָעָא; p. (sive du.) כְּרָעֵי, sf. 2 s. m. כְּרָעָיךְ; 3 s. m. כְּרָעֵיהּ; 3 p. m. כְּרָעַיְהוֹ: Fußgelenk, Fuß, *ankle, leg, foot.*

כרשי (כרשא, כרישא, כריש) n. m. Haifisch, *shark.*

כשל vb. **Af.**, 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַכְשְׁלֵהּ: straucheln machen, *cause to stumble.*

כָּשׁוּרָא (ass.) n. m., p. כָּשׁוּרֵי: Balken, *beam.*

כתב vb. **Pe.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. כְּתַבְנוּהִי; 3 s. m. c. sf. 3 p. m. כְּתַבִנְהוֹ; Impf. 2 p. m. תִּכְתְּבוּ; Imp. p. m. כְּתֻבוּ, כְּתֻבוּ; Inf. לְמִכְתַּב; Pt. act. 1 s. כָּתְבְנָא, 2 p. †כָּתְבִיתוּן; pass. s. m. כְּתִיב: abschreiben, *write.* ‖ **Itpe.**, Pt. p. f. מִכַּתְבָן: eingetragen werden, *be registered.* ‖ מַכְתְּבָא n. m. Griffel, *stile.*

כִּתָּנָא n. m. Flachs, *flax.*

כַּתְפָּא (כַּפָּא) n. f. (m.), sf. 3 s. m. כַּתְפֵהּ (כַּפֵּהּ): Schulter, *shoulder.* ‖ כתף vb. denom. **Pa.**, Pt. act. מְכַתֵּף, p. מְכַתְּפִי; 1 s. מְכַתְּפְנָא, 1 p. מְכַתְּפִינַן: aufladen, tragen, *carry on the shoulder.*

ל

לְ praep., sf. 1 s. לִי, נְהָלִי; 1 p. לַנָא†, לַן, נְהַלַן; 2 s. m. לָךְ, נְהָלָךְ, לְ(י)ךְ, f. לִךְ, לָךְ, p. m. לְכוֹן†, לְכוֹ; 3 s. m. לֵהּ, נְהָלֵהּ, f. לַהּ, נְהָלַהּ, p. m. לְהוֹן†, נְהָלֵיהוֹ, p. f. לְהֵי: zu, für, *to, for;* nota accusativi (§61*b*). | 1 p. דִּילַן; 2 p. m. דִּילְכוֹן; 3 s. m. דִּילֵהּ, p. m. דִּילְהוֹן (§48*d*). | בְּדִיל praep. wegen, *on account of.*

לָא, לַו (§67) adv. nicht, nein, *not, no.* | לָא אִית v. אִית.

לאי vb. **Pe.,** Pt. pass. לְאֵי: müde, *tired.*

לאך. מַלְאָךְ n. m., d. מַלְאָכָא; p. מַלְאָכֵי: Engel, *angel.*

לבב[1]. לִבָּא n. m., sf. 1 s. לִבִּי; 2 s. m. לִבָּךְ: Herz, *heart.* אַלִּבָּא דְ: im Sinne von, *according to.*

לבב[2]. לוּלָבָא n. m. Palmzweig, *branch of a palm.*

לבן. לְבֵנְתָא n. f., p. לְבֵנֵי: Ziegel, *brick.*

לבש vb. **Pe.,** Pf. 3 s. f. c. sf. 3 p. לְבַשְׁתִּנְהוֹ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶלְבְּשֵׁהּ, אֶלְבְּשִׁנֵּהּ; 3 s. m. יִלְבַּשׁ; Imp. לְבַשׁ; Inf. לְמִלְבַּשׁ; Pt. pass. p. c. sf. 3 p. f. לְבִישֵׁיהֵי: anziehen, *put on;* Pt. pass. bekleidet, *clothed.* | **Af.,** Pt. act. מַלְבֵּשׁ: bekleiden, *clothe.* ‖ לְבוּשָׁא n. m., sf. 3 s. m. לְבוּשֵׁהּ: Gewand, *garment.*

להא vb. **Šaf.,** Pt. pass. מְשַׁלְהֵי: ermüdet, *tired.*

לְהָדֵי v. אחד.

לוא vb. **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִתְלְוִי: sich anschließen, *join.* | **Pa.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. לַוְיָךְ; Impf. 3 s. m. יְלַוֵּהּ†; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. יְלַוּוֹנֵהּ†: begleiten, *accompany.* | **Af.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. אַלְוְיָךְ id.

לֵוָאָה n. m. Levit, *Levite.* בַּר לֵוָאֵי id.

לוּבָא, לוּבָאָה n. m., p. m. לוּבָאֵי, f. d. לוּבִיתָא: aus Libyen, *Libyan.*

לוֹגָא n. m. Log, *log* (ein Maß, *a measure*).

לוט vb. **Pe.,** Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. לַטְתֵּהּ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶלְטְיֵהּ; 3 s. m. לַט; Inf. מלט 1 sf. 3 s. m.

לְמַלְטְיֵהּ; Pt. act. s. m. d. לָאֲטָא, לָיְטָא, 2 s. לָיְטַתְּ; pass. s. m. d. לוּטָא, לְוָטָא: verfluchen, *curse.* | **Pā.**, Pt. act. s. m. d. מְלַטְטָא id.

לוש, ליש vb. **Pe.**, Impf. 2 p. m. תְּלוּשׁוּ, תְּלִישׁוּ; Imp. p. m. לוּשׁוּ, לִישׁוּ; Pt. act. 1 p. לָיְשִׁינַן: kneten, *knead.*‖לְיָשָׁא, לִישָׁה n. m. Teig, *dough.*

לְוָת praep., sf. 1 s. †לְוָתִי, †לְוָתְ; 2 s. m. לְוָתָ(י)ךְ: zu, *to.*

לְחוד v. אחד.

לְחַיֵּי v. חיא.

לַחְמָא n. m., sf. 2 s. f. לַחְמֵךְ: Brot, *bread.*

[1]לְחֵשׁ vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּלְחֹשׁ; Imp. s. m. לְחֹשׁ: flüstern, *whisper.*

[2]לחש vb. **Pa.**, Pt. act. p. f. מְלַחְשָׁן: glühend, *glowing.*

לֵיכָּא v. אית.

לֵילְיָא n. m., p. לֵילָוָתָא, לֵילְוֵי: Nacht, *night.* ‖ לֵילִיתָא n. f. = לִילִית (weiblicher Dämon, *female demon*).

לֵיצָנוּתָא n. f. Spott, *scoffing.*

לֵית v. אית.

לְמד. תַּלְמִידָא n. m., p. †תַּלְמִידִין, תַּלְמִידֵי, sf. 2 s. m. תַּלְמִידָךְ; 3 p. m. †תַּלְמִידֵיהוֹן: Schüler, *disciple.* ‖ תַּלְמוּדָא n. m. Talmud.

לִסְטָאָה (gr.) n. m. Räuber, *robber.* ‖ לִסְטָיוּתָא n. f. Räuberei, *the robber's business.*

לָעֲוזָא n. m. Fremdsprachiger, *speaker of a foreign language.*

לְפָדָא (gr.) n. m. Pfanne, *pan;* eine aus Feigen verfertigte Speise, *a dish made of figs.*

לקא vb. **Pe.**, Pt. act. לָקֵי: geschlagen werden, *be beaten.*

לִשָּׁן n. m., d. לִשָּׁנָא: Zunge, Ausdruck, *tongue, expression.*

לתת vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. לָתְתֵי: anfeuchten (Getreide), *moisten (grain).*

מ

מְאָה n. f., du. מָאתַן, 100.

מוּמָא (hebr.) n. m. Makel, *blemish.*

מָ(א)נָא n. m., p. מָ(א)נֵי; c. מָאנֵי; sf. 2 p. m. מָנֵיכוֹ; 3 s. m. מָאנֵיהּ; 3 p. m. מָנֵיהוֹ(ן): Ge-

fäß, Gerät, Gewand, *vessel, utensil, garment.*

מאס vb. **Pe.**, Inf. מֶמְאַס; Pt. pass. מְאִים: verachten, *despise;* Pt. pass. widerlich, *loathsome.*

מַבּוֹרָא, מַבְרָא v. עבר.

מַגָּן adv. umsonst, *gratuitously.*

אַמְגוּשָׁא n. m. Magier, *magician.*

מַדְבְּרָא, מַדְבְּרָנָא v. דבר.

מדד . מַדָּא n. m., sf. 2 s. m. מַדָּךְ: Kleid, *garment.*

מְדֵי v. ידע.

מְדִינְתָּא v. דִּין.

מְדִנְחָא v. דנח.

מַדַּעַם v. ידע.

מָה, מָא, מַי pron. interr. (§§11*a;* 50*ad*) was? *what?* | אַמַּי: warum? *wherefore?* | בְּמַי: worin? womit? *wherein? wherewith?* | כְּמָה: wie, *how.* | לְמָה: wozu? *wherefore?* | דִּילְמָא: daß nicht etwa, *lest;* vielleicht, *perchance.* | מָה דְ, מַי דְ: dasjenige, welches, was, *that which, what.* | כְּמָה דְ conj. wie, *as.*

מַהְדּוֹרָא v. הדר.

מהל vb. **Pe.**, Imp. p. m. מְהֻלוּ; Pt. act. 1 p. מָהֲלִינַן, 2 p. מָהֲלִיתוּ: beschneiden, *circumcise.* ‖ מָהוֹלָא n. m. Beschneider, *circumciser.*

מוֹדְעָא v. ידע.

מון (?). מָמוֹן n. m., d. מָמוֹנָא: Geld, *money.*

מוֹעֲדָא v. יעד.

מוֹרְנָא n. m. Made, *worm.*

מוש vb. **Pe.**, Impf. 3 s. f. תְּמוּשׁ; imp. מוּשׁ: zubereiten, *prepare.*

מות, מִית vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. מִית, f. †מִיתַת, מִיתָא; 3 p. m. †מִיתוּ; Impf. 3 s. m. †יְמוּת, f. †תְּמוּת; 3 p. m. †יְמוּתוּ(ן), †לְמֻתוּן, לְמוּתוּ, לְמֻתוּ; Inf. מְמָת, מֵמַת; Pt. act. s. m. מָאֵת, p. m. †מָיְתִין, מָיְתִי; 1 p. מָיְתִינַן, 2 s. מָיְתַתְּ; pass. s. d. מִיתָא: sterben, *die;* Pt. pass. tot, *dead.* ‖ מִיתָנָא n. m. Toter, *a dead person.* ‖ מוֹתָא n. m., מוֹתָנָא n. m., מִיתוּתָא n. f. Tod, *death.*

מזא (?) . מַזְיָא n. m., sf. 1 s. מַזְיִי; 3 s. m. מַזְיֵהּ, f. מַזְיַהּ: Haar, *hair.* ‖ [מְזִתָא n. f., p. מְזֵי;] sf. 2 p. m. מְזַיְכוּ; 3 s. m. מְזֵיהּ id.

מוֹתְבָא v. יתב.

מְזָגָּא v. זגג.

מַזָּלָא v. נזל.

מחא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 1 s. מַחְיַן, 2 s. m. מַחְיָךְ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. מַחְיוּהִ, מַחוּהִ, 3 p. m. מְחוֹנְהוֹ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְמַחֲיֵהּ; Inf. מִמְחָא, sf. 3 s. m. לְמִמְחֵה; Pt. מָחֵי, 1 p. מָחֵינַן, 2 s. מָחֵית: schlagen, *strike, smite.* | **Pa.**, Pf. 1 s. מַחִי; 3 p. מַחוֹ: verwehren, verhindern, *protest against, hinder.*

מַחְבַּטָא v. חבט.

מַחוֹזָא v. חוז.

מחח . מֹחָא n. m., sf. 1 s. מֹחִי: Gehirn, *brain.*

מְחַטָּא v. חטט.

מַחְטְרָא v. חטר.

מחל vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. מָחֵלְנָא: verzeihen, *forgive.*

מחצלתא v. חצל.

(לְ)מְחָר adv. morgen, *to-morrow.*

מַחֲשַׁבְתָּא v. חשב.

מְטָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. מְטַי; 3 p. m. מְטוֹ, sf. 3 s. m. מַטְיוּהִ; Impf. 3 s. m. c. sf. 1 s. לְמַטְיַן: 3 p. נִמְטוֹ; Pt. act. s. m. מָטֵי, f. מָטְיָא, p. m. מָטוֹ, f. מָטְיָן, 2 s. מָטֵית absol., sq. לְ sive accus.: gelangen, reichen, einholen, *arrive, reach, overtake.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. אַמְטִית; 3 p. m. אַמְטוֹ, sf. 3 s. m. אַמְטְיוּהִ, 3 p. m. אַמְטְיַנְהוֹ; Imp. †אַמְטִיוּ, sf. 3 s. m. אַמְטְיוּהִ; Pt. act. p. m. מַמְטוֹ: bringen, führen, *carry, conduct.* ||

מְטוּתָא n. f. Bitte, *petition.* בְּמְטוּתָא מִנָּךְ, מִנַּיְכוֹ: bitte, *I pray thee, you.*

מַטְלַלְתָּא v. טלל.

מִטְרָא n. m. Regen, *rain.*

מִי part. interr. = num. || מִידָא, מִידָת, מִידוֹ v. הוה.

מַיָּא n. p. m., sf. 2 s. m. מַיָּךְ; 3 p. m. מַיְהוֹ: Wasser, *water.*

מֵיכְלָא v. אכל.

מִילָא n. m. = *μίλιον.*

מֵילְתָא (gr.) n. f., p. מֵילָתָא: Wolle, wollener Mantel, *wool, woolen cloak.*

מִינָא n. m., sf. 3 s. f. מִינַהּ; p. מִינֵי: Art, *kind;* Häretiker, *heretic.*

מֵיתְיָא v. אתא.

מַכְבַּנְתָּא v. כבן.

מִכְדִי v. הוא.

מכך vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. מַךְ; Imp. מֹךְ; Pt. act. p. m. †מָיְכִין:

unterbreiten, *lay, spread.* | **Af.,** Pt. act. מַמֵּךְ: niedrig machen, *lay low.* || מַכִּיךְ adj., 2 s. מַכִּיכַתְּ: niedrig, *low.*

מִכְסָא v. כסס.

מַכְתְּבָא v. כתב.

מְלָא vb. **Pe.,** Pf. 3 p. m. †מְלַאוּ, מְלוֹ; Impf. 3 s. f. תִּמְלֵי; Pt. act. מָלֵי, p. m. מָלוֹ, f. †מָלְיָן, מַלְיָא; pass. מְלֵי, f. מַלְיָא, p. m. †מְלַיִן, מְלוֹ: voll sein, füllen; *be full, fill.* | **Pa.,** Pf. 3 p. c. sf. 3 p. מַלְּוּנְהוֹ; Impf. 1 s. אֲמַלֵּי; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְמַלְיֵהּ, f. לְמַלְיַהּ; Pt. act. s. m. c. sf. 3 s. f. מְמַלְיָא: füllen, *fill.* || מְלָא n. m. Fülle, *fulness.*

מַלְאַךְ v. לאך.

מִלְחָא n. m. (f.) Salz, *salt.* || מלח vb. denom. **Pe.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. f. מְלַחְנְהִי; p. m. †מְלַחוּ; Pt. pass. p. m. מְלִיחִי: salzen, *salt.*

[1]מֶלֶךְ n. m., d. מַלְכָּא: König, *king.* || מַלְכְּתָא n. f. Königin, *queen.* || מַלְכוּתָא n. f. sf. 2 s. m. מַלְכוּתָךְ: Reich, königliche Person, Regierung, Herrschaft, *reign, government, kingdom, royalty.* || מְלַךְ vb. denom. **Pe.,** Impf. 3 s. m. †יִמְלֹךְ; Pt. act. s. m. מָלֵךְ, 2 p. מַלְכִיתוּ: regieren, *reign.* | **Af.,** Pf. 3 s. m. אַמְלֵךְ; Impf. 3 s. m. נַמְלֵךְ id.

[2]מלך vb. **Itpe.,** Impf. 1 s. אִמְּלֵךְ; Inf. אִמְּלוֹכֵי; Pt. s. m. מִמְּלַךְ, p. m. †מִתְמַלְכִין: sich beraten, andern Sinnes werden, *take counsel, change one's mind.*

מלל. מִלָּא (מִלָּה) n. f., d. מִלְּתָא, sf. 3 s. m. מִלְּתֵהּ; p. מִלֵּי, sf. 3 s. m. מִלֵּיהּ, 3 p. m. מִלֵּיהוֹ: Wort, Ding, *word, thing.* || מִמֵּלָא, מַמַּלָּא adv. von selbst, *of itself.* || מִלּוּלָא n. m. Rede, *speech.*

מָמוֹן v. מון.

מַמַּלָּא, מִמֵּלָא v. מלל.

מַמַּשָּׁא v. משש.

מִן, מִ־, מֵ praep., sf. 1 s. †מִנִּי, †מִנִּ, מִנַּי; 1 p. מִנַּן; 2 s. m. מִנָּךְ; 2 p. m. †מִנְּכוֹן, מִנַּיְכוֹ; 3 s. m. מִנֵּהּ, f. מִנַּהּ, p. m. †מִנְּהוֹן, מִנַּיְהוֹ, f. מִנַּיְהֵי: von, aus, als, *of, from, out of, than.* || מִנָּא v. אָן.

מַן pron. interr. (§§11*a*; 50): wer? *who?* || מַנּוּ, מַנִּי

(§11*b*): wer ist es? *who is it?* ‖ מַן דְּ (§51*b*): derjenige, welcher, *he who, whosoever.*

מנא vb. **Pe.**, Impf. 3 p. m. נִמְנוֹ; Imp. מְנִי; Inf. מִמְנֵי, sf. 3 p. m. מִמְנִנְהוֹ; Pt. act. 1 p. מָנֵינַן: zählen, *count.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. m. אִתְּמְנוֹ, sq. עַל־: durch Stimmenabgabe wählen, *vote for, elect by ballot.* ‖ מִנְיָנָא n. m., p. מִנְיָנֵי: Zahl, Zählung, *number, count.*

מנע vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 1 s. לִמְנְעַן: zurückhalten, *restrain.* | **Itpe.**, Pt. p. m. מִתְמַנְעִי, pass.

מַפָּא n. m. Schaufel, *shovel.*

מְסָ(א)נָא v. סאן.

מַסְפָּרָא, מַסְפַּרְתָּא v. ספר.

מַסְקָנָא v. סְלֵק

מסר vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. תִּמְסְרֵהּ; Pt. act. s. m. מָסַר, 1 s. מָסַרְנָא; pass. p. f. מְסִירָן: überliefern, *hand over.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְּמְסַר; Impf. 3 s. m. †יִמְּסַר, לִתְמְסַר, לִמְּסַר; Pt. s. f. מִתְּמַסְרָא, pass.

מִסְתָּא n. Genüge, *sufficiency;* sf. 1 s. מִסְתַּי; 2 s. m. מִסְתָּ(י)ךְ, מִסְתִּיךְ; 3 s. m. מִסְתֵּיהּ: es ist genug für, *it is enough for.*

[מְעָא] n. m., sf. 3 s. m. מְעֵהּ; p. c. sf. 3 s. m. מְעֵיהּ, מַעְיָנֵיהּ: Eingeweide, *intestines.*

מעט vb. **Pa.**, Inf. מְעוֹטֵי: ausschließen, *exclude.* ‖ מְעוּטָא n. m. Ausschließung, *exclusion.*

מַעְיָנָא v. עֵינָא.

מַעֲלֵי, מֶעָלֵי v. עלל.

מַעֲלְיוּתָא v. עַל־.

מַעֲלָנָא v. עלל.

מְעָרְתָּא v. ערר.

מַפָּקְתָּא, מַפָּקָנָא v. נפק.

מְצֵי, אִמְצֵי vb. **Pe.**, Pf. 1 s. מְצֵי; 3 p. m. מְצוֹ; Pt. pass. מְצֵי, 1 s. מְצֵינָא, 2 s. מְצֵית: vermögen, können, *be able.*

מצע . מְצִיעַ adj., p. m. מיצעי l. מְצִיעֵי, s. f. d. מְצִיעֲתָא: mittelster, *middle.* ‖ [אֶמְצָעָאָה] adj., p. אֶמְצָעֵי (= אֶמְצְעָאֵי), id.

מצץ vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. מַצְתְּ, מַצֵּית; Pt. act. מָיֵץ: saugen, *suck.*

מְצָרָא n. m., sf. 1 s. מְצָרַי; p. c. sf. 3 p. f. מִצְרָנֶהָא: Grenze, *boundary.*

מִצְרָאָה n. m. Ägypter, *Egyptian.*

מְקְרָא n. m., sf. 1 s. †מְקְרִי: Gehirn, *brain.*

מרא[1] . מָרָא n. m., c. מָרֵי; sf. 1 s. †מָרִי, †מָרִ; 1 p. †מָרַנָא; 2 s. m. מָרָ(י)ךְ, p. m. מָרֵיכוֹ; 3 s. m. מָרֵה, f. מָרַה, p. m. מָרֵיהוֹ; 1 p. מָרְוָתָא, sf. 3 p. m. מָרְוָתֵיהוֹ: Herr, *lord, master.*

מרא[2] vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִמַּרְיָא, אִמַּרֵי = מרד q. v.

מַרְבְּעָא, מַרְבַּעְתָּא v. [2]רבע.

מַרְגָּנִיתָא (gr.) n. f. Perle, *pearl.*

מרד vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †מָרַדוּ; Pt. act. מָרֵד: sich empören, *revolt.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִמַּרְדָה id.

מַרְזְבָא v. רזב.

מרטט vb. **It.**, Pf. 3 s. m. אִמַּרְטַט; Inf. אִמַּרְטוֹטֵי: in Fetzen zerrissen werden, *be torn in shreds.* ‖ מַרְטוּטָא n. m., p. מַרְטוּטֵי: Fetzen, *rag.*

מַרְעָא n. m., sf. 3 s. m. מַרְעֵה; p. †מַרְעִין: Krankheit, *sickness.*

מָרִיר adj. bitter.

משא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. מְשֵׁית; Impf. 3 s. m. נִמְשֵׁי; Imp. מְשֵׁי; Pt. act. s. m. מָשֵׁי, f. מָשְׁיָא, 1 s. מָשֵׁינָא: waschen, *wash.* | **Af.**, 1 s. c. sf. 3 s. m. אַמְשֵׁיתֵה; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַמְשְׁיֵה id.

משח[1] vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נִמְשַׁח: messen, *measure.* ‖ מְשְׁחָא n. m., c. מְשַׁח: Maß, *measure.*

משח[2] . מְשְׁחָא n. m., c. מְשַׁח: Öl, *oil.*

משך vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. מָשְׁכֵי: ziehen, *draw.* ‖ מַשְׁכָּא n. m., sf. 3 s. m. מַשְׁכֵּה; p. מַשְׁכֵי: Haut, Fell, *skin.* ‖ מְשָׁכָא n. m. Ausdehnung, *extent.*

משש . מַמָשָׁא n. m. Wesentliches, *something tangible.*

מִשְׁתְּיָא v. שְׁתִי.

מָתָא n. f., c. מָת; sf. 1 s. מָתִי; 3 p. m. מָתֵיהוֹ: Stadt, *city.*

מתח vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. מָתְחִי: spannen, *stretch.*

מְתִיבְתָא v. יתב.

מתל vb. **Pe.**, Pt. pass. p. m. מְתִילִי, sq. בְּ sive כְּ: vergleichen, *liken.* ‖ מַתְלָא n. m. Gleichnis, Sinnspruch, *simile, parable.*

מַתְנָא n. m. Strick, *rope.*

מַתְּנְתָּא v. נתן.

נ

נאה vb. **Pe.**, Pt. act. נָאֵי: passen, *become.*

נבא . [נְבִיאָה (hebr.)] n. m., p. †נְבִיֵּיא: Prophet, *prophet.*

נבב . אַבּוּב n. m. Flöte, *flute.*

נְבַח vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. נָבַח, p. m. †נָבְחִין: bellen, *bark.*

נִבְלְתָא n. f. Aas, *carcass.*

נבע vb. **Af.**, Pt. act. s. m. מַבַּע, p. f. מַבְּעָן: sprudeln lassen, *cause to gush forth.*

נגב vb. **Pe.**, Pt. act. נָגֵב: sich trocknen, *dry oneself.*

נגד vb. **Pe.**, Inf. מִנְגַּד; Pt. act. s. m. נָגֵד, p. m. נָגְדִי: 1. wegziehen, *remove;* 2. fließen, *flow;* 3. geißeln, *scourge.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְנְגֵד, אִנְּגֵד; Pt. s. m. מִנְּגֵד, מִנְגֵּד: 1. in Ohnmacht fallen, verscheiden, *faint, pass away;* 2. gegeißelt werden, *be scourged.* | **Pa.**, Inf. נַגּוֹדֵי; Pt. act. p. m. †מְנַגְּדִין: geißeln, *scourge.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַגֵּד, = הֶאֱרִיךְ. ‖ נַגָּדָא n. m., p. m. ניגדי l. נַגָּדֵי: Zieher, Schlepper, *one who draws (a ship).* ‖ נְגוֹדָא n. m. Führer, *leader.* ‖ אַגַּדְתָּא n. f. = הַגָּדָה, Haggada.

נְגַה vb. **Pe.**, sich verspäten, *come late.* נְגַהּ לֵהּ, נְגַהָא לֵהּ: er verspätete sich, *he came late* (§55*d*).

נגל . מַגְּלָא n. m. Sichel, *sickle.*

נְגַע vb. **Pe.** sq. בְּ: berühren, *touch.* ‖ **Itpa.**, Pf. 3 s. f. אִנַּגְּעָא, אִנַּגְּעִי: aussätzig werden, *become leprous.*

נַגָּרָא n. m. Tischler, *carpenter.*

נִגְרָא n., p. c. sf. 2 s. m. נִגְרָךְ: 1. Kanal, *canal;* 2. Fuß, Schritt, *foot, step.*

נדא vb. **Af.**, Pt. 1 p. מַדֵּינַן: sprengen, *sprinkle.*

נדב vb. **Pa.**, Pt. act. מְנַדֵּב, **Itpa.**, Pt. מִתְנַדַּב, מִנַּדַּב:

freiwillig geloben, *offer as a freewill-gift.*

נדח vb. **Af.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 s. m. †אַדְּחוּהִי: ausstoßen, *thrust out.*

נדר vb. **Pe.**, Pf. 1 s. נִדְרִי: geloben, *vow.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. f. אַדַּרְתַּהּ; 3 m. c. sf. 3 s. f. אַדְּרַהּ; 3 s. f. c. sf. 3 s. f. אַדַּרְתַּהּ: ein Gelübde auferlegen, *impose a vow.* ‖ נִדְרָא n. m. Gelübde, *vow.*

נִהוּ m., נִהִי f. (§63*a*), p. נִנְהוּ m., נִנְהִי f. pron. 3 pers. er, sie, *he, she;* sie, *they.*

נהג vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †נְהַגוּ, נְהוּג; Impf. s. f. נְהָגִי; Pt. act. p. m. נָהֲגִי, pass. p. m. נְהִיגִי: führen, beobachten, *conduct, conduct oneself, observe;* Pt. pass. gewohnt, *accustomed.* (בְּ) נְהַג יְקָרָא: Ehre erweisen, *honor.*

נַהֲמָא n. m. Brot, *bread.*

נְהַר[1] vb. **Pe.**, hell werden, *dawn.* | **Af.**, 3 s. m. c. sf. 3 p. f. אַנְהַרִנְהִי: erleuchten, *cause to shine.* ‖ נְהִיר adj., p. m. נְהִירִי, s. f. נְהִירָא, p. f. נְהִירָן: leuchtend, klar, *bright, clear.* ‖ נְהוֹרָא n. m., sf. 2 s. m. נְהוֹרָךְ: Licht, *light.* | סַגִּי נְהוֹר, p. סַגִּי נְהוֹרֵי: blind, *blind.*

נהר[2]. נַהֲרָא n. m., c. נְהַר, p. נַהֲרוָתָא, נַהֲרֵי: Strom, *river.*

נוד vb. **Pe.**, Pt. act. s. f. נָדְיָא: sich bewegen, *move.*

נוּחַ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. נָח; Impf. 3 s. m. נֵנַח, לֵנָח, f. תֵּנָח; Inf. מֵנָח; Pt. act. s. m. נָיִח, pass. s. m. d. נִיחָא, s. f. נִיחָא: ruhen, zur Ruhe kommen, *rest, enter into rest;* Pt. pass. angenehm, annehmbar, *pleasing, acceptable.* | תֵּנָח: es ist annehmbar, *it is acceptable.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִתְנָחָא, Inf. אִתְנוֹחֵי: sich hinlegen, *lie down;* darauf eingehen, *acquiesce.* | **Af.**, Pf. 1 s. אַנַּחִי, sf. 3 s. f. אַנַּחְתַּהּ; 1 p. †אַנַּחְנָא; Impf. 3 s. m. נַנַּח; Inf. אַנּוֹחֵי, sf. 3 p. לְאַנּוֹחִנְהוֹ; Pt. act. מְנַח; pass. s. m. מְנַח, s. f. מְנַחָא: legen, hinlegen, lassen, *lay, place, leave.* ‖ נְיָחָא n. m., c. נְיָח: Ruhe, *rest.* ‖ נְיָחוּתָא n. f.

Sanftmut, Ruhe, *gentleness.* ‖ תנח vb. deriv. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַתְנַח = אַנַּח.

נום, נִים vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. נִים; Impf. 1 p. נֵנוּם; 3 s. m. נֵנוּם; Inf. מֵנָם; Pt. act. s. m. נָיֵם, f. נָיְמָא, 1 s. נָיְמְנָא: schlummern, schlafen, *slumber, sleep.* | **Pa.**, Pf. 1 s. נַיֵּמִי, id. | **Palp.**, Pt. act. מְנַמְנֵם, id.

נור n. m. (f.), d. נוּרָא: Feuer, *fire.*

נול . מַזָּלָא n. m. Schicksal, *fortune.*

נוף . נְזִיפוּתָא n. f. Verweis, *rebuke.*

נוק vb. **Af.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 1 s. אַזְקַתַּן; Inf. אַזּוֹקֵי; Pt. act. מַזֵּק: schädigen, *injure.* | **Ittaf.**, Pf. 1 s. אִתַּזַּקִי; 2 s. m. אִתַּזַּקְתְּ; 3 s. m. אִתַּזַּק; Pt. p. m. מִתַּזְּקֵי: Schaden erleiden, *suffer injury.*

נְזִירָא (hebr.) n. m. = נָזִיר.

נַחְלָא n. m., p. נַחְלֵי: Bach, *brook.*

נחת vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †נְחתוּ; Impf. 2 p. m. תֶּחֶתוּ (תֶּחְתוּ); Imp. s. m. נְחֹת, p. m. חֻתוּ; Inf. לְמֵחַת; Pt. act. s. m. נָחֵת, 1 p. נָחֲתִינַן: herabsteigen, *descend.* | **Af.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. אחתיניה l. אַחֲתִנֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 p. m. אַחֲתִנְהוֹ, f. אַחֲתִנְהֵי; 3 p. m. †אַחתוּ; Impf. 1 p. נַחֵת; Pt. act. s. m. מַחֵת; pass. p. m. מַחֲתֵי, f. מַחֲתָן: herabkommen lassen, niederlegen, *cause to descend, place.* ‖ נְחוֹתָא n. m.: נְחוֹתֵי יַמָּא = יֹרְדֵי הַיָּם.

נטל vb. **Pe.**, Imp. טֹל: nehmen, *take.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. †אִנְטְלַת: pass. ‖ אַמְטוּל, אַמְטוּ praep. wegen, um willen, *on account of, for the sake of.* ‖ אַמְטוּל דְּ conj. weil, *because.*

נטע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. נַטְעֵהּ: pflanzen, *plant.*

נְטַף vb. **Pe.**, tropfen, *drop.* ‖ נְטִפְתָּא n. f. Tropfen, *drop.*

נטר vb. **Pe.**, Impf. 3 p. f. †נִנְטְרָן; Imp. s. m. (א)נְטַר: 1. bewahren, *guard;* 2. warten, *wait.* | **Itpe.**, Pt. p. f. מִנַּטְרָא: bewacht werden, *be guarded.* | **Pa.**, Inf. c. sf. 3 p. m. לְנַטּוֹרִנְהוֹ: bewachen, *guard.*

נִיבָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. נִיבֵיהּ: Zahn, *tooth.*

נכא vb. **Pe.,** Pt. pass. נְכֵי: abziehen, *subtract.*

נכס vb. **Pe.,** Imp. כּוֹס: schlachten, *slaughter.* | **Pa.,** Inf. לניכסא leg. לְנַכָּסָא, id. ‖ נִכְסֵי n. p. m., sf. 1 s. נִכְסַי; 2 s. m. נִכְסָ(י)ךְ; 3 s. m. †נִכְסוֹהִי, נִכְסֵיהּ: Besitz, *possessions.*

נָכְרָאָה n. m. fremd, *foreign.*

נַמְטָא n. m., p. נַמְטֵי: Decke, *cover.*

נַמֵי adv. auch, *also.* ‖ אִי נַמֵי: oder, *or.*

נסב vb. **Pe.,** Pf. 1 s. נְסַבִי; 1 p.†נְסֵבְנָא; 2 s. m. נְסֵבְתְּ; Impf. 2 s. m. תִּנְסַב, תִּסַּב, תִּנְסֵב; 3 s. m. לִנְסֵב; sf. 1 s. נִנְסְבַן; 3 p. m. †יִסְּבוּן; Imp. נְסֵב; Pt. act. p. m. נָסְבִי(ן): nehmen, heiraten, *take, marry (take a wife).* | **Itpe.,** Pf. 3 s. f. †אִתְנַסְבַת, אִנַּסְבָא, אִנְּסְבָא; Inf.†אִתְנְסָבָא, אִנְּסוֹבֵי; Pt. s. f. מִנַּסְבָה, p. m. מִנַּסְבִי, p. f. †מִנַּסְבָן; 1 s. מִנַּסְבְנָא (מִנַּסְבִינָא), 1 p. מִנַּסְבִינַן, 2 s. f. מִנַּסְבַת: sich verheiraten, verheiratet werden, *be married (take a husband).* ‖ **Af.,** Pt. act. מַנְסֵב: verheiraten, *marry off (give a wife to).*

נסח vb. **Af.,** Pf. 1 s. c. sf. 3 p. m. אַסַּחְתִּנְהוּ: entfernen, *remove.*

נסך[1]. מַסֶּכְתָּא n. f. Traktat, *treatise.*

נסך[2]. נִסְכָּא n. m. Metallbarren, *bar of metal.*

נסס[1]. נִסָּא n. m., p. †נִסִּין, נִסֵּי: Wunder, *miracle.*

נסס[2]. סְסְיָא n. m. Mißmut, *bad humor.*

נסר vb. **Pa.,** Pt. act. p. m. †מְנַסְּרִי(ן): sägen, *saw.*

נעל. [מנעלא] n. m., p. †מַנְעֲלִין: Schuh, *shoe.*

נפא. [נַפְתָּא] n. f., p. נַפְוָתָא: Sieb, *sieve.*

נפח vb. **Pe.,** Pt. act. נָפַח: anfachen, *blow.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִנְּפַח pass. ‖ נַפָּחָא n. m. Schmied, *smith.*

נְפַל vb. **Pe.,** Pf. 3 s. f. נְפַלָה; 3 p. m. †נְפַלוּ, נְפוּל; Pt. act. s. m. נָפֵל, 1 s. נָפְלְנָא: fallen, *fall.* | **Af.,** Pt. s. f. מַפְּלָא: abortieren, *give premature birth to.*

נפץ vb. **Pe.,** Imp. פִּץ: schütteln, ausklopfen, *shake out, beat.*

נְפַק vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. נְפַקָא; 3 p. m. נְפוּק; Impf. 1 s. אֶפּוֹק; 1 p. נִפּוֹק; 3 s. m. נִפּוֹק, f. תִּפּוֹק; 3 p. (לִפְּקוּ(ן; Imp. פּוֹק, p. פּוּקוּ; Inf. לְמִפַּק; Pt. act. s. m. נָפֵק, f. נָפְקָא p. m. נָפְקֵי, 1 s. נָפֵיקְנָא: herausgehen, hervorgehen, *come out, go forth.* | מַי נָפְקָא לָן מִנַּהּ: was ergibt sich uns daraus? *what follows for us therefrom?* לְמַי נָפְקָא מִנַּהּ: was für Bedeutung hat es? *what is the significance thereof?* | **Af.,** Pf. 1 s. אַפֵּקְת, sf. 2 p. m. אַפְּקִיתִנְכוֹ; 2 s. m. אַפֵּקְתְּ, sf. 3 s. m. אַפְּקְתֵּהּ; 3 s. m. אַפֵּק, sf. 3 s. m. אַפְּקֵהּ; 3 s. f. אַפְּקָה, sf. 3 s. m. אַפְּקָתֵּהּ; 3 p. m. †אַפְּקוּ, sf. 3 s. m. אַפְּקוּהּ; Impf. 2 s. m. תַּפֵּק; 3 p. m. †יַפְּקוּן; Imp. s. m. אַפֵּק, p. m. אַפִּקוּ; Inf. לְאַפּוֹקֵי; Pt. act. s. m. מַפֵּק, f. מַפְּקָא, p. m. (מַפְּקִי(ן, 1 s. מַפֵּקְנָא, 1 p. מַפְּקִינַן: hervorgehen machen, herausziehen, *cause to come out, cause to go forth, bring out, lead out.* ‖ מַפַּקְתָּא n. f., sf. 3 s. m. מַפַּקְתֵּהּ, מַפְּקָנָא n. m. Ausgang, *exit.*

נַפְשָׁא n. m., sf. 1 s. †נַפְשִׁי, †נַפְשׁ, נַפְשִׁי; 1 p. נַפְשִׁין; 2 s. m. נַפְשָׁךְ; 2 p. m. נַפְשִׁיכוֹ; 3 s. m. נַפְשֵׁהּ; 3 s. f. נַפְשַׁהּ: Seele, *soul;* c. suff. = pron. reflex. (§48*e*). | מִנַּפְשֵׁהּ: aus sich selbst, *of himself.* | מִדְּנַפְשֵׁהּ: aus seinen eignen Mitteln, *out of his own means.* ‖ נפש vb. **Pe.,** Pt. pass. s. m. נְפִישׁ, f. נְפִישָׁא, p. m. נְפִישִׁין: viel, groß, *numerous, large.* | **Af.,** Impf. 3 s. f. תַּפֵּשׁ: vermehren, *multiply.*

נצא vb. **Itpe.,** Pt. s. m. מִנְּצֵי, f. מִנְּצְיָא, p. m. מִנְּצוֹ, 2 s. מִנְּצֵית: streiten, *quarrel.* ‖ מַצּוֹיָנָא n. m. streitsüchtig, *quarrelsome.*

נצל vb. **Af.,** Impf. 3 s. m. c. sf. 1 s. לְצַלַּן; Pt. act. 1 s. מַצֵּלְנָא: (er)retten, *save, deliver, rescue.* | **Ittaf.,** Pf. 3 s. m. אִתַּצַּל; Pt. 2 s. מִתַּצְּלַתְּ pass.

נקב vb. **Itpe.,** Pf. 3 s. m.

אִנְּקֵב; Pt. s. m. מִנַּקֵב: durchlöchert werden, *be perforated.*

נְקַט, אַנְקַט vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. נְקַטְתְּ; 3 s. m. c. sf. 1 s. נַקְטַן, 3 s. m. נַקְטֵה; Impf. 1 s. אֶנְקֹט; 2 s. m. תִּנְקֹט; 2 p. m. תִּנְקְטוּ; 3 s. m. לִנְקֹט; 3 p. m. נִנְקְטוּ, נִקּוּט; Imp. נְקֹט; Inf. c. sf. 3 p. m. לְמִנְקְטִנְהוֹ, f. לְמִנְקְטִנְהִי; Pt. act. נָקֵט, 1 s. נָקְטְנָא, 1 p. נָקְטִינַן 2 s. נָקְטַתְּ; pass. p. m. נְקִיטִי, 1 p. נְקִיטִינַן: ergreifen, halten, *seize, take hold, keep;* Pt. pass. = act. | נָקֵט בְּדַעְתֵּה (sc. מִלְּתָא) א׳, jmdm es übel nehmen, auf jmdn böse sein, *be angry with.* | **Pa.**, Pt. act. מְנַקֵּט: sammeln, *gather.* | **Af.**, Pt. act. מַנְקֵט: auflesen, *pick.*

נקף vb. **Af.**, Pt. act. 1 s. מַקְּפְנָא: umringen, *encompass.*

נקר vb. **Pa.**, Pf., 1 p. †נַקֵּרְנָא: Fett und gewisse Adern beseitigen, *remove fat and certain veins.*

נקש vb. **Pe.**, Pt. act. נָקֵשׁ: klopfen, *knock.* || **Af.**, Pt. act. מַקֵּשׁ: vergleichen, gleichstellen, *compare, place on an equal footing.*

נַרְגָּא n. m. Beil, *axe.*

נשׂא . נְשִׂיאָה n. m. Fürst, *prince.*

נשא[1] vb. **Itpe.**, Pf. 1 s. אִנְּשֵׁי; 3 p. c. sf. 3 s. m. אִנַּשְׁיוּהַ; Pt. s. f. מִנַּשְׁיָא: vergessen, *forget.*

נשא[2] נְשָׁא vb. **Pe.** = נְשַׁב.

נְשַׁב vb. **Pe.** wehen, *blow.*

נִשְׁבָּא n. m., p. נִשְׁבֵּי: Netz, *net.*

נשט vb. **Pe.**, Imp. נְשֹׁט: enthäuten, *skin.*

נשף vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. שַׁף: fortrücken, *depart.*

נשק vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. נַשְׁקָךְ; 3 p. m. נְשׁוּק; Pt. act. s. f. נָשְׁקָא, p. m. נָשְׁקֵי: küssen, sich berühren, *kiss, touch.*

נתן vb. **Pe.**, Impf. 1 s. אֶתֵּן; 3 p. m. †לִתְּנוּן; Imp. תֵּן: geben, *give.* || מַתַּנְתָּא n. f. Geschenk, *gift.*

נְתַר vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. נְתוּר, f. †נְתַרָן: abfallen, *fall off.*

ס

[סָאתָא] n. f., p. סָאוֵי: Seah, ein Maß, *a measure*.

סאן . מְסָאנָא n. m., sf. 3 s. f. מְסָאנָא; p. מְסָ(א)נֵי sf. 3 s. m. מְסָאנֵיה: Schuh, *shoe*. ‖ סְיָנָא n. m., sf. 3 s. m. סְיָנֵהּ, id.

סבל vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. c. סָבֵל: ertragen, *bear*.

סְבַר vb. **Pe.**, Pf. 1 s. סְבַרִי; 1 p. †סְבַרְנָא, †סְבַרְנַן; 2 s. m. סְבַרְתְּ; 3 s. f. סְבַרָה; 3 p. m. סְבוּר; Impf. 3 s. m. לִסְבַּר; Pt. act. s. m. סָבַר, 1 p. סָבְרִינַן; 2 s. סָבְרַתְּ; pass. s. f. סְבִירָא: meinen, nachdenken, verstehen, *think, reason, understand;* סְבִירָא לִי: es ist meine Meinung, *it is my opinion*. | **Itpa.**, Pt. s. f. מִסְתַּבְּרָא: für richtig befunden werden, *be found correct*. | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַסְבַּר, sq. אַפֵּי et לְ: freundlich sein, anerkennen, *be friendly to, recognize*. ‖ סְבָרָא n. m. etwas mit dem Verstande Erschlossenes, *something arrived at by reasoning*.

סגא[1] vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †סְגֵינַן; 3 s. f. סְגָיָא, סְגַי; Pt. p. m. †סָגֵין, †סָגַן, 1 p. סָגֵינַן: gehen, wandeln, *walk*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִסְתַּגְיָא; Pt. s. m. מִסְתְּגֵי: vorwärts kommen, *proceed;* אִסְתְּגֵי לֵהּ id. | **Af.**, Pt. act. s. m. מַסְגֵּי, f. מַסְגְּיָא, p. מַסְגַּן, = **Pe.** ‖ סַגִּי adj., p. m. †סַגִּיאִין; p. f. סַגִּיאָן: viel, *numerous*. סַגִּי לֵהּ: es genügt ihm, *it is enough for him*. לָא סַגִּי דְלָא אָזְלְנָא: ich muß gehen, *I must go*. סַגִּי נְהוֹר v. נְהוֹרָא.

סְגָא[2] vb. **Pe.** = סְגַר: zuschließen, *lock*.

סגד vb. **Pe.**, Imp. סְגֵד, sq. לְ: sich niederwerfen vor, *prostrate oneself before*.

[סגנא] n. m., p. סִגְנֵי: Fürst, *prince*.

סדד . סַדָּא n. m., sf. 3 s. m. סַדֵּהּ: Fußblock, *stocks*. ‖ סַדְּאָה n. m., סַדְּנָא n. m.

Verfertiger von Fußblöcken, *maker of stocks.*

סדן . סְדִינָא n. m., sf. 3 s. m. סְדִינֵהּ: leinenes Tuch, *linen wrapper.*

סדר vb. **Pa.**, Pt. act. מְסַדֵּר: ordnen, *arrange.* ‖ סִדְרָא n. m., p. סִדְרֵי: Ordnung (= Teil der Mišna), *order (= part of the Mishna).*

סהד . סָהֲדָא (שָׂהֲדָא): Zeuge, *witness.* ‖ סהד vb. denom. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַסְהֵד; 3 p. m. †אַסְהִדוּ; pt. act. מַסְהֵד: Zeugnis ablegen, *bear testimony.*

סהר . סַהֲרָא n. m., p. סַהֲרֵי: Mond, *moon.*

סוס, סוּסְיָא n. m., p. c. sf. 3 p. m. סוּסְוָתֵיהוֹן: Pferd, *horse.*

סופא, סֵיפָא (§14*g*) n. m. Ende, letzter Fall, *end, latter case.* | לְבַסּוֹף, לְסוֹף adv. zuletzt, endlich, *at last.*

סחא vb. **Pe.**, baden, *bathe.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַסְחֵהּ: baden, *bathe.* ‖ מַסּוּתָא (§16*c*) n. f. Bad, *bath.*

סחף vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. סְחִיפָא: niederwerfen, *throw down;* pass. ruhen, *rest.*

סחר . סְחוֹר adv. rings herum, *round about.* | סַחְרָנֵי n. p. m., sf. 3 s. m. †סַחְרָנוּהִי: Umgebung, *surroundings.*

סטנא סָטָנָא (שָׂטָנָא) (hebr.) n. m. Satan.

סטרא סִטְרָא n. m. Seite, *side.*

סיב vb. **Pe.**, alt werden, *grow old.* ‖ סָבָא n. m. Greis, *old man;* p. die Ältesten, *the elders.* ‖ סַבְתָּא n. f. Greisin, *old woman.* ‖ סֵיבוּתָא, סָבוּתָא n. f., sf. 3 s. m. סֵיבוּתֵהּ (שׁי׳): Greisenalter, *old age.*

סים, סום vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נֵסוּם, נֵסִים; Pt. act. סָיֵם: anlegen, *put on.* ‖ **Pa.**, Pf. 3 s. m. סַיֵּם; Inf. לְמַסָּיְמָא, sf. 3 s. m. לְמַסָּיְמֵהּ; Pt. act. p. m. מְסַיְּמִי, id.; anlegen lassen, *cause to put on.* ‖ סִימָא n. m. Schatz, *treasure.*

סימנא סִימָנָא (gr. ?) n. m., sf. 2 s. m. סִימָנָיךְ: Zeichen, *sign.* ‖ סים vb. denom. **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 p. m. סַיְּמְתִּנְהוֹ: schließen, *conclude.* | **Itpa.**, Impf. 3 s. f. תִּסְתַּיֵּם: bestimmt werden, *be correctly ascertained, fixed.*

סִינָא[1] v. סאן.

[2]סֵינָא n. m., sf. 3 s. m. סֵינֵהּ: Hut, *hat.*

סיע vb. **Pa.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. סַיְּעֵהּ; Imp. s. m. c. sf. 3 p. סַיְּעִנְהוּ; Inf. סַיּוֹעֵי; Pt. act. s. m. מְסַיַּע, f. מְסַיְּעָא: unterstützen, *support.* | **Itpa.,** Pt. s. f. מִסְתַּיְּעָא (מִסְתַּיַּעַת): gelingen, *succeed.*

סיף. סֵיפָא, סַיְפָא n., p. סַיְפֵי: Schwert, *sword.* || סַיָּפָא n. m.: Schwertträger, *swordsman.*

סֵיפָא v. סוֹפָא.

סכא vb. **Pa.,** Pt. act. s. f. מְסַכְּיָא: ausschauen, erwarten, *look for, expect.*

סַכִּינָא n. f.: Messer, *knife.*

סכך. [סִכְּתָא] n. f., p. סִכֵּי: Pflock, *peg.*

סכל vb. **Itpa.,** Pf. 1 s. אִסְתַּכַּלִי; Impf. 2 s. m. תִּסְתַּכַּל; 3 s. m. נִסְתַּכַּל, p. f. לִסְתַּכְּלָן; Imp. אִסְתַּכַּל; Inf. אִסְתַּכּוֹלֵי sq. בְּ: schauen, betrachten, *look at, consider.*

סכן vb. **Pa.,** Pf. 1 s. c. sf. 2 s. m. סַכֶּנְתָּךְ; 2 p. †סַכֶּנְתּוּן, sf. 1 s. סכינתין l. סַכֶּנְתּוּן: gefährden, *endanger.* | **Itpa.,** Impf. 3 s. m. לִסְתַּכַּן; Pt. מִסְתַּכַּן: pass.

סַכְסָא n. m.: dummer Mensch, *stupid person.*

סכר vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. סַכְרֵהּ; Pt. act. 1 s. סָכַרְנָא: verstopfen, *stop up.*

סלא. סְלִיתָא, סְלָתָא v. שְׁלִיתָא.

סְלוָא n. m.: Dorn, *thorn.*

סלל. סַלְּתָא, סְלְתָא n. f., sf. 1 s. סַלְּתִי; 2 s. m. סִלְּתִיךְ; 3 s. m. סַלְּתֵהּ: Korb, *basket.*

סְלֵק vb. **Pe.,** Pf. 1 s. סְלֵקִי; 2 s. m. סְלֵקְתְּ; 3 p. m. †סְלִקוּ (סַקוּ ?), סְלוּק; Impf. 1 s. אֶסַּק; 1 p. נִסַּק (נִסְלַק, נִסלֹק); 2 s. m. תִּסַּק; 3 s. m. †יִסַּק; Imp. סַק; Inf. לְמִסַּק; Pt. act. s. m. סָלֵק, f. סָלְקָא, p. m. סָלְקִי, 1 s. סָלֵקְנָא, 1 p. סָלְקִינַן, 2 s. סָלֵקְתְּ: aufsteigen, *ascend.* סָלֵק אַדַּעְתָּא: in den Sinn kommen, *come into the mind.* סָלְקָא דַּעְתָּךְ: du denkst, *you think.* | **Pa.,** Inf סַלּוֹקֵי; Pt. act. 1 p. מְסַלְּקִינַן: entfernen, *remove.* | **Itpa.,** Pt. 1 s. מִסְתַּלַּקְנָא, 2 p. מִסְתַּלְּקִיתוּ: sich entziehen, *withdraw.* | **Af.,** Pf. 3 s. m. אַסֵּק, sf. 3 s. m.

אַסְּקֵהּ; 3 p. m. †אַסְקוּ, sf. 3 s. m. אַסְקוּהּ; Imp. s. f. c. sf. 1 s. אַסְקִין; Inf. לְאַסוּקֵי; Pt. act. s. m. מַסֵּק, 1 s. מַסְּקְנָא: aufsteigen lassen, *cause to ascend;* wachsen lassen (Fleisch), *cause to grow (flesh);* benennen, *name;* vollenden, *complete;* מַסֵּקְנָא בָךְ (זוּזֵי): du bist mir (Geld) schuldig, *you owe me (money).* || מַסְּקָנָא n. m.: Ausgang, *result.*

סמא vb. **Pa.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. סַמְּיוּהּ, 3 p. סַמּוּנְהוּ: blindmachen, *blind.* || [סַמֵּי] adj., s. f. d. סַמִּיתָא: blind. || סַמְיוּתָא n. f. Blindheit, *blindness.*

סְמִידָא (gr.) n. m. Feinmehl, *fine flour.*

סְמַךְ vb. **Pe.**, Pf. 1 s. סְמַכִי; Imp. p. m. סְמוֹכוּ, סְמֻכוּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִסְמְכֵהּ; Pt. act. s. m. סָמֵךְ, 1 p. סָמְכִינַן, 2 s. סָמְכַתְּ; pass. s. סְמִיךְ: anlehnen, sich anlehnen, die Hand auflegen (bei der Ordination), ordinieren, *join, lean, lay the hand upon (a person to be ordained), ordain;* pass. *lean.* | **Af.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 p. m. אַסְמְכִינְהוּ: anlehnen (einen Lehrsatz an einen Bibelvers), *cause (a scholastic proposition) to rest (on Scripture).* || אַסְמַכְתָּא n. f. Anlehnen, *causing to rest.*

סמם. סַמָּא n. m., p. †סַמָּנִין, סַמָּנֵי: Medizin, *medicine.* || סַמְתְּרֵי: Drachenblut (Name eines Gewächses), *dragon's blood (name of a plant).*

סָמֹק סָמֹק adj., d. סָמְקָא; p. m. סָמְקֵי: rot, *red.*

סמר vb. **Itpe.**, Inf. לְאִסְתַּמּוּרֵי: sich in acht nehmen, *take care, beware.*

סַמְתְּרֵי v. סמם.

סנא vb. **Pe.**, Inf. c. sf. 3 s. m. מִסְנֵהּ, מִסְנְיֵהּ; Pt. act. s. m. סָנֵי, f. סָנְיָא, p. s. m. c. sf. 3 s. m. †שָׂנְאוֹהִי, 3 p. m. †שָׂנְאֵיהוֹן; p. f. c. sf. 1 s. †סָנְוָתִי; pass. s. m. סְנֵי, f. סְנִיָא, p. m. סְנוּ: hassen, *hate.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. m. †אִשְׂתְּנִיו: pass.

סְסִיָא v. נסס.

סעד vb. **Pe.**, Inf. מִסְעַד: speisen, *dine.* || סְעוֹדְתָא n. f.,

sf. 2 s. m. סְעֻדְתָיךְ: Mahlzeit, *meal.*

סער vb. **Pe.**, Pt. act. סָיֵר (§5*f*): untersuchen, *examine.*

סֵפא[1] vb. **Itpe.**, Impf. 2 s. תִּסְתְּפֵי; Pt. 2 p. מִסְתְּפֵיתוּ: sich fürchten, *be afraid.*

ספא[2] vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. סְפֵית: zu speisen geben, speisen, *give to eat, feed.* | **Af.**, Imp. אַסְפִּי, id.

ספד vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. סְפַדוּהִ; Impf. 3 s. m. †יִסְפּוֹד; 3 p. m. †יִסְפְּדוּן: trauern, klagen (um einen Toten), *wail, lament (for a dead person).* || הֶסְפֵּדָא (hebr.) n. m. Trauerrede, *funeral speech.*

סְפְטָא (pers.) n. m., p. c. sf. 3 p. m. סְפְטֵיהוֹן: Kasten, *chest.*

סְפִינְתָא n. f., c. סְפִינַת: Schiff, *ship.* || סַפּוֹנָא n. m., p. סַפּוֹנֵי, סַפּוֹנָאֵי: Schiffer, *sailor.*

סַפְסָלָא (lat.) n. m., p. סַפְסָלֵי: Bank, *bench.*

סִפּוּסְקָא (pers.) n. m. Kleie, *bran.*

סַפְסֵרָא (syr., pers.) n. m. Schwert, *sword.*

סַפְסָרוּתָא (pers.) n. f. Vermittlung, Maklerwesen, *brokerage.*

ספף. סִפָּא n. m. Schwelle, Pfoste, *threshold, post.*

סְפֵקָא (hebr.) n. m. Zweifel, *doubt.*

סִפְרָא n. m., c. סְפַר: Buch, *buch.* || סָפְרָא n. m., p. סָפְרֵי: Schreiber, *scribe.* || מַסְפְּרָא n. m., p. d.† מַסְפְּרַיָּא, מַסְפַּרְתָּא n. f. Schere, *scissors.*

סרג vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †סְרַגוּ; Pt. act. p. m. סָרְגֵי: satteln, *saddle.* | **Pa.**, Pt. pass. p. f. מְסָרְגָן: id.

סרא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. סְרִי; Pt. pass. s. f. סַרְיָא: stinken, *stink.*

סרב. סָרְבָנוּתָא n. f., sf. 3 s. m. ־תֵהּ: Vornehmheit, *assumption.*

סְרַח[1] adv. mehr, *more.*

סרח[2] vb. **Pe.**, Pt. pass. סְרִיחַ: verderben, verwesen, *spoil, decay.* | **Af.**, Pt. act. s. m. מַסְרַח, p. m. מַסְרְחִי: id.

סרך vb. **Pe.**, Pt. act. סָרֵךְ: anhangen, *cling to.*

סרק. מַסְרְקָא n. m., sf. 1 s. ־קִי: Kamm, *comb.*

סְרִיק adj., p. סְרִיקֵי: leer, *empty*.
סִתְוָא n. m. Winter, *winter*.
סְתָמָא n. m. Unbestimmtes, *something undefined.* | adv. schlechtweg, ohne weitere Bestimmung, *simply, without further qualification.*

סתר vb. **Pe.**, Pf. 3 sf. †סַתְרָהּ; 3 p. m. †סַתְרוּ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶסְתְּרֵהּ; Pt. act. סָתַר, 1 s. סָתַרְנָא: niederreißen, *tear down;* auflösen, *loosen.*

ע

עָנָא n. coll., sf. 3 s. m. עָאנֵהּ: Kleinvieh, *small cattle, sheep and goats.*

עבד vb. **Pe.**, Pf. 1 s. עֲבַדִי; 2 s. עֲבַדְתְּ; 2 p. עֲבַדִיתוּ; 3 s. f. †עֲבַדַת; 3 p. m. †עֲבַדוּ; Impf. 1 s. אֶעְבֵּד; 1 p. נֶעְבֵּד; 2 s. m. תַּעְבֵּד, f. תַּעְבְּדִי, p. m. תַּעְבְּדוּ; 3 s. m. נַעְבֵּד, p. m. לֶעְבְּדוּ; Imp. s. m. עֲבֵד, p. m. עֲבְדוּ; Inf. מֶעְבַּד; Pt. act. s. m. עָבֵד, f. עָבְדָא, p. m. עָבְדִי(ן), f. עָבְדָן; 1 s. עָבְדְנָא (עָבְדִינָא), 1 p. עָבְדִינַן, 2 p. עָבְדִיתוּ; pass. s. m. עֲבִיד, p. m. עֲבִידִי: tun, arbeiten, *do, work;* pass. beschaffen sein, pflegen, *be liable, likely, accustomed.* | עָבֵד יְקָרָא לְ: Ehre erweisen, *honor.* ע' טֵיבוּתָא בְּ: eine Gefälligkeit erweisen, *do a favor.* | **Itpe.**, Impf. 3 s. m. לִתְעֲבֵד, f. תִּתְעֲבֵד: getan werden, gemacht werden, *be done, be made.* | **Šaf.**, Inf. שַׁעְבּוּדֵי; Pt. act. מְשַׁעְבֵּד; pass. p. m. d. מְשַׁעְבְּדֵי: unterwerfen, verpflichten, *subject, obligate.* | **Ištaf.**, Pt. s. f. מִשְׁתַּעְבְּדָא, p. m. מִשְׁתַּעְבְּדִי, 1 s. מִשְׁתַּעְבַּדְנָא: pass. || עַבְדָּא n. m., p. עַבְדֵי: Knecht, *slave.* || עֹבָדָא n. m., sf. 2 p. m. עֹבָדַיְכוּ; p. c. sf. 3 s. m. עֹבָדֵיהּ: Tat, Werk, Geschäft, Ereignis, *deed, work, business, occurrence.* || עֲבִידְתָא· n. f., sf. 2 p. m. עֲבִידְתַיְכוּ: Arbeit, Geschäft, *work, business.* | מַי עֲבִידְתַיְכוּ בַּהֲדֵי: was habet ihr zu tun mit . . .? *what have*

you to do with . . .? ‖ שְׁעְבוּדָא n. m. Verpflichtung, *obligation.*

עבר vb. **Pe.**, Pf. 1 s. עֲבַרִי, 1 p. †עֲבְרִינַן; 2 s. m. עֲבַרְתְּ; Pt. act. עָבַר: überschreiten, *cross;* sq. עַל־ übertreten, *transgress.* | **Itpa.**, Pt. s. f. מְעַבְּרָה: schwanger werden, *become pregnant.* ‖ עֶבְרָא n. m., c. עֵבַר: Seite, Gegend, *side, region.* ‖ מַבְּרָא n. m. Fähre, *ferry.* ‖ מַבּוֹרָא n. m. Fährmann, *ferryman.*

עגל[1]. לְעֲגַל adv. alsbald, *soon.*

עגל[2]. עֶגְלָא n. m. Kalb, *calf.*

עַד praep. bis, *until.* ‖ אַדְ־,עַד־דְּ (§4*ek*) conj. während, als, *while, when* (§§56*c*; 58*b*).

עָדָא (§9*b*) pron. dem. s. f. diese, *this.*

עדד. עִדָּנָא n. m., c. עִדָּן; sf. 3 s. m. עִדָּנֵהּ: Zeit, *time.* | הָאִדָּנָא adv. jetzt, *now, at this time.*

עָדֵי (§9*b*) pron. dem. s. m. dieser, *this;* p. diese, *these.*

עדף vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. עֲדִיף, f. עֲדִיפָא, 1 p. עֲדִיפִינַן, 2 s. עֲדִיפַתְּ, sq. מִן־ besser, *better.*

עוק. עָקְתָא n. f., p. a. עָקָן: Not, *distress.*

עור[1] vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְּעַר: erwachen, *awake.*

עור[2] vb. **Itpa.**, Pt. s. f. מִתְעַוְּרָא: blind werden, *become blind.* ‖ עֲוִיר adj., f. עֲוִירָא: blind. ‖ עַוְּרָא n. m. Blindheit, *blindness.*

עות vb. **Pa.**, Inf. לְעַוּוֹתֵי: verderben, *spoil.*

עִזָּא v. ענז.

עזיז adj., f. עֲזִיזָא: stark, *strong.*

עטף **Itpa.**, Pt. מְעַטַּף: sich einhüllen, *wrap oneself.*

עֵיבָא n. m., עֵיבְתָא n. f. Wolke, *cloud.*

עֵינָא, עַיְנָא n. f., p. (du.) c. sf. 1 p. עַיְנַין; 3 s. m. †עֵינוֹהִי, עֵינֵיהּ, עַיְנֵיהּ, f. עֵינַהּ: Auge, *eye.* ‖ עין vb. **Pa.**, Pf. 1 p. עַיֵּינַן; 3 s. m. עַיֵּן, 3 p. m. †עַיִּנוּ; Impf. 1 p. נְעַיֵּן (לְעַיֵּנַן = לְעַיֵּן אֲנַן); Imp. עַיֵּן; Pt. act. s. m. מְעַיֵּן, f. מְעַיְּנָא, 1 s. מְעַיְּנָא: betrachten, untersuchen, *consider, examine.* ‖ מַעְיָנָא n. m. Quelle, *spring.*

עכב vb. **Pa.**, Pt. act. מְעַכֵּב: aufhalten, verhindern, *delay,*

check. | **Itpa.**, Impf. 1 s. אֶעֱכַּב: verweilen, *tarry*.

עַכְבְּרָא n. m. Maus, *mouse*.

עַכְנָא (gr.) n. m. (f.) Otter, *adder*.

[עַל־], עֲלָוַי praep., sf. 1 s. עֲלַי, עֲלָוַי; 1 p. עֲלָנָן; 2 s. m. עֲלָ(י)ךְ, עֲלָוָ(י)ךְ; 3 s. m. †עלוהי, עֲלֵיהּ, עֲלָוֵיהּ; 3 s. f. עֲלָהּ; 3 p. m. †עֲלֵיהוֹן, עֲלֵיהוֹ, עֲלָוֵיהוֹ: auf, über, wegen, *upon, over, on account of.* || לְעֵלָּא, מִלְּעֵל adv. oben, *above.* || עִלַּי adj. עִלָּאָה; p. עִלָּאֵי oberer, oberster, *upper, uppermost;* לְעִלַּי oben, *above.* || עִלִּיתָא n. f., p. עִלִּיָתָא; Oberstock, Söller, *upper story, room.* || עלא vb. denom. **Pa.**, Pt. pass. s. m. מְעַלֵּי, d. מְעַלְּיָא, s. f. d. מְעַלַּיְתָא (־לִיתָא), p. m. מְעַלּוֹ, p. f. d. מְעַלְּיָתָא, 1 p. מְעַלֵּינַן: vorzüglich, *excellent.* || מְעַלְּיוּתָא n. f. Vorzüglichkeit, *excellence.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. f. †אֶעֱלִּית, אִעַלְּיָא: vorzüglich werden, *become excellent.*

עלב. עַלְבְּנָא n. m. Bedrückung, *oppression;* p. 83: Anmaßung, *excess of authority.*

עלל. עֲלִילוּתָא n. f. Ränke, *insidiousness.*

עלל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †עֲלֵּת; 3 s. m. עַל, f. †עֲלַּת, עַלָּא; 3 p. m. †עַלּוּ, עוּל; Impf. 1 s. אֵעוֹל; 3 s. m. נֵעוֹל (לֵ); 3 p. m. †לֵעֲלוּן; Imp. s. m. עֹל, p. m. עֹלוּ; Inf. מֵעַל; Pt. act. s. m. עָיֵל, f. עָיְלָא, p. m. †עָלִין, עָיְלֵי, עָיְלוּ, f. עָיְלָן; 1 s. עָיְלְנָא, 2 s. עָיְלַתְּ, 2 p. עָיְלִיתוּ: hineingehn, *enter.* | **Pa.**, Pf. 2 s. m. עַיֵּלְתְּ; 3 s. m. עַיֵּל, עַלֵּל, sf. 3 s. m. עַיְּלֵהּ; 3 s., f. עַיְּלָא; 3 p. m. †עַיְּלוּ, עַיּוּל, sf. 3 s. m. עַיְּלוּהָ, p. m. עַיְּלוּנְהוֹ; Impf. 2 s. m. תְּעַיֵּל; 3 s. m. לְעַיֵּל (נְ); 3 p. m. נְעַיְּלוּ, sf. 3 s. m. נְעַיְּלוּהָ; Imp. עַיֵּל; Pt. act. s. m. מְעַיֵּל, p. m. †מְעַיְּלִין, 1 p. מְעַיְּלִינַן: 1. hineinbringen, hineinführen, *cause to enter;* 2. intr. = **Pe.** || מֵעָלֵי, מַעֲלֵי n. p. m. c. Eingang, Rüsttag, *entrance, commencement, day before.* || מַעֲלָנָא n. m. Eingang, *entrance.*

עָלְמָא n. m. Welt, Äon, *world, aeon;* das Volk, *the people.* |

עָלְמָא דְאָתֵי die zukünftige Welt, *the world to come.* | לְעָלַם adv. auf immer, *for ever.* | בְּעָלְמָא adv. bloß, *merely.* | מִלֵּי דְעָלְמָא weltliche Dinge, *secular matters;* Gegensatz *(opposite):* מִלֵּי דִשְׁמַיָּא Dinge, die sich auf Gott (Religion, Sittlichkeit) beziehen, *matters appertaining to God (religion, morality).* | כָּלֵי עָלְמָא tout le monde. | אֱנָשׁ מֵעָלְמָא irgend ein Mann, *any man.*

עֶלֶם n. m. Jüngling, *young man.*

עַמּוּדָא n. m., p. עַמּוּדֵי: Säule, *column.*

עמם. עַמָּא n. m., sf. 3 s. m. עַמֵּהּ; p. †עַמְמִין; d. †עַמְמַיָּא: Volk, *people;* p. = גּוֹיִם Nichtjuden, *Gentiles.*

עֲמִיק adj., s. f. d. עֲמִיקְתָא; p. עֲמִיקֵי: tief, *deep.*

עֲמַר n. m., d. עַמְרָא: Wolle, *wool.* | עֲמַר גְּפְנָא v. גֻּפְנָא.

עמא. עֲמִיתָא n. m., sf. 2 s. m. עֲמִיתָךְ; בַּר עֲמִיתָא: Volksgenosse, *fellow-tribesman.*

עָנָא[1] vb. Pe., Pf. s. m. c. sf. 2 s. m. עֲנָךְ; Pt. act. עָנֵי: antworten, *answer.*

עָנָא[2]. עִנְיָנָא n. m., c. עִנְיַן: Angelegenheit, *affair.*

עָנָא[3]. עֲנִי adj., d. עַנְיָא; p. עֲנִיֵּי: arm, *poor.* || עֲנִיוּתָא n. f., sf. 1 s. †־תִי: Armut, *poverty.* || ענא vb. denom. Itpe., Pt. מִעֲנֵי: arm werden, *become poor.* || תַּעֲנִיתָא n. f., p. תַּעֲנְיָתָא: Fasten, *fasting.*

עִנְבָא n. m., p. עִנְבֵי: Weintraube, *grape.* || עִנְבְּתָא, עֲנַבְתָּא n. f. id.; Augenbeere (ein Fehler im Auge), *pustule.*

ענג vb. Pa., Pt. pass. 2 s. מְעַנְּגַתְּ: vergnügt machen, *delight.*

ענז. עִזָּא n. f., p. עִזֵּי: Ziege, *goat.*

עֲנָנָא n. m., p. עֲנָנֵי: Wolke, *cloud.*

עַנְפָּא n. m., p. c. sf. 3 s. m. †עַנְפּוֹהִי: Zweig, *branch.*

ענש vb. Pe., Pt. act. עָנֵשׁ: bestrafen, *punish.*

עסק vb. Pe., Pt. act. 1 p. עָסְקִינַן, 2 p. עָסְקִיתוּ; pass. s. m. עֲסִיק, 1 p. עֲסִיקִינַן, 2 p. עֲסִיקִיתוּ: beschäftigt

sein, *be occupied.* | **Itpa.**, Pf. 2 s. m. אִתְעַסַּקְתְּ, אֲעַסַּקְתְּ; Impf. 3 p. m. †יִתְעַסְּקוּן; Inf. לְאֲעַסּוֹקֵי; Pt. p. m. מְעַסְּקֵי: sich beschäftigen, *busy oneself.* || עֵסֶק n. m., d. עִסְקָא; sf. 2 s. m. עִסְקָךְ: Geschäft, *business.*

עפף vb. **Pe.**, Pt. act. עָיֵף; pass. עִיף, עַיִף: doppelt legen, verdoppeln, *fold twice, double.* | **Pa.**, Pt. pass. מְעַפַּף: verdoppeln, *double.*

עַפְרָא n. m., sf. 2 s. f. עַפְרֵךְ; 3 s. m. עַפְרֵהּ: Staub, *dust.*

עצב vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. עֲצִיבָא, p. m. d. עֲצִיבֵי, 2 s. f. עֲצִיבַת: betrübt, *sad.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. m. †אִעֲצִבוּ: sich betrüben, *become sad.* || עֻצְבָא n. m. Betrübnis, *sadness.*

עֲצַרְתָּא n. f. Wochenfest, *Pentecost.*

עִקְבָא n. m. Ferse, *heel.* | בְּעִקְבָא דְ: hinter, nach, *behind, after.*

עִקָּרָא n. m. Wurzel, *root.* | מֵעִקָּרָא adv. anfänglich, *at first.* || עֲקַר vb. denom. **Pe.**, Pt. act. s. m. עָקַר, f. עָקְרָא, 1 s. עָקַרְנָא: entwurzeln, zu Grunde richten, losreißen, *uproot, destroy, remove.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְעֲקַר, p. m. †אִתְעֲקַרוּ; Pt. מִתְעֲקַר: losgerissen werden, entwurzelt werden, *be pulled, move, be uprooted.* | **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּעַקַּר: ziehen, *pull out.* || עַקְרָא m. n. unfruchtbar, *barren.* || עֲקִירָא, עִקְּרָא n. m. Kastrierter, *castrate.*

עַקְרַבָּא n. (m.), p. עַקְרַבֵּי: Skorpion, *scorpion.*

ערב[1]. עָרָבָא n. m., p. †עָרָבִין: Bürge, *sponsor.*

ערב[2] vb. denom. **Pe.**, Pt. act. s. f. עָרְבָא: untergehen, *set.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִעֲרִב: id.

עַרְטֵל, עַרְטִלַּי adj. nackt, *naked.*

עַרְסָא n. m., sf. 3 s. m. עַרְסֵהּ: Bahre, *bier.*

עַרְפִלָּא n. m. Gewölk, *clouds.*

עֲרַק[1] vb. **Pe.**, Pf. 3 sf. †עֲרַקַת, עֲרַקָא; Impf. 3 s. f. תֶּערוֹק, תֶּעֱרוֹק: fliehen, *flee.*

ערק[2]. עַרְקְתָא n. f. Riemen, *thong.*

ערר. מְעָרְתָא n. f., sf. 3 s. m. ־תֵהּ; p. מְעָרָתָא: Höhle, *cave.*

עשא vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 p. m. עַשִּׁיתְנוּהִי; Inf. c. sf. 3 p. עַשּׁוֹיֵנוּהִי: zwingen, *force*.

עִשְׂבָּא n. m., p. עִשְׂבֵּי: Kraut, *herb, herbage*.

עֲשַׂר n. m., עַשְׂרָה n. f. 10. ‖ עֲשִׂירָאָה n. m. zehnter, *tenth*. ‖ עֶשְׂרִין n. p. 20.

עֲשִׁיק adj. teuer, *dear*.

עֲתִיד adj. zukünftig, *future;* sq. Inf. sive Pt. in der Zukunft, *in the future*.

עַתִּיק adj., f. d. עַתִּיקְתָא: alt, *old*. ‖ עִתְקָא n. m. Alter, *old age*.

עתר vb. **Itpa.**, Pf. 1 s. אִעַתְּרִי, 3 s. m. אִתְעַתַּר; Impf. 2 p. m. תִּתְעַתְּרוּ: reich werden, *grow rich*. ‖ עַתִּיר adj., s. f. d. עַתִּירְתָא; p. m. עַתִּירֵי: reich, *rich*. ‖ עַתִּירוּתָא n. f., sf. 1 s. †־תִי: Reichtum, *riches*.

פ

פְּגַע vb. **Pe.**, sq. בְּ treffen, *meet*.

פגר vb. **Itpa.**, Impf. 1 s. אִפַּגַּר: müßig gehen, *be idle*. ‖ פַּגְרָא n. m. Schadenersatz, *compensation for damages*.

פדא, פדע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. פַּדְיֵהּ, פַּדְעֵהּ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. פַּדְעוּהּ, †פַּדְיוּהִי, פַּדְיוּהּ; Pt. act. פָּדַע, פָּדֵי: verwunden, *bruise, wound*. ‖ פַּדַעְתָּא n. f. Wunde, *bruise, wound*.

פּוּשׁ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. פָּשׁ; 3 p. m. פּוּשׁ, f. פָּשָׁא; Pt. act. פָּיֵשׁ: übrig bleiben, *remain*.

פַּוִּיז adj., d. פַּוִּיזָא: übereilt, *hasty*. ‖ פַּוִּיזוּתָא n. f., sf. 2 p. m. פַּוִּיזוּתַיְכוּ: Übereilung, *haste*.

פַּחְדָא n. m., sf. 2 s. m. פַּחֲדָךְ: Furcht, *fear*.

פֶּחָרָא n. m. Töpfer, *potter*.

פחת vb. **Pe.**, Inf. לְמִפְחַת: sq. מִן verringern, *diminish*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִפְּחַת: schadhaft werden, *become rickety*.

פטם vb. **Pa.**, Inf. פַּטּוֹמֵי: (mästen), besänftigen, *mollify*.

פטר vb. **Itpe.**, Pf. 2 p. m. אִפַּטַּרִיתוּ; 3 p. m. אִפְטוּר; Inf. לְפַטּוֹרֵי: sich verab-

schieden, *take leave.* | **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 p. m. †פַּטַּרְתִּנּוּן; 2 p. m. †פַּטַּרְתּוּן; 3 s. m. פַּטַּר: entlassen, entbinden, *dismiss, free from obligation.*

פִּילָא n. m. Elefant, *elephant.*

פכח vb. **Pa.**, Inf. לְפַכּוֹחֵי: schwinden machen, *cause to vanish.*

פלא. פְּלָן adj., d. פְּלָנְיָא; s. f. d. פְּלָנִיתָא: ein gewisser, *a certain one.*

פְּלַג vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †פְּלַגוּ; Impf. 3 p. m. נִפְלְגֵי; Imp. s. m. פְּלֹג, p. m. פְּלָגוּ; Inf. מִפְלַג; Pt. pass. s. f. פְּלִיגָא; p. m. פְּלִיגֵי: teilen, austeilen, unterscheiden, *distribute, divide, deal out, distinguish;* Pt. pass. abweichend, verschiedener Meinung, *contrary, of a different (contrary) opinion.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. m. †אִפְּלְגוּ; Pt. p. m. מִפַּלְגֵי: geteilt werden, verschiedener Meinung sein, *be divided, be of a different (contrary) opinion, be divided in opinion.* ‖ פַּלְגָא n. m. Hälfte, *half.* ‖ פַּלְגָא n. m. ein streitsüchtiger Mensch, *a quarrelsome man.*

פלך vb. **Pe.**, Pt. act. s. f. פָּלְכָא: spinnen, *spin.*

פִּלְסָא (lat.?) n. m., p. פִּלְסֵי: Schlag, *stroke.*

פִּלְפַּלְתָּא (sanscr.) n. f. Pfefferkörnchen, *grain of pepper.* ‖ פִּלְפּוּלָא n. m., sf. 1 s. פִּלְפּוּלַי: Scharfsinn, *keen mind.*

פֻּמָּא n. m., c. פּוֹם; sf. 2 s. m. פֻּמָּ(י)ךְ; 3 s. m. פֻּמֵּיהּ; 3 p. m. פֻּמַּיְהוּ: Mund, *mouth.* ‖ לְפֹם praep. gemäß, *according to.*

פנא vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִפְּנִי; Impf. 2 p. †תִּפְּנוּן; 3 p. m. †יִפְּנוּ, לִפְּנוּ; Pt. s. m. מִפְּנֵי: sich wenden, frei sein, die Notdurft verrichten, *turn about, be free, ease oneself.* ‖ פַּנְיָא n. m. Abend, *evening.*

פנק vb. **Pa.**, Pt. pass. p. f. †מְפַנְּקָן: verweichlichen, *pamper.* ‖ מְפַנְּקוּתָא n. f. Verweichlichung, *pampered condition.*

פסד vb. **Pe.**, Pt. pass. פְּסִיד: schädigen, *injure.* ‖ **Af.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 p. אַפְסַדְתִּנְהוּ; Pt. act. p. f. מַפְסְדָן, id.

פסל vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. c. sf. 3 s. m. פַּסְלֵהּ; pass. 1 s. פְּסִילְנָא: untauglich machen, *render unfit.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַפְסֵל, id.

פְּסַק vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. פַּסְקֵהּ; 3 p. m. †פְּסקוּ, sf. 3 s. m. פַּסְקוּהִ; Inf. מִפְסַק; Pt. act. s. m. פָּסֵק, p. m. פָּסְקִי; pass. s. m. פְּסִיק: abschneiden, zerschneiden, *cut off, cut through.* | **Pa.**, Inf. לְפַסּוֹקֵי: zerschneiden, *cut through.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַפְסֵק; Pt. act. s. f. מַפְסְקָא: 1. = **Pa.**; 2. sich unterbrechen, *interrupt oneself.* || פְּסוּקָא n. m., sf. 2 s. m. פְּסוּקָיךְ: Bibelvers, *Scriptural verse.* | פסק vb. denom., Imp. פְּסֹק: (einen Bibelvers) hersagen, *recite (a Scriptural verse).*

פְּקָא v. פקע.

פקד vb. **Pa.**, Pf. 3 s. f. פַּקְדָא; Imp. p. m. פַּקִּדוּ; Pt. pass. 2 s. מְפַקְּדַתְּ: befehlen, *command;* ein Testament hinterlassen, *leave a will.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַפְקֵד; Pt. act. s. m. מַפְקֵד, p. m. מַפְקְדֵי: in Verwahrung geben, *deposit.*

פקע vb. **Af.**, Infin. לְאַפְקוֹעֵי; Pt. act. מַפְקַע: entziehen, *withdraw.* || פְּקָעָא, פְּקָא n. m. Spalte, *fissure.* || פְּקָתָא n. f. Ebene, Tal, *plain, valley.*

פְּקַר[1] n. m. Geschäfte, *dealings.*

פקר[2] vb. **Af.**, Imp. אַפְקַר: freigeben, *give free.* || הַפְקֵרָא (hebr.) n. m. Zügellosigkeit, *licentiousness.*

פְּקָתָא v. פקע.

פַּרְדֵּסָא n. m. Baumgarten, *park.*

פַּרְדַּכְשָׁא (pers.?) n. m. Fürst, *prince.*

פרהגבנא (orig.?) n. m. Beamter, *official.*

בְּפַרְהֶסְיָא (gr.) adv. öffentlich, *publicly.*

פַּרְוָנְקָא (pers.) n. m. Bote, *messenger.*

פַּרְזְלָא n. m. Eisen, *iron.*

פְּרַח vb. **Pe.**, Pf. 3 p. †פְּרַחוּ, פְּרוּחַ; Pt. act. s. m. פָּרַח, p. f. פָּרְחָן: fliegen, davonfliegen, *fly, fly off.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m.

אַפְרְחֵהּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. נַפְּרְחַהּ: fliegen lassen, *cause to fly off.*

פרט vb. **Pa.**, Pt. act. מְפָרֵט: einzeln aufzählen, *specify.* ‖ [פְּרִיטְתָּא] n. f., p. פְּרִיטַיָּא, פְּרִיטֵי: Kleingeld, *small change.*

פְּרְיָא (gr.) n. m., sf. 1 s. פְּרְיַי; 2 s. m. פְּרְיָךְ: Lager, *couch.* | פְּרְיְתָא n. f. id.

פרך vb. **Pa.**, Inf. לְפָרוֹכֵי, **Af.**, Inf. לְאַפְרוֹכֵי: zerreiben, *bruise.*

פַּרְסָא (pers.) n. m., p. פַּרְסֵי: Parasange, *parasang.*

פְּרְסָא (gr.) n. m. Vorrichtung, *contrivance.*

פַּרְסָאָה n. m. Perser, *Persian.*

פְּרְסְתְּקָא (pers.) n. m. Bote, *messenger.*

פרע vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 s. m. פְּרַעְתִּיךְ, 3 s. m. פְּרַעְתֵּהּ; Imp. s. m. c. sf. 1 s. פְּרַע(י)ן; Pt. act. פָּרַע, sf. 3 s. m. פָּרְעֵהּ, 2 s. c. sf. 1 s. פָּרְעַתִּין: bezahlen, *pay.* | **Itpe.**, Imp. אִתְפְּרַע: sich bezahlen lassen, *be paid.*

פרץ vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. פְּרִיצָא: ausgelassen, *licentious.*

פַּרְצוֹפָא (gr.) n. m., sf. 3 s. m. פַּרְצוֹפֵהּ: Gesicht, *countenance.*

פְּרַק vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 1 p. לִפְרְקִנַן: 1. einstürzen, *fall in;* 2. erlösen, *deliver.* | **Pa.**, Inf. לְפָרוֹקֵי, sf., 3 s. m. לְפָרוֹקֵהּ, 3 p. m. לְפָרוֹקִנְהוֹ; Pt. act. מְפָרֵק, 1 s. מְפָרְקְנָא: 1. trennen, *separate;* 2. erlösen, *deliver;* 3. auf eine Widerlegung antworten, *meet a question of objection.* ‖ פִּרְקָא n. m. Vortrag, *discourse.* ‖ פֵּרוּקָא n. m., p. פֵּרוּקֵי: Antwort auf eine Widerlegung, *answer to a question of objection.*

פרקד. אַפַּרְקֵד adv. rücklings, *on the back.*

פרר. [פָּרְתָּא] n. f., p. פָּרֵי: Kleie, *bran.*

פרש[1] vb. **Pe.**, Inf. לְמִפְרַשׁ; Pt. act. p. m. פָּרְשֵׁי: 1. sich absondern, *separate oneself;* 2. reisen, *travel.* | **Pa.**, Pt. act. מְפָרֵשׁ; pass. s. m. מְפָרַשׁ, p. m. מְפָרְשֵׁי: 1. absondern, *separate;* 2. genau angeben, *specify.* ‖

פְּרוּשָׁא n. m., sf. 3 s. m. פְּרוּשֵׁהּ: Erklärung, *explanation.* | בְּפֵרוּשׁ adv. ausdrücklich, *explicitly.*

²פרש. פָּרָשָׁא n. m. Reiter, *horseman.*

פַּרְתָּא n. m. Exkrement, Mist, *excrements, dung.* | פְּרָתָא adv. ein wenig, *a little.*

פשט vb. Pe., Pf. 3 p. m. †פַּשְׁטוּ, sf. 3 s. m. פַּשְׁטוּהָ; Imp. פְּשׁוֹט; Pt. act. 1 s. פָּשְׁטְנָא; pass. s. f. פְּשִׁיטָא: 1. ausstrecken, *stretch out;* 2. einen Zweifel lösen, *straighten out a difficulty;* Pt. pass. klar, selbstverständlich, *clear, self-evident.* | Itpe., Pf. 3 s. f. אִפְּשְׁטָא: gelöst werden, *be solved.* || פָּשְׁטָא n. m. natürlicher Lauf, *natural course.*

פִּשְׁקְצָא n. m. Rabe, *raven.*

פשר vb. Pa., Pt. act. מְפַשַּׁר; pass. מְפַשְּׁר: deuten, *interpret.* || אֶפְשָׁר n. m. Möglichkeit, *possibility;* möglich, *possible.*

פִּתְגָמָא n. m., p. פִּתְגָמֵי: Wort, *word.*

פתח vb. Pe., Pf. 1 p. †פְּתַחְנָא; 3 s. f. פַּתְחָא, p. m. †פְּתַחוּ; Imp. s. m. פְּתַח, p. m. פְּתַחוּ; Inf. לְמִפְתַּח; Pt. act. פָּתַח: öffnen, *open.* || פִּתְחָא n. m. Tür, *door.*

פַּתְיָא n. m. Topf, *pot.*

פְּתְיָא n. m. Breite, *breadth.*

פְּתִילְתָא n. f., p. פְּתִילֵי, פְּתִילָתָא: Docht, *wick.*

פִּתְקָא (gr.) n. m. Tafel, *tablet.*

פָּתוֹרָא n. m., sf. 2 s. m. פָּתוֹרָךְ: Tisch, *table.*

פִּתָּא n. m. Brot, *bread.*

צ

צבא vb. Pe., Pt. act. 2 s. צָבֵית: wollen, *want.* || צְבוּ n. f. Wille, Ding, Bedarf, *will, thing, need.*

צבע. [אֶצְבְּעָא, אֶצְבַּעְתָּא] n. f., p. c. sf. 1 s. †אֶצְבְּעָתַי; 3 s. m. אֶצְבְּעָתֵהּ: Finger, *finger.*

צִבּוּרָא n. m. coll. Gemeinde, *congregation.*

¹צבת, צות vb. Itpa., Pt. s. f. מִצְטַבְתָא (מִצְטַוְתָא): sich ge-

sellen, *be attached.* | צַבְתָא (צְוָתָא) n. m. (f.), sf. 1 p. צַבְתִּין (צְוָתִין): Gesellschaft, *company.*

צבת[2]. צַבְתָא n. f. Zange, *tongs.*

צַדִּיקָא n. m., p. צַדִּיקֵי: Gerechter, *righteous man.* || צְדָקְתָא n. f. Almosen, *almsgiving.*

צַוְ(א)רָא n. m. Hals, *neck.*

צוד vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. צוד; Pt. act. 1 s. צָיֵדְנָא: jagen, fangen, *hunt, catch.* | **Itpe.**, Impf. 3 p. f. לִתְצָדָה; Inf. אִתְצוֹדֵי; Pt. p. m. מִתְצָדִי: pass. || צַיּוֹדָא n. m., p. †צַיּוֹדִין: Fischer, *fisherman.*

צוח vb. **Pe.**, Inf. מִצְוַח; Pt. act. 1 p. צָוְחִינַן: schreien, *cry.*

צוּצִיתָא n. f. = צִיצְתָא q. v.

צור vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. צָר: sq. עַל־: belagern, *besiege.*

צות vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. צָאֵת, f. צָיְתָא, 2 s. צָיְתַתְּ: gehorchen, *obey.* | **Af.**, Impf. 2 p. m. תְּצִיתוּ; Imp. אֲצִית: hören, *hearken.*

צות v. צבת.

צְחָא, צְחִי vb. **Pe.**, Pt. act. 2 s. צָחֵית: dürsten, *be thirsty.*

צִיבֵי n. p. m. Brennholz, *kindling wood.*

צין vb. denom. **Pa.**, Pf. 3 s. m. צַיֵּן; Pt. act. מְצַיֵּן: kenntlich machen, bezeichnen, *mark.*

צִיצְתָא n. f. Haarlocke, Flamme, *forelock, flame.*

צלא vb. **Pa.**, Pf. 1 s. †צַלִּיתִי, צַלֵּי; Impf. 1 s. אֲצַלֵּי; 3 s. m. לִצַלֵּי; Pt. act. s. m. מְצַלֵּי, p. m. מְצַלּוֹ, 1 s. מְצַלֵּינָא: beten, *pray.* | **Af.**, Inf. אַצְלוֹיֵי; Pt. act. אַצְלֵי, p. מַצְלוֹ: neigen, beugen, *incline, bend.*

צלב vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. †צָלְבִין: kreuzigen, *crucify.*

צלח[1] vb. **Pa.**, Pt. act. p. m. מְצַלְּחִי: spalten, *cleave.*

צלח[2] vb. **Af.**, Pt. Act. מַצְלַח: Erfolg haben, *succeed.*

צלל[1] vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לִצַל; Pt. pass. s. m. צִיל, צְלִיל, צַיִל, f. צִילָא, p. m. צִילֵי: klar sein, *be clear.* || צִילוּתָא n. f. Klarheit, *clear mind.*

צלל[2]. צַלָּא n. m. Fell, Leder, *hide, leather.* || צַלָּלָא n. m. Gerber, *tanner.*

[צַלְמָא] n. m., p. †צַלְמָנַיָּא: Bild, Götzenbild, *image, idol.*

צמת vb. **Pe.**, Inf. מִצְמַת: zusammenziehen, *contract.*

צַנָּא n. m. Korb, *basket.*

צנן vb. **Pa.**, Inf. לְצַנּוֹנֵי: abkühlen, *cool off.*

צנע vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. צְנִיעָא, p. f. a. צְנִיעָתָן, 2 s. f. צְנִיעַת: züchtig, heimlich, *modest, secretive.* ‖ צִנְעָא n. m. Verborgenheit, *secrecy.* בְּצִנְעָא: heimlich, *secretly.* ‖ צְנִיעוּתָא n. f. Züchtigkeit, Verborgenheit, *modesty, secrecy.*

צנף vb. **Pe.**, Pt. act. צָנֵף: wiehern, *neigh.*

צִנּוֹרא n. m. Loch (in der unteren Türschwelle), *door-socket.*

צער vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. צַעַרְתֵּה; 2 s. m. c. sf. 1 s. צַעַרְתַּן; 3 p. m. c. sf. 1 s. צַעֲרוּן; Imp. s. m. c. sf. 1 s. צַעֲרַן; Inf. צַעוֹרֵי; sf. 1 s. לְצַעוֹרַן; Pt. act. s. m. c. sf. 1 s. מְצַעֲרַן, p. m. מְצַעֲרִי(ן), 2 s. f. מְצַעֲרַת: quälen, beschimpfeu, *vex, insult.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִצְטַעַר; Impf. 1 s. אֶצְטַעַר, לִ 1 p. נִצְטַעַר; 3 s. m. נִצְטַעַר; Pt. act. s. m. מִצְטַעַר: sich quälen, sich grämen, *be vexed, be grieved.*

צִפּוּנָא n. m. Norden, *north.*

צפף. צִפְּתָא n. f. Matte, *mat.*

צפר[1]. צַפְרָא n. m. Morgen, *morning.* בְּצַ׳, לְצַ׳: morgens, *in the morning.*

צפר[2]. צִפְּרָא n. m., p. צִפְּרֵי: Vogel, *bird.* ‖ צִפְּרְתָא n. f. id.

צפר[3]. צְפִירָא n. m. Ziegenbock, *he-goat.* ‖ צְפִירְתָא n. f. Ziege, *she-goat.*

צרא. צְרָיָא n. m. Spalt, *crack.*

צָרְבָא (etym.?) n. m.: צ׳ מֵרַבָּנַן: Gelehrter, *scholar.*

צרך vb. **Pe.**, Pt. pass. צְרִיךְ, 2 p. צְרִיכִיתוּ: nötig, *necessary;* bedürftig, *in need.* | **Itpe.**, Pf. 1 s. אִצְטְרֵכִי; 3 s. m. אִצְטְרֵךְ; Pt. s. m. מִצְטְרֵךְ: bedürftig sein, nötig haben, *be in need, need.*

צרף vb. **Itpa.**, Impf. 3 s. m. לִצְטָרַף, 3 p. m. לִצְטָרְפֵי; Pt. p. m. מִצְטָרְפֵי: vereinigt werden, *be joined.*

צרר vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. צַר; Inf. מִצַּר, מִצְרַר; Pt. act. s. m. צָיַר, צָרֵר: einwickeln, zusammenbinden, *wrap up, tie up.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְצַיְּרֵהּ: id.

ק

קַבָּא n. m., p. קַבֵּי: Kab (ein Maß, *a measure).*

[לְקֳבֵל] praep., sf. 1 s. †לְקָבְלִי; 1 p. †לְקָבְלַנָא: entgegen, gegen, *opposite, against.* | קבל vb. denom. **Pa.**, Pf. 1 s. †קַבֵּלֵת; 1 p. †קַבֵּלְנָא, sf. 2 s. m. קַבֵּלְנָךְ; 2 s. m. קַבֵּלְתְּ, sf. 1 s. קַבֵּלְתַּן, 3 s. m. קַבֵּלְתֵּהּ; 2 p. m. †קַבֵּלְתּוּן; 3 s. m. קַבֵּל, sf. 3 s. m. קַבְּלֵהּ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. קַבְּלוּהִ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. f. אֲקַבְּלַהּ; 1 p. c. sf. 3 s. f. נְקַבְּלַהּ; 3 p. m. לְקַבְּלוּ; Pt. act. מְקַבֵּל, 2 p. מְקַבְּלִיתוּ: erhalten, empfangen, *receive, accept.* | **Itpa.**, Impf. 3 s. f. תִּתְקַבֵּל, תְּקַבֵּל; Pt. s. m. מִקַּבֵּל: angenommen werden, aufgenommen werden, *be received, be accepted.* | **Af.**, Inf. אַקְבּוֹלֵי, sq. אַפֵּיהּ דִּפְלָנְיָא: begrüßen, *greet, salute.*

קְבְנָאָה n. m. Zinne, *turret.*

קבע vb. **Af.**, Pt. act. מַקְבַּע: festsetzen, *fix, appoint.*

קבץ vb. **Pe.**, Imp. קְבֹץ = קפץ q. v.

קבר vb. **Pe.**, Impf. 3 p. †יִקְבְּרוּן, sf. 3 s. m. †יִקְבְּרֻנֵּהּ; Pt. pass. קְבִיר: begraben, *bury.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. †יְקַבַּר: id. || קִבְרָא n. m., sf. 3 s. m. קִבְרֵהּ; p. קִבְרֵי: Grab, *tomb.*

קְבוּרָא n. m. Knäuel, Blütenknäuel, *coil, cluster.*

קדח vb. **Pe.**, Pt. act. s. f. קָדְחָה: aufsprossen, *sprout up, grow up.*

[קֳדָם] praep., sf. 1 p. †קֳדָמַנָא, †לְקֳדָמַנָא; 2 p. m. †קֳדָמֵיכוֹן; 3 s. m. †מִן־קֳדָמוֹהִי; קַמֵּי praep., sf. 1 p. קַמַּן; 2 s. m. קַמָּךְ; 3 s. m. קַמֵּהּ; 3 p. m. קַמַּיְהוֹ: vor, *before.* | †מִן־קַדְמַת דְּנָא adv. vormals, *heretofore.* || מִקַּמֵּי דְ conj. sq. Impf. bevor, *before.* | †קַדְמָאָה, קַמָּא adj., f. קַדְמֵיתָא, קַמַּיְתָא, p. m. קַמָּאֵי, p. f.

קַמַּיְתָא, קַדְמַיְתָא: erster, *first.* ‖ קְדַם vb. denom. **Pe.**, Pt. act. sf. קָדְמָה, sq. לְ vorangehen, überholen, *precede, overtake.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. קַדֵּם; 3 p. m. קַדּוּם (sive קְדוּם **Pe.**), sf. 2 s. m. קַדְּמוּךְ; Impf. 1 p. נְקַדֵּם (לְקַדֵּם); Imp. s. m. קַדֵּם, p. m. קַדְּמוּ; Inf. קַדּוֹמֵי; Pt. act. p. מְקַדְּמֵי, sq. לְ (nota accus.) sive verbo in eadem forma (§69*a*): früh tun, zuvorkommen, *do early, anticipate.* | **Af.**, Impf. 3 p. m. לְקַדְּמוּ; Imp. s. אַקְדֵּם; p. אַקְדְּמוּ, sf. 3 s. f. אַקְדְּמוּהָ; Inf. אַקְדּוֹמֵי: früh tun, schnell sein, *do early, be quick.*

קִדְרָא n. f., sf. 2 s. m. קִדְרָךְ: Topf, *pot.*

קְדַשׁ vb. **Pe.**, heilig werden, *become holy.* יוֹמָא קְדֵשׁ: der (Sabbat)Tag hat begonnen, *the day (of the sabbath) has commenced.* | **Pa.**, Inf. לְקַדּוֹשֵׁי: für heilig erklären, *pronounce holy* = 1. (obj. אִתְּתָא) trauen, *betroth;* 2. den Segenspruch am Eingange des Sabbats sprechen, *say the benediction at the commencement of the sabbath.* | **Af.**, Pf. 1 s. אַקְדֵּשֵׁי: weihen, *dedicate.* ‖ קַדִּישׁ adj., d. קַדִּישָׁא: heilig, *holy.* ‖ קֻדְשָׁא n. m. Heiligkeit, *holiness.*

קול. קָלָא n. m., c. קָל: Stimme, *voice.*

קום vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †קָמְנַן; 2 s. m. קָמְתְּ; 3 s. m. קָם; 3 s. f. קָמַת, קָמָה; 3 p. m. †קָמוּ, קוּם; Impf. 1 s. אֵקוּם, אֵקוּ; 1 p. נֵקוּם, נֵקוּ; 2 p. m. תְּקוּמוּ; 3 s. m. †יְקוּם, לִ נְקוּם, לְקוּ; 3 s. f. †תְּקוּם, תְּקוּם, תֵּקוּ; 3 p. m. לְקוּמוּ, לְקְמוּ; Imp. s. קוּם; Pt. act. s. m. קָאֵם, קָאֵי, קָא(קָ) (§38*d*), f. קַיְמָא, p. m. קַיְמֵי, קַיְמוּ, p. f. †קַיְמָן; 1 s. קָאֵמְנָא (קָאֵמִינָא), 2 s. קַיְמַתְּ; pass. s. m. קִים, f. קִיְמָא: aufstehen, stehen, bestehen bleiben, *rise, stand, remain;* Pt. pass. feststehend, *certain.* תֵּקוּ: die Frage bleibe unbeantwortet, *the question remain unanswered.* | **Pa.**, Pf. 1 s. †קַיֵּמֶת; Impf. 1 s.

אֲקֵים, 1 p. נְקֵים; Imp. p. קַיְמוּ; Pt. act. 1 s. מְקַיְמְנָא; pass. s. m. מְקַיַּם, s. f. מְקַיְמָא: erfüllen, feststellen, *fulfil, establish;* מְקַיֵּם: am Leben erhalten, *living.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִקַּיַּם; Impf. 3 s. f. תִּקַּיַּם; Pt. מִקַּיַּם: erhalten bleiben, *remain.* | **Af.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. f. אוֹקֵמְנַהּ; 2 s. m. c. sf. 3 s. f. אוֹקֵמְתָּא; 2 p. m. †אוֹקֵמְתּוּן; 3 s. m. אוֹקֵים, sf. 2 p. m. אוֹקְמִנְכוֹ; 3 p. m. c. sf. 3 s. f. אוֹקְמוּהָ; Impf. 1 s. אוֹקֵים, sf. 3 s. m. אוֹקְמִנֵּהּ, 3 s. f. אוֹקְמִנַּהּ; 3 s. m. לוֹקֵים, sf. 3 p. לוֹקְמִנְהוֹ; Imp. אוֹקֵי, sf. 1 s. אוֹקְמַן; Inf. אוֹקוּמֵי; Pt. act. s. m. מוֹקֵים, מוֹקֵי; 1 s. מוֹקֵמְנָא, 1 p. מוֹקְמִינַן, 2 s. מוֹקְמַתְּ, 2 p. מוֹקְמִיתּוּ: aufrichten, bestehen lassen, stellen, sich beziehen lassen, *raise, cause to remain, place, cause to refer.* | **Ittaf.**, Pt. מִתּוֹקַם: sich beziehen, *refer.* || קַיָּם adj. am Leben, beständig, *living, abiding.*

קוּפָא n. m. Nadelöhr, *eye of a needle.*

[קוֹרְתָא] (hebr.) n. f., p. קוֹרֵי: Balken, *beam.*

קטל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. קְטַלְתֵּהּ; 2 s. קְטַלְתְּ, sf. 3 p. m. קְטַלְתִּנְהוֹ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. קַטְלֵהּ, 3 p. m. קַטְלִנְהוֹ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. קַטְלוּהַּ, 3 p. m. †קַטְלִינּוּן; Impf. 1 s. c. sf. 3 p. m. †אֶקְטְלִנּוּן, אֶקְטְלִנְהוֹ; 1 p. נִקְטוֹל, sf. 3 p. m. †נִקְטְלִנּוּן; 2 s. m. תִּקְטוֹל; 2 p. m. c. sf. 3 p. m. תִּקְטְלוּנְהוֹ; 3 p. c. sf. 2 s. f. לִקְטְלוּךְ; Imp. s. m. קְטוֹל, sf. 3 s. f. קַטְלַהּ, p. f. †קְטֻלָן; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִקְטְלֵהּ; Pt. act. s. m. קָטֵל, p. m. †קָטְלִין, קָטְלוּ, 1 s. קָטֶלְנָא, 1 p. קָטְלִינַן, 2 s. קָטְלַתְּ, 2 p. קָטְלִיתּוּ; pass. s. m. קְטִיל, d. קְטִילָא: töten, *kill, murder.* | **Itpe.**, Impf. 2 p. m. †תִּתְקַטְלוּן; Pt. מִקְטֵל: pass. || קַטְלָא n. m. Tod, *death.*

קַטִּין adj., d. קַטִּינָא; p. קַטִּינֵי: klein, *small.* || קְטִנָא n. m. Winzigkeit, *smallness.*

קטע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 s. m. קַטְעַתֵּהּ; Pt. pass. s. f. d. קְטִיעֲתָא: abschnei-

den, verstümmeln, *cut off, curtail.*

קטף vb. **Itpe.**, Pt. מִקְּטֵף: abgeschnitten werden, *be cut off.*

קטר vb. **Pe.**, Imp. קְטַר: binden, *tie.* ‖ קִטְרָא n. m., p. קִטְרֵי: Knoten, *knot.*

קִטְרָא n. m. Rauch, *smoke.* ‖ אַקְטַרְתָּא n. f. etwas, das Rauch verursacht, *something that causes smoke.*

קַיְטָא, קִיטָא n. m. Sommer, *summer.*

קִיסָא n. m., p. קִיסֵי: Holzstück, *piece of wood.*

קֵיסָר: Caesar.

קִירָא n. m. Wachs, *wax.*

קלא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. קְלֵית; 3 p. c. sf. 3 p. קְלוֹנְהוֹ; Impf. 3 s. m. לִקְלֵי, sf. 3 s. m. לִקְלֵהּ; Pt. act. קָלֵי; pass. s. f. קַלְיָא: sengen, verbrennen, *parch, roast.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִקְּלֵי; Pt. p. f. מִקַּלְיָן, 1 p. מִקְּלֵינַן: pass.

קלל[1]. קַלָּא (?) n. m. Stein, *stone.*

קלל[2] vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. קִיל, f. d. קִילְתָא, p. m. קִילֵי: leicht, *light.* | **Itpalp.**, Pt. s. f. מִקַּלְקְלָא: verdorben werden, *become spoiled.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. אַקֵּלְתְּ; Impf. 3 s. m. לֵיקֵל; Imp. אַקֵּל; Pt. act. מַקֵּל; pass. מִקַּל: erleichtern, *lighten.* | **Ittaf.**, Pf. 3 s. m. אִתְּקִיל: pass. ‖ קַלִּיל adj. leicht, *light;* adv. ein wenig, *a little.*

קלע vb. **Itpe.**, Pf. 1 s. †אִקְּלַעְתְּ, אִקְּלַעִי; 1 p. †אִקְּלַעְנַן (אִקְּלַעִינַן), אִקְּלַעַן; Pt. s. m. מִקְּלַע, p. m. †מִקַּלְעִין: eintreffen, *arrive;* begegnen, *strike.*

קִלְקְלָתָא, קִיקְלְתָּא, קִלְקָתָא n. f., p. קִיקְלֵי, קִלְקְלֵי: Misthaufen, *dung heap.*

קַמָּא v. קדם.

קִמְחָא n. m. Mehl, *flour.*

קַמֵּי v. קדם.

קְמְקְמָא (gr.) n. m. Kessel, *kettle.*

קנא vb. **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּקַנֵּא: eifersüchtig sein, *be jealous.* ‖ קִנְאָה n. m., sf. 3 s. m. קִנְאֵהּ: Eifersucht, *jealousy.*

קְנָא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. קְנֵית; Impf. 3 s. m. לִקְנֵי; Imp.

קָנֵה; Pt. act. s. m. קָנֵי, p. m. קָנוֹ: erwerben, kaufen, *acquire, purchase.*

קַנְיָא n. m., p. קְנֵי: Rohr, *reed.*

קְנָסָא (gr.) n. m. Strafe, *fine.*

קפץ vb. **Pe.,** Imp. קְפֹץ; Pt. קָפֵץ: springen, *leap.*

[קַצָּבָא] n. m., p. d. קַצָּבַיָּא: Fleischhauer, *butcher.*

קצץ vb. **Pe.,** Pf. 3 p. m. †קַצּוּ; Impf. 1 s. אֶקֹּץ; 2 s. m. תִּקֹּץ; 3 p. m. נִקְצוּ; Imp. s. m. קֹץ, p. m. קֹצּוּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִקְצֵיהּ; Pt. act. קָאֵץ, p. m. קָיְצֵי; pass. קְיץ: abhauen, bestimmen, *cut off, determine.* | **Itpā.,** Pf. 3 p. m. †אִתְקַצַּצוּ: abgehauen werden, *be cut off.*

קְצִיר adj., d. קְצִירָא; p. d. קְצִירֵי: krank, *sick.*

קָקָא n. m., p. קָקֵי: Pelikan, *pelican.*

קָקוּלֵי (pers.) p. m. Amomum Cardamomum.

קָרָא n. m., p. קָרֵי: Kürbis, *gourd.*

[1]קְרָא vb. **Pe.,** Pf. 1 s. קְרַאי, sf. 2 s. m. קְרֵיתָ(י)ךְ; 2 s. m. קְרֵית, sf. 3 s. m. קְרֵיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. קְרָיךְ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. קְרִיוּהַ; Imp. קְרִי; Inf. מִקְרָא, מִקְרֵי; Pt. act. קָרֵי, p. קָרוֹ, 1 p. קָרֵינַן: rufen, nennen, lesen, *call, read.* | **Itpe.,** Impf. 3 s. m. †יִתְקְרֵי; Pt. s. m. מִקְּרֵי, s. f. מִקַּרְיָא, p. f. מִתְקַרְיָן ,מִקַּרְיָן: pass. | **Af.,** Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. †אַקְרִינוּהִי; 2 s. m. c. sf. 1 s. אַקְרִיתַן; 3 s. m. c. sf. 1 p. אַקְרִינַן, 2 s. m. אַקְרְיָךְ, 3 s. m. אַקְרְיֵהּ; 3 p. m. c. sf. 1 s. אַקְרְיוּן; Imp. p. m. אַקְרוֹ; Pt. act. s. m. מַקְרֵי, p. c. מַקְרֵי, 1 s. מַקְרֵינָא: lesen lassen, *cause to read.* ||

קְרָא n. m., sf. 2 s. m. קְרָאָיךְ, קְרָךְ; 3 s. f. קְרָאֵהּ; p. קְרָאֵי: Bibelvers, *Scriptural verse.* ||

קַרְיָנָא n. m. Leser, *reader.*

[2]קרא. קַרְתָּא n. f., p. קִרְיָתָא: Stadt, Dorf, *town, village.*

קרב vb. **Pe.,** Pf. 3 p. m. †קְרִבוּ; Impf. 2 s. m. תִּקְרַב; 3 s. m. לִקְרַב; Imp. קְרַב; Inf. לְמִקְרְבָא: nahen, *come near.* | **Pa.,** Pf. 1 s. †קָרְבִת, sf. 2 s. m. קָרְבִתָּךְ; 3 p. m. †קָרְבוּ; Imp. p. קָרְבוּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְקָרוֹבֵהּ; Pt. act. p. m.

†מְקָרְבִין; pass. s. m. מְקָרַב, f. מְקָרְבָא, 1 s. מְקָרַבְנָא: nahebringen, darbringen, opfern, *bring near, offer;* Pt. pass. verwandt, *related.* | **Af.**, Pf. 3 s. f. †הַקְרְבַת; Pt. act. מַקְרֵב: bringen, opfern, *bring, offer.* ‖ קָרִיב adj., d. קָרִיבָא; sf. 1 s. †קָרִיבִי, קָרִיבַי; 2 s. m. קָרִיבָךְ; 3 s. m. קָרִיבֵהּ; 3 s. f. קָרִיבַהּ; 1 s. קָרִיבְנָא: verwandt, *related.* ‖ קְרָבָא n. m. Krieg, *war.* ‖ קֻרְבָּנָא n. m. Opfer, *sacrifice.*

קָרֵחַ adj., d. קָרְחָא: kahl, *bald.*

קַרְטָלִיתָא (gr.) n. f. Kästchen, *chest.*

קַרְיָא n. m. Wurm, *worm.*

קַרְמָא[1] n. m., p. קַרְמֵי: eine gewisse Pflanze, *a certain plant.*

קַרְמָא[2] n. m. Haut, Kruste, *skin, crust.*

קַרְנָא n. f., p. (du.) קַרְנִין, קַרְנֵי: Horn, *horn;* p. קַרְנָתָא Ecke, *corner.*

קַרְנָסָא n. m. Hammer, *hammer.*

[קַרְסָלָא] n. m., p. c. sf. 3 s. f. קַרְסֻלַּהּ: Knöchel, *ankle.*

קרע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. קַרְעֵהּ; 3 p. m. †קְרַעוּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לִ‍ נִקְרְעֵהּ; Pt. act. קָרַע: zerreißen, *tear.* ‖ **Itpe.**, Pf. 3 p. f. †אִקְּרְעָן: pass.

קרץ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 1 s. קְרַצְתַּן: kneifen, *nip, pinch.* ‖ קַרְצָא n. m. Stück, *piece,* v. אכל.

קרר vb. **Pe.**, Inf. מִקַּר; Pt. act. s. m. קָאֵר, f. קָיְרָא: kalt sein, *be cold.* ‖ **Af.**, Impf. 1 p. נַקַּר; Inf. אַקּוֹרֵי; Pt. act. s. f. מַקְּרָא: abkühlen, *cool off.* ‖ קָרִיר adj. kalt, *cold.*

קַרְתָּא v. קרא[2].

קְשֵׁי adj., f. קַשְׁיָא, p. m. קְשׁוֹ, f. קַשְׁיָן: hart, schwer, *hard, difficult.* ‖ קַשִׁיתָא n. f., p. קַשְׁיָתָא: Kern, *kernel.* ‖ קֻשְׁיָא, p. קֻשְׁיָתָא (קֻשְׁיֵי): Schwierigkeit, Frage, *difficulty, question.* ‖ קשא vb. denom. **Af.**, Pt. act. מַקְשֵׁי: einen Einwand erheben, *raise a point of objection.*

קשט vb. **Itpa.**, Pf. 3 s. f. אִקַּשְּׁטָא; Imp. s. f. אִקַּשְּׁטִי; Pt. s. f. מִקַּשְּׁטָא: sich

putzen, *dress.* | קְשָׁטָא n. m. Wahrheit, *truth.*

קשקש vb., Inf. לְקַשְׁקוֹשֵׁי; Pt. p. m. †מְקַשְׁקְשִׁין: behacken, *hoe.*

קשש vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †קְשֵׁינָא, †קְשֵׁינַן, †קְשֵׁשְׁנָא, קְשֵׁשְׁן; 3 s. m. קַשׁ, f. קַשָּׁא: alt werden, *grow old.* ‖ קַשִּׁישׁ adj., d. קַשִּׁישָׁא: alt, *old.*

קַשְׁתָּא n. Bogen, *bow.*

קַתָּא n. f., p. sf. 3 p. f. קַתָּיְהֵי: Stiel, *handle.*

ר

ראם. רֵימָא n. m. Wildochse, *wild ox.*

ראש. רֵישָׁא n. m., c. רֵאשׁ, רֵישׁ; sf. 1 s. רֵישִׁי; 2 s. m. רֵישָׁ(י)ךְ; 3 s. m. רֵאשֵׁהּ, רֵישֵׁהּ, f. רֵאשַׁהּ, רֵישָׁא; p. c. רֵישֵׁי: Haupt, Anfang, *head, beginning.* | בְּרֵישָׁא adv. anfangs, *at first.* | מֵרֵישׁ adv. id.

רבא vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. רַבִּיתֵהּ; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. רַבִּיתֵהּ; Impf. 3 s. f. תְּרַבֵּי; Imp. רַבִּי: großziehen, *bring up.* | רְבִיתָא n. f. Mädchen, *girl.* ‖ רְבוּתָא n. f. Auszeichnung, *distinction.*

רבב. רַב adj., d. רַבָּא, רַבָּה; sf. 1 s. †רַבִּי, רַבִּי; s. f. d. רַבְּתִי; p. m. c. sf. 1 p. רַבָּנַן: groß, *great;* Lehrer, *teacher.* ‖ רַבְּבְתָא, רִבּוֹתָא n. f., p. רִבְּוָן, d. רִבְּוָתָא: 10 000. ‖ רִבּוֹנָא n. m., c. רִבּוֹן; sf. 3 s. m. רִבּוֹנֵהּ; Herr, *Lord.* | רַבָּנוּתָא n. f., sf. 3 s. m., רַבָּנוּתֵהּ: herrisches Wesen, *lordship.* ‖ [רַבְרַב] n. m., p. m. c. sf. 3 s. m. †רַבְרְבָנוֹהִי, רַבְרְבָנֵיהּ; p. f. רַבְרְבָן: groß, *large;* Großer, *grandee.*

רבע[1]. אַרְבַּע n. m., אַרְבְּעָה n. f. 4. ‖ אַרְבַּ(י)סַר, f. אַרְבַּע †עֶשְׂרֵה, אַרְבַּ(י)סְרֵי 14. ‖ †אַרְבְּעִין, אַרְבְּעֵי n. p. m. 40. ‖ רְבָעָא n. m. $\frac{1}{4}$. ‖ רְבוּעָא n. m. Quadrat, *square.*

רבע[2] vb. **Af.**, Pf. 2 s. m. אַרְבַּעְתְּ: lagern lassen, *cause to lie down.* ‖ מַרְבְּעָא n. m. מַרְבַּעְתָּא n. f. Lagerstätte, *resting-place.*

רגז vb. **Pe.**, Pt. act. רָגֵז: zürnen, *be angry.* ‖ רַגְזָן adj. jähzornig, *given to anger.*

(ר)רַגְלָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. †רַגְלוֹהִי; 3 p. m. רַגְלֵיהוֹן: Fuß, *foot.* ‖ רגל vb. denom. **Pe.,** Pt. pass. רְגִיל, 2 p. רְגִילִיתוּ: gewöhnt, *accustomed.*

רְגַשׁ vb. **Pe.** rauschen, *be in commotion.* | **Af.,** Pf. 1 s. אַרְגֵּשׁת; Impf. 3 p. m. †לַרְגְּשׁוּן; Pt. act. מַרְגֵּשׁ: 1. in Bewegung bringen, *stir;* 2. empfinden, merken, *perceive.* ‖ רִגְשָׁא n. m. Geräusch, *noise, commotion.*

רדד vb. **Pa.,** Pf. 3 s. m. רַדֵּד; Inf. רַדּוֹדֵי: plattschlagen, *beat out.*

רדף vb. **Pe.,** Pt. act. p. m. רָדְפִי; pass. p. f. רְדִיפִי: rasch fließen, *flow vehemently.*

רְהֵט vb. **Pe.,** Pf. 3 p. רְהוּט; Imp. s. m. רְהֹט, p. m. רְהֻטוּ; Pt. act. s. m. רָהֵט, p. m. †רָהֲטִין, f. רָהֲטָן: laufen, *run.* | **Af.,** Imp. s. m. c. sf. 1 s. אַרְהֲטְנִי: laufen lassen, *cause to run.* ‖ רְהָטָא n. m. Laufen, *running.* ‖ רָהוֹטָא n. m., p. רָהוֹטֵי: Läufer, *runner.*

רוא vb. **Pe.,** Impf. 2 s. m. תִּרְוֵי; Pt. pass. s. m. d. רְוְיָא: sich berauschen, *be drunk.* | **Af.,** Pf. 3 s. f. c. sf. 3 s. m. אַרְוְיְתֵהּ: berauschen, *make drunk.*

רוח vb. **Pe.,** Pt. act. s. m. רָוַח, f. רָוְחָא; pass. s. m. רְוִיחַ: sich erweitern, *become wide.* | **Pa.,** Pt. pass. מְרַוַּח weit, *wide, ample.* ‖ רַוְחָא n. m. Raum, *space.*

רוּמָא n. m. Höhe, *height.*

רוֹמָאָה n. m. Römer, *Roman.*

רָזָא n. m., p. d. †רָזַיָּא; sf. 3 s. m. †רָזוֹהִי: Geheimnis, *secret.*

רוב. מַרְזְבָא n. m. Rinne, *waterspout.*

רחא. רִחְיָא n. m. Mühle, *mill.*

רַחֲמֵי n. p. m. Mitleid, *compassion.* | רחם vb. denom. **Pe.,** Pt. act. s. m. רָחֵם; sf. 3 s. m. רָחֲמֵהּ; p. m. רָחֲמֵי, 1 s. רָחֲמְנָא: lieben, *love;* Pt. act. Freund, *friend.* | **Pa.,** Pt. act. מְרַחֲמוּ: sich erbarmen, *have compassion.* ‖ רַחְמְתָא n. f., sf. 1 p. רַחְמְתִין: Liebe, *love.* ‖ רַחֲמָנָא n. m. der Barmherzige, *the Compassionate One.*

רחץ vb. **Pe.**, Pt. pass. 1 s. רְחִיצְנָא vertrauen, *trust*. ‖ רַחְצָנָא n. m., sf. 1 s. †רַחְצָנִי: Vertrauen, *trust*.

רחק vb. **Pa.**, Pt. pass. p. f. מְרַחֲקָא, 1 s. מְרַחֲקִינַן, 2 p. מְרַחֲקִיתּוּ: entfernen, *remove*. ‖ רַחִיק adj., d. רְחִיקָא; s. f. רְחִיקָא: fern, *far, distant*. ‖ רְחוּקָא n. m., c. רְחוּק: Entfernung, *distance*.

רחש **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְרְחֵשׁ; Pt. s. m. מִתְרְחֵשׁ, p. m. מִתְרַחֲשֵׁי: sich ereignen, *occur*. ‖ רִחְשָׁא n. m. coll. Gewürm, *worms*.

רַטִּיב adj., d. רַטִּיבָא: feucht, *moist*.

רטן vb. **Pe.**, Pt. act. רָטֵן: murmeln, *murmur*.

ריח vb. **Af.**, Pt. act. מוֹרַח: riechen, *smell*. ‖ רֵיחָא n. m., sf. 3 s. m. רֵיחֵהּ: Geruch, *smell*. ‖ רֵיחָתָן adj., d. רֵיחָתָנָא: wohlriechend, *of a sweet odor*.

רֵימָא v. ראם.

רֵיפְתָא v. רעף.

ריק vb. **Af.**, Pt. act. מוֹרֵק: ausleeren, *empty out*. ‖ רֵיקָן adv. leer, *empty*.

רֵישָׁא v. ראש.

רכב vb. **Pe.**, Imp. רְכֹב; Inf. לְמִרְכַּב, Pt. act. רָכֵב: reiten, *ride*. | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַרְכְּבֵהּ: reiten lassen, *cause to mount*.

רכך. רַכִּיךְ adj., f. רַכִּיכָא: zart, weich, *tender, soft*.

רוֹכְלָא (hebr.) n. m. Hausierer, *peddler*.

רכם vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִרְכַּם: verloren gehen, *be lost*.

רמא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 s. f. רְמָתָא; Impf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. תִּרְמִיֵהּ; Imp. רְמִי, s. f. 3 p. f. רְמִינְהִי; Inf. לְמִרְמֵי, לְמִרְמָא; Pt. act. s. m. רָמֵי, 1 s. רָמֵינָא, רָמֵינַן; pass. s. f. רַמְיָא: werfen, erheben, gegenüberstellen, *throw, lift, contrast*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְרְמִי, f. אִתַּרְמְיָא, אִתְרְמִי; Pt. s. m. מִתְרְמֵי: sich ereignen, *occur*. | **Af.**, Pt. act. 1 s. מַרְמֵינָא, 1 p. מַרְמֵינַן: zusammenwerfen, *cast together*.

רמז vb. **Pa.**, Pt. act. p. f. מְרַמְּזָן: winken, *wink*.

רֻמְחָא n. m. (f.) Speer, *spear*.

רִמָּנָא n. m. Granatapfel, *pomegranate*.

רנן vb. **Pa.**, Pt. p. m. מְרַנְנֵי: murren, *murmur.*

[1]רעא vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נִרְעֵי; Inf. לְמִרְעֵי; Pt. s. m. d. רָעֲיָא; p. רָעֵי, רָעוֹ: weiden, *tend;* Pt. act. d. Hirt, *shepherd.*

[2]רעא. רַעֲוָא n. m., רְעוּתָא n. f., c. רְעוּת: Wille, *will.*

[1]רעע vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אָרַע; Inf. לְאוֹרוֹעֵי: Böses zufügen, *do evil.* | **Ittaf.**, Pf. 3 s. m. אִתָּרַע; Impf. 3 s. m. לִתָּרַע: sich verschlimmern, *grow worse.*

[2]רעע vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. d. רְעִיעָא; f. רְעִיעָא: schadhaft, *broken.* | **Af.**, Pt. 2 s. מְרַעַתְּ: schadhaft machen, *impair.*

רעף. רִיפְתָא n. f., sf. 2 s. f. רִיפְתֵּךְ: Brot, *bread.*

רפק vb. **Pe.**, Pt. act. רָפֵק: pflügen, *plough.* ‖ רִפְקָא n. m. Pflügen, *ploughing.* ‖ רַפּוֹקָא n. m. Pflüger, *ploughman.*

רצא (hebr.) vb. **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִרַצֵּי; Pt. s. m. מְרַצֵּי: besänftigt sein, *be reconciled.*

רְקִיעָא (hebr.) n. m. Firmament, *firmament.*

רקק vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. †רַקַּת, רַקָּה, רְקַקָה; Impf. 3 s. f. תֵּרֹק: speien, *spit.* ‖ רְקָא n. m. Speichel, *spittle.*

רְשׁוּתָא n. f., sf. 2 s. m. רְשׁוּתָ(י)ךְ: Erlaubnis, Darlehen, *permission, loan.* | מָרֵי רְשׁוּתָא: Schuldner, *debtor.*

רַשִׁיעַ adj., d. רַשִׁיעָא; p. d. †רַשִׁיעַיָּא, רַשִׁיעֵי: gottlos, *wicked.*

רתח vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּרְתַּח; Pt. act. s. f. רָתְחָא; pass. p. m. רְתִיחִי: sieden, in Zorn aufbrausen, *boil, be hot with anger.* | **Pa.**, Pt. pass. p. m. מְרַתְּחוּ: erzürnt, *angry.* ‖ רִתְחָא n. m. Zorn, *anger.*

רִתְמָא n. m. Ginsterstrauch, *broom-plant.*

שׂ

שׂבע vb. **Pe.**, Pt. act. שָׂבַע, 1 p. שָׂבְעִינַן, 2 s. שְׂבַעְתְּ: satt sein, *be sated.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 1 p. אַשְׂבְּעַן; Impf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. לְשׂבְעָךְ: sättigen, *satisfy.*

שׂהד v. סהד.

שְׂמָאלָא n. m. Linke, *left hand.*

שׂנא v. סנא.

שְׂעָרָא n. m., sf. 3 s. m. שַׂעֲרֵהּ: Haar, *hair.*

שְׂעָרְתָא (סְעָרְתָא) n. f., p. שְׂעָרֵי: Gerste, *barley.*

שִׂפְתָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. שִׂפְוָתֵהּ: Lippe, Rand, *lip, edge.*

שׁ

שׁאב vb. **Pe.**, Inf. מִשַּׁב; Pt. act. s. m. שָׁיֵב; p. m. שָׁיְבֵי, f. שָׁיְבָה: resorbieren, *absorb.*

שׁאר vb. **Pa.**, Pf. 1 s. †שַׁיְרֵת; 2 s. m. שַׁיְרְתְּ: übrig lassen, *leave over.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתַּיַּר: pass. ‖ שְׁאָר n. m. Rest, *remainder.*

שׁבא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁבְיֵהּ; Pt. act. p. m. שָׁבוֹ: gefangen nehmen, *capture.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּבִי; f. אִשְׁתַּבְיַ; p. f. אִשְׁתַּבְיָן: pass. ‖ שִׁבְיָא n. m. Gefangenschaft, *captivity.*

שׁאל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †שְׁאֵלְתְּ, שְׁאֵלִי, sf. 3 s. m. שְׁאֶלְתֵּהּ, 3 p. m. שְׁאֶלְתִּנְהוּ, שְׁאֶלְנְהוּ; 1 p. שְׁאֵלְנָא; Imp. s. m. שְׁאַל, p. m. שְׁאַלוּ; Inf. לְמִשְׁאַל; Pt. act. שָׁאֵל, p. m. שָׁיְלֵי; pass. s. f. שְׁאִילָה: fragen, entleihen, *ask, borrow.* | **Itpe.**, Pf. 1 s. אִתְּשַׁלִי; 3 s. m. אִתְּשִׁל; Impf. 3 s. m. נִתְּשַׁל; Inf. אִתְּשׁוּלֵי; Pt. מִתְּשַׁל: die Auflösung eines Gelübdes nachsuchen, *apply for the dissolution of a vow.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁיְלֵהּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. לְשַׁיְלַהּ; 3 p. m. לְשַׁיְלוּ; Imp. s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁיְלֵהּ; Inf. לְשַׁיּוֹלֵי; Pt. act. s. m. מְשַׁאֵל, p. m. †מְשַׁיְלִין, 1 s. מְשַׁיְלְנָא: fragen, *ask;* sq. בְּ sich er-

kunden, *inquire.* || **Af.**, Pf. 3 s. f. אוֹשְׁלָה; Inf. אוֹשׁוֹלֵי; Imp. s. m. c. sf. 1 s. אוֹשְׁלַן; Pt. act. s. m. מוֹשֵׁל; p. m. מוֹשְׁלֵי: leihen, *loan.*

שבב[1]. שְׁבַבְתָּא n. f., sf. 3 s. f. שְׁבָבְתַהּ; p. c. sf. 3 s. f. שְׁבָבָתְהָא: Nachbarin, *woman-neighbor.* || שְׁבָבוּתָא n. f., sf. 1 s. †שְׁבָבוּתִי; 1 p. שְׁבָבוּתַן: Nachbarschaft, *neighborhood.*

שבב[2]. שְׁבָא n. m., p. שְׁבֵי: Span, *splinter.*

שבח vb. **Pa.**, Pf. 3 p. m. †שַׁבַּחוּ: preisen, *praise.* | **Af.**, Inf. אַשְׁבּוֹחֵי; Pt. act. מַשְׁבַּח: verbessern, *improve.*

שְׁבִילָא n. m., p. שְׁבִילֵי: Pfad, *path.*

שְׁבַע n. m., שִׁבְעָה n. f., שַׁב n. m. et f. 7. || שְׁבַסַר, שְׁבַסַר, f. †שְׁבַע עֶשְׂרֵה, שְׁבַסְרֵי, שַׁבְסְרֵי 17. || שַׁבְעִין n. p. m. 70. || [שָׁבוּעָא] (hebr.) n. m., p. שָׁבוּעֵי: Woche, *week.* || שבע vb. denom. **Itpe.**, Pf. 1 s. אִשְׁתְּבַעִי; Impf. 3 s. m. לִשְׁתְּבַע: schwören, *swear.* | **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 p. m. אַשְׁבַּעְתְּכוֹ: beschwören, *adjure.*

שְׁבַק vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. et f. שְׁבַקְתְּ; 2 p. m. †שְׁבַקְתּוּן; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁבְקֵהּ, 3 p. m. שַׁבְקִנְהוֹ; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. שַׁבְקַתֵּהּ; 3 p. m. †שְׁבַקוּ, sf. 1 s. שַׁבְקִין, 3 p. m. שַׁבְקוּנְהוֹ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶשְׁבְּקֵהּ, 3 p. m. אֶשְׁבְּקִנְהוֹ; 3 s. m. c. sf. 3 s. f. לִשְׁבְּקִנַּהּ; Imp. s. m. שְׁבֹק, 1 s. שְׁבָקַן, 3 s. m. שְׁבָקֵהּ, 3 p. m. שַׁבְקִנְהוֹ; s. f. שְׁבְקִי, sf. 3 s. m. שַׁבְקִיהּ; p. m. c. sf. 3 s. m. שַׁבְקוּהּ; Pt. act. s. m. שָׁבֵק, 1 p. שָׁבְקִינַן, 2 s. שָׁבְקַתְּ; pass. p. f. שְׁבִיקָא: übriglassen, hinterlassen, fahren lassen, zulassen, *leave over, leave behind, let go, permit.*

שַׁבְרִירֵי n. p. m. Blindheit, *blindness.*

שבש vb. **Pa.**, Pt. s. f. d. מְשַׁבַּשְׁתָּא: fehlerhaft, *erroneous.* | **Itpa.**, Pf. 3 p. אִשְׁתַּבּוּשׁ: sich irren, *err.* || שַׁבַּשְׁתָּא n. f. Irrtum, *error.*

שַׁבְּתָא n. f., a. שַׁבָּא; p. שַׁבֵּי, שַׁבָּתָא: Sabbat, Woche,

sabbath, week. | חַד בְּשַׁבָּא, אַרְבְּעָה, תְּלָתָא בש׳, תְּרֵי בש׳ מְעָלֵי שַׁבְּתָא, חַמְשָׁא בש׳, בש׳: Sonntag, Montag, Dienstag, Mittwoch, Donnerstag, Freitag, *Sunday, Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday.*

שיבתא n. Name eines Dämons, *name of a demon.*

שגח vb. **Af.,** Pf. 3 s. m. אַשְׁגַּח; 3 s. f. †אַשְׁגַּחַת; Pt. act. מַשְׁגַּח: sich kümmern, *care, mind.*

שגר vb. **Pe.,** Pt. pass. s. m. d. שְׁגִירָא: heizen, *heat.*

שְׁדָא vb. **Pe.,** Pf. 1 s. שְׁדֵי, sf. 3 s. m. שְׁדֵיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁדְיֵהּ, 3 p. שְׁדָנְהוֹ, שַׁדְנְהוֹ; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. שְׁדָתֵהּ, שְׁדִיתֵהּ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. שַׁדְיוּהָ; Impf. 3 s. m. נִשְׁדֵּי, sf. 3 p. לִשְׁדִּנְהוֹ; Imp. s. m. שְׁדִי, sf. 3 s. f. שַׁדְיַהּ; Inf. לְמִשְׁדָּא; Pt. act. s. m. שָׁדֵי, f. שָׁדְיָא, p. m. שָׁדוֹ, 1 s. שָׁדֵינָא, 2 s. שָׁדֵית; pass. s. m. שְׁדֵי, f. שְׁדְיָא, p. f. שְׁדְיָן: werfen, *cast.*

שדר vb. **Pa.,** Pf. 1 s. c. sf. 2 s. m. שַׁדַּרְתָּיךְ, 3 s. m. שַׁדַּרְתֵּהּ; 3 s. m. שַׁדַּר; f. שַׁדְּרָה, sf. 3 s. m. שַׁדַּרְתֵּהּ; 3 p. m. †שַׁדַּרוּ, שַׁדּוּר, sf. 1 p. שַׁדְּרִינַן, 3 s. m. שַׁדְּרוּהָ; Impf. 1 s. אֲשַׁדַּר; 1 p. נְשַׁדַּר, sf. 3 s. m. נְשַׁדְּרֵהּ; 3 s. m. לְשַׁדַּר; 3 s. f. תְּשַׁדַּר; Imp. שַׁדַּר; Pt. act. s. m. מְשַׁדַּר, p. m. מְשַׁדְּרִי, 1 s. מְשַׁדַּרְנָא: senden, *send.*

שדת. שֵׁת n. m., שִׁתָּא n. f. 6. || שִׁית־עֶשְׂרֵה†, f. שִׁת(־)סַר, שִׁית־סְרֵי 16. || †שִׁתִּין, שִׁתֵּי n. p. m. 60. || שְׁתִיתָא n. f. $\frac{1}{6}$.

שהא vb. **Pa.,** Impf. 3 s. m. c. sf. 3 p. נְשַׁהְנְהוֹ (ל): zurückhalten, *detain.* | **Itpa.,** Impf. 3 s. m. לִשְׁתַּהֵי: verweilen, *tarry.*

[1] שוא vb. **Pe.,** Pt. pass. שְׁוֵי, p. שְׁווֹ: wert, preiswert, billig, *worth, cheap.* | **Af.,** Imp. p. אַשְׁווֹ: sq. vb. billig, *cheap.*

[2] שוא vb. **Pa.,** Pf. 1 s. שַׁוֵּי, sf. 2 p. שַׁוִּנְכוֹ, 3 s. m. שַׁוִּיתֵהּ, 3 p. שַׁוִּנְהוֹ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁוְּיֵהּ; 3 p. m. c. sf. 2 s. m. שַׁוְּיוּךְ; Imp. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְשַׁוְּיֵהּ;

Inf. לְשַׁוּיֵי, sf. 3 s. m. לְשַׁוּיֵהּ: setzen, machen, *set, render.*

שׁוּם vb. **Pa.,** Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְשַׁיְּמֵהּ: abschätzen, *estimate.*

שׁוּע vb. **Pe.,** Pt. pass. p. f. שִׁיעָן: verpichen, glätten, *plaster, make smooth.* | **Itpe.,** Pf. 3 p. †אִתְּשָׁעוּ: glatt werden, *become smooth.* ‖ שִׁיעָא n. m., שַׁיַעְתָּא n. f. Mörtel, Spund, *cement, sealing clay.*

שׁוּף vb. **Pe.,** Pf. 3 p. c. sf. 3 s. f. שַׁפְיוּהַּ; Imp. שׁוּף; Pt. act. p. m. שָׁאֲפוּ; pass. p. m. שִׁיפֵי, שַׁיְפֵי: reiben, abreiben, *rub, wear out.* | **Pa.,** 3 p. c. sf. 3 s. f. שַׁיפוּהַּ: id.

[1]שׁוּק. שׁוּקָא n. m. Marktplatz, *market place.*

[2]שׁוּק. שָׁקָא n. [f.] Schenkel, Fuß, *leg.*

שׁוּר vb. **Pe.,** Impf. 2 s. m. תְּשׁוּר; Pt. act. שָׁוַר: springen, *leap.* | **Pa.,** Pt. act. מְשַׁוַּר: id.

שׁוּרָא n. m. Mauer, *wall.*

שׁוֹשְׁבִינָא n. m. Hochzeitskamerad, *best man.*

שׁוּתָא v. שׁעא.

שׁחְדָא n. m. Bestechung, *bribe.*

שׁחט vb. **Pe.,** 3 p. c. sf. 3 s. m. שַׁחֲטוּהַּ; Impf. 3 s. m. נִשְׁחוֹט; Imp. p. m. c. sf. 3 s. m. שַׁחֲטוּהַּ: schlachten, *slaughter.*

שַׁחֲנָא n. m. Last (eig. Erhitzung), *load (prop. heat).*

שׁחר vb. **Pa.,** Pt. act. p. m. מְשַׁחֲרֵי: fronen lassen, *impose forced labor.*

שׁטא vb. **Pe.,** Pt. act. s. m. d. שָׁטְיָא Narr, *fool.* | שְׁטְיוּתָא n. f. Torheit, *folly.*

שׁטח vb. **Itpa.,** Pf. 1 s. אִשְׁתַּטַּחִי: sich ausstrecken, *stretch oneself.*

שׁטף vb. **Pe.,** Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁטַפְתֵּהּ; Impf. 1 p. c. sf. 3 s. m. נִשְׁטְפֵהּ: wegschwemmen, *wash away.*

שׁטר vb. **Pe.,** Impf. 1 s. אֶשְׁטַר; Inf. מִשְׁטַר: bestreichen, *smear (apply a salve).* ‖ שְׁטָרָא n. m., c. שְׁטָר; sf. 1 s. שְׁטָרַי; 2 s. שְׁטָרָךְ; p. c. sf. 2 p. m. שְׁטָרֵיכוֹ: Urkunde, *document.*

שׁיזב vb., Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שֵׁיזְבֵהּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 1 s. לְשֵׁיזְבַן; Inf. c. sf.

3 s. m. לְשֵׁיו[ו]בֵהּ: erretten, *deliver*.

שִׁיצָא n. m., p. שִׁיצֵי: Flosse, *fin*.

שִׁירָאֵי (gr.) n. m. p. Seide, *silk*.

שִׁישָׁא n. m. Alabaster, *alabaster*.

שְׁכַב vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †שְׁכֵבְנַן, שְׁכֵבְנַן; 3 s. f. שְׁכְבָא; 3 p. m. †שְׁכַבוּ; Pt. act. s. m. שָׁכֵב, f. שָׁכְבָא, p. m. d. שָׁכְבֵי, f. שָׁכְבָן: sich legen, liegen, schlafen, sterben, *lie down, lie, sleep, die*.

¹שכח vb. **Pe.** (**Af.**), Pf. 1 s. sf. 3 s. m. אַשְׁכַּחִיתֵהּ, f. אַשְׁכַּחְתַּהּ, p. m. אַשְׁכַּחְתִּנְהוּ, אַשְׁכַּחִיתִנְהוּ; 1 p. †אַשְׁכַּחִינַן, אַשְׁכַּחְןַ; 3 s. m. אַשְׁכַּח, sf. 3 s. m. אַשְׁכְּחֵהּ, 3 p. m. אַשְׁכְּחִנְהוּ; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. אַשְׁכַּחְתֵּהּ; 3 p. m. †אַשְׁכַּחוּ, אַשְׁכּוּחַ, sf. 3 s. m. אַשְׁכְּחוּהָ; Impf. 2 s. m. תַּשְׁכַּח; Pt. act. מַשְׁכַּח, 1 s. מַשְׁכַּחְנָא, 2 s. מַשְׁכַּחַתְּ; pass. s. m. שְׁכִיחַ, f. שְׁכִיחָא, 2 s. שְׁכִיחַתְּ: finden, *find;* Pt. pass. sich befindend, antreffbar, *found, frequent*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּכַח; Inf. אִשְׁתְּכוֹחֵי; Pt. p. m. †מִשְׁתַּכְחִין: gefunden werden, *be found, be met with*.

²שכח (hebr.) vb. **Pe.**, Pf. 1 p. שָׁכַחְן, sf. 3 p. שְׁכַחְנֻנְהוּ; Pt. act. 1 p. שָׁכְחִינַן: vergessen, *forget*. | **Itpe.**, Pt. s. f. מִשְׁתַּכְחָא, pass.

שכל. מְשִׁכְלָא n. m., p. מְשִׁכְלֵי: Becken, *basin*. | מַשְׁכַּלְתָּא, מִשְׁכַּלְתָּא n. f. kleines Becken, *small basin*.

שכן. שְׁכִינְתָא n. f., p. שְׁכִינָתָא: die Gegenwart Gottes, *the Divine Presence*. ‖ מַשְׁכֵּן vb. pfänden, *pawn*. | מַשְׁכַּנְתָּא (כַּ) n. f. Pfand, *pledge*.

שִׁכְרָא n. m. Rauschtrank, *intoxicating drink*.

שלא vb. **Itpe.**, Pf. 1 p. אִשְׁתְּלֵין: vergessen, *forget*.

שְׁלַח vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. שַׁלְחַהּ; 3 p. f. †שְׁלַחָן; Impf. 3 s. m. לִשְׁלַח; 3 p. לִשְׁלְחוּ; Imp. שְׁלַח; Pt. pass. שְׁלִיחַ, d. שְׁלִיחָא, שְׁלוּחָא, sf. 3 s. f. שְׁלוּחַהּ: 1. senden, *send;* Pt. pass. Bote, *messenger;* 2. ausziehen, *take off*. |

Pa., Pt. act. p. מַשְׁלְחִי: ausziehen, *strip off.*

שלט vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לִשְׁלֹט; Pt. act. שָׁלֵט: herrschen, *rule.* ‖ שַׁלִּיטָא n. m., p. שַׁלִּיטֵי: Herrscher, Machthaber, *ruler, potentate.* ‖ שָׁלְטָן n. m., d. שָׁלְטָנָא: Herrschaft, *dominion.*

שְׁלִיְתָא, סְלִיְתָא, סִלְתָא n. f. Nachgeburt, *after-birth.*

שלל vb. **Itpalp.**, Impf. 3 s. m. לִשְׁתַּלְשֵׁל: lose werden, *be loosened.* ‖ שׁוֹשַׁלְתָא n. f. Kette, *chain.*

שלם vb. **Pe.**, Pf. 3 p. †שְׁלִמוּ; Inf. מִשְׁלַם: vollendet sein, *be completed.* | **Pa.**, Impf. 1 s. אֲשַׁלֵּם; 3 s. m. לְשַׁלֵּם; Inf. לְשַׁלּוֹמֵי; Pt. act. 2 p. מְשַׁלְּמִתּוּן: bezahlen, *pay.* | **Itpa.**, Pt. מִשְׁתַּלַּם; 1 s. מִשְׁתַּלְּמְנָא, 2 s. מִשְׁתַּלְּמַתְּ: vergolten werden, bezahlt werden, *be requited, receive an indemnity.* ‖ **Af.**, Pf. 1 s. אַשְׁלֵמִי; 2 s. m. אַשְׁלֵמְתְּ; Inf.c.sf.3p.m. לְאַשְׁלָ[וֹ]מִנְהוֹ: ausliefern, *deliver.* ‖ שְׁלָם n. m., d. שְׁלָמָא: Friede, *peace.* עֲבַד שׁ׳ לְ Frieden stiften unter, *make peace among.* עֲבַד שׁ׳ בַּהֲדֵי Frieden schließen mit, *make peace with.* יְהַב שׁ׳ לְ begrüßen, *salute.* שְׁלָמָא עֲלָךְ Friede sei mit dir, *peace be with you.* | בִּשְׁלָמָא adv. recht, *correct.* ‖ שַׁלְמָנָא n. m. Vollkommener, *perfect man.*

שלף vb., Pt. pass. s. m. שְׁלִיף, f. שְׁלִיפָא: abziehen, *draw off.* ‖ שָׁלוֹפָא n. m., p. c. שָׁלוֹפֵי: der (das Schwert) herauszieht, zückt, *he who draws (the sword).*

שְׁמָא n. m., sf. 1 s. שְׁמִי; 2 s. m. שְׁמָךְ; 3 s. f. שְׁמַהּ; 3 p. שְׁמַיְהוֹ: Name, *name.* | מִשּׁוּם praep. wegen, *on account of.* | מִשּׁוּם דְּ conj. weil, *because.*

שְׁמַיָּא n. p. m., c. שְׁמֵי: Himmel, *heaven, Heaven.*

שְׁמָדָא n. m. Verfolgung, *persecution.*

שמט vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁמְטֵהּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. נִשְׁמְטֵהּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִשְׁמְטֵהּ; Pt. pass. p. m. שְׁמִיטֵי: los-

machen, ablösen, *loosen, detach.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 1 s. אִשְׁתַּמְטַן; 3 s. f. c. sf. 1 s. אִשְׁתַּמְטְתַן; Pt. s. f. מִשְׁתַּמְטָא, p. m. מִשְׁתַּמְטֵי, f. מִשְׁתַּמְטָא: sich ablösen, lose werden, entschlüpfen, *become detached, loosened, escape.* ‖ **Pa.,** Impf. 3 s. f. תְּשַׁמֵּט; Pt. act. s. f. מְשַׁמְּטָא: erlassen, *remit.*

שַׁמְכָּא n. m., p. שַׁמְכֵי: Zwiebel, *onion.*

שַׁמִּין adj. fett, *fat.* ‖ שְׁמְנָא, שַׁמְנוּנָא n. m., sf. 3 p. שְׁמְנַיְהוֹ, שַׁמְנוּנַיְהוֹ: Fett, *fat.*

שׁמע vb. **Pe.,** Pf. 1 s. †שְׁמַעְת, שְׁמַעִי; 1 p. †שְׁמַעְנָא; 3 s. m. c. sf. שַׁמְעֵהּ, f. שַׁמְעָא, p. שְׁמָעֻנְהוֹ; 3 s. f. שְׁמַעָה, sf. 3 s. m. שְׁמַעְתֵּהּ; Impf. 1 p. c. sf. 2 s. m. נִשְׁמְעָנָךְ; 3 p. לִשְׁמְעוּ; Imp. שְׁמַע; Pt. act. s. m. שָׁמַע, d. שָׁמְעָא, sf. 3 s. m. שָׁמְעֵהּ, p. שָׁמְעֵי, 2 s. שָׁמְעַתְּ; pass. s. m. שְׁמִיעַ, f. שְׁמִיעָא: hören, bedienen, folgern, *hear, listen, attend, deduce.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִשְׁתַּמַע; Impf. 3 p. f. לִשְׁתַּמְעָן; Pt. p. f. מִשְׁתַּמְעָן: gehört werden, *be heard.* | **Af.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 1 p. אַשְׁמְעִנַן; Impf. 1 s. אַשְׁמַע, sf. 3 s. f. אַשְׁמְעָהּ; 3 s. m. c. sf. 1 p. נַשְׁמְעִנַן; Imp. p. f. אַשְׁמְעָן; Inf. c. sf. 1 p. לְאַשְׁמוֹעִנַן; Pt. act. מַשְׁמַע: ertönen lassen, verkünden, bedeuten, *cause to be sounded, declare, tell, signify.* ‖ שְׁמַעְתָּא, שְׁמַעְתְּתָא n. f., p. שְׁמַעְתָּתָא: halachische Überlieferung der nachtannaitischen Zeit, *post-tannaïtic halakic tradition.* ‖ שְׁמָעֲנָא n. m., p. c. sf. 3 s. m. שְׁמָעֲנֵיהּ: Ruf, *reputation.*

שׁמשׁ[1] vb. **Pa.,** Pt. act. מְשַׁמֵּשׁ: bedienen, *attend.* | **Itpa.,** Impf. 3 s. m. לִשְׁתַּמֵּשׁ; Inf. לְאִשְׁתַּמּוֹשֵׁי; Pt. 1 s. מִשְׁתַּמְּשְׁנָא: sich bedienen, *make use.*

שׁמשׁ[2]. שִׁמְשָׁא n. f. Sonne, *sun.*

שׁוּמְשְׁמָא n. m. Sesam, *sesame.*

שׁוּשְׁמָנָא, שׁוּמְשְׁמָנָא n. m. Ameise, *ant.*

שׁמת vb. **Pa.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁמְתֵּהּ; Impf. 1 p. c. sf. 3 s. m. נְשַׁמְתֵּהּ;

Pt. pass. 1 s. מְשַׁמְּתָנָא: in den Bann tun, *excommunicate.* ‖ שַׁמְּתָא n. f. Bann, *ban.*

שְׁנָא vb. **Pe.,** Pt. act. שָׁנֵי: verschieden sein, *be different.* | מַי שְׁנָא worin ist es verschieden? *wherein is it different?* | לָא שְׁנָא es ist nicht verschieden, *it is not different.* ‖ **Pa.,** Pf. 1 s. שַׁנֵּי; 1 p. †שַׁנִּינָא, †שַׁנִּינַן, שַׁנִּין, sf. 3 p. שַׁנִּינְהוֹ; 3 s. m. שַׁנֵּי; Impf. 1 s. אֲשַׁנֵּי; 1 p. c. sf. 3 s. m. נְשַׁנְּיֵה; Imp. שַׁנֵּי; Pt. act. s. מְשַׁנֵּי, p. m. מְשַׁנּוֹ, f. מְשַׁנְּיָן: 1. ändern, wechseln, *change;* 2. einen Einwand widerlegen, *remove a contradiction, answer an objection.* | **Af.,** Imp. אַשְׁנֵי: wechseln, *change.* ‖ שַׁתָּא n. f., p. †שְׁנִין, שְׁנֵי; c. שְׁנֵי; d. †שַׁנְיָא; sf. 3 s. m. שְׁנֵיה: Jahr, *year.* | לְשָׁנָא nach einem Jahre, *after a year.*

שנן. שִׁנָּא n. f., p. שִׁנֵּי; sf. 1 s. שִׁנַּי; 3 s. m. שִׁנֵּיה: Zahn, *tooth.* | מְשַׁנְתָּא n. f. Fels, *rock.*

שֻׁנְרָא n. m. Katze, *cat.*

שִׁנְתָא v. ישן.

שַׁעְתָּא n. f., p. †שָׁעִין, שָׁעֵי: Stunde, *hour.* ‖ הַשְׁתָּא adv. jetzt, *now.*

שעא vb. **Itpa.,** Pf. 3 s. m. אִשְׁתַּעִי; 3 s. f. אִשְׁתַּעְיָא; 3 p. m. אִשְׁתַּעוֹ; Imp. אִשְׁתַּעִי; Pt. act. מִשְׁתַּעֵי: erzählen, *relate.* ‖ שׁוּתָא n. f. Gespräch, *talk.*

שִׁעְבּוּדָא v. עבד.

שער vb. **Pa.,** Pf. 3 s. m. שַׁעַר; Inf. לְשָׁעוּרֵי: abschätzen, *estimate.* ‖ שִׁעוּרָא n. m., c. שִׁעוּר: Maß, *measure.*

שַׁפְטָנָא n. m. Tor, *fool.*

שפך vb. **Pe.,** Imp. שְׁפֹךְ; Pt. שָׁפֵךְ: ausgießen, *pour out.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּפֵךְ, pass.

שפל vb. **Pe.,** Pf. 1 s. †שְׁפֵלְת, שְׁפֵלִי; Imp. שְׁפֵל: nach unten sehen, *look below.* | **Af.,** Pf. 3 p. c. sf. 3 s. f. אַשְׁפְּלוּהָ: niedrig machen, *lower.* ‖ שָׁפִיל adj. niedrig, *low.* ‖ בְּשִׁפְלָא bergab, *down hill.* ‖ שִׁפּוּלָא n. m., p. sf. 3 s. m. -לֵה: Saum, *skirt.*

שפע **Pe.,** Pf. 3 p. †שְׁפַעוּ: strömen, *overflow.*

שפץ vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. f. שַׁפְּצִנְהִי; Impf. 2 s. m. תְּשַׁפֵּץ: ausbessern, *repair*.

שְׁפַר vb. **Pe.**, gefallen, *please*. || שַׁפִּיר adj., d. שַׁפִּירָא, f. שַׁפִּירָא, p. f. שַׁפִּירָן: schön, *beautiful*. | שַׁפִּיר adv. recht, *correctly*. || שְׁפָרָא n. m., sf. 2 s. m. שְׁפָרָךְ: Schönheit, *beauty*.

שקא[1] vb. **Pe.**, Pt. act. c. sf. 3 s. m. שָׁקֵיהּ: ausschenken, *give to drink*; Pt. act. Mundschenk, *butler*. | **Af.**, Pf. 1 p. sf. 3 s. m. אַשְׁקִינֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַשְׁקְיֵהּ, 3 p. m. אַשְׁקִינֻהוּ; 3 p. c. sf. 3 s. m. אַשְׁקְיוּהִּ; Impf. 1 s. c. sf. 2 s. m. אַשְׁקְיָךְ; Imp. c. sf. 1 s. אַשְׁקִנִי, p. c. sf. 3 s. m. אַשְׁקְיוּהִּ; Pt. act. p. m. מַשְׁקִן: zu trinken geben, *give to drink*.

שְׁקָא[2] vb. **Pe.** = שְׁקַל.

שְׁקַל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †שִׁקְלֵת, שְׁקַלִי, sf. 3 s. m. שְׁקַלְתֵּהּ, 3 s. f. שְׁקַלְתָּא, 3 p. m. שְׁקַלְנֻהוּ; 1 p. c. sf. 3 p. שְׁקַלִינֻהוּ; 2 s. m. שְׁקַלְתְּ, sf. 3 p. שְׁקַלְתִּנֻהוּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁקְלֵהּ, f. שַׁקְלַהּ; 3 s. f. †שְׁקַלַת, שְׁקַלָה, sf. 3 s. f. שְׁקַלְתַּהּ; 3 p. c. sf. 3 s. f. שַׁקְלוּהָ, 3 p. שְׁקַלוּנְהוּ; Impf. אֶשְׁקֹל; 3 s. m. נִשְׁקֹל, sf. 3 p. לִשְׁקְלִנְהוּ; 3 p. c. 3 s. f. לִשְׁקְלוּהָ; Imp. שְׁקֹל, sf. 3 s. m. שַׁקְלֵהּ, 3 p. שַׁקְלִנְהוּ; s. f. שְׁקֻלִי; p. m. שְׁקֻלוּ; Pt. act. שָׁקֵל, p. שָׁקְלֵי, 1 p. שָׁקְלִינַן, 2 s. שָׁקְלַתְּ; pass. s. m. שְׁקִיל, f. שְׁקִילָא, p. f. שְׁקִילָן: nehmen, *take*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּקֵל; Pt. p. f. מִשְׁתַּקְלָן, pass.

שקר vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. שַׁקַּר; Inf. שַׁקּוֹרֵי, sq. בְּ: betrügen, *deceive*. || שִׁקְרָא: Lüge, *lie*. || שַׁקְרוּרֵי n. m. Lügner, *liar*.

שְׁרָא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁרְיֵהּ, f. שַׁרְיַהּ, שַׁרְיָא, p. שְׁרָנְהוּ; 3 s. f. †שְׁרָת; 3 p. m. c. sf. 3 s. f. †שַׁרְיוּהָא, p. m. שְׁרוֹנְהוּ, 3 p. f. שְׁרוֹנְהִי; Impf. 3 s. m. לִשְׁרֵי; Imp. שְׁרִי; Inf. מִשְׁרָא; Pf. act. שָׁרֵי, p. שָׁרוּ; pass. s. m. שְׁרֵי, f. שַׁרְיָא: lösen, erlauben, *loosen, permit*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּרִי;

Impf. 2 p. m. תִּשְׁתְּרוּ: Erlaubnis erhalten, *receive permission.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַשְׁרִי: wohnen lassen, *cause to dwell.* || מַשְׁרִיתָא n. f., p. c. sf. 1 s. †מַשְׁרְיָתִי: Lager, *camp;* p. Truppen, *troops.* || שֵׁרוּתָא n. f., sf. 2 s. m. שֵׁרוּתָ(י)ךְ; Mahlzeit, *meal.*

שרבב vb. **It.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתַּרְבַּב; Inf. אִשְׁתַּרְבּוֹבֵי: herabgleiten, *slip down.*

שְׁרָגָא n. m., p. שְׁרָגֵי: Lampe, *lamp.*

שְׁרִיקָא n.m., p. שְׁרִיקֵי: Flecken, Faden, *spot, thread.*

שרף vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נִשְׁרוֹף: schlürfen, *sip.*

שְׁרִיר adj. p. f. שְׁרִירָן: fest, *firm.*

שֵׁת v. שדת.

שְׁתָא v. שנא.

שְׁתִי vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. שְׁתֵית, sf. 3 s. m. אִשְׁתֵּיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁתְיֵהּ; Impf. 1 p. נִשְׁתֵּי; 2 s. m. תִּשְׁתֵּי, p. †תִּשְׁתּוּן; Imp. שְׁתִי, אִשְׁתִּי; p. m. שְׁתוֹ, אִשְׁתּוֹ; Inf. מִשְׁתָּא, מִשְׁתֵּי, לְמִשְׁתֵּי; Pt. act. שָׁתֵי, 2 s. שָׁתֵית: trinken, *drink.* || מִשְׁתְּיָא n. m. Getränk, *drink.*

שתל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. שְׁתַלִי; 2 s. m. c. sf. 3 s. m. שְׁתַלְתֵּהּ; 3 p. †שְׁתַלוּ; Impf. 1 s. אֶשְׁתַּל; Pf. act. שָׁתֵל, p. שָׁתְלֵי, 1 s. שָׁתְלָנָא: pflanzen, *plant.*

שֻׁתָּפָא n. m., p. שֻׁתָּפֵי: Genosse, *partner.* || שֻׁתָּפוּתָא n. f. Genossenschaft, *partnership.* || שתף vb. denom. **Pa.**, Impf. 3 s. m. לְשַׁתֵּף: zugesellen, *associate.* | **Itpa.**, Impf. 1 s. אֶשְׁתַּתַּף; 3 s. m. לִשְׁתַּתַּף; Infin. אִשְׁתַּתּוֹפֵי, sq. בַּהֲדֵי: sich beteiligen, *take part, participate.*

שתק vb. **Pe.**, Pf. 1 s. שְׁתַקִי, שְׁתִקִי; 3 s. m. שְׁתֵק, אִשְׁתֵּק; 3 p. †שְׁתַקוּ, †אִשְׁתְּקוּ; Pt. act. שָׁתֵק: schweigen, *be silent.* || שְׁתִיקוּתָא n. f. Schweigen, *silence.*

ת

תָּאגָא n. m., s. f. תָּאגֵהּ: Krone, *crown.*

תְּאֵנְתָּא n. f., p. תְּאֵנֵי: Feige, *fig.*

תֵּבוּתָא n. f. Arche, *ark.*

תִּבְנָא n. m. Stroh, *straw.*

תבע vb. **Pe.,** Pf. 3 s. f. c. sf. 3 p. m. תְּבַעְתִּנְהוּ: auffordern, *ask, accost.*

תבר vb. **Pe.,** Pt. act. s. m. c. sf. 3 p. m. תָּבְרִנְהוּ: zerbrechen, *break.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִתְּבַר; Impf. 3 s. m. לִתְּבַר: pass. ‖ תִּבְרָא n. m. Unglück, *misfortune.*

תִּגְרָא v. גרא.

תַּגָּרָא (ass.) n. m. Kaufmann, *merchant.*

תוב vb. **Pe.,** Pf. 1 p. †תָּבְנָא; 3 s. m. תָּב; Imp. s. f. תּוּבִי: zurückkehren, *return.* | **Af.,** 1 p. †אוֹתֵבְנָא, sf. 2 s. m. אוֹתֵבְנָךְ, 3 s. m. אוֹתֵבְנֵהּ, 3 p. m. אוֹתְבִינְהוּ; 2 s. m. c. sf. 1 s. אוֹתְבַתַּן; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אֲתִיבֵהּ; Pt. act. s. m. מְתִיב, מוֹתֵב, p. m. מְתִיבִי, 2 s. מוֹתְבַתְּ: Einwendung erheben, *raise an objection.* | **Ittaf.,** Pf. 3 s. m. אִתּוֹתַב: widerlegt werden, *be refuted.* ‖ תְּיוּבְתָּא n. f., p. תְּיוּבָתָא: Widerlegung, *refutation.* ‖ תּוּב, תּוּ adv. wiederum, *again.*

תּוּמָא n. m. Knoblauch, *garlic.*

תּוֹרָא n. m. Ochs, *ox.*

תּוֹתָבָא (etym.?) n. m., p. 1 s. ־בַי: Kleid, *garment.*

תחות, תְּחוֹתֵי, תּוֹתֵי praep., sf. 2 s. m. תּוֹתָךְ; 3 s. m. תּוֹתֵיהּ, p. m. תּוֹתַיְהוּ: unter, *under.* ‖ מִלְּתַחַת adv. unten, *beneath.* ‖ תַּתַּי, תַּתָּא adj., d. תַּתָּאָה; p. תַּתָּאֵי: unterer, *lower.* ‖ לְתַתַּי, מִתַּתַּי adv. unten, *beneath.* ‖ תתא vb. denom. **Pa.,** Impf. 3 s. m. לְתַתֵּי; 1 p. נְתַתֵּי: nach unten bringen, *bring down.*

תחל v. חלל.

תַּכָּא n. m. Tisch, *table.*

תִּכְלָא n. m. Kinderlosigkeit, *childlessness.*

תִּכְלָא n. m., p. תִּכְלֵי: Schmerz, *pain.*

תִּכֵלְתָּא n. f. Purpur(farbe und -stoff), *violet (color and stuff).*

טַכְטַקָּא, תַּכְתַּקָּא (pers.?) n. m., p. ־קֵי: Thronsessel, *chair.*

תְּלָא vb. **Pe.,** Pf. 1 p. †תְּלֵינַן; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. תַּלְיֵהּ, p. f. תְּלָנְהִי; 3 p. תְּלוֹ; Impf. 2 p. m. תִּתְלוֹ; Pt. act. s. m. תָּלֵי; pass. s. f. תַּלְיָא: (auf-)

hängen, *hang (up).* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִתְּלִי, p. אִתְּלוֹ: pass.; angezündet werden, *be kindled.* | **Af.,** Pf. 3 s. f. אַתְלִי; Imp. (א)אַתְלִי: anzünden, *light.*

תְּלַג n. m., d. תַּלְגָּא: Schnee, *snow.*

תַּלְמוּדָא, תַּלְמִידָא v. למד.

תּוֹלְעָנָא, תּוֹלָנָא adj. d. purpurrot, *scarlet.*

תְּלָת n. m., תְּלָתָא n. f. 3. || תְּלָת עֲשַׂר†, תְּלֵיסַר, f. תְּלָת† עֶשְׂרֵה, תְּלָת סְרֵי, תְּלֵיסְרֵי 13. || תְּלָתִין n. p. m. 30. || תְּלִיתַי: dritter, dreifach, *third, threefold.* || תִּלְתָּא, תְּלָתָא n. m. $\frac{1}{3}$; drittgeboren, *born third.*

תַּמָּן, הָתָם adv. dort, *there.*

תמה vb. **Pe.,** Pt. pass. p. f. תְּמִיהָא: sonderbar, *strange.* | **Af.,** Inf. אַתְמוֹהֵי; Pt. מַתְמַה: sich wundern, *be astonished.*

תְּמִידָא (hebr.) n. m. das tägliche Opfer, *the daily sacrifice.*

תְּמָנֵי n. m., תְּמָנְיָא n. f. 8. || תְּמָנֵיסַר, f. תְּמָנֵי עֶשְׂרֵה†, תְּמָנֵי סְרֵי 18. || תְּמָנַן, תְּמָנִין n. p. m. 80. || תְּמִינָאָה n. m. achter, *eighth.* || תְּמַנְתָּא n. f. Achtelmaß, *measure of an eighth.*

תַּמְרָא n. m., p. תַּמְרֵי: Dattel, *date.*

¹תנא. תְּרֵי(ן) n. d. m., sf. 1 p. תַּרְוֵינַן, 2 p. תַּרְוַיְכוֹ, 3 p. תַּרְוַיְהוֹ, תַּרְתֵּי(ן) n. d. f. 2. || תְּרֵי עֲשַׂר†, תְּרֵיסַר; תַּרְתֵּי סְרֵי, תְּרֵי סְרֵי 12. || תִּנְיָן adj., f. תִּנְיֵיתָא: zweiter, *second.* || מַתְנִיתָא n. f., sf. 1 p. מַתְנִיתִין; p. מַתְנְיָתָא: Misna. || תְּנָא vb. denom. **Pe.,** Pf. 1 s. תְּנֵי; 1 p. תְּנֵינָא†, תְּנַן, sf. 3 p. f. תְּנָנְהִי; 2 p. c. sf. 3 s. f. תְּנֵיתוּהָ; Impf. 3 s. m. נִתְנֵי; Imp. תְּנִי; Inf. מִתְנֵי; Pt. act. תָּנֵי; pass. s. f. תַּנְיָא: einen Lehrsatz der Mišna, die Mišna vortragen, *recite a paragraph of the Mishna, the Mishna,* | **Pa.,** Impf. 3 s. m. נְתַנֵּי; Inf. תַּנּוֹיֵי: eine Erläuterung zur Mišna vortragen, *utter an interpretation of the Mishna.* | **Af.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַתְנְיֵהּ; Imp. 3 s. m. c. sf. 1 s. נַתְנְיַן; Imp. p. אַתְנוֹ: die

Mišna lehren, *instruct in the Mishna.* ‖ תַּנָּא n. m., p. תַּנָּאֵי: Tanna (doctor Mišnicus).

[2]תנא vb. **Af.**, Pf. 3 p. m. אַתְנוֹ: verabreden, *make an agreement.*

תנח v. נוח.

תַּנִּינָא n. m. (f.) Seeungeheuer, *sea monster.*

תַּנּוּרָא n. m., p. תַּנּוּרֵי: Ofen, *oven.*

תַּעְלָא n. m., p. תַּעְלֵי: Fuchs, *fox.*

תַּעֲנִיתָא v. [3]ענא.

תְּפַס vb. **Pe.**, Pf. 2 p. c. sf. 3 s. f. תְּפַסְתּוּהָ, תְּפַסִיתוּהָ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. תַּפְסֵהּ (תַּפְשֵׂהּ); 3 p. m. c. sf. 3 s. m. תַּפְסוּהָ; Imp. s. m. c. sf. 3 s. m. תַּפְשֵׂהּ; p. m. c. sf. 3 s. m. תַּפְסוּהָ, f. תַּפְסוּהָ; Pt. act. s. m. תָּפֵס, p. m. †תָּפְסִין, תָּפְשֵׂי; 1 p. תָּפְסִינַן: ergreifen, in Besitz nehmen, *seize, take possession.* | **Itpe.**, Pt. 2 s. מִתְּפַסַתְּ: ergriffen werden, *be seized.*

תפף vb. **Pe.**, Pf. 2 p. תְּפֵיתוּ: speien, *spit.*

[1]תְּקַל vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. תַּקְלֵהּ; Impf. 3 s. m. לִתְקֹל, Pt. act. תָּקֵל: 1. wägen, *weigh;* 2. wiegen, aufwiegen, *weigh, be equal.* ‖ מַתְקַלָא(ק), sf. 3 s. m. מַתְקַלֵּהּ, מַתְקָלֵהּ: Gewicht, *weight.*

[2]תקל vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְּקֵל, f. אִתְּקְלָא: straucheln, *stumble.*

תקן vb. **Pe.**, Pt. act. p. f. תָּקְנָן: gerade, recht, *straight, right.* ‖ **Pa.**, Pf. 3 s. m. תַּקֵּן, p. m. †תַּקִּנוּ, תַּקּוּן; Inf. לְתַקּוּנֵי; Pt. pass. s. m. מְתַקַּן, f. d. מְתַקַּנְתָּא: anordnen, richtig stellen, *order, set in order.* ‖ תַּקַּנְתָּא n. f., sf. 3 s. m. ־תֵהּ: Verordnung, Besserungsmittel, *ordinance, means of improvement, remedy.*

תקף vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. תָּקְפֵי: stark sein, *be strong.* | **Itpa.**, Pt. p. m. מִתַּקְּפוּ: sich anstrengen, *strain oneself.* | **Af.**, Pt. act. מַתְקֵף: eine starke Frage stellen, *ask a strong question.* ‖ תְּקִפָא n. m., c. תְּקֹף: Stärke, Heftigkeit, *strength, vehemence.*

[1]תרא vb. **Pe.**, Impf. 3 p. לִתְרוֹ: aufweichen, *dissolve.*

²תרא vb. **Af.**, Pf. 1 p. אַתְרִינַן: verwarnen, *forewarn*.

תַּרְבָּא n. m. Fett, *fat*.

תרגם vb., Pf. 3 p. m. †תַּרְגְּמוּ; Pt. act. 1 p. מְתַרְגְּמִינַן: übersetzen, erklären, *translate, interpret*.

תרך vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. תָּרֵךְ: verstoßen, *repudiate*.

תרם vb. denom. **Af.**, Pf. 2 s. m. אַתְרֵמְתְּ; 2 p. m. †אַתְרֵמְתּוּן: sich widersetzen, *oppose*. || תֵּרוּם n. m. Widersetzlichkeit, *rebelliousness*.

תְּרְנִיתָא n. f. Cypresse, *cypress*.

תַּרְנְגוֹלָא (תַּרְנְגוֹלָא) n. m. Hahn, *cock*. || תַּרְנְגוֹלְתָא n. f. Henne, *hen*.

תַּרְעָא n. m. Tür, *door*.

תרץ vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. תָּרְצִנְהוּ; Pt. act. מְתָרֵץ; pass. s. f. d. מְתָרְצָתָא: zurechtstellen, richtig stellen, *set aright, correct*.

תְּשַׁע n. m., תְּשָׁעָה n. f. 9. || תְּשַׁסַר, f. †תְּשַׁע עֶשְׂרֵה, תְּשַׁע סְרֵי, תְּשַׁסְרֵי (תְּשְׁסְרֵי) 19.

B.

Hebräisches Wörterverzeichnis.

Hebrew Glossary.

אֲבוּקָה n. f. Fackel, *torch*.

אֲהִילָה n. f., p. אֲהִילוֹת: Überdachung, *covering*.

אחר vb. **Pi.** Pt. pass. מְאֻחָר verspätet, *belated, postdated*.

אִי adv. nicht, *not*.

אֵלָךְ adv. weiter, *further on*.

אִלְמָלֵא conj. wenn nicht, *if not*.

אמר vb., Inf. כְּלוֹמַר: das will sagen, *that is*.

אַפִּלּוּ conj. obwohl, *although*.

בדא. בַּדַּי n. m., p. בַּדָּאִין: Lügner, *liar*.

בדל. הַבְדָּלָה n. f. Segenspruch am Sabbatausgang, *benediction at the outgoing of the sabbath*.

בוא. בִּיאָה n. f. Untergang, *setting.*

בול (gr.) n. m., p. בּוּלָאוֹת: Ratsherr, *councillor.*

בחר vb. Ho., Pt. מֻבְחָר: auserlesen, *choice.*

בטח vb. Ho., Pt. 1 s. מֻבְטְחַנִי: gewiß sein, *be certain.*

בטל vb. Pi., Pf. 3 s. f. בִּטְּלָה: unterbrechen, *interrupt.* ‖ בִּטּוּל n. m. Unterbrechung, *interruption.*

בקש vb. Nitp. = Hitp.

ברא: בְּרִיאָה n. f. Schöpfung, *creation.* ‖ בִּרְיָה n. f. Geschöpf, *creature.*

ברר: בְּרִירָה n. f. Sonderung, *separation, selection.*

בַּת n. f. ‖ בַּת קוֹל Stimme, *voice.* ‖ בְּבַת אַחַת auf Einmal, *at one and the same time.*

גָּבָה vb. einziehen, *collect.*

גּוֹי n. m. Nichtjude, *Gentile.*

גּוּף n. m. Körper, Wesen, *body, essence.*

גְּזֵרָה n. f.: גְּזֵרָה שָׁוָה Analogie-Beweis, *proof by analogy.*

גְּמָר n. m. Vollendung, *completion.*

גְּרוֹגֶרֶת n. f. Feige, *fig.*

גַּרְגְּרָן n. m. Schlemmer, *glutton.*

דְּיוֹגְמָה (gr.) n. f. Gleichnis, *likeness.*

דֹּק n. m., p. דְּקִין: Flor im Auge, *cataract.*

דֶּקֶל n. m. Palme, *palm-tree.*

הֵיאַךְ adv. wie? *how?*

הפרכום (gr.) = ὕπαρχος.

וַדַּי n. m., p. וַדָּאוֹת: Gewißheit, *certainty.* ‖ וַדַּי adv. gewiß, *certainly.*

זַכַּי adj., p. זַכָּאִין: würdig, *worthy.*

זון vb. Ni., Pt. נִזּוֹן: gespeist werden, *be fed.*

חול vb. Pf. 3 s. m. חָל: fallen, *fall.*

חָס וְשָׁלוֹם Gott behüte, *God forbid.*

חֲזָקָה n. f., c. חֶזְקַת: Präsumtion, *presumption.*

חלק vb. Ni., verschiedener Meinung sein, *be of a different opinion.*

חַמָּה n. f. Sonne, *sun.*

חמר vb. Pt. pass. חָמוּר: schwer, *heavy, weighty.*
מֵחֲמַת praep. wegen, *on account of.*

טול vb. **Hi.** werfen, *cast.*
טַלִּית n. f. Mantel, *mantle.*
טפל vb. **Ni.** sich anschließen, *attach oneself.*

יאל. הוֹאִיל וְ conj. da, *since.* ‖ הִילְכָּךְ adv. also, *hence.*
יִסּוּרִין n. p. m. Leiden, *suffering.*
יְשִׁיבָה n. f. Akademie, *college.*
ישר **Pi.** stark machen, *make strong.*

כְּ praep., sf. 1 s. כְּמוֹתִי.
כֵּיוָן שֶׁ conj. sobald als, nachdem, *as soon as, since.*
כָּךְ adv. so, *thus.*
כָּן adv. hier, *here.* | מִכָּן von jetzt ab, *from now on.*
כנס vb. **Ni.** eintreten, *enter.*
בֵּית הַכִּסֵּא Abtritt, *privy.*
כַּפָּרָה n. f. Sühne, *atonement.*
כרך vb. umschlingen, *wind about.*

לוה[1] vb. **Pa.** begleiten, *accompany.*

לוה[2]. הַלְוָאָה n. f. Darlehen, *loan.*
לָשׁוֹן n. f. Bedeutung, *meaning.*

מה. מַה־שֶּׁ dasjenige, welches, *that which.* ‖ עַל־ אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה um wieviel mehr, *how much the more.*
מות. מִיתָה n. f. Tod, *death.*
מִן־ praep., sf. 3 s. m. הֵימֶנּוּ.
מנה. מִנְיָן n. m. Zahl, *number.*
מסר vb. Pt. act. 1 s. מָסְרֵנִי.
מַרְגָּלִית (gr.) n. f., p. מַרְגָּלִיּוֹת: Perle, *pearl.*

נדה. נִדּוּי n. m. Bann, *excommunication.*
נטל vb. erheben, nehmen, *lift, take.*
נִיב שְׂפָתַיִם Oberlippe, *upper lip.*
נֵס n. m., p. נִסִּין: Wunder, *miracle.*

סבב vb. **Hi.** zu Tische liegen, *recline at table.*
סבר vb. Pt. pass. סָבוּר meinend, *of the opinion.*
סְיָח n. m. Eselsfüllen, *foal of an ass.*
סָנִיף n. m. Ansatz, *attachment.*
סָפֵק n. m., p. סְפֵקוֹת: Zweifel, *doubt.*

סרב vb. **Pi.** sich weigern, *refuse.*

סתר vb. widersprechen, *contradict.*

עגל vb. **Pi.** einen Kreis bilden, *form a circle.*

עוד: מִבְּעוֹד יוֹם während des Tages, *while it is yet day.*

עין: מֵעֵין praep. nach Art von, *after the manner of.*

עַכְשָׁו adv. jetzt, *now.*

עלב vb. bedrücken, *oppress;* Pt. pass. unglücklich, elend, *miserable.* | **Ni.** pass.

עלה vb. angerechnet werden, *be counted.* | **Hi.** nennen, *name.*

עַנְוְתָנוּת n. f. Bescheidenheit, Sanftmut, Demut, *humility.*

עֶצֶם: עַצְמִי ich selbst, *myself.*

עַרְבִית n. f. Abend, *evening.*

עָרוֹד n. m. Wildesel, *wild ass.*

פִּגְיוֹן (lat.) n. m. pugio.

פְּגָם n. m. Verschlimmerung, *deterioration.*

פחת verringern, *lessen.*

מִפְּנֵי שֶׁ conj. weil, *because.*

פנה vb. **Ni.** die Notdurft verrichten, *ease oneself.*

פרש vb. sich absondern, *separate oneself.*

פְּרִידָה n. f. Taube, *dove.*

פְּרִיָּה n. f. Fruchtbarkeit, *fruitfulness.*

פרוסבל (gr.) = פרוס בולבטי *πρὸς βουλευτάς.*

פְּתִיחָה n. f. Anfang, *commencement.*

מִצְוָה n. f. Gebot, *commandment.* ‖ Wohltat, *good deed.*

צחח vb. **Pilp.** polieren, *polish.*

קדם vb. vorangehen, *go before.* | **Ho.** Pt. מֻקְדָּם verfrüht, *antedated.*

קום. בִּמְקוֹם praep. anstatt, *in the place of.*

קרא. קְרִיָּה n. f. Lesen, *reading.* ‖ מִקְרָא n. m. Schrift, Schriftvers, *Scripture, Scriptural verse.*

קַרְקַע n. m. Grund und Boden, *ground.*

ראה. רְאָיָה n. f. Beweis, *proof.*

רבב. רַבֵּנוּ: unser Lehrer, *our teacher.*

רבה. רְבִיָּה n. f. Mehrung, *multiplication.*

רדה. מַרְדֶּה n. m. Schaufel, *shovel.*

רפף. הֶרֶף עַיִן: Augenblick, *twinkling of an eye.*

רשה. רְשׁוּת n. f. Erlaubnis, *permission.*

שֶׁ: nota relationis. | שֶׁלִּי: mein, *my.* | שֶׁל: nota genitivi.

בִּשְׁבִיל praep. wegen, *on account of.*

שַׁחַר n. m., p. שְׁחָרִין, שַׁחֲרִית n. f.: Morgenzeit, *dawn.*

שְׁטָר n. m., p. שְׁטָרוֹת; c. שְׁטָרֵי (שִׁטְרֵי): Schriftstück, *document.*

שְׁכִיבָה n. f. Liegen, *lying down.*

שכח vb. **Hitpa.**, vergessen werden, *be forgotten.*

שמש: בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: Abenddämmerung, *twilight.*

שמש vb. **Pi.**, dienen, *serve.*

שנה vb. **Pu.**, Pt. ungewöhnlich, *extraordinary.*

שנה. מִשְׁנָה n. f. Mišna.

מִשָּׁעָה שֶׁ: von der Zeit, da, *from the time when.*

[תְּחִלָּה] תחל vb. denom. **Hi.**, anfangen, *begin.*

תְּנַי n. m. Bedingung, *condition.*

תקן vb. **Hi.**, verordnen, *establish, order.*

